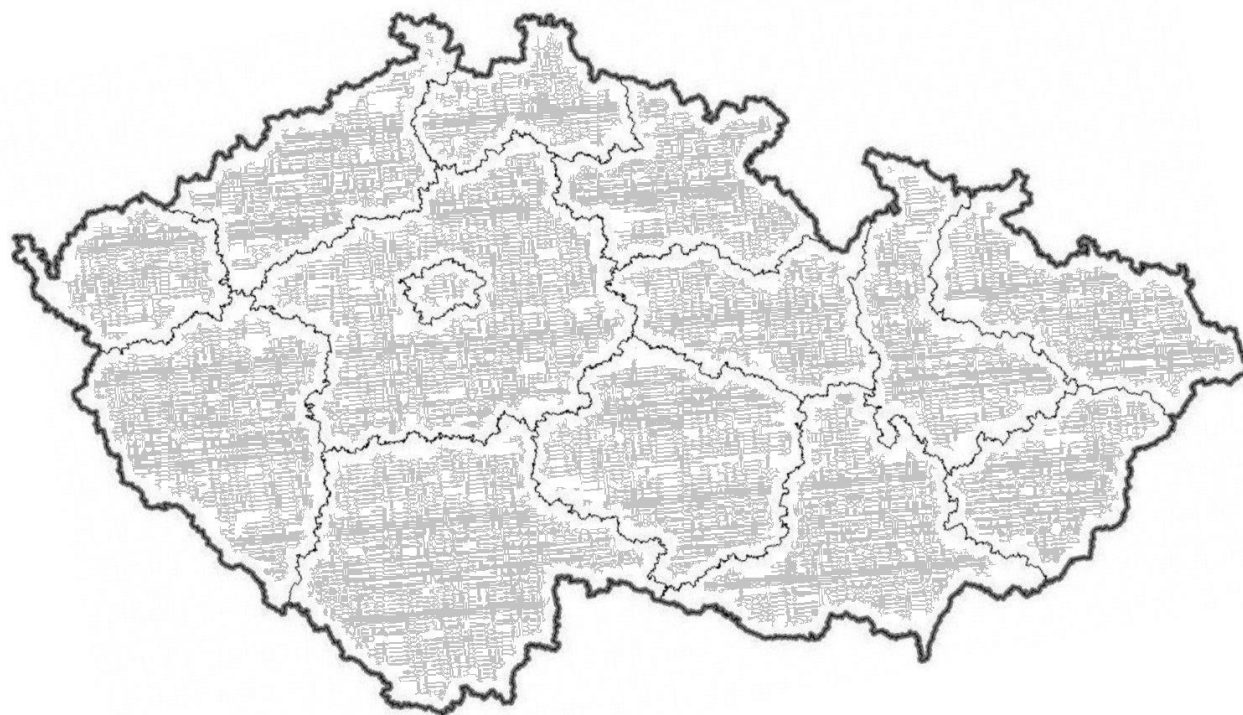

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2016

Praha 2017

STRUČNÉ SHRnutí VĚCNÉHO OBSAHU ZPRÁVY

Materiál mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2016 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2015, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů.

I. NEJDůLEŽITĚJŠÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2016

VSTUP DO ČESKÉ REPUBLIKY

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

V roce 2016 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR odbaveno v obou směrech 6 042 744 osob. Z uvedeného počtu se jednalo v 59 % o občany EU, ve 25 % o státní příslušníky třetích zemí potřebujících ke vstupu vízum a 16 % představovali státní příslušníci třetích zemí pohybující se v rámci bezvízového styku.

Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií odepřen vstup na vnější schengenské hranici České republiky 369 osobám. V porovnání s předchozím rokem došlo ke snížení počtu o 100 osob (tj. -21,3 %). Nejčastěji byl vstup odepřen státním příslušníkům Ázerbájdžánu (72), uprchlíkům dle Konvence 1951 (49), Iráku (34), Ruska (19) a Gruzie (16).

Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2016 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno celkem 489 911 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2015 nárůst o cca 9 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem 470 706 víz (oproti roku 2015 nárůst o 10 %). Nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza byl zaznamenán na ZÚ Moskva, ZÚ Lvov, ZÚ Kyjev, ZÚ Peking a ZÚ Šanghaj.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2016 státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 197 871; počet udělených víz 196 323), Ukrajiny (počet žádostí 89 267; počet udělených víz 82 653), Číny (65 059 žádostí, uděleno 62 915), Turecka (21 421 žádostí, uděleno 20 694) a Indie (18 306 žádostí; uděleno 17 247). U státních příslušníků Číny došlo k více než dvojnásobnému nárůstu v počtu udělených víz a pokračuje tak narůstající trend z předchozích let.

Na celkovém počtu 16 153 podaných žádostí na ZÚ České republiky o dlouhodobé vízum se nejvíce podíleli státní příslušníci Spojených států amerických (počet žádostí 3 191), Ukrajiny (počet žádostí 2 819) a Ruska (počet žádostí 2 143). Jedná se o stejné státní příslušnosti jako v minulých letech, jen státní příslušníci Ukrajiny jsou nyní na 2. příčce (v roce 2015 byli na 3. místě).

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ České republiky v roce 2016 celkem 11 048 cizinců ze třetích zemí, což je nárůst o 34 % oproti roku 2015. Nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (2 504 žádostí), Mongolska (1 034), Ruska (946 žádostí) a Vietnamu (908 žádostí). Ministerstvo vnitra (MV) vydalo v řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu 10 070 rozhodnutí, z toho 8 890 kladných. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 936), Mongolsku (848), Ruska (806) a Vietnamu (753). U státních příslušníků Mongolska byl zaznamenán výrazný nárůst počtu žádostí (více než dvojnásobný) i udělených povolení (o cca 70 % více).

Na území České republiky bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 8 226 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, jedná se o pokles o 25 % oproti roku 2015. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (2 186 žádostí), Ruska (1 084 žádostí) a Kazachstánu (651 žádostí). MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo celkem 7 142 kladných rozhodnutí. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 765), Ruska (1 676) a Kazachstánu (588). Nejčastěji se jednalo o změnu účelu pobytu na studium (665, tj. 32 %).

V uvedeném roce vydalo MV 24 290 kladných rozhodnutí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu a 2 066 kladných rozhodnutí o změnu účelu dlouhodobého pobytu. Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům Ukrajiny (7 425, tj. 31 %), Ruska (5 968, tj. 25 %) a Vietnamu (2 773, tj. 11 %). Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům Ruska (718), Ukrajiny (560) a Kazachstánu (233).

V roce 2016 požádalo 15 562 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 3 212 rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu (celkem bylo evidováno 18 774 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU – meziroční nárůst o 8 %). Nejčastěji o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU žádali státní příslušníci Slovenska (6 729 žádostí; tj. 43,2 %), Rumunska (1 923 žádostí; tj. 12,4 %) a Bulharska (1 476 žádostí; 9,5 %). Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka

občana EU podali státní příslušníci Ukrajiny (1 062 žádostí; tj. 33,1 %), Ruska (336 žádostí; tj. 10,5 %) a Spojených států amerických (227 žádostí; tj. 7,1 %). Celkem bylo vydáno 16 504 kladných rozhodnutí.

V roce 2016 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno celkem 20 070 žádostí o povolení k trvalému pobytu, stejně jako v předchozích třech letech pokračoval trend poklesu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 11 %. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (6 038 žádostí), Slovenska (3 949 žádostí) a Vietnamu (2 944 žádostí). Ve stejném období vydalo MV v řízení o udělení trvalého pobytu 21 543 rozhodnutí, tj. meziroční snížení o 2,8 %. Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 17 836 případech. Povolení k trvalému pobytu bylo nejčastěji udělováno státním příslušníkům Ukrajiny (5 306 povolení), Slovenska (3 672 povolení) a Vietnamu (2 604 povolení).

POBYT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2016 pobývalo na území České republiky legálně (po dobu delší než 90 dnů) celkem 496 413 cizinců¹, což je o 6,2 % vyšší počet než na konci roku 2015. Cizinci tvořili zhruba 4,7 % populace České republiky. V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 – 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území ČR. Od roku 2011 již opět dochází k nárůstu počtu cizinců. Prozatím k nejvyššímu nárůstu od r. 2011 došlo meziročně v letech 2015/2016. Největší zastoupení v obou kategoriích pobytu měli státní příslušníci Ukrajiny (110 245 osob), Slovenska (107 251 osob) a Vietnamu (58 080 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice²

Ke dni 31. 12. 2016 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky evidováno v postavení zaměstnanců celkem 382 889 cizinců. Z tohoto počtu 284 148 (74 % osob) byli, dle zaevidovaných informačních karet, občané členských států EU/EHP a Švýcarska (včetně jejich rodinných příslušníků) a 76 046 osob představovali cizinci ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení, bylo z jejich celkového počtu 22 695 evidováno 14 391 držitelů zaměstnaneckých karet, 8 008 držitelů povolení k zaměstnání, 257 držitelů modrých karet a 39 držitelů zelených karet.

Ze států mimo EU měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (54 571 osob), Ruska (8 290 osob) a Vietnamu (6 565 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (161 559 osob), Rumunska (31 522 osob), Polska (31 355 osob) a Bulharska (25 784 osob).

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo v roce 2016 celkem 85 628 podnikatelů cizinců (tj. +1 766 oproti roku 2015) a registrováno bylo 111 034 živnostenských oprávnění cizinců (tj. +3 779).

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Vietnamu (22 415 osob), Ukrajiny (22 150 osob) a Slovenska (15 442 osob). Zastoupení v TOP 10 zůstalo stejné jako v přecházejících letech.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2016 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 478 osob, tj. o 47 žádostí méně než v předchozím období. Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2015 byly Ukrajina (507 žadatelů), Irák (158), Kuba (85 žadatelů), Sýrie (78 žadatelů) a Čína (68 žadatelů).

V České republice byl azyl udělen v 148 případech. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Iráku, a to ve 101 případech. Dále získalo azyl po 5 státních příslušnících Afghánistán, Ázerbájdžán, Sýrie, Turkmenistán a Ukrajiny, 4 státní příslušníci Ruska, po 3 státních příslušnících Arménie a Kyrgyzstánu, dále se jednalo o státní příslušníky Myanmaru, Somálska, Zimbabwe (po 2), Běloruska, Demokratické republiky Kongo, Etiopie, Mongolska, Srí Lanky a Uzbekistán (po 1).

Doplňkovou ochranu MV ve stejném roce udělilo 302 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Sýrie (88 osob), Iráku (49) a Ukrajiny (46 osob). Doplňková ochrana byla prodloužena v 516 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Kazachstánu (110 osob), následně Sýrie (95 osob) a Běloruska (81 osob).

¹ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

² S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních tří let má Ministerstvo práce a sociálních věcí k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců.

Státní občanství

V roce 2016 nabylo celkem státní občanství České republiky 5 549 cizinců, z toho 3 897 bylo uděleno (ve 29 případech se jednalo o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu), ostatní osoby (1 652) ho nabyly prohlášením.

Státní občanství České republiky bylo uděleno nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 426 osob), Ruska (558 osob), Slovenska (419 osob), Vietnamu (270 osob) a Běloruska (131 osob).

Nelegální migrace v České republice

V roce 2016 bylo celkem odhaleno při nelegální migraci na území České republiky 5 261 osob, což je oproti roku 2015 výrazný pokles (o 38,6 %). Z uvedeného počtu bylo 222 osob (tj. 4,1 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici České republiky a 5 039 osob (tj. 95,8 %) při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo uprchlíků dle Konvence 1951 (44 osob), státních příslušníků Ukrajiny (15 osob), Albánie (14 osob), Ázerbájdžánu (14 osob) a Ruska (12 osob). Při nelegálním pobytu bylo zjištěno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 552 osob), následovali státní příslušníci Ruska (402 osob) a Kuvajtu (336 osob).

Opakovaně bylo v souvislosti s nelegální migrací v České republice zjištěno 411 osob. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (125 osob), Kuvajtu (55 osob), Libye (30 osob), Vietnamu (24) a Saudské Arábie (15 osob).

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 51 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Albánie (10 osob) a Ukrajiny (9 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 271 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (175 osob) a Moldavska (41 osob).

Kontrolní činnost

V roce 2016 bylo odbory cizinecké policie PČR realizováno cca 267 000 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány.

V témže roce bylo podle zákona o pobytu cizinců řešeno celkem 37 940 přestupků (jedná se o nárůst o 4 261 přestupků, tj. 12,7 %). Bylo uloženo cca 36 700 blokových pokut ve výši cca 22,5 mil. Kč. Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (9 649 přestupků, tj. 25,4 %), Slovenska (10,5 %), Rakouska (8,7 %), Polska (7,6 %) a Srbska (6,3 %). Dále bylo vykázáno 1 564 správních deliktů právnických osob - ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců (meziroční nárůst o 27 deliktů, tj. 1,8 %).

V roce 2016 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 1 337 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 193 občanů ze států Evropské unie (mimo občany České republiky). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 714 pokut za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí v celkové výši 73 152 500,- Kč.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Mezioborního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV.

Živnostenské úřady provedly v roce 2016 kontrolu celkem 1 979 zahraničních subjektů, z toho bylo 996 kontrol zahraničních fyzických osob a 983 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. Při 996 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2016 zjištěno 523 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 612 900,- Kč, dále bylo v 605 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Pokud jde o kontrolu 983 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2016, při těchto kontrolách bylo zjištěno 430 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 369 100,- Kč, dále bylo v 556 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 29 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2016 bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění celkem 3 539 cizincům (nárůst o 17,6 %). Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (2 045 osob, tj. 57,8 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali s velkým odstupem státní příslušníci Moldavska (295 osob) a Vietnamu (117 osob).

V návaznosti na návratovou směrnicí byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. V roce 2016 bylo vydáno 818 těchto rozhodnutí, což představuje pokles o 1 812 rozhodnutí, tj. téměř o 68,9 % oproti předcházejícímu roku.

V roce 2016 uložily soudy v trestním řízení trest vyhoštění podle ustanovení § 80 trestního zákoníku

1 278 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2015 zvýšil o 26,2 % (tj. o +265 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (341 osob), Slovenska (181 osob) a Rumunska (154 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2016 se cizinci podíleli na 9 252 objasněných skutcích, tedy na 8 % všech objasněných trestných činů. Pro tyto trestné činy bylo trestně stíháno 7 559 cizinců, což představuje 8,1 % z celkového počtu stíhaných osob. Ve srovnání s rokem 2015 bylo stíháno o 295 cizinců více, což znamenalo nárůst o 4,1 %. Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (2 718 osob), dále pak Ukrajiny (1 310 osob) a Vietnamu (511 osob).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2016 nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie zbývající kriminalita³ s 1 932 cizinci, ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, následují majetkové trestné činy, s 1 718 cizinci, dále ostatní kriminální činy s počtem 1 635 cizinců, kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí se 778 cizinci. Následovaly hospodářské trestné činy, pro které bylo stíháno 1 583 cizinců (nejčastěji zastoupeny trestné činy padělání a pozměnění veřejné listiny). Násilné trestné činy dosáhly v roce 2016 počtu 999 stíhaných cizinců. Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly mravnostní trestné činy se 133 cizinci.

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2016 pravomocně odsouzeno celkem 5 096 cizinců (jedná se o zvýšení počtu o 219 osob, tj. o 4,5 %). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice dosáhl hodnoty 8,3 %, tzn. o 0,9 % vyšší než v loňském roce.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 737 osob), Ukrajiny (1 002 osob) a Vietnamu (358 osob).

II. DALŠÍ INFORMACE OBSAŽENÉ VE ZPRÁVĚ

- Vláda České republiky schválila v dubnu 2014 **Národní schengenský plán**. Jedná se o základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Vyhodnocování plánu probíhá každý rok a předkládá se formou Zprávy o plnění Národního schengenského plánu střídavě Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů. V dubnu 2016 byla předložena Druhá zpráva o plnění, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava Třetí zprávy o plnění, která bude předložena Koordinačnímu orgánu v roce 2017.
- Česká republika v roce 2016 pokračovala v provádění **společné vízové politiky**, která je, jako součást politiky vnějších vztahů, nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí v rámci schengenského prostoru. V roce 2016 bylo na úrovni EU rozhodnuto o přeřazení některých třetích zemí na seznam třetích zemí, jejichž občané nemusí pro krátkodobé pobyty disponovat vízem (tzv. bílý seznam) podle nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Jednalo se o Peru, Kolumbii, Šalamounovy ostrovy, Mikronésii, Tuvalu, Kiribati, Marshallovy ostrovy a Čínu (pouze pro držitele diplomatických pasů). EK dále zveřejnila legislativní návrhy k přeřazení Ukrajiny, Gruzie, Kosova a Turecka. Jedná se o třetí země, které mají být osvobozeny od vízové povinnosti po splnění kritérií stanovených tzv. akčními plány vízové liberalizace. Projednávání těchto legislativních návrhů bylo na úrovni Rady zahájeno u Ukrajiny a Gruzie, obě země mají být osvobozeny od vízové povinnosti v roce 2017. Bezvízový režim pro občany obou zemí se bude týkat pouze držitelů biometrických pasů pobývajících v EU do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů, v případě ČR se bezvízový styk bude vztahovat pouze na pobyty za nevýdělečným účelem.
- **Centrální vízový informační systém** je elektronický databázový systém členských států EU/schengenského prostoru, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. V roce 2016 byl celý proces zapojení dokončen spuštěním posledního regionu na vnějších hranicích.

³ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

▪ **Legislativní aktivity:**

- ✓ Legislativní aktivity týkající se zákona o pobytu cizinců byly prioritně zaměřeny zejména na zajištění transpozice nově přijatých předpisů Evropské unie, ale také na odstranění některých problémů, které se objevovaly v praxi při aplikaci tohoto zákona.
- ✓ Dále byla např. zákonem č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR **v zákoně o pobytu cizinců** zrušena ustanovení týkající se provádění hraničních kontrol, neboť je to upraveno přímo použitelným právním předpisem EU, kterým je Schengenský hraniční kodex.
- ✓ V roce 2016 pokračoval legislativní proces o návrhu zákona, kterým se mění zákon o pobytu cizinců, zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- ✓ Zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, byla **v zákoně o pobytu cizinců a v zákoně o azylu** provedena změna spočívající v tom, že ve smyslu správního řádu musí být jakékoliv podání cizince vždy podepsáno, a to bez ohledu na to, zda je podáno v listinné či elektronické podobě.
- ✓ Zákonem č. 456/2016 Sb. (zákon o evidenci obyvatel) byly **v zákoně o pobytu cizinců, v zákoně o azylu a v zákoně o dočasné ochraně cizinců** provedeny změny týkající se případů, kdy cizinci bude zrušen údaj o místu hlášeného pobytu na území ČR a místem jeho pobytu na tomto území bude adresa sídla správního orgánu, který tento údaj zrušil. V těchto případech bude nově takový údaj v příslušných informačních systémech označován jako „adresa úřadu“.
- ✓ Dne 1. srpna 2016 nabyl účinnosti **zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“)**, který nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce. V návaznosti na nařízení EK a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, upravuje nový zákon ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.
- ✓ Dne 1. srpna 2016 nabyla současně účinnosti **vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic**. Vyhláška upravuje konkrétněji standardy týkající se infrastruktury letišť vycházející z požadavků obsažených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), a v „Aktualizovaném schengenském katalogu EU týkajícím se ochrany vnějších hranic, navracení a zpětného přebírání osob“.

- Základním dokumentem **politiky integrace** v roce 2016 byla aktualizovaná *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* (dále jen „Koncepce“) a *Postup pro rok 2016*. V aktualizované Koncepci byla významně rozšířena cílová skupina integračních opatření politiky integrace, kdy se kromě cizinců ze třetích zemí se stali cílovou skupinou i azylanti a poživatelé doplňkové ochrany. Kromě nadále platných priorit integrace, byl posilován systém informování cizinců, a to již potenciálních migrantů v zemích původu. Byla rozšířena nabídka adaptačně-integračních kurzů, nabídka výuky češtiny a nadále byla zajišťována asistence cizincům na odděleních pobytu OAMP Ministerstva vnitra, ve školách i na úřadech. Nově byl kladen důraz na šíření informací mezi odbornou i laickou veřejností. Jedním z cílů integrační politiky je postupné přenesení integrace na regionální a lokální úroveň. Za významný nástroj integrační politiky v krajích jsou i nadále považována zejména Centra na podporu integrace cizinců, která aktivně působí ve 13 ze 14 krajů ČR a plní funkci informačních středisek pro cizince i majoritu. Na lokální úrovni jsou klíčovým nástrojem integrace projekty obcí. Spektrum zapojených obcí se v roce 2016 rozšířilo na celkem 15 (o třetinu více než v roce 2015). Projekty byly realizovány již opakovaně v Havlíčkově Brodě, Teplicích a několika pražských městských částech – v Praze 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14 a Praze Libuš, nově pak v Karlových Varech a MČ Praha 5, 10, 11 a 17.

- **Účinná návratová politika** je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. **Readmisní smlouvy** představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Česká republika se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci EK při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. V roce 2016 bylo předáno do sousedních států celkem 151 osob, zatímco 230 osob bylo navraceno do České republiky. MV rovněž dlouhodobě řeší **problematiku dobrovolných návratů cizinců**. Tato problematika je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců, který upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem o azylu, kdy MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2016 bylo uskutečněno celkem 331 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí, kterým byla uložena povinnost opustit území ČR.

- Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**. V roce 2016 se zaměřilo zvláště na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU s dopadem na ČR. V této souvislosti byla posílena především aktivita fóra Operativa a bezpečnost, které se kromě expertní úrovně nadále scházelo i na ředitelské úrovni.
- **Mezinárodní spolupráce ČR** v migrační problematice v roce 2016 oproti letům minulým výrazně zesílila, a to především v souvislosti se zhoršující se bezpečnostní i humanitární situací v bezprostředním okolí EU a s tím spojenou migrační krizí v EU. Mezinárodní spolupráce se rovněž soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.
 - ✓ V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy EU a schengenského prostoru ČR intenzivně spolupracovala především na úrovni jednotlivých orgánů EU, včetně jejich agentur jako FRONTEX a Evropský azylový podpůrný úřad (EASO). V roce 2016 mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii.
 - ✓ Na základě Rozhodnutí Rady EU (č. 1523) ze dne 14. září 2015 se členské státy EU dobrovolně zavázaly přijmout v rámci relokačního programu 40 000 osob, tj. 24 000 osob z Itálie a 16 000 osob z Řecka. ČR by v rámci relokačních programů z Itálie a Řecka měla přijmout celkem 2 691 osob.
 - ✓ V roce 2016 bylo do České republiky přesídleno 89 iráckých křesťanů, a to na základě dobrovolného zapojení České republiky do Evropského přesídlovacího schématu (32 iráckých uprchlíků) a na základě národního přesídlovacího programu (57 vnitřně vysídlených Iráčanů). Celkem mělo být přesídleno 153 iráckých křesťanů (dle usnesení vlády č. 1052 ze dne 14. prosince 2015), nicméně program přesídlování byl předčasně ukončen z důvodu odchodu části uprchlíků do Německa a vzdání se udělené mezinárodní ochrany u dalších osob, které se chtěly vrátit do vlasti.
 - ✓ Na úrovni EU pokračovala ČR v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) představující koncepční rámec vnější migrační politiky EU (Pražský proces; Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, Gruzii, Arménií a Ázerbájdžánem; Projekt na asistenci k zvládnutí vnitřního vysídlení na Ukrajině AMID). Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace také úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).
 - ✓ Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra je od roku 2004 národním kontaktním místem Evropské migrační sítě (EMN) v České republice, jejímž hlavním cílem je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace.
 - ✓ V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR (mimo vnitrozemských KŘP) prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Krajská ředitelství PČR intenzivně spolupracují se společnými centry policejní a celní spolupráce, přes které probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě a výrazně přispívá k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech.
- **Specifické projekty v oblasti migrace** - Hodnocení projektů je obsaženo v závěru této Zprávy. Jedná se o následující projekty:
 - ✓ Přesídlování krajanů (v průběhu roku 2016 do ČR přesídlovalo celkem 287 osob, výhradně příslušníků českých krajských komunit na Ukrajině).
 - ✓ Migrační projekty, které představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR. V roce 2016 nadále pokračovala realizace 5 projektů zahájených v předchozích letech, z nichž 4 jsou určeny pro oblast ekonomické migrace a 1 pro zahraniční studenty – stipendisty.
 - ✓ Projekty MV zaměřené na specifické kategorie cizinců - Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi
 - ✓ Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel – MEDEVAC.
 - ✓ Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů a další Emergentní zahraniční pomoc z rozpočtu Ministerstva vnitra.
- **Strategie migrační politiky** – Česká Republika při formování migrační politiky nadále uplatňuje zásady migrační politiky, které byly formulovány ve Strategii migrační politiky České republiky (přijaté dne 29. července 2015 usnesením Vlády České republiky č. 621). Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.
- **Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci** od roku 2015 jedná rovněž na úrovni členů Vlády České republiky, což přispívá k větší časové flexibilitě při projednávání materiálů a přijímání opatření

týkajících se migrace. V roce 2016 byla Koordinačním orgánem schválena změna *Pilotního projektu Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny* za účelem posílení využití jeho kapacity a byl přijat materiál MŠMT *Strategický dokument ke vstupu a pobytu občanů třetích států na území ČR za účelem studia a jiných vzdělávacích aktivit*.

- **Vláda České republiky schválila dne 14. 12. 2016 Audit národní bezpečnosti**, který posuzuje odolnost České republiky vůči současným bezpečnostním hrozbám a představuje komplexní materiál, který nově definuje bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech. Mezi deseti okruhy hrozeb, kterým se materiál věnuje, patří **kapitola týkající se bezpečnostních aspektů migrace**⁴. Jako dvě hlavní hrozby v této oblasti byly definovány hrozba **nelegální migrace jako důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě** a **nedostatečná integrace legálních migrantů**, která může představovat zdroj sociálního napětí.

⁴ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, působení cizí moci, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

I.	ÚVOD	12
II.	INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	13
II.1	INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	13
II.1.1	Strategie migrační politiky	13
II.1.2	Audit národní bezpečnosti	14
II.1.3	Ústřední orgány státní správy České republiky	15
II.1.4	Mezirezortní orgány	20
II.2	LEGISLATIVNÍ RÁMEC	21
II.2.1	Zákon o pobytu cizinců	21
II.2.2	Zákon o azylu	23
II.2.3	Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	24
II.2.4	Zákon o dočasné ochraně cizinců	24
II.2.5	Zákon o ochraně státních hranic České republiky	24
III.	VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	25
III.1	VÍZOVÁ POLITIKA	25
III.1.1	Koncepce vízové politiky České republiky v roce 2016	25
III.1.2	Limitované bezvízové dohody	26
III.1.3	Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže	26
III.1.4	Dohody o volném obchodu	26
III.2	PRAKTICKÝ VÝKON	27
III.2.1	Přepracování znění Vízového kodexu	27
III.2.2	Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi České republiky	27
III.2.3	Systém VISAPPOINT	27
III.2.4	Zastupování ve vydávání schengenských víz	28
III.2.5	Vízový outsourcing	28
III.2.6	Vízový informační systém	29
III.2.7	Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky	29
III.2.8	Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS	30
III.2.9	Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2016	30
IV.	SCHENGEN	31
IV.1	HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	31
IV.1.1	Situace na vnitřních hranicích	31
IV.1.2	Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic	31
IV.1.3	Národní schengenský plán	31
IV.1.4	Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice	31
IV.1.5	Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky	32
IV.2	VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	33
IV.2.1	Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	33
IV.2.2	Odepření vstupu na vnější schengenské hranici	34
V.	LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	36
V.1	DRUHY POBYTU	36
V.2	ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	38
V.2.1	Řízení o udělení krátkodobého víza	38
V.2.2	Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky	43
V.2.3	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky	52
V.2.4	Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků	56
V.2.5	Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	57
V.2.6	Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	60
V.2.7	Soudní přezkum cizineckých kauz	63
V.2.8	Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu	63

V.3	CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	63
V.4	EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	68
V.4.1	<i>Zaměstnávání cizinců v České republice</i>	<i>68</i>
V.4.2	<i>Podnikání cizinců v České republice</i>	<i>71</i>
VI.	INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.1	MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.1.1	<i>Koordinace</i>	<i>75</i>
VI.1.2	<i>Mezinárodní spolupráce.....</i>	<i>77</i>
VI.1.3	<i>Statistika</i>	<i>77</i>
VI.1.4	<i>Indikátory integrace cizinců</i>	<i>77</i>
VI.1.5	<i>Financování integrace cizinců v České republice.....</i>	<i>77</i>
VI.1.6	<i>EU zdroje</i>	<i>78</i>
VI.2	AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ.....	78
VI.2.1	<i>Ministerstvo vnitra.....</i>	<i>78</i>
VI.2.2	<i>Ministerstvo práce a sociálních věcí.....</i>	<i>94</i>
VI.2.3	<i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy</i>	<i>97</i>
VI.2.4	<i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i>	<i>103</i>
VI.2.5	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu.....</i>	<i>103</i>
VI.2.6	<i>Ministerstvo zdravotnictví.....</i>	<i>105</i>
VI.2.7	<i>Ministerstvo kultury</i>	<i>106</i>
VI.2.8	<i>Úřad vlády ČR.....</i>	<i>107</i>
VI.3	INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU.....	108
VI.3.2	<i>Oblast výuky českého jazyka</i>	<i>110</i>
VI.3.3	<i>Pomoc při vstupu na trh práce</i>	<i>110</i>
VI.3.4	<i>Rozvojový program na podporu osob s udělenou mezinárodní ochranou</i>	<i>110</i>
VII.	STÁTNÍ OBČANSTVÍ.....	111
VIII.	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE A KONTROLNÍ ČINNOST.....	112
VIII.1	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	112
VIII.1.1	<i>Nelegální migrace v České republice – celková situace.....</i>	<i>112</i>
VIII.1.2	<i>Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt</i>	<i>115</i>
VIII.1.3	<i>Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR</i>	<i>120</i>
VIII.1.4	<i>Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR.....</i>	<i>121</i>
VIII.1.5	<i>Napomáhání k nelegální migraci</i>	<i>123</i>
VIII.2	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	126
VIII.2.1	<i>Kontrolní činnost Policie České republiky</i>	<i>126</i>
VIII.2.2	<i>Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce.....</i>	<i>130</i>
VIII.2.3	<i>Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů</i>	<i>132</i>
VIII.2.4	<i>Kontrolní činnost MF, resp. Celní správy České republiky</i>	<i>133</i>
VIII.2.5	<i>Přestupky a správní delikty.....</i>	<i>136</i>
VIII.2.6	<i>Rozhodnutí o správním vyhoštění</i>	<i>137</i>
VIII.2.7	<i>Rozhodnutí o povinnosti opustit území</i>	<i>140</i>
VIII.2.8	<i>Trest vyhoštění uložený soudy.....</i>	<i>140</i>
VIII.2.9	<i>Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky.....</i>	<i>141</i>
IX.	READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	143
IX.1	READMISNÍ SMLOUVY	143
IX.1.1	<i>Smluvní vztahy</i>	<i>143</i>
IX.1.2	<i>Provádění readmisních smluv</i>	<i>144</i>
IX.2	DOBROVOLNÉ NÁVRATY	147
IX.2.1	<i>Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra</i>	<i>148</i>
IX.2.2	<i>Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci</i>	<i>149</i>
X.	MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ.....	151
X.1	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	151
X.1.1	<i>Žádosti o mezinárodní ochranu.....</i>	<i>151</i>

X.1.2	Řízení o udělení mezinárodní ochrany	156
X.1.3	Azylová zařízení na území České republiky	157
X.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	159
X.2.1	Přijaté a odeslané žádosti	160
X.2.2	Realizované transfery	161
XI.	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	162
XI.1	TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI	162
XI.1.1	Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky	165
XI.1.2	Prověřování trestných činů celními orgány	167
XI.2	ODSOUZENÍ CIZINCI	169
XI.3	CIZINCI VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	172
XII.	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	173
XII.1	PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ	173
XII.2	MIGRAČNÍ PROJEKTY	173
XII.3	PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	175
XII.3.1	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	175
XII.4	PROGRAM HUMANITÁRNÍCH EVAKUACÍ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH OBYVATEL – MEDEVAC	176
XII.5	PROGRAM MINISTERSTVA VNITRA NA ASISTENCI UPRCHLÍKŮM V REGIONECH PŮVODU A PREVENCI VELKÝCH MIGRAČNÍCH POHYBŮ V ROCE 2016 A DALŠÍ EMERGENTNÍ ZAHRANIČNÍ POMOC Z ROZPOČTU MV	177
XII.5.1	Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů	177
XII.5.2	Emergentní zahraniční pomoc z rozpočtu Ministerstva vnitra	180
XII.6	FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ	181
XII.6.1	Azylový, migrační a integrační fond	181
XII.6.2	Fond pro vnitřní bezpečnost	182
XIII.	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	184
XIII.1	KONKRÉTNÍ ZAPOJENÍ MV ČR DO GLOBÁLNÍHO PŘÍSTUPU K MIGRACI A MOBILITĚ	184
XIII.1.1	Pražský proces	184
XIII.1.2	Projekt MOBILAZE s Ázerbájdžánem	185
XIII.1.3	Projekt AMID na Ukrajině	185
XIII.2	EVROPSKÝ AZYLOVÝ PODPŮRNÝ ÚŘAD (EASO)	185
XIII.3	RELOKACE	186
XIII.4	PŘESÍDLOVÁNÍ	186
XIII.5	EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ	187
XIII.6	MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	188
XIII.6.1	Agentura FRONTEX a pracovní skupiny Rady EU	188
XIII.6.2	Společné hlídky	189
XIII.6.3	Spolupráce se sousedními státy	189
XIV.	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	191
XIV.1	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	191
XIV.2	SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU	193
XIV.3	SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRÍZÍ NA ÚROVNI EU	193
XIV.3.1	Situace na migračních trasách do EU	194
XIV.3.2	Neregulérní doklady	196
XIV.3.3	Nelegální pobyt	196
XIV.3.4	Odmítnutí vstupu	196
XIV.4	SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY	197
XV.	ZÁVĚR	198
XVI.	TABULKOVÁ ČÁST	204
XVII.	PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	205

I. ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky (dále „ČR“) v roce 2016 má ambici nabídnout pokud možno úplný souhrn dat vypovídajících o migraci cizinců na našem území v roce 2016, s porovnáním některých profilových ukazatelů s rokem předcházejícím. Zároveň se snaží shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace je nezbytným předpokladem efektivní migrace, věnuje se zpráva i této oblasti.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem kultury a Ministerstvem zdravotnictví.

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie (dále „EU“) a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů Unie. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana), společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy Unie zachovaly poměrně vysokou míru suverenity. Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU, a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejích společných politik.

Migrace je komplexním a dynamickým jevem, který má na ČR společenské a ekonomické dopady. Vstup, pobyt a integrace cizinců na území ČR jsou procesy s možnými pozitivními i negativními důsledky pro českou společnost – procesy, které jsou do značné míry závislé na aktivním a flexibilním přístupu ČR. Zásady, na kterých ČR staví svou migrační politiku, byly v roce 2015 shrnuty ve Strategii migrační politiky České republiky (viz kapitola II.1 Institucionální rámec). Migrační strategie České republiky musí vést k posilování pozitivních aspektů migrace a k co nejúčelnějšímu potírání negativních jevů a s migrací spojených rizik.

II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Strategie migrační politiky

Vláda České republiky dne 29. července 2015 přijala usnesení č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Materiál definuje **klíčové zásady** migrační politiky českého státu, stanovuje **cíle** v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní **nástroje** sloužící k jejich dosažení.

Strategie migrační politiky migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do **7 tematických modulů** odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Strategie migrační politiky reaguje na současnou diskuzi k tomuto tématu a zásady jasně vyjadřují postoje a priority ČR v této oblasti:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení⁵.

Nástroje k dosahování cílů v oblasti **legální migrace** uvedené ve Strategii migrační politiky byly v roce 2016 nadále plněny.

- Návrh novely zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), který byl dne 13. prosince 2016 předán k projednání Poslanecké sněmovně, pokrývá tyto nástroje:
 - Novelizace zákona o pobytu cizinců směřující k posílení autonomie procesu povolování vstupu a pobytu cizinců vůči obecnému režimu správního řízení.
 - Novelizace zákona o pobytu cizinců a souvisejících právních předpisů za účelem transpozice směrnic EU o sezónních pracovnících a vnitropodnikově převáděných pracovnících, včetně revize systému zaměstnaneckých karet a podnikání cizinců.

⁵ Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

- Vytvoření konceptu programů legální migrace (sloužících k legislativnímu zakotvení projektů legální migrace);
- Tvorba projektů legální migrace pro vybrané cílové skupiny občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má ČR zvláštní zájem (viz kapitola XII.2 Migrační projekty);
- Pravidelná strategická debata o potřebách ČR v oblasti legální migrace na úrovni Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci – plněno průběžně;
- Analýza možnosti nastavení národních kvót pro oblast řízené ekonomické migrace – probíhá diskuse o migračních potřebách ČR, a to i se zapojením sociálních partnerů;
- Vytvoření strategického dokumentu ke vstupu a pobytu občanů třetích států na území ČR za účelem studia a jiných vzdělávacích aktivit – splněno, dokument byl 25. června 2016 předložen Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

II.1.2 Audit národní bezpečnosti

Ministerstvo vnitra České republiky v průběhu roku 2016 vypracovalo materiál, který měl s ohledem na mezinárodní bezpečnostní situaci za cíl posoudit odolnost České republiky vůči současným bezpečnostním hrozbám. Jedná se o **Audit národní bezpečnosti** (dále jen „Audit“), **který byl dne 14. 12. 2016 schválen Vládou České republiky**⁶. Audit představuje komplexní materiál, který nově definuje bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech.

Vypracování Auditů koordinoval na základě zadání premiéra ministr vnitra. Na materiálu se od ledna 2016 podílelo 10 odborných týmů a přes 120 expertů ze státní správy i akademického prostředí v ČR i zahraničí. Materiál reaguje na změny bezpečnostních hrozeb ve světě a definuje, jaké oblasti a jak je potřeba posílit, aby došlo k posílení odolnosti státu vůči bezpečnostním hrozbám.

Mezi deseti okruhy hrozeb, kterým se materiál věnuje, patří **kapitola týkající se bezpečnostních aspektů migrace**⁷.

Hrozbu mohou ve specifických případech představovat konkrétní imigranti anebo jejich masy. Tato dílčí hrozba může mít podobu terorismu, organizovaného zločinu, ale i šíření infekční nákazy, kulturních zvyklostí neslučitelných s naším právním pořádkem nebo snížené ochoty k integraci. Vedle typu migrace, resp. migrantů, může svou roli v podobě migrační hrozby sehrát i objem migračních toků a bezpečnost může ohrozit masová neřízená migrace, která by mohla vyústit ve společenské nepokoje či radikalismus, a to jak na straně minority, tak majority.

V rámci analýzy bezpečnostních aspektů migrace **byly definovány dvě hlavní hrozby**. Jedná se o hrozbu **nelegální migrace jako důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě**. Další identifikovanou hrozbou je **nedostatečná integrace legálních migrantů**, která může představovat zdroj sociálního napětí.

Ministru vnitra bylo zároveň uloženo zpracovat *Akční plán*⁸, který bude hodnotit plnění jednotlivých opatření stanovených auditem, včetně nastavení časového harmonogramu plnění jednotlivých úkolů.

⁶ Usnesení Vlády České republiky ze dne 14. 12. 2016 č. 1 125 o Auditě národní bezpečnosti.

⁷ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, působení cizí moci, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

⁸ Termín pro předložení *Akčního plánu k Auditě národní bezpečnosti* vládě byl stanoven do 30. 4. 2017.

II.1.3 Ústřední orgány státní správy České republiky

II.1.3.1 Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále „MV“) gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady).

MV v souladu se zákonem o pobytu cizinců⁹ vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu, o povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. Pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území. Kromě výše uvedeného MV rozhoduje o vydání zaměstnanecké karty a modré karty.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje MV právním předpisem seznam států, jejichž občané nebo cizinci, kteří jsou držiteli cestovních dokladů vydaných těmito státy, mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

MV v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vydává na základě žádosti generálního ředitelství Úřadu práce České republiky stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále „EK“) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. Jelikož efektivní migrační politika předpokládá i funkční návratovou politiku, readmisní smlouvy představují jeden z nástrojů realizace nuceného návratu osob do země jejich původu, který aktuálně nabývá na významu v souvislosti se zvýšeným migračním tlakem na celou EU. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice

⁹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

Usnesením vlády ze dne 23. 7. 2008 č. 979 byla ke dni 1. 8. 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*¹⁰.

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále „OAMP“), odbor správní (dále „OS“) a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále „SUZ“).

Na základě zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. 1. 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále „Komise“). Jejím nadřízeným správním orgánem je ministr vnitra.

Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje OS¹¹, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise¹². Vydat rozhodnutí může pouze senát Komise. Rozhodnutí podepisuje předseda senátu.

Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místu hlášeného pobytu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí (více viz kapitola V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců).

II.1.3.2 Policie České republiky

II.1.3.2.1 Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (dále „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále „ŘSCP“), jež je výkonným útvarům policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarům po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích¹³, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odbory cizinecké policie** (dále „OCP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

¹⁰ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

¹¹ Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

¹² Realizuje tak § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby Ministerstva vnitra mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí.

¹³ Jedná se o: ICP na ML Praha Ruzyně, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

II.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování** (dále „NCOZ“). Do 1. 8. 2016 úkoly v této oblasti plnil **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**, který byl k uvedenému datu na základě reorganizace Policie ČR sloučen s **Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality služby** do nově vzniklé NCOZ, jejíž Sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace se zabývá bojem proti zločineckým seskupením, která páchají závažnou organizovanou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

II.1.3.3 **Ministerstvo zahraničních věcí**

Ministerstvo zahraničních věcí (dále „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále „ZÚ“) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle Vízového kodexu EU (viz kapitola III. Vízová politika a praxe ČR).

II.1.3.4 **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezinárodním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

V ČR i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice¹⁴, jehož gestorem je MPSV.

II.1.3.5 **Ministerstvo průmyslu a obchodu**

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále „MPO“) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

¹⁴ Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice byl zřízen na základě usnesení Vlády České republiky ze dne 23. 10. 2000 č. 1044.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále „živnostenský zákon“), podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území ČR, stejné postavení jako občan ČR s trvalým pobytem na území ČR a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území ČR, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

II.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti (dále „MS“) je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V extradičním řízení rozhoduje ministr spravedlnosti o povolení vydání cizince k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ciziny, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné¹⁵.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

II.1.3.7 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále „MF“) respektive Celní správa České republiky disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

II.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

¹⁵ Vlastní rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání se kromě uvedeného dále omezuje na posouzení politických aspektů, jejichž hodnocení soudům zásadně nepřísluší a na zjištění, zda případně nenastala jiná skutečnost, která by představovala právní překážku povolení vydání. Ministr spravedlnosti závěry soudu nepřehodnocuje a jejich věcnou správnost se zabývá pouze s ohledem na možnost využití svého oprávnění předložit věc v případě svých pochybností k přezkoumání Nejvyššímu soudu podle § 97 odst. 4 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (viz nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13).

V této souvislosti plnilo MŠMT v roce 2016 úkoly podle usnesení vlády č. 26 ze dne 18. 1. 2016 *o aktualizované Koncepti integrace cizinců - Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepte integrace cizinců v roce 2016*.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé cizince je poskytována bezplatně osobám s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách, veřejné vysoké školy. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje dle výše citovaného zákona Ministerstvo obrany (dále „MO“); v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání MV.

II.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných (čínských) cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem. Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

Žádosti o víza jsou vyřizovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Krátkodobá víza¹⁶ jsou převážně udělována zastupitelským úřadem členského státu, do kterého míří jediný nebo hlavní cíl návštěvy čínských turistů. V rámci Memoranda ADS dochází ke zjednodušení procesu zejména tím, že jednotlivé, registrované cestovní kanceláře mohou podat žádosti o víza za celou skupinu na konzulárním úřadu.

MMR uzavírá Smlouvy o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS se subjekty cestovních kanceláří nebo cestovními agentur¹⁷. Na základě ověření těchto skutečností je s jednotlivými cestovními kancelářemi nebo cestovními agenturami uzavřena předmětná smlouva¹⁸.

Na Ministerstvu pro místní rozvoj byla v roce 2010 vytvořena pracovní skupina k řešení otázek souvisejících s problémy turistických víz. V této pracovní skupině jsou rovněž zastoupeny MZV, MV a zájmové skupiny (např. Asociace cestovních kanceláří, Asociace krajů, apod.). Účelem

¹⁶ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“.

¹⁷ splňující zákonem stanovené podmínky, např.: živnostenské oprávnění na předmět podnikání, které musí odpovídat výpisu z obchodního/živnostenského rejstříku, jazykovou vybavenost, apod.

¹⁸ Nedílnou součástí této smlouvy je příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii ČR – ŘSCP pro případ, že by v dané skupině chyběl některý z účastníků (český subjekt na území ČR přebírá zodpovědnost za čínské turisty).

založení pracovní skupiny je optimálně řešit problematické případy související s vydáváním zahraničních turistických víz a s vydáváním akreditací pro zahraniční touroperátory.

II.1.4 Mezirezortní orgány

II.1.4.1 **Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci**

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále „Koordinační orgán“) je mezirezortním orgánem složeným ze zástupců věcně příslušných resortů¹⁹ na vysoké úrovni, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra, první náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost zastává funkci předsedy. Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje státním orgánům pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci, stálého pracoviště MV zaměřeného na meziresortní spolupráci na expertní úrovni. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky. Od roku 2015 Koordinační orgán jedná rovněž na úrovni členů vlády a na úrovni jejich náměstků, přičemž předsednickou funkci zastává ministr vnitra, resp. jeho první náměstek.

Projednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu na vládní úrovni umožňuje projednat je na jednání vlády již bez rozpravy. Koordinační orgán kromě toho v roce 2016 např. schválil změnu *Pilotního projektu Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny* za účelem posílení využití jeho kapacity a přijal materiál MŠMT *Strategický dokument ke vstupu a pobytu občanů třetích států na území ČR za účelem studia a jiných vzdělávacích aktivit*.

II.1.4.2 **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni** a jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. S ohledem k aktuální migrační situaci v Evropě se Analytické centrum v roce 2016 zaměřilo zvláště na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU s dopadem na ČR. V této souvislosti byla posílena především aktivita fóra **Operativa a bezpečnost**, které se kromě expertní úrovně nadále scházelo **i na ředitelské úrovni**.

Analytické centrum v průběhu roku 2016 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu **Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic** určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jímž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

¹⁹ Stálými členy Koordinačního orgánu jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí, spravedlnosti, dopravy, zdravotnictví a policejní prezident. Na činnosti se však podílí i resorty dopravy, zdravotnictví, obrany a pro místní rozvoj a sekce Úřadu vlády ČR pro lidská práva, pro vědu výzkum a inovace a pro evropské záležitosti.

II.1.4.3 Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále „MOPNZC“), jehož gestorem je MPSV, předkládá každý rok Vládě ČR pro informaci souhrnnou zprávu. V polovině roku 2016 byla předložena **Souhrnná informace za rok 2015 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců**.

V průběhu roku 2016 se uskutečnila **dvě řádná zasedání** MOPNZC (v pořadí 39. – 40. zasedání). V jejich rámci byly, kromě jiného, podány informace, které se týkaly výkonu a výsledků kontrolní činnosti jednotlivých členských resortů, oblasti legislativy a trendů v oblastech souvisejících s nelegálním zaměstnáváním, Evropské platformy pro posílení spolupráce při řešení problematiky nehlášené práce, sociálního pojištění a vyslaných pracovníků v rámci EU v kontextu nelegálního zaměstnávání, revize informačních povinností zaměstnavatelů a možnosti státní správy tyto informace sdílet a využívat s ohledem na boj proti obchodování s lidmi a nelegální práci a zkušeností z odvolacích řízení v oblasti nelegálního zaměstnávání.

V průběhu roku byla také ustavena pracovní skupina k vysílání cizinců jménem jejich zahraničního zaměstnavatele do ČR, která začala řešit problematiku nárůstu vyslaných ukrajinských zaměstnanců polskými zaměstnavateli.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2016 byly provedeny **tři dílčí novely zákona o pobytu cizinců**. Konkrétně se jednalo o změny, které byly provedeny změnou následujících zákonů:

Zákonem č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic) - zákon nabyl účinnosti dnem 1. 8. 2016. Změny zákona o pobytu cizinců souvisely zejména se zrušením předchozího zákona o ochraně státních hranic (tj. zákona č. 216/2002 Sb.) a jeho nahrazením novou právní úpravou. Uvedeným zákonem byla v zákoně o pobytu cizinců současně zrušena ustanovení týkající se provádění hraničních kontrol, neboť tato oblast je upravena přímo použitelným právním předpisem Evropské unie, kterým je Schengenský hraniční kodex.

Zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti dnem 19. 9. 2016. Změny provedené v zákonu o pobytu cizinců souvisí s přijetím zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, jehož cílem byla adaptace právního řádu České republiky na část nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. 7. 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu. Podstata této změny spočívala v tom, že ve smyslu správního řádu musí být jakékoliv podání cizince vždy podepsáno, a to bez ohledu na to, zda je podáno v listinné či elektronické podobě. Konkrétní typ elektronického podpisu, který je nutno použít pro podepsání žádosti je nově stanoven v § 6 odst. 1 zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

Zákonem č. 456/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony - zákon nabude účinnosti dnem 1. 6. 2017. Změny provedené v zákonu o pobytu cizinců se týkají případů, kdy cizinci bude podle § 98a zrušen údaj o místu hlášeného pobytu na území České republiky a místem jeho pobytu bude adresa sídla

správního orgánu, který tento údaj zrušil. Ve zmíněných případech bude nově takový údaj v příslušných informačních systémech označován jako „adresa úřadu“. Pro uživatele těchto systémů bude jednoznačně zřejmé, že se nejedná o standardní adresu místa pobytu cizince na území České republiky, ale o adresu „úřední“. Kromě toho lze na žádost cizince v těchto informačních systémech vést rovněž údaj o adrese, na kterou mu mají být případné písemnosti doručovány.

V roce 2016 pokračoval legislativní proces o **návrhu zákona, kterým se mění zákon o pobytu cizinců, zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.**

Návrhem zmíněného zákona byla zajišťována realizace úkolů vyplývajících z usnesení vlády České republiky ze dne 1. 12. 2014 č. 992 k Analýze zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky, kterým bylo uloženo:

- ministři vnitra ve spolupráci s 1. místopředsedou vlády pro ekonomiku a ministrem financí a ministrem zdravotnictví vypracovat a vládě předložit návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění,
- ministři zdravotnictví ve spolupráci s ministrem vnitra vymezit kategorie cizinců, na které se bude vztahovat systém veřejného zdravotního pojištění, a kategorie cizinců, na které se bude vztahovat povinnost mít sjednáno zdravotní pojištění cizinců,
- 1. místopředsedovi vlády pro ekonomiku a ministři financí ve spolupráci s ministrem zdravotnictví vymezit rozsah a náležitosti povinného zdravotního pojištění cizinců a předat návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců ministru vnitra.

Podle zmíněného usnesení vlády měla úprava soukromého zdravotního pojištění cizinců tvořit samostatnou hlavu zákona o pobytu cizinců.

Navrhovaným zákonem měla být zajištěna přehlednost právní úpravy zdravotního pojištění tak, aby bylo jednoznačně stanoveno, které kategorie cizinců budou účastny na systému veřejného zdravotního pojištění, za které kategorie cizinců bude náklady za poskytnuté zdravotní služby hradit stát, a které kategorie cizinců budou povinny mít sjednáno soukromé zdravotní pojištění.

Cílem nové právní úpravy bylo omezit počet cizinců pobývajících na území České republiky, kteří by (pro účely zajištění úhrady nákladů poskytnutých zdravotních služeb) nebyli kryti soukromým zdravotním pojištěním. Současně měl rozsah soukromého zdravotního pojištění odpovídat rozsahu, jakým jsou kryty úhrady za poskytnuté zdravotní služby z veřejného zdravotního pojištění. Tím by nemělo docházet k odlišnému přístupu poskytovatelů zdravotních služeb k cizincům a ti by měli jistotu, že jim poskytnuté zdravotní služby budou uhrazeny ve stejném rozsahu, jako v případě občanů České republiky, kterým jsou tyto služby hrazeny ze systému veřejného zdravotního pojištění.

Za účelem finanční stability systému soukromého zdravotního pojištění bylo navrhováno zřízení Kanceláře zdravotního pojištění cizinců a jí spravovaného garančního fondu. Zmíněná „Kancelář“ a zejména její garanční fond by podléhali dohledu České národní banky.

Pokud jde o veřejné zdravotní pojištění, bylo navrhováno systematické rozdělení cizinců na ty, kteří budou pojištěnci veřejného zdravotního pojištění a ty, kterým bude hradit poskytnuté zdravotní služby stát (konkrétně Ministerstvo zdravotnictví). Kromě toho bylo cílem navrhované novely zákona o veřejném zdravotním pojištění odstranit dosavadní roztříštěnost právní úpravy. Ze zákona o pobytu cizinců, zákona o azylu a zákona o dočasné ochraně měla být odstraněna ustanovení, na jejichž základě se pro účely úhrady nákladů zdravotních služeb na vymezenou skupinu cizinců hledí, jako by jim byl povolen trvalý pobyt (tzv. fikce trvalého pobytu).

Návrh zákona byl zpracován ve spolupráci Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva financí a Ministerstva vnitra. Ministerstvo zdravotnictví zpracovalo návrh příslušných změn zákona

o veřejném zdravotním pojištění a vymezilo případy, kdy úhradu nákladů za poskytnuté zdravotní služby bude specifikovanému okruhu cizinců hradit stát a Ministerstvo financí zpracovalo návrh nové právní úpravy soukromého zdravotního pojištění cizinců. Ministerstvo vnitra zohlednilo novou právní úpravu zdravotního pojištění cizinců provedením nezbytných legislativně technických změn v zákonu o pobytu cizinců na území České republiky, zákonu o azylu a zákonu o dočasné ochraně cizinců.

Návrh nové úpravy zdravotního pojištění cizinců byl dne 5. 2. 2016 předložen vládě. Dne 14. 4. 2016 zmíněný návrh zákona projednala Legislativní rada vlády, která k němu uplatnila výhradu, neboť úprava soukromého zdravotního pojištění cizinců obsahově ani systematicky nespadá do předmětu právní úpravy zákona o pobytu cizinců (narušuje koncepci tohoto zákona) a vyslovila názor, aby právní úprava tohoto pojištění byla řešena samostatným zákonem. Ministerstvo vnitra se s tímto názorem ztotožňuje s tím, že gestorem předložení návrhu takového zákona by mělo být Ministerstvo financí, do jehož působnosti náleží oblast pojišťovnictví.

Návrh zákona byl zařazen do programu jednání vlády celkem 3krát (dne 27. 4. 2016 – návrh vyřazen z programu; dne 11. 5. 2016 – projednávání návrhu bylo přerušeno a dne 23. 5. 2016 vláda návrh zákona projednala, ale nepřijala k němu žádné usnesení).

V průběhu roku 2016 dále pokračoval legislativní proces v souvislosti s návrhem zákona, kterým se mění zákon o pobytu cizinců, a další související zákony, kterým má být zajištěna transpozice dvou unijních směrnic²⁰ do národního právního řádu. V zákoně o pobytu cizinců se dále upravuje nový druh pobytového oprávnění určeného pro zahraniční investory (povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování). Účelem této změny je nastavení příznivějších podmínek pro zahraniční podnikatele, kteří hodlají podnikat a investovat na území ČR a zároveň posílení principu, podle něhož by podnikání cizinců na území ČR mělo být pro stát, případně jeho územní celky, přínosem. Navrhuje se rovněž rozšíření odchylek v úpravě správního řízení ve věcech vstupu a pobytu cizinců od správního řádu s cílem posílit bezpečnostní prvky migračního procesu a mechanismy zamezující zneužívání některých ustanovení zákona o pobytu cizinců. Taktéž dochází k zpřesnění podmínek přechodného pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie. Dne 28. 11. 2016 byl návrh zákona schválen usnesením Vlády České republiky číslo 1045 a na konci roku 2016 byla novela zákona o pobytu cizinců předložena Parlamentu České republiky jakožto vládní návrh.

II.2.2 Zákon o azylu

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů byl v roce 2016 novelizován dvakrát.

Zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů byl novelizován § 77 zákona o azylu. Zákon nabyl účinnosti dnem 19. 9. 2016. Podstata změny spočívala v tom, že ve smyslu správního řádu musí být jakékoliv podání cizince vždy podepsáno, a to bez ohledu na to, zda je podáno v listinné či elektronické podobě. Konkrétní typ elektronického podpisu, který je nutný pro podepsání žádosti použít je nově stanoven v § 6 odst. 1 zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

²⁰ Směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převáděných pracovnících.

Zákonem č. 456/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony - zákon nabude účinnosti dnem 1. 6. 2017. Změny provedené v zákonu o azylu se týkají případů, kdy cizinci bude podle § 77 odst. 7 zrušen údaj o místě hlášeného pobytu na území České republiky a místem jeho pobytu na tomto území bude adresa sídla správního orgánu, který tento údaj zrušil. V těchto případech bude nově takový údaj v příslušných informačních systémech označován jako „adresa úřadu“.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Podmínky zaměstnávání cizinců na území České republiky dále upravuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2016 nedošlo k žádným legislativním změnám v zákoně o zaměstnanosti, které by měly přímý dopad na zaměstnávání cizinců.

II.2.4 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve znění pozdějších předpisů byl v roce 2016 novelizován jednou a to zákonem č. 456/2016 Sb. Pojem „adresa úřadu“ je do zákona o dočasné ochraně cizinců zaváděn ve stejném smyslu jako do zákona o azylu.

II.2.5 Zákon o ochraně státních hranic České republiky

Dne 1. srpna 2016 nabyl účinnosti **zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“)**, který nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce. V návaznosti na nařízení EK a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, upravuje nový zákon ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

Dne 1. srpna 2016 současně nabyla účinnosti **vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic**. Vyháška byla vydána na základě zmocnění uvedeného v § 5 odst. 7 nového zákona o ochraně státních hranic. Vyháška upravuje konkrétněji standardy týkající se infrastruktury letišť vycházející z požadavků obsažených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), a v „Aktualizovaném schengenském katalogu EU týkajícím se ochrany vnějších hranic, navracení a zpětného přebírání osob“.

III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

ČR provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. 12. 2007) **společnou vízovou politiku**. Základním dokumentem v této oblasti je **nařízení Rady (ES) č. 539/2001** ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Do společného rámce evropské politiky spadá oblast krátkodobých pobytů, tzn. pobyty do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů v rámci schengenského prostoru. MV sdílí s MZV gesci ve vízové politice, přičemž MZV má gesci hlavní.

Základním právním nástrojem pro vydávání schengenských (krátkodobých) víz je **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. 7. 2009, o kodexu Společenství o vízech (tzv. Vízový kodex)**. Vízový kodex je přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. 4. 2010. Prováděcím předpisem k Vízovému kodexu je Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísľuje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

III.1 VÍZOVÁ POLITIKA

V roce 2016 bylo na úrovni EU rozhodnuto o přeražení některých třetích zemí na seznam zemí, jejichž občané nemusí pro krátkodobé pobyty disponovat vízem (tzv. bílý seznam) nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Jednalo se o Peru²¹, Kolumbii, Šalamounovy ostrovy, Mikronésii, Tuvalu (od 2. 7. 2016), Kiribati (od 24. 6. 2016), Marshallovy ostrovy (od 28. 6. 2016) a Čínu (pouze pro držitele diplomatických pasů, od 3. 3. 2016).

EK dále zveřejnila legislativní návrhy k přeražení Ukrajiny, Gruzie, Kosova a Turecka. Jedná se o třetí země, které mají být osvobozeny od vízové povinnosti po splnění kritérií stanovených tzv. akčními plány vízové liberalizace. Projednávání těchto legislativních návrhů bylo na úrovni Rady zahájeno u Ukrajiny a Gruzie, obě země mají být osvobozeny od vízové povinnosti v roce 2017. Bezvízový režim pro občany obou zemí se bude týkat pouze držitelů biometrických pasů pobývajících v EU do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů, v případě ČR se bezvízový styk bude vztahovat pouze na pobyty za nevýdělečným účelem. Kosovo ani Turecko prozatím nesplnily stanovené podmínky.

Souběžně také probíhala jednání k vízové facilitaci s Čínou, Jordánskem a Tuniskem. Jednání prozatím nebyla ukončena.

III.1.1 Koncepce vízové politiky České republiky v roce 2016

Jedním z hlavních tří pilířů vízové politiky MZV v roce 2016 bylo navýšení objemu zpracovaných žádostí o pobytové tituly a zlepšení služeb pro žadatele.

Druhý pilíř v rozsahu krátkodobých víz se zaměřil na rozšíření sítě vízových center ve stávajících teritoriích (viz kapitola III.2.5 Vízový outsourcing) a zahájení příprav na vysoutěžení dalších teritorií na základě výběrového řízení formou koncese. Tyto kroky směřovaly především k ekonomické podpoře terciárního sektoru (tj. služeb v návaznosti na turismus). V případě žádostí o dlouhodobá víza a povolení k pobytu bylo snahou MZV podpořit soukromý sektor ve věci navýšení kapacit při přijímání žádostí o zaměstnanecké karty. V tomto ohledu byly v roce 2016 ve spolupráci s vybranými resorty implementovány dva úspěšné projekty v rámci Ukrajiny (více viz kapitola XII.2 Migrační projekty).

²¹ Podepsána dne 14. 3. 2016 a uplatňována předběžně od 15. 3. 2016.

Třetím pilířem vízové politiky byla optimalizace pracovních postupů na vybraných zastupitelských úřadech za účelem navýšení kapacity i při omezených zdrojích a implementace dalších nástrojů na hloubkovou kontrolu podpůrných dokumentů předkládaných žadateli.

III.1.2 Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů.

ČR podepsala v roce 2016 tři následující limitované bezvízové dohody:

- Dne 25. 2. 2016 byla v Jakartě s Indonésií podepsána bezvízová dohoda pro držitele diplomatických a služebních pasů, která ovšem v roce 2016 nevstoupila v platnost z důvodu nutnosti ratifikace na indonéské straně.
- Dne 23. 2. 2016 byla v Kuvajtu podepsána bezvízová dohoda s Kuvajtem pro držitele diplomatických pasů, která vstoupila v platnost dne 29. 7. 2016.
- Dne 10. 4. 2016 byla v Ammánu podepsána bezvízová dohoda s Jordánskem pro držitele diplomatických pasů, která vstoupila v platnost dne 28. 10. 2016.
- Dále dne 15. 7. 2016 vstoupila v platnost bezvízová dohoda pro držitele diplomatických pasů s Kazachstánem, která byla podepsána již 23. 2. 2011.

III.1.3 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Cílem těchto dohod je dát možnost mladým lidem (zpravidla do 30 let) z jednoho smluvního státu navštívit a blíže poznat druhý smluvní stát. V rámci tohoto pobytu je cizincům kromě turistických, kulturních, studijních a dalších aktivit umožněno také krátkodobé zaměstnání ve zjednodušeném režimu.

ČR takto v minulosti sjednala předmětné dohody s Kanadou, Novým Zélandem, Korejskou republikou a Izraelem.

V průběhu roku 2016 byl projednáván text **dohod o pracovní dovolené s Austrálií, Japonskem a Hongkongem**. Dne 19. 9. 2016 vstoupila v platnost **dohoda o pracovní dovolené s Izraelem** (publikováno ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 45/2016) a memorandum o porozumění s Tchajwanem (podepsáno 28. 12. 2015, vstoupilo v platnost dnem 1. 4. 2016).

Ve spolupráci s MZV byl dále připraven obsah webové stránky s pokyny pro postup v případě podávání žádostí o povolení pobytu na základě Memoranda o porozumění o **pracovní dovolené s Tchajwanem**.

III.1.4 Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu na unijní úrovni, které sjednává EK. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která se týká vstupu a pobytu vybraných kategorií poskytovatelů služeb na území smluvních stran. Pro tyto poskytovatele služeb se uplatňují zpravidla odlišné konstrukce pobytů ve srovnání se schengenským *acquis* a jejich cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany. MV ČR je pro tuto oblast připomínkovým místem.

V roce 2016 byly projednávány **dohody o volném obchodu se zeměmi MERCOSUR**, s Japonskem a vícestranná dohoda **TiSA** (Trade in Services Agreement).

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Přepřpracování znění Vízového kodexu

EK v roce 2014 předložila návrh přepřpracovaného znění Vízového kodexu. OAMP se podílel na vypracování rámcové pozice k tomuto návrhu a následně se na úrovni EU prostřednictvím pracovní skupiny pro oblast víz aktivně účastnil jeho projednávání. V roce 2016 bylo na úrovni Rady dosaženo kompromisního textu přepřpracovaného znění vízového kodexu. Jednání s EP však nebyla ukončena, problematickým bodem zůstává možné zařazení institutu tzv. humanitárních víz do rámce vízového kodexu.

III.2.2 Dopad zavedení legislativních opatření na vízovou praxi České republiky

V roce 2016 bylo ve vízové praxi patrné zvýšení administrativní náročnosti vízového a pobytového procesu např. plným zavedením snímání otisků prstů a s tím spojené osobní přítomnosti při podávání žádostí, odvoláním ve vízovém procesu či, v případě zaměstnání, změny pobytového titulu z dlouhodobého víza za účelem zaměstnání na dlouhodobý pobyt, tzv. zaměstnaneckou kartu. K poslednímu bodu je třeba konstatovat, že zpracování žádosti o dlouhodobý pobyt je časově náročnější s ohledem na ustanovení správního řádu, kterým se toto řízení řídí (např. nutnost ustanovení tlumočnicka při provádění výslechu).

III.2.3 Systém VISAPOINT

Systém VISAPOINT (internetová registrace žadatelů o pobytová oprávnění) umožňuje žadatelům o pobytová oprávnění automaticky, bez zásahu pracovníků ZÚ i MZV, rezervovat si termíny k podání žádosti o pobytová oprávnění. Jeho zavedení bylo vyvoláno neustále rostoucím zájmem o získání českých pobytových oprávnění, což v některých státech vedlo k situaci, že se před objekty ZÚ ČR shromažďovali žadatelé v mnohem větším počtu, než ZÚ ČR byly (a jsou) schopny denně přijmout a odpovídajícím způsobem zpracovat. V současné době je systém VISAPOINT nedílným organizačně-technickým prostředkem MZV, resp. ZÚ, zvyšujícím efektivnost organizace a činnosti konzulárních úseků jednotlivých ZÚ České republiky při příjmu žádostí.

V platnosti dále zůstává usnesení vlády České republiky č. 1205/2009 k *Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných ZÚ – vyhodnocení situace a další postup*. V současné době se jedná pouze o omezený příjem žádostí o dlouhodobá víza za účelem podnikání v Moldavsku, Mongolsku, Vietnamu, Uzbekistánu a na Ukrajině. Omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza ve jmenovaných zemích za danými účely pobytu je realizováno prostřednictvím technických možností nastavení systému VISAPOINT.

Systém VISAPOINT podléhá neustálému monitoringu ze strany MZV i IT specialistů a kopíruje současný vývoj v IT technologiích. Poslední úpravou systému VISAPOINT mající za cíl posílení jeho bezpečnosti bylo zavedení tzv. google captcha²².

Diskutovanou problematikou Visapointu byla v roce 2016 obsazenost volných míst pro podání žádostí o pobytová oprávnění, která byla v několika málo vybraných lokacích (Mongolsko, Ukrajina a Vietnam) dána kombinací vysokého zájmu žadatelů o česká pobytová

²² Ochrana webových stránek proti spamovacím robotům.

oprávnění a zároveň nedostatečnou personální kapacitou zastupitelských úřadů. Systém Visapoint v roce 2016 využívalo celkem 33 zastupitelských úřadů²³.

MZV řešilo a řeší kapacitní limity zejména ZÚ ČR na Ukrajině ve spolupráci s dalšími zainteresovanými resorty prostřednictvím projektů usnadňujících vízovou proceduru, kde se jedná o cílený výběr pracovníků a s tím spojený náběr žádostí o zaměstnaneckou kartu pro budoucí zaměstnance konkrétních českých zaměstnavatelů (viz kapitola VII.2 Migrační projekty).

III.2.4 Zastupování ve vydávání schengenských víz

V zájmu rozšíření konzulárního pokrytí ČR pro vydávání schengenských víz ve třetích zemích rozšířila v roce 2016 dosavadní dohody o zastupování se Švýcarskem (ČR zastupuje od 1. 1. 2016 Švýcarsko v Ulánbátaru, Mongolsko) a Francií (Francie zastupuje ČR od 1. dubna 2016 v Bangladéši a od 1. září 2016 v Kambodži, Ugandě a Madagaskaru). Celkově lze konstatovat, že MZV postupuje zcela v souladu se záměrem evropské vízové politiky, tedy zabezpečit co největší dostupnost ZÚ ČR občanům třetích zemí. MZV v souvislosti se snahou o udržení dostatečné kvality, a také kvůli předcházení případným problémům, provádí každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání schengenských víz. Zastupování je jednoznačně přínosem a MZV neustále jedná s členskými státy o rozšíření na další destinace.

III.2.5 Vízový outsourcing

MZV v destinacích uvedených níže spolupracuje při přijímání vízových žádostí s externími poskytovateli služeb (outsourcing prostřednictvím vízových center). Vízová centra nabízí žadatelům větší pohodlí a flexibilitu při podávání vízových žádostí. Umožňují např. žadatelům z oblastí vzdálených od hlavních měst, kde běžně sídlí zastupitelské úřady, podat žádost blíže svého bydliště. Vízová centra obvykle rovněž přijímají žádosti bez předchozího objednání. Prostřednictvím vízových center lze podat **pouze žádosti o schengenská (krátkodobá) víza**. Možnost podání vízové žádosti přímo na konzulárním úřadu zůstává zachována.

V roce 2016 bylo jednou z priorit MZV rozšíření počtu stávajících vízových center či zahájení jejich činnosti pro příjem krátkodobých žádostí o vízum. Tento proces byl zahájen v roce 2015 za účelem navýšení kapacity a služeb vízově-konzulárních úseků jednotlivých ZÚ a aktivity v roce 2016 byly odvislé od tohoto procesu:

- ZÚ ČR v Londýně zahájilo 4. 1. 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Londýně.
- ZÚ ČR v Rijádu zahájilo 26. 5. 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Al Khobar.
- ZÚ ČR v Pekingu, Generální konzulát ČR v Čcheng-tu, Generální konzulát ČR v Šanghaji rozšířily 1. června 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb o dalších 6 nových vízových center. Jednalo se o města Čcheng-tu, Čchung-čching, Chang-čou, Kchun-ming, Kuang-čou a Šen-čen.
- ZÚ ČR v Pretorii rozšířilo 2. 6. 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Johannesburgu a Durbanu.
- ZÚ ČR v Dillí rozšířilo 2. 6. 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb o vízové centrum v Bengalúru.

²³ V současné době je systém VISAPOINT provozován na zastupitelských úřadech v Albánii, Arménii, Ázerbájdžánu, Bělorusku, Bosně a Hercegovině, Číně, Egyptě, Filipínách, Gruzii, Indonésii, Izraeli, Jordánsku, Kazachstánu, Libyi, Makedonii, Moldavsku, Mongolsku, Nigérii, Rusku, Spojených arabských emirátech, Srbsku, Thajsku, Turecku, Ukrajině, Uzbekistánu, Velké Británii a Vietnamu.

- ZÚ ČR v Dillí rozšířilo 15. července 2016 síť vízových center v Indii o destinace Čennai a Hajdarábad.
- ZÚ ČR v Ankaře rozšířilo 14. července 2016 síť vízových center v Turecku o destinace Antálie a Izmir.
- Velvyslanectví České republiky v Taškentu zahájilo 18. srpna 2016 spolupráci s externím poskytovatelem služeb v Taškentu²⁴

V tomto ohledu byly rovněž zahájeny v roce 2016 přípravy pro výběrové řízení v roce 2017 na outsourcing pro následující destinace: Ukrajina, Čína, Filipíny, Indonésie, Ghana, Írán, Libanon, Rusko, Mongolsko a Tádžikistán.

III.2.6 Vízový informační systém

Vízový informační systém (VIS) je elektronický databázový informační systém členských států EU/schengenského prostoru, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

Systém byl spuštěn dne 11. 10. 2011 na zastupitelských úřadech v zemích severní Afriky a postupně je rozšiřován do dalších světových regionů (tzv. rollout VIS). V roce 2016 byl celý proces tzv. roll-outu VIS dokončen, proběhlo spuštění posledního regionu roll-out VIS, a to na vnějších hranicích a do provozu byl uveden konzultační systém VIS Mail 2. V souvislosti s následným monitoringem celoplošného fungování systému VIS, bylo zjištěno, že jen asi 50 % krátkodobých schengenských víz je na hranicích kontrolováno oproti otiskům prstů. Konkrétní příčiny tak nízkého poměru zkontrolovaných víz prozatím nebyly zjištěny.

III.2.7 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

Za rok 2016 bylo na ZÚ ČR celkem **přijato 489 911 žádostí o krátkodobá víza** (tj. o 41 540 více než v roce 2015). Celkový **počet udělených krátkodobých víz činil 470 706** (tj. o 44 197 více než v roce 2015). Počet zamítnutých krátkodobých žádostí o vízum činil celkem 19 063 (tj. 3,9 %), což je o 1 % méně než v roce 2015.

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady v roce 2016 v celkovém objemu všech žádostí (tj. všech pobytových titulů) byly zastupitelské úřady v Moskvě (173 036), Lvově (49 736),

²⁴ V současné době lze využít služeb vízových center v těchto destinacích: **Ázerbajdžán** – Baku, Bahrajn – Manáma, Bělorusko – Minsk, Čína – Čcheng-tu, Čchung-čching, Chang-čou, Kchun-ming, Kuang-čou, Peking, Šanghaj, Šen-čen, Gruzie – Tbilisi, Indie – Ahmedabad, Bengaluru (býv. Bangalore), Chandigarh, Chennai (býv. Madrás), Hyderabad, Kochi (býv. Cochin), Kolkata (býv. Kalkata), Mumbai (býv. Bombaj) a New Delhi (Dillí), Jižní Afrika – Durban, Johannesburg, Kapské Město, Pretoria, Jordánsko – Ammán, Kazachstán – Almaty, Astana; **Kuvajt** – Kuvajt; **Omán** – Maskat, **Rusko** – Archandělsk, Chabarovsk, Irkutsk, Jekatěrinburg, Kaliningrad, Kazaň, Krasnodar, Krasnojarsk, Moskva, Murmansk, Nižní Novgorod, Novosibirsk, Omsk, Perm, Petrohrad, Petrozavodsk, Pskov, Rostov na Donu, Samara, Saratov, Smolensk, Ufa, Velký Novgorod, Vladivostok, Vologda, Vyborg; **Saudská Arábie** – Al Khobar, Džidda, Rijád; **Spojené arabské emiráty** – Abú Dhabí, Dubaj; **Thajsko** – Bangkok; **Turecko** – Ankara, Antálie, Istanbul, Izmir; **Ukrajina** – Dněpropetrovsk, Charkov, Ivano-Frankivsk, Kyjev, Lvov, Oděsa, Užgorod; **Uzbekistán** – Taškent; **Velká Británie** – Londýn

Kyjevě (45 610), Pekingu (30 958) a Šanghaji (24 009). V těchto pěti destinacích byl i nejvyšší počet udělených víz. Z uvedeného je patrné, že výrazný objem se soustředí ve třech teritoriích – Rusko, Čína a Ukrajina.

Nejvytíženější zastupitelské úřady české republiky v roce 2016

ZÚ	Celkem		krátkodobá víza		dlouhodobá víza		povolení k pobytu	
	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno
Moskva	173 036	170 741	170 565	169 183	873	522	1 598	1036
Lvov	49 736	45 596	45 844	43 255	2 371	1 523	1 521	818
Kyjev	45 610	41 516	42 979	39 768	1 119	649	1 512	1 099
Peking	30 958	29 895	30 484	29 498	190	144	284	253
Šanghaj	24 009	23 324	23 727	23 160	208	100	74	64

Zdroj: MZV

III.2.8 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS²⁵

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Číny do zemí EU v souladu s předem stanoveným cestovním programem, MMR vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS. K aktualizaci seznamu dochází 2x ročně (duben, říjen) a je uveřejněn na webových stránkách MMR. V současné době MMR vede na seznamu 172 cestovních kanceláří a agentur. Za rok 2016 bylo uzavřeno celkem 37 smluv s cestovními kancelářemi a agenturami.

V roce 2016 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 30 484 víz** státním příslušníkům Číny, tj. 48,5 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 6,5 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2.9 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2016

V roce 2016 pokračovala realizace *Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky* ze dne 13. 2. 2009, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2010. Stejně jako v minulých letech byli styční důstojníci obsazováni z řad PČR a zaměstnanců MV, a to na ZÚ ČR v následujících státech: Ukrajina, Nigérie, Ghana, Srbsko, Maďarsko, Bulharsko, Indie, Řecko, Slovinsko, Makedonie, Itálie a Vietnam.

Výběr destinací určovaly operativní a cyklické výzvy. V rámci Ukrajiny se jednalo i mj. o řešení krajanské problematiky, destinace v rámci EU byly často spojovány s pokračující migrační vlnou a neevropské destinace byly identifikovány v souvislosti s cíleným zaměřením.

²⁵ Vláda České republiky přijala dne 22. 12. 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k danému jednání).

IV. SCHENGEN

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1 Situace na vnitřních hranicích

Po bouřlivém roce 2015 se situace na vnitřních hranicích ČR v průběhu roku 2016 postupně uklidnila. Částečně omezena byla opatření, ke kterým přistoupila PČR v souvislosti s migrační krizí v polovině roku 2015.

IV.1.2 Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic

V souvislosti se situací v Řecku EK doporučila vybraným členským státům provádět kontroly na vybraných úsecích vnitřních hranic schengenského prostoru. Režim dočasného znovuzavedení byl pak v listopadu 2016 Komisí prodloužen do února 2017. Pokud bude pokračovat trend zklidňování situace na trase z Řecka, je pravděpodobné, že k dalšímu prodloužení tohoto mimořádného opatření nedojde. ČR se asi nejvíce dotýká znovuzavedení kontrol ze strany Německa a Rakouska, byť intenzita kontrol na úsecích sousedících s ČR není tak vysoká jako na nejvíce exponovaných místech.

IV.1.3 Národní schengenský plán

Vyhodnocování Národního schengenského plánu 2014 probíhá každý rok a předkládá se formou *Zprávy o plnění Národního schengenského plánu* střídavě Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a Vládě České republiky (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů. V dubnu 2016 byla předložena *Druhá zpráva o plnění*, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava *Třetí zprávy o plnění*, která bude předložena Koordinačnímu orgánu v roce 2017. Plán představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Plán má dále do budoucna vytvořit vizi pro další rozvoj schengenského acquis, včetně posouzení finanční náročnosti a vytvoření národní strategie pro potřeby sestavování státního rozpočtu a využívání zdrojů EU.

IV.1.4 Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

Evropskému parlamentu (EP) a Radě se v průběhu roku 2016 podařilo nalézt shodu nad kompromisním textem návrhu nařízení, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399 (**Schengenský hraniční kodex**), pokud jde o posílení kontrol na vnějších hranicích na základě příslušných databází. Následovat by měla již jen právně-lingvistická revize textu návrhu a jeho finální potvrzení Evropským parlamentem a Radou. Cílem revize Schengenského hraničního kodexu, kterou navrhla EK v prosinci 2015, je zajistit systematické kontroly státních příslušníků EU, včetně ověřování biometrických informací na základě příslušných databází, na vnějších hranicích schengenského prostoru, a to při plném využití technických řešení, aby nedocházelo k narušení plynulosti pohybu.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady²⁶ o Evropské pohraniční a pobřežní stráž a o zrušení nařízení (ES) č. 2007/2004, nařízení (ES) č. 863/2007 a rozhodnutí 2005/267/ES byl předložen v prosinci 2015 coby součást legislativního balíčku na ochranu hranic. Návrh byl

²⁶ COM/2015/0671 final - 2015/0310 (COD).

urychleně projednán Radou i Evropským parlamentem, finální znění bylo schváleno dne 14. 9. 2016. Evropská pohraniční a pobřežní stráž zahájila činnost poté, co nařízení dne 6. 10. 2016 vstoupilo v platnost. Ustanovení o zřízení rezervního týmu pro rychlé nasazení a rezervy technického vybavení nabylo účinnosti 7. 12. 2016²⁷. Hlavním úkolem Evropské pohraniční a pobřežní stráže je napomáhat při provádění integrované správy vnějších hranic. Měla by zajišťovat účinné řízení migračních toků a vysokou úroveň bezpečnosti v EU. Zároveň by měla přispívat k zajišťování volného pohybu v rámci EU a plného dodržování základních práv. Sestává se z Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (agentura FRONTEX²⁸ s rozšířenými úkoly) a z vnitrostátních orgánů odpovědných za správu hranic. Její činnosti jsou zaměřeny zejména na vytvoření operační strategie pro správu hranic a na koordinaci pomoci poskytované všemi členskými státy.

Dne 6. dubna 2016 předložila EK v rámci balíčku „Silnější a inteligentnější hranice v EU“:

- **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Systém vstupu/výstupu (EES)** pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu státních příslušníků třetích zemí překračujících vnější hranice členských států EU, kterým se stanoví podmínky pro přístup do EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění nařízení (ES) č. 767/2008 a nařízení (EU) č. 1077/2011;
- návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, pokud jde o používání Systému vstupu/výstupu (EES).

Návrhy nařízení upravují překračování hranic všech státních příslušníků třetích zemí krátkodobě pobývajících v schengenském prostoru (tj. nejdéle 90 dní v jakémkoli 180denním období), a to jak na základě uděleného víza, tak v rámci bezvízového režimu. Systém EES má shromažďovat údaje a registrovat záznamy o vstupu a výstupu s cílem usnadnit překračování vnějších hranic bona fide cestujících a lépe identifikovat tzv. overstayer. Systém EES má také zaznamenávat odepření vstupu státních příslušníků třetích zemí. V průběhu roku 2016 byly návrhy projednávány na pracovní skupině Rady EU Hranice. Ukončení projednávání návrhů na úrovni Rady a zahájení neformálního dialogu s EP a EK se očekává na jaře 2017.

Dne 16. listopadu 2016 EK zveřejnila návrh **nařízení, kterým se zřizuje Evropský informační systém pro cestovní povolení (ETIAS)**. Možnost vytvoření evropské obdoby amerického systému ESTA byla na evropské úrovni diskutována již v minulosti, avšak v souvislosti s posledním vývojem v oblasti bezpečnosti a migrace a také v reakci na budoucí vízové liberalizace získala myšlenka vytvoření tohoto systému značnou politickou podporu. Systém ETIAS by měl být automatickým systémem vytvořeným za účelem vydání cestovního povolení po předchozím prověření migračních, bezpečnostních a zdravotních rizik spojených s cestami státních příslušníků třetích zemí, kteří nepodléhají pro krátkodobé pobyty vízové povinnosti, do Schengenu. Bez předchozího cestovního povolení bude těmto cestujícím na vnějších hranicích až na výjimky odepřen vstup. V prosinci bylo zahájeno projednávání návrhu na pracovní skupině Rady EU Hranice.

IV.1.5 Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky

IV.1.5.1 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Vstup obou zemí do Schengenu je nyní

²⁷ Ustanovení týkající se týmů pro navracení nabylo účinnosti 7. 1. 2017.

²⁸ Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU.

podmiňován reformou justičního systému a snížením korupce v těchto zemích monitorovaných v rámci tzv. Mechanismu ověřování a spolupráce (CVM). Chorvatsko zahájilo proces přípravy na plné zapojení do schengenské spolupráce a v roce 2016 bylo hodnoceno v celé řadě oblastí.

IV.1.5.2 Agentura eu-LISA

Dne 1. 12. 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA). V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac). Sídlo agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku. V roce 2016 se uskutečnila celkem 2 zasedání Správní rady Agentury eu-LISA a 4 jednání poradních skupin pro SIS II, VIS a Eurodac. V rámci eu-LISA se předpokládá vytvoření další poradní skupiny pro nově připravovaný Systém vstupu/výstupu (Entry/Exit Systém, EES).

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici

Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, porovnání otisků prstů vůči systému VIS a v budoucnu bude načítat otisky prstů uložených v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější schengenské hranice.

V roce 2016 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 6 042 744 osob**. Ve srovnání s rokem 2015 je evidován mírný pokles, a to o cca 43 tisíc osob (tj. -0,7 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 59 % o občany EU, ve 25 % o státní příslušníky třetích zemí potřebujících ke vstupu vízum a 16 % představovali státní příslušníci třetích zemí pohybující se v rámci bezvízového styku. V meziročním srovnání došlo ke změně u všech kategorií, kdy výrazný pokles je u vízových cizinců (cca -526 tisíc, tj. -26,3 %), naopak nárůst je evidován u občanů EU (cca +347 tisíc, tj. +10,8 %) a bezvízových cizinců (cca +137 tisíc, tj. +16,0 %).

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR - dle kategorie osob - porovnání rok 2015/2016

Období roku	1.1. - 31.12. 2015	tj. %	1.1. - 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přilet + odlet)	6 085 330	100,0	6 042 744	100,0	-0,7	-42 586
z toho						
občané EU	3 222 711	53,0	3 569 430	59,1	10,8	346 719
občané 3. zemí - vízoví	2 004 045	32,9	1 477 769	24,5	-26,3	-526 276
občané 3. zemí - bezvízoví	857 045	14,1	994 035	16,5	16,0	136 990
ostatní*	1 529	0,0	1 510	0,0	-1,2	-19

Zdroj: IS KODOX

*osoby bez STP a osoby, u kterých byla z dokladu STP načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

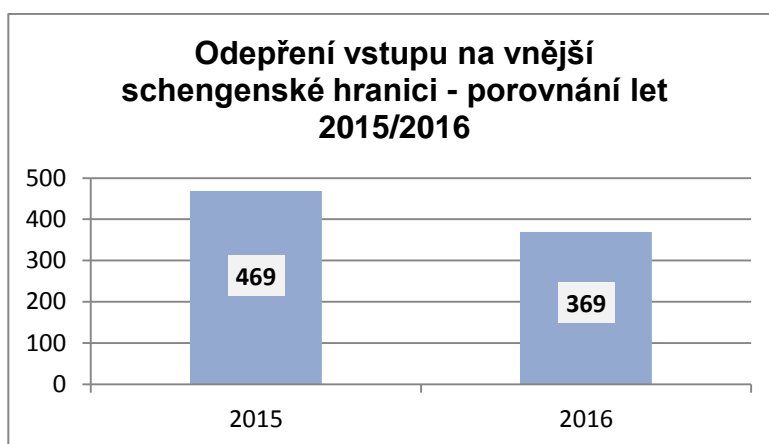
Rozdíl mezi přiletem a odletem byl minimální, na přiletu bylo odbaveno cca 3 068 000 a na odletu 2 795 000 osob (rozdíl zhruba 92 000 osob). V rámci jednotlivých měsíců je nejvíce

osob odbaveno v období od června do září, tedy v turistické sezóně. Z hlediska letišť vede statistiku naše největší letiště Praha - Ruzyně, které se na celkovém počtu odbavených osob podílí 93 %. Druhé v pořadí je letiště Brno - Tuřany s 4 %. Třetí místo patří letišti Ostrava - Mošnov (2 %). Po 0,5 % mají letiště Pardubice a Karlovy Vary.

Z hlediska státních příslušností vedli v počtu odbavených osob (přilet + odlet) na vnější schengenské hranici **občané ČR** (cca 2 mil. osob, tj. 33 %), dále následovali státní příslušníci **Velké Británie** (981 tis. osob, tj. 16 %), **Ruska** (778 tis. osob, tj. 13 %), **Izraele** (338 tis. osob, tj. 6 %), **Korejské republiky** (228 tis. osob, 4 %) a **USA** (218 tis. osob, tj. 4 %). K největšímu meziročnímu nárůstu došlo u státních příslušníků Velké Británie (cca +230 tis. osob, tj. +30,5 %) a poklesu u státních příslušníků Ruska (cca -385 tis. osob, tj. -33,1 %).

IV.2.2 Odepření vstupu na vnější schengenské hranici

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňuje všechny podmínky vstupu²⁹, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států. V roce 2016 byl **369 osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici ČR. V porovnání s rokem 2015 došlo ke snížení počtu o 100 osob, což je pokles o 21,3 %.

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska místa byl vstup odepřen v drtivé většině na našem největším mezinárodním letišti Praha - Ruzyně (364 osob, tj. 98,6 %).

Co se týká státních příslušností osob, vstup na vnější schengenské hranici byl odepřen nejčastěji státním příslušníkům **Ázerbájdžánu** (72 osob, tj. 19,5 %), u kterých došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu, a to o 45 osob (tj. +166,7 %). Většina jich přicestovala z Turecka (46 osob) a Ukrajiny (17), kdy lety zejména z Turecka (Istanbul) jsou dlouhodobě zařazeny z hlediska hraniční kontroly mezi rizikové letecké spoje, a je jim věnována patřičná pozornost. Důvodem odepření vstupu u těchto občanů bylo zejména (cca 77 %) neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (platná schengenská víza, ale při prověřování potřebných náležitostí deklarujících účel a splnění podmínek pobytu bývá zjištěno, že jsou ve většině případů fiktivní - např. fiktivní rezervace následných letů, stornované rezervace ubytování atd.).

²⁹ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

Druhé místo obsadili **uprchlíci dle Konvence 1951** (49 osob, tj. 13,3 %), jejichž počet je v meziročním srovnání vyrovnaný (-1 osoba). Tyto osoby převážně cestují z Velké Británie (42 osob), kdy nedisponují platným vízem. Na třetím místě ve statistice jsou státní příslušníci **Iráku** (34 osob, tj. 9,2 %), u nichž je evidován největší meziroční pokles, a to o 58 osob (tj. pokles o 63,0 %). Důvodem odepření vstupu bylo zejména neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (31 osob), kdy jsou v 80 % odhalováni na příletech z Turecka. Na čtvrtém místě se umístili státní příslušníci **Ruska** (19 osob, tj. 5,1 %), u kterých je vykázán druhý nejvyšší meziroční pokles (-37 osob, tj. -66,1 %). Většina z nich (12) přicestovala z domovské země a nejčastějším důvodem odepření vstupu bylo neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu (13 osob). Páté místo náleží státním příslušníkům **Gruzie** (16 osob, tj. 4,3 %), jejichž meziroční počet klesl o 8 osob (tj. -33,3 %). Nejčastěji byl u nich také zjištěn přílet z Turecka (10 osob) a z hlediska důvodu pro odepření vstupu jasně převládalo neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (16).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici - porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. - 31.12. 2015	tj. %	1.1. - 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na příletu do ČR	469	100,0	369	100,0	-21,3	-100
z toho TOP 5 st. příslušností						
Ázerbájdžán	27	5,8	72	19,5	166,7	45
uprchlík dle Konvence 1951	50	10,7	49	13,3	-2,0	-1
Irák	92	19,6	34	9,2	-63,0	-58
Rusko	56	11,9	19	5,1	-66,1	-37
Gruzie	24	5,1	16	4,3	-33,3	-8

Zdroj: ICP ML

Z hlediska příletových destinací převládají lety z Turecka. Celkem byl přílet z Turecka (Istanbul) uveden u 134 osob (tj. 36,3 %). Dále byl vstup odepírán zejména na příletech z Velké Británie (76, tj. 20,6 %), Ruska (34 osob, tj. 9,2 %), Spojených arabských emirátů (32, tj. 8,7 %) a Ukrajiny (30, tj. 8,1 %). Největší meziroční změna je evidována zejména u příletů z Turecka (o 68 osob méně, tj. pokles o 33,7 %) a Ruska (o 41 osob méně, tj. pokles o 54,7 %).

Nejčastějším důvodem odepření vstupu bylo neplatné vízum nebo povolení k pobytu (144 důvodů, tj. 39,0 %) a neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (140 důvodů, tj. 37,9 %). Neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (zjištěny fiktivní rezervace hotelů, letů, storna objednávek aj.), kdy osoba disponuje platným vízem, náleží k modu operandi, jak vstoupit na území ČR a dále do schengenského prostoru, kdy hrozí možnost, že osoba v době platnosti víza neodcestuje z prostoru zpět do domovské země.

V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon o pobytu cizinců dělí pobyt cizinců na území ČR na kategorie **přechodný pobyt na území** a **trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii³⁰ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru³¹, a občané Švýcarska (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích států**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU³². Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí - rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 roku, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic³³ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**³⁴, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanecká karta nebo modrá karta) a povolení k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného**

³⁰ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království

³¹ Norsko, Island, Lichtenštejnsko

³² Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

³³ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. 9. 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. 12. 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. 4. 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. 11. 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

³⁴ O vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území ČR hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu v ČR (na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu) vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník podat MV žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu přímo na území.

členského státu EU³⁵. V takovém případě mají cizinci právo požádat o povolení k dlouhodobému pobytu z tohoto titulu.

Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území.**

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly - **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu.** Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu.** Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU.** U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana ČR může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana ČR trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento statut je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

³⁵ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlají na území ČR pobývat po dobu delší než 3 měsíce.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

Za rok 2016 bylo na zastupitelských úřadech ČR celkem **přijato 489 911 žádostí o krátkodobá víza** (tj. o 41 540 více než v roce 2015). Největší objem z uvedeného čísla činil účel turismus, a to 315 758 žádostí o víza (tj. 64,5 %). Celkový **počet udělených krátkodobých víz činil 470 706** (tj. o 44 197 více než v roce 2015), přičemž objemově většinu činil účel turismus, a to až 303 979 žádostí o vízum (tj. 64,6 %). Počet zamítnutých krátkodobých žádostí o vízum činil celkem 19 063 (tj. 3,9 %), což je o 1 % méně než v roce 2015.

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2016 státní příslušníci **Ruska** (197 871), jimž bylo uděleno celkem 196 323 víz (oproti předchozímu roku se jedná o pokles o 2,7 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** s 89 267 žádostmi (uděleno bylo 82 653 víz, tj. o 30,6 % více), následovali státní příslušníci **Číny** s 65 059 žádostmi, u kterých zároveň došlo k více než dvojnásobnému nárůstu v počtu udělených víz (62 915 víz, tj. o 105,8 % více) a pokračuje tak narůstající trend z předchozích let. Mezi další nejpočetněji zastoupené zájemce o krátkodobé vízum patřili státní příslušníci **Turecka** (21 421 žádostí, uděleno 20 694, tj. o 34 % více), **Indie** (18 306 žádostí, uděleno 17 247, tj. o 21,5 % více) a **Kazachstánu** (10 708 žádostí, uděleno 10 605, tj. o 55,2 % více než v roce 2015).

V roce 2016 se nejvíce žádostí o krátkodobé vízum vztahovalo k účelu pobytu „turistika“ (315 758, tj. 64,5 %). Dále to bylo „pozvání“ (36 542, tj. 7,5 %) a účel „jiné“ (36 237, tj. 7,4 %), následovalo ADS vízum udělované občanům Číny (30 470, tj. 6,1 %) a účel „obchodní“ (25 126, tj. 5,0 %).

V.2.1.1 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) je žadatelům o vízum dáno zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, přiznáno s účinností ode dne 1. 1. 2011. V podmínkách ČR po vstupu v účinnost Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), je aplikováno od 5. dubna 2011. Žádost o nové posouzení podává cizinec na ZÚ, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení nezávislé ad-hoc komisi MZV, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza a dává doporučení řediteli Vízového odboru MZV.

V roce 2016 bylo na jednotlivých ZÚ podáno celkem **724** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza. Oproti roku 2015 došlo k nárůstu o cca **1 %**. Z celkového počtu **19 063** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2016 bylo opravného prostředku využito v **3,2 %** případech.

V rámci přezkumného řízení MZV bylo z výše uvedených 724 celkově podaných žádostí o nové posouzení vyhověno v 4% (tzn. MZV rozhodlo ve prospěch žadatele), v 89 % případech byla žádost o přezkum zamítnuta (tzn. MZV souhlasilo s důvodem/důvody zamítnutí víza ze strany ZÚ) a v 7 % došlo k udělení víza žadateli v rámci autoremedury ZÚ.

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi ZÚ v roce 2016

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648

Zdroj: MZV

Z celkového počtu 724 žádostí o nové posouzení obdržených v roce 2016 jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Kyjev (216), ZÚ Islámábád (63), ZÚ Jerevan a GK Lvov (po 51), ZÚ Alžír (35), ZÚ Hanoj (24) a ZÚ Teherán (23).

Z hlediska státní příslušnosti žadatelů se v roce 2016 jednalo zejména o cizince z Ukrajiny, Pákistánu, Arménie, Alžírsko a Vietnamu.

V.2.1.2 Rodinní příslušníci občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí EU *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států* garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě. Současně jsou však zastupitelské úřady oprávněny provádět šetření, zda není dán některý z důvodů pro zamítnutí žádosti rodinného příslušníka uvedený v zákoně o pobytu cizinců, zejména šetřit, zda žadatel neuzavřel účelově manželství.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou uvedeny v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a rozhodnutí o zamítnutí žádost je soudně přezkoumatelné.

V roce 2016 bylo na ZÚ ČR podáno rodinnými příslušníky občanů EU celkem **1 770 žádostí o krátkodobé vízum** (pro srovnání - v roce 2015 bylo podáno 1 883 žádostí). Ve většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů ČR, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 770 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 635** (pro srovnání - v roce 2015 bylo uděleno 1 723 víz).

Srovnání počtu podaných žádostí o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU včetně rozhodnutí o nich

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126

Zdroj: MZV

Nejvíce vytíženými ZÚ, pokud jde o podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Londýn (188 žádostí, 187 udělených víz), GK Lvov (134 žádostí, 134 udělených víz), ZÚ Moskva (124 žádostí, 123 udělených víz), ZÚ Káhira (102 žádostí, 74 udělených víz), ZÚ Tunis (99 žádostí, 76 udělených víz). Počty žádostí o krátkodobá víza podaných rodinnými příslušníky a nejčastější účely pobytu rodinných příslušníků v ČR znázorňují přiložené tabulky.

Nejvytíženější ZÚ podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2016

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
ZÚ Londýn	188
GK Lvov	134
ZÚ Moskva	124
ZÚ Káhira	102
ZÚ Tunis	99

Zdroj: MZV

Nejčastější účely pobytu u udělených krátkodobých víz RP v roce 2016

Účel pobytu	Počet udělených víz
návštěva rodiny nebo přátel	972
turistika	560
pozvání	149

Zdroj: MZV

Nejčastějším důvodem pro zamítnutí byl důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, t.j. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství.

V.2.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu MZV.

V roce 2016 bylo podáno **48 žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU**. V 10 případech bylo žádostem rodinného příslušníka občana EU o nové posouzení ze strany MZV vyhověno. V 11 případech byla žádost vrácena ZÚ k novému projednání a ve 27 případech byla žádost zamítnuta.

Statistika žádostí o nové posouzení důvodu neudělení víza RP občanů EU

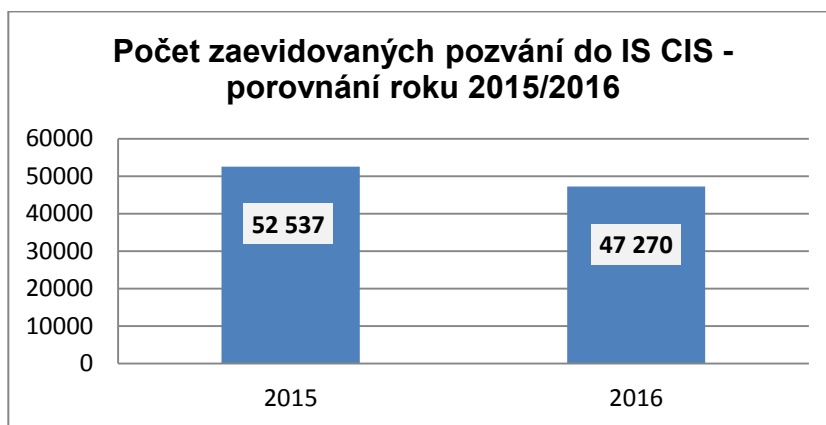
Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27

Zdroj: MZV

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2016 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza ze států Egypt (20), Alžírsko (8) a Tunisko (6).

V.2.1.4 Oblast pozvání

V roce 2016 bylo zaevidováno **47 270 pozvání**, což v meziročním porovnání znamená pokles o 5 267 zaevidovaných formulářů (tj. -10,0 %) ³⁶.

Zdroj: IS CIS

Nejčastěji byli, tak jako v předchozích letech, mezi **zvanými osobami** uváděni státní příslušníci **Ukrajiny** (26 074 pozvání, tj. 55,2 %). Ačkoli došlo v porovnání s rokem 2015 k nejvyššímu meziročnímu snížení (-2 621 formulářů, tj. -9,1 %), ve srovnání s předchozími roky 2011-2014 (počty v rozmezí 15 000 až 20 000 pozvání) se stále jedná o vysoký počet. Tyto vyšší počty mohou souviset s krizí na Ukrajině. Dalším faktorem, mající vliv na vysoký podíl pozvání pro Ukrajince, je stoupající počet státních příslušníků Ukrajiny, kteří legálně pobývají na území ČR a mohou tak zvát své příbuzné. Účel pozvání návštěva rodiny nebo přátel je u občanů Ukrajiny z cca 93 %. Nejvíce bylo pozvání pro občany Ukrajiny tradičně podáno u KŘP Praha (46 %), Středočeského (14 %), Jihomoravského (9 %) a Plzeňského kraje (6 %).

Dále ve statistice zvaných osob následovali státní příslušníci **Ruska** (5 648 pozvání, tj. 11,9 %), u kterých je evidován meziroční pokles (-599 pozvání, tj. -9,6 %). Hodnotíme-li pozvání pro státní příslušníky Ruska od roku 2011 (cca 8 500 pozvání), tak má vývoj sestupnou tendenci. Nejvíce byla pozvání evidována u KŘP Praha (51 %), Středočeského (11 %), Jihomoravského (8 %) a Karlovarského kraje (6 %). Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Vietnamu** (1 836 pozvání, tj. 3,9 %), u kterých je evidován největší meziroční nárůst (+309, tj. +20,2 %). Nejčastěji byli vykazováni u KŘP Praha (24 %), Ústeckého (12 %), Karlovarského

³⁶ Zaevidované nebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

(10 %) a Jihomoravského kraje (9 %). Čtvrté místo ve statistice obsadili státní příslušníci **Běloruska** (1 584 osob, tj. 3,4 %), u kterých došlo k meziročnímu poklesu o 549 pozvání (tj. o 25,7 %) a páté místo patří státním příslušníkům **Číny** (1 149 osob, tj. 2,4 %), kdy počet pozvání pro tyto občany se meziročně drobně zvýšil (+14, tj. +1,2 %). Těchto pět státních příslušností tvoří cca 75 % z celkového počtu zvaných osob.

Další meziroční výrazné změny u státních příslušností, které se neumístily v TOP 5, jsou u státních příslušníků Íránu a Mongolska. U státních příslušníků Íránu (894 pozvání) došlo ke druhému nejvyššímu meziročnímu zvýšení počtu (+206 pozvání, tj. +29,9 %). Naopak druhé největší snížení počtu je evidováno u státních příslušníků Mongolska (997 pozvání, -600, tj. pokles o 37,6 %), ačkoli od roku 2012 do roku 2015 roční počty průběžně narůstaly.

Zaevidováno pozvání (údaje z IS CIS) - zvaná osoba - porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. - 31.12. 2015	tj. %	1.1. - 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	52 537	100,0	47 270	100,0	-10,0	-5 267
z toho TOP 5 st. příslušnost - ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	28 695	54,6	26 074	55,2	-9,1	-2 621
Rusko	6 247	11,9	5 648	11,9	-9,6	-599
Vietnam	1 527	2,9	1 836	3,9	20,2	309
Bělorusko	2 133	4,1	1 584	3,4	-25,7	-549
Čína	1 135	2,2	1 149	2,4	1,2	14

Zdroj: IS CIS

Nejčastěji byli mezi **zvoucími osobami** u pozvání uvedeni státní příslušníci **Ukrajiny** (20 046 pozvání, tj. 42,4 % z celkového počtu zvoucích osob). Již třetím rokem státní příslušníci Ukrajiny odsunuli ve statistice na druhé místo občany ČR. U státních příslušníků Ukrajiny jakožto zvoucích osob došlo, adekvátně v souvislosti s poklesem i pozvání pro občany Ukrajiny, k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 3 204 pozvání (tj. -13,8 %). Z celkového počtu pozvání pro občany Ukrajiny jich v 75 % byla uvedena jako zvoucí osoba občan Ukrajiny a u 20 % občan ČR. U občanů **České republiky** (15 557 pozvání, tj. 32,9 %) je registrován pokles o 990 pozvání (tj. -6,0 %). Tento počet kolem 16 000 občanů České republiky jako zvoucích osob je evidován v posledních čtyřech letech, kdy v předchozích obdobích se jednalo o vyšší počty. Tyto nižší a stabilnější počty lze dát do souvislosti s navyšováním povolených pobytů cizinců na území ČR a většímu počtu zahraničních firem (právnických osob), které zvou cizince za různými účely (obchodní, sportovní, kulturní aj.). S výrazným odstupem se na třetím místě ve statistice zařadili státní příslušníci **Ruska** (3 313 pozvání, tj. 7,0 %), u kterých je evidován meziroční pokles (-479 pozvání, tj. -12,6 %). Další místa ve statistice obsadili státní příslušníci **Vietnamu** (1 418 pozvání, tj. 3,0 %, +269, tj. +23,4 %) a **Běloruska** (858 pozvání, tj. 1,8 %, -187, tj. -17,9 %).

Zaevidováno pozvání (údaje z IS CIS) - zvoucí osoba - porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. - 31.12. 2015	tj. %	1.1. - 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	52 537	100,0	47 270	100,0	-10,0	-5 267
z toho TOP 5 st. příslušnost - ZVOUCÍ OSOBY						
Ukrajina	23 250	44,3	20 046	42,4	-13,8	-3 204
Česká republika	16 547	31,5	15 557	32,9	-6,0	-990
Rusko	3 792	7,2	3 313	7,0	-12,6	-479
Vietnam	1 149	2,2	1 418	3,0	23,4	269
Bělorusko	1 045	2,0	858	1,8	-17,9	-187

Zdroj: IS CIS

Stejně jako v předcházejících letech se i v uplynulém roce objevovali cizinci, kteří získali víza na základě **účelového pozvání** (viz kapitola VIII.1.5. Napomáhání k nelegální migraci).

V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodli pobývat v České republice přechodně déle než 90 dnů, mohli v roce 2016 na ZÚ České republiky požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

Tyto žádosti rozhodovalo Ministerstvo vnitra ve lhůtách v souladu s platnou zákonnou úpravou – např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu za účelem studia musí být rozhodnuta ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti, ostatní účely dlouhodobých víz do 90 dnů (ve zvlášť složitých případech do 120 dnů). Lhůta pro vyřízení zaměstnanecké karty je 60 dnů, modré karty 90 dnů a povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny 120 dnů ode dne podání žádosti. U vybraných skupin cizinců, kteří do České republiky vstupovali jako účastníci zvláštních migračních projektů (viz kapitola „XII.2 Migrační projekty“), byly žádosti vyřizovány ve lhůtě do 30 dnů.

Většina z celkového počtu **27 201 žádostí** (nárůst o 21 % ve srovnání s rokem 2015) o udělení některého z dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do České republiky (vízum, povolení k pobytu) byla v roce 2016 podána za účelem vzdělávacích aktivit, tj. účely studia a ostatní vzdělávací aktivity (dohromady cca 44 % žádostí – o téměř 2 % více než v roce 2015); následovaly výdělečné aktivity (dohromady přes 37 % žádostí – o cca 61 % více než v roce 2015), tj. účel zaměstnání (skoro 33 % žádostí – o 85 % více než v roce 2015) a podnikání (5 % – o více než 16 % méně než v roce 2015). Za rodinnými účely žádalo 16 % žadatelů (stejně procentuální zastoupení jako v roce 2015). Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2016 žádali občané Ukrajiny (téměř 20 % z celkového počtu žadatelů), dále občané Spojených států amerických (skoro 13 %), Ruska (přes 11 %), Vietnamu (více než 5 %) a Indie (téměř 5 %).

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2016

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
vzdělávací aktivity	11 956	44	1,6	190
rodinný	4 366	16,1	18,5	681
ekonomické aktivity	10 181	37,4	60,6	3 843
jiny	698	2,5	0,6	4
Celkem	27 201	100,0	21,0	4 718

Zdroj: IS CIS

Z celkového počtu **22 594 udělených dlouhodobých pobytových oprávnění** (dlouhodobé vízum, povolení k dlouhodobému pobytu) z žádostí podaných na ZÚ České republiky v roce 2016 převažovaly s více než 47 % vzdělávací aktivity (účely studium a ostatní vzdělávací aktivity). Následovaly výdělečné aktivity (zaměstnání a podnikání) s více než 33 % (resp. 30 % a necelými 3 %) a účel sloučení rodiny s téměř 17 %. Nejvíce dlouhodobých pobytových oprávnění v roce 2016 bylo kladně vyřízeno občanům Ukrajiny (18 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí), dále občanům Spojených států amerických (15 %), Ruska (11 %), Vietnamu (více než 5 %) a Indie (necelých 5 %).

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2016

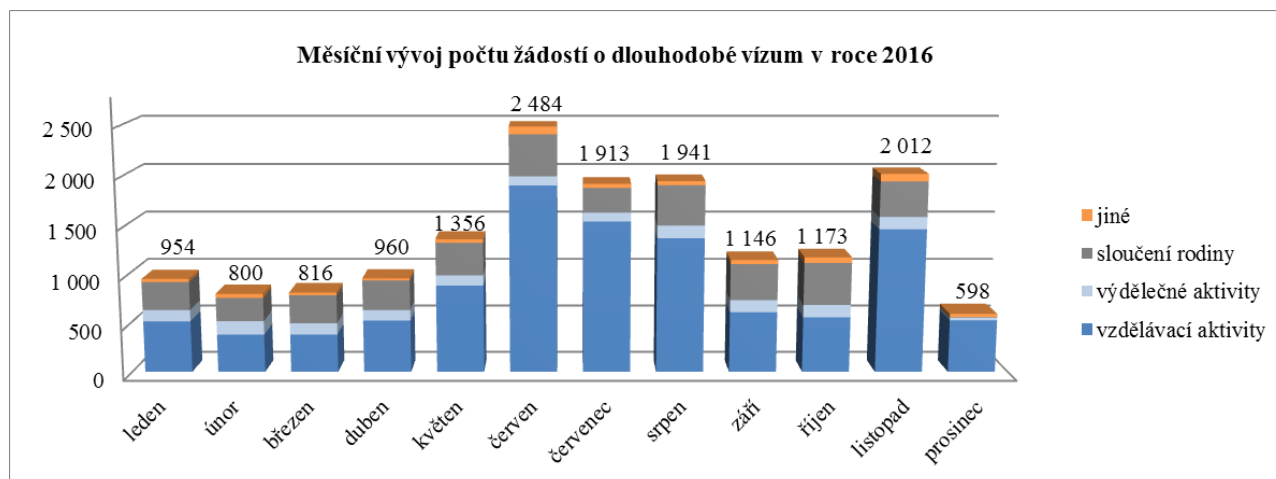
Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
vzdělávací aktivity	10 701	47,4	1,6	170
rodinný	3 743	16,6	6,2	220
ekonomické aktivity	7 536	33,4	64,8	2 963
jiny	614	2,6	4,8	28
Celkem	22 594	100,0	17,6	3 381

Zdroj: IS CIS

V.2.2.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza

O udělení dlouhodobého víza požádalo na ZÚ ČR v roce 2016 **celkem 16 153** cizinců ze třetích zemí. Pokračoval tak nárůst počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza nastartovaný v roce 2015³⁷. Celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum ve srovnání s rokem 2015 vzrostl o 13,5 % (+1 917 žádostí). Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza se v průběhu roku 2016 pohybovaly v rozmezí od necelých 600 po téměř 2 500 žádostí. Nejvíce žádostí bylo jako v předchozích letech podáno v letních měsících a v listopadu, kdy před počátkem školního roku, resp. studijních semestrů, ve zvýšené míře žádali o dlouhodobé vízum hlavně zájemci o studium v ČR.

³⁷ Pokles žádostí o dlouhodobé vízum v letech 2009 – 2013 souvisel s hospodářskou krizí. Pokles v roce 2014 byl způsoben skutečností, že od druhé poloviny roku 2014, v souladu s transpozicí evropské legislativy, již nemohli cizinci za účelem zaměstnání v České republice žádat o dlouhodobé vízum, ale pouze o duální povolení k pobytu - zaměstnaneckou kartu.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2016 **vzdělávací aktivity v České republice**, tj. studium³⁸ (50,4 %) a ostatní vzdělávací aktivity (15,7 %).

Počet žádostí za účelem vzdělávacích aktivit v roce 2016 oproti roku 2015 v absolutních číslech vzrostl o 902 osob. Procentuální zastoupení vízových žádostí za účelem vzdělávacích aktivit se oproti roku 2015 mírně snížilo – vízové žádosti za tímto účelem tvořily v roce 2016 66,1 % ze všech podaných žádostí o dlouhodobé vízum, zatímco v roce 2015 to bylo 68,6 %. O dlouhodobé vízum za účelem vzdělávacích aktivit v České republice žádali zejména občané Spojených států amerických (2 504), Ruska (1 410) a Ukrajiny (1 123).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byl v roce 2016 účel rodinný, který tvořil 22,7 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Oproti roku 2015 počet žádostí vzrostl o 1 277. Žádosti podávali nejčastěji občané Ukrajiny (1 429), Ruska (515) a Vietnamu (330).

Výdělečné aktivity v České republice (tj. účel podnikání v právnické osobě a podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná) se na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum podílely 7,9 %. Oproti roku 2015 se počet žádostí snížil o 248. Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli občané Ruska (170), Ukrajiny (99) a Korejské republiky (31). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projevili největší zájem občané Spojených států amerických (416 osob), Ukrajiny (125) a Vietnamu (41).

³⁸ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2016

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
studium	8 143	50,4	8,3	625
ostatní vzdělávací aktivity	2 528	15,7	12,3	277
podnikání - OSVČ	751	4,6	-10,4	-87
podnikání – právnické osoby	525	3,3	-23,5	-161
sloučení rodiny	3 674	22,7	53,3	1 277
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	532	3,3	-2,6	-14
Celkem	16 153	100,0	13,5	1 917

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, téměř 20 %, v roce 2016 podali občané Spojených států amerických (3 191 žádosti). Následovaly žádosti občanů Ukrajiny (2 819 žádostí, tj. téměř 18 %) a Ruska (2 143 žádostí, tj. více než 13 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily stejně jako v předchozích letech více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly, podobně jako v předchozích letech, nejvýše okolo pětiprocentní hranice (Turecko, Indie).

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější absolutní nárůst žadatelů zaznamenán u občanů **Ukrajiny** (o 1 006 osob), **Indie** (o 225 osob) a **Turecka** (o 139 osob). **Nejvýraznější procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů Ukrajiny (o téměř 56 %), Indie (o téměř 45 %) a Japonska (o více než 36 %).** Absolutní i procentuální pokles počtu žadatelů byl z deseti nejpočetnějších státních příslušností zaznamenán obdobně jako v loňském roce u státních příslušníků Ruska (o 412 osob, o 16 %) a nově státních příslušníků Kazachstánu (o 163 osob, o 21 %) a Spojených států amerických (o 134 osob, o 4 %).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1. 1. - 31. 12. 2015	tj. %	1. 1. - 31. 12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 236	100,0	16 153	100,0	13,5	1 917
z toho TOP 10 (řazeno dle roku 2016 sestupně)						
Spojené státy	3 325	23,4	3 191	19,8	-4	-134
Ukrajina	1 813	12,7	2 819	17,5	55,5	1 006
Rusko	2 555	17,9	2 143	13,3	-16,1	-412
Turecko	639	4,5	778	4,8	21,8	139
Indie	504	3,5	729	4,5	44,6	225
Kazachstán	771	5,4	608	3,8	-21,1	-163
Vietnam	515	3,6	551	3,4	7	36
Korejská republika	504	3,5	514	3,2	2	10
Čína	320	2,2	409	2,5	27,8	89
Japonsko	190	1,3	259	1,6	36,3	69

Zdroj: IS CIS

V.2.2.2 Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza

V roce 2016 vydalo MV **celkem 16 346 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 13,5 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2016 **uděleno celkem v 13 704 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 16,4 %.

Téměř **69 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem vzdělávacích aktivit** v České republice (55,2 % víz za účelem studia a 13,6 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům Spojených států amerických (2 402), Ruska (1 256) a Ukrajiny (935). Za účelem sloučení rodiny, který v roce 2016 dosáhl podílu 23 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 104), Ruska (437) a Vietnamu (353).

Pouze necelých 5 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem podnikání. Víza za účelem podnikání v právnické osobě získali nejčastěji státní příslušníci Ruska (41), Korejské republiky (21) a Spojených států amerických (14). Víza za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná pak nejčastěji obdrželi občané Spojených států amerických (399), Austrálie, Kanady (po 13 osobách), Ukrajiny a Korejské republiky (po 9 osobách).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2016

Účel	Počet udělených víz	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
studium	7 564	55,2	10,6	724
ostatní vzdělávací aktivity	1 868	13,6	5,1	91
podnikání – OSVČ	498	3,6	-5,3	-28
podnikání – právnické osoby	163	1,2	-24,5	-53
sloučení rodiny	3 155	23	60,8	1 193
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	456	3,3	1,6	7
Celkem	13 704	100,0	16,4	1 934

Zdroj: IS CIS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2016 uděleno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Spojených států amerických** (přes 22 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ukrajiny**, následováni státními příslušníky **Ruska**. V případě státních příslušníků Ruska byl opět zaznamenán poměrně velký procentuální a výrazný absolutní meziroční pokles počtu udělených dlouhodobých víz. Druhý největší procentuální i absolutní meziroční pokles (o 7 %, resp. 42 osob) byl v první desítce států zaznamenán u státních příslušníků Kazachstánu a mírný absolutní i procentuální meziroční pokles rovněž u státních příslušníků Korejské republiky (o necelá 2 %, o 7 osob). Naopak **výrazný procentuální i absolutní meziroční nárůst udělených víz byl v roce 2016 zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny** (o téměř 95 %, resp. 1 006 osob), dále u státních příslušníků Číny (o více než 110 %, resp. 201 osob) nebo Indie (o 50 %, resp. 184 osob). Velký absolutní meziroční nárůst o 461 osob lze pozorovat v případě občanů Spojených států amerických.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti - porovnání roku 2015/2016

Období roku	1. 1. - 31. 12. 2015	tj. %	1. 1. - 31. 12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	11 770	100,0	13 704	100,0	16,4	1 934
z toho TOP 10* státních příslušností (řazeno dle roku 2016 sestupně)						
Spojené státy	2 603	22,1	3 064	22,4	17,7	461
Ukrajina	1 064	9	2 070	15,1	94,5	1 006
Rusko	2 253	19,1	1 752	12,8	-22,2	-501
Turecko	603	5,1	824	6,0	36,7	221
Kazachstán	598	5,1	556	4,1	-7,0	-42
Indie	368	3,1	552	4,0	50,0	184
Vietnam	363	3,1	477	3,5	31,4	114
Korejská republika	464	3,9	457	3,3	-1,5	-7
Čína	182	1,5	383	2,8	110,4	201
Kanada	182	1,5	261	1,9	43,4	79

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2016 uděleno dlouhodobé vízum, **mírně převažovaly ženy** s podílem 56 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 20 až 34 let** – 8 549 osob, tj. přes 62 %. Naprostá většina z osob ve věku 20 až 34 let dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (přes 78 %), následovalo sloučení rodiny (téměř 13 %) a podnikání (5 %).

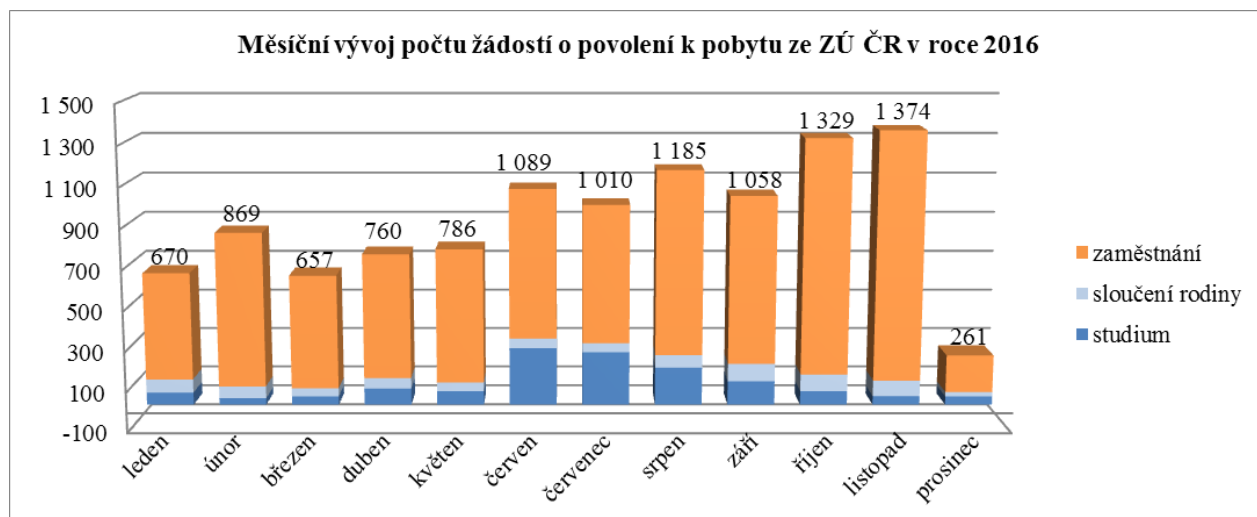
Negativně bylo v roce 2016 rozhodnuto 16,2 % (tj. 2 642) žádostí o dlouhodobé vízum. Zamítány byly nejčastěji žádosti za účelem podnikání v právnické osobě, naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účelem studia.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza byly zamítány zejména z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

V.2.2.3 Žádosti na ZÚ České republiky o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ České republiky v roce 2016 celkem 11 048 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ České republiky o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2015 vzrostl o 34 % (**nárůst o více než 2 800 žádostí**). **Toto zvýšení lze přičíst zejména enormnímu nárůstu žádostí za účelem zaměstnání (hlavně na zaměstnanecké karty – viz níže).**

Měsíční počty žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu kulminovaly v měsících říjnu a listopadu 2016, kdy bylo na ZÚ České republiky podáno dohromady 2 703 žádostí. Tento nárůst souvisel se stále se zvyšujícím zájmem cizinců o zaměstnanecké karty a zejména se spuštěním nových migračních projektů zaměstnávání státních příslušníků Ukrajiny.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ České republiky bylo v roce 2016, stejně jako v roce 2015, **zaměstnání**. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání žádalo v roce 2016 o více než 4 tisíce cizinců (o 85 %) více než v roce 2015. **Za účelem zaměstnání v roce 2016 žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (2 280 osob), Mongolska (1 046) a Ruska (632).** Za účelem zaměstnání bylo **nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 8 749 žádostí** (2 240 státních příslušníků Ukrajiny, 1 026 Mongolska a 607 Vietnamu). Dále bylo podáno 153 žádostí o modrou kartu (85 státních příslušníků Ruska, 40 Ukrajiny a 5 Kazachstánu).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ České republiky bylo studium. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci Ruska (195 osob), Ghany (142) a Ukrajiny (75).

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2016 na ZÚ České republiky podáno více než 6 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Vietnamu (260), Ukrajiny (133 osob) a Ruska (102).

O účel pobytu vědecký výzkum požádalo na ZÚ České republiky v roce 2016 dohromady 165 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Indie (44), Ruska (17) a Ukrajiny (16).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2016

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
studium	1 285	11,6	-35,7	-712
výzkum	165	1,5	17,0	24
zaměstnání	8 905	80,6	85,0	4 091
sloučení rodiny	692	6,3	-46,3	-596
Celkem	11 048	100,0	34,0	2 801

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ České republiky, a to skoro 23 %, v roce 2016 **podali státní příslušníci Ukrajiny** (2 504 žádostí). Následovaly žádosti státních příslušníků **Mongolska** (1 034 žádostí, tj. více než 9 %) a **Ruska** (946 žádostí, tj. necelých 9 %). Tyto tři státní příslušnosti, společně se státními příslušníky Vietnamu, tvořily téměř polovinu všech žadatelů o povolení k pobytu na ZÚ České republiky.

Všechny z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností znamenaly ve srovnání s loňským rokem procentuální i absolutní nárůst žádostí. Nejvýraznější procentuální nárůst žádostí byl zaznamenán u státních příslušníků Číny (o 200 %), Mongolska (o téměř 126 %) a Moldavska (o 98 %) – tyto nárůsty souvisejí zejména s účelem zaměstnání. Největší absolutní nárůst počtu žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků Mongolska (576 osob), dále u státních příslušníků Ukrajiny, Moldavska a Číny, což také souvisí hlavně s účelem zaměstnání.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1. 1. - 31. 12. 2015	tj. %	1. 1. - 31. 12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 247	100,0	11 048	100,0	34,0	2 801
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2016 sestupně)						
Ukrajina	2 049	24,8	2 504	22,7	22,2	455
Mongolsko	458	5,6	1 034	9,4	125,8	576
Rusko	825	10	946	8,6	14,7	121
Vietnam	785	9,5	908	8,2	15,7	123
Indie	390	4,7	556	5,0	42,6	166
Moldavsko	244	3,0	483	4,4	98	239
Bělorusko	204	2,5	373	3,4	82,8	169
Čína	118	1,4	354	3,2	200,0	236
Srbsko	226	2,7	311	2,8	37,6	85
Korejská republika	207	2,5	276	2,5	33,3	69

Zdroj: IS CIS

V.2.2.4 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky

V roce 2016 vydalo MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu (v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky) celkem 10 070 rozhodnutí, tj. o 13,7 % více než v předchozím roce.

Povolení k dlouhodobému pobytu, v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky, bylo v roce 2016 uděleno celkem v 8 890 případech, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 19,4 %. Toto zvýšení lze přičíst zejména pokračujícímu nárůstu zájmu cizinců o dlouhodobé pobyty za účelem zaměstnání (zaměstnanecká karta).

Více než 77 % povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo uděleno za účelem zaměstnání v České republice. Z celkového počtu 6 875 povolených pobyť za účelem zaměstnání byla cizincům nejčastěji povolena zaměstnanecká karta, a to v 6 755 případech – nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 746 – meziroční nárůst o téměř tisíc zaměstnaneckých karet!), Mongolska (839) a Vietnamu (444). Modrá karta byla povolena ve 120 případech – nejvíce státním příslušníkům Ruska (67), Ukrajiny (29) a Kazachstánu (4).

Dalším nejčastějším účelem povoleného dlouhodobého pobytu bylo studium (1 269 povolených pobyť, tj. více než 14 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí) – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ruska (209), Ghany (125) a Indie (63).

Z důvodu sloučení rodiny, který v roce 2016 dosáhl na ZÚ České republiky podílu skoro 7 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k dlouhodobému pobytu, bylo nejvíce povolených pobyť v případě státních příslušníků Vietnamu (264), Ukrajiny (90) a Ruska (85).

Pouze necelá 2 % povolení k dlouhodobému pobytu byla udělena za účelem vědeckého výzkumu - nejčastěji se týkalo státních příslušníků Indie (44), Ukrajiny, Ruska (po 15), Číny, Srbska a Japonska (po 10).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2016

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2015	Absolutní změna oproti 2015
Celkem	8 890	100,0	19,4	1 447
z toho dle účelu pobytu				
studium	1 269	14,3	-33,7	-645
zaměstnání – zaměstnanecká karta	6 755	76,0	79,6	2 994
zaměstnání - modrá karta	120	1,3	71,4	50
sloučení rodiny	588	6,6	-62,3	-973
výzkum	158	1,8	15,3	21

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo v roce 2016 kladně vyřízeno, stejně jako v roce 2015, **státním příslušníkům Ukrajiny.** Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Mongolska**, následováni státními příslušníky **Ruska.** V první desítce států zaznamenali nejvýraznější absolutní meziroční nárůst (o 342 osob) státní příslušníci Mongolska. Ti dosáhli i druhý (po státních příslušnících Moldavska) největší procentuální nárůst (o téměř 68 %), a to díky velkému zájmu zejména o zaměstnaneckou kartu. Z první desítky států zaznamenaly v roce 2016 mírný procentuální i absolutní meziroční pokles počtu povolených pobytů pouze státní příslušníci Vietnamu (-6,3 %; 51 osob) a Spojených států amerických (-13,8 %; 37 osob).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1. 1. - 31. 12. 2015	tj. %	1. 1. - 31. 12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	7 443	100,0	8 890	100,0	19,4	1 447
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2016 sestupně)						
Ukrajina	1 834	24,6	1 936	21,8	5,6	102
Mongolsko	506	6,8	848	9,5	67,6	342
Ruská federace	742	10,0	806	9,1	8,6	64
Vietnam	804	10,8	753	8,5	-6,3	-51
Indie	352	4,7	472	5,3	34,1	120
Moldavsko	165	2,2	338	3,8	104,8	173
Bělorusko	165	2,2	259	2,9	57,0	94
Čína	159	2,1	253	2,8	59,1	94
Srbsko	192	2,6	233	2,6	21,4	41
Spojené státy	269	3,6	232	2,6	-13,8	-37

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2016 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ České republiky), **převažovali muži s podílem 65 %.** Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 5 555 osob, tj. 63 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem zaměstnání (78 %), následoval účel studium (15 %) a sloučení rodiny (5 %).

Negativně bylo v roce 2016 rozhodnuto necelých 12 % (tj. 1 180) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ České republiky). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem sloučení rodiny (zamítnuto 23,4 % žádostí), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u účelu vědecký výzkum (zamítnuto 7,6 % žádostí) a studium (zamítnuto 7,8 % žádostí).

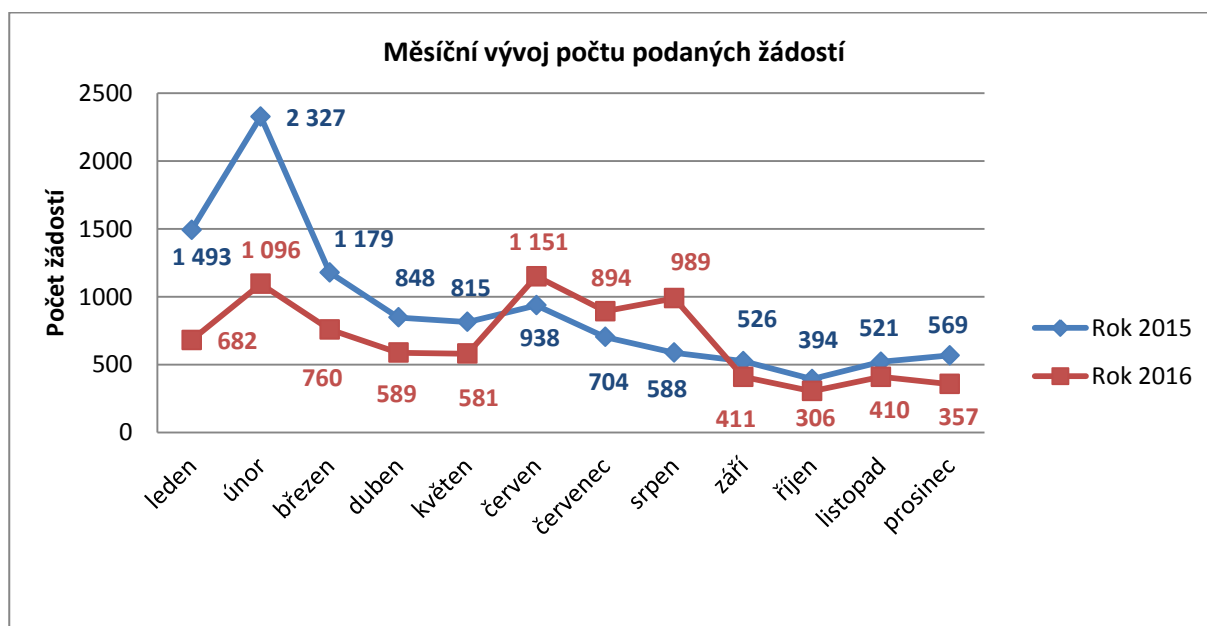
Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2016 na ZÚ České republiky byly zamítány zejména z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky³⁹

V.2.3.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území České republiky

V roce 2016 podali státní příslušníci třetích zemí na území ČR celkem **8 226** žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu. Ve srovnání s rokem 2015, kdy bylo podáno 10 902 žádostí, se jedná o **pokles o 25 %**.

Vývoj počtu žádostí podaných v jednotlivých měsících roku 2016 víceméně kopíroval vývoj zaznamenaný i v předchozím roce 2015. Vyšší počty žádostí v prvních měsících roku jsou zapříčiněny zejména tím, že cizinci, kteří na podzim předchozího kalendářního roku přicestovali na základě víza k pobytu nad 90 dnů za účelem studia s maximální dobou platnosti 6 měsíců, na počátku následujícího roku podávají žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za stejným účelem.

Zdroj: IS CIS

³⁹ Ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2014 došlo ke změně metodiky, která spočívá v rozdělení dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na vstupu** do ČR, tj. na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí a dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na území** ČR. **V této kapitole jsou proto zahrnuty pouze povolení k dlouhodobému pobytu** (včetně duálních povolení k pobytu - zaměstnanecké, zelené a modré karty), o která bylo požádáno **na území ČR**. Dle popsaného členění bylo nutné seřadit také údaje za rok 2013, čísla proto neodpovídají těm uvedeným ve stejné kapitole ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR v roce 2013.

Co se týče státních příslušností, tak nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (2 186, tj. 26,6 %), **Ruska** (1 804, tj. 21,9 %) a **Kazachstánu** (651, tj. 7,9 %). Toto pořadí je stejné jako v předchozím roce. Následovali státní příslušníci **Vietnamu** (469, tj. 5,7 %), kteří se posunuli na 4. příčku oproti roku 2015. Následovali **Spojené státy americké, Indie, Bělorusko, Čína, Korejská republika a Uzbekistán**.

Počet žádostí na území ČR o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání roku 2015/2016 (řazeno dle 2016)

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	10 902	100,0	8 226	100,0	-24,5	-2 676
z toho TOP 10						
Ukrajina	3 628	33,3	2 186	26,6	-39,7	-1 442
Rusko	2 474	22,7	1 804	21,9	-27,1	-670
Kazachstán	634	5,8	651	7,9	2,7	17
Vietnam	439	5,5	469	5,7	6,8	30
Spojené státy	597	4,0	456	5,5	-23,6	-141
Indie	289	2,7	282	3,4	-2,4	-7
Bělorusko	211	2,3	198	2,4	-6,2	-13
Čína	225	2,1	181	2,2	-19,6	-44
Korejská republika	252	1,9	177	2,2	-29,8	-75
Uzbekistán	205	1,9	163	2,0	-20,5	-42

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2016 **studium**, žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ruska. Druhým v pořadí byl účel pobytu **sloučení rodiny**, o nějž nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny. Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **zaměstnání**, tj. zaměstnanecká nebo modrá karta; nejvíce žádostí podali státní příslušníci Ukrajiny.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2016 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
studium	2 331	28,3
sloučení rodiny	2 216	26,9
zaměstnání	2 139	26,0
jiné / ostatní	1 092	13,3
podnikání - OSVČ	276	3,4
podnikání - účast v PO	141	1,7
výzkum	31	0,4
Celkem	8 226	100,0

Zdroj: IS CIS

Oproti roku 2015, kdy zaměstnání figurovalo na první příčce, se v roce 2016 propadlo až na 3. pozici v žebříčku nejčastěji požadovaných účelů pobytu.

MV vyřizovalo rovněž žádosti o **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici, které se rovněž podávají na území ČR. Těchto žádostí bylo podáno **2 513**, více než dvojnásobek v porovnání s přechodným rokem (1 235). Žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny (1 298, tj. 52 %), Mongolska (203, tj. 8 %) a Ruska (164, tj. 7 %).

V.2.3.2 Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2016 ze strany cizinců ze třetích zemí podáno **28 018 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční **pokles o 16 %**) a **2 898 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční **pokles o 20 %**).

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2016 nejčastěji týkaly účelu pobytu **studium** (9 884, tj. 35 %). Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodlužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 4 069 osob (24 %). O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty) požádalo 5 319 osob (19 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (8 741, tj. 31 %), **Ruska** (6 911, tj. 25 %) a **Vietnamu** (2 941, tj. 10 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly změny na účely **podnikání** (1 252, tj. 43 %), **studium** (735, tj. 25 %) a na pobytovou kategorii „jiné/ostatní“ (540, tj. 19 %), která v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců.

Přibližně třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (984, tj. 33 %) a další třetinu státní příslušníci **Ukrajiny** (870, tj. 30 %). Třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (319, tj. 11 %).

V.2.3.3 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území České republiky

V roce 2016 MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 7 142 kladných rozhodnutí**.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **studia**, u nějž tvořili dominantní skupinu státní příslušníci Ruska, **sloučení rodiny**, u nějž tvořili nejpočetnější skupinu státní příslušníci Ukrajiny, a **zaměstnání**, který byl rovněž nejčastěji povolen státním příslušníkům Ukrajiny.

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2016 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
studium	2 190	30,7
sloučení rodiny	1 879	26,3
zaměstnání	1 689	23,6
jiné / ostatní	1 040	14,6
podnikání - OSVČ	173	2,4
podnikání - účast v PO	138	1,9
výzkum	33	0,5
Celkem	7 142	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 765, tj. 24,7 %), **Ruska** (1 676, tj. 23,5 %) a **Kazachstánu** (588, tj. 8,2 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2016

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	7 142	100,0
z toho TOP 10		
Ukrajina	1 765	24,7
Rusko	1 676	23,5
Kazachstán	588	8,2
Spojené státy	407	5,7
Vietnam	363	5,1
Indie	272	3,8
Bělorusko	192	2,7
Korejská republika	176	2,5
Čína	170	2,4
Uzbekistán	120	1,7

Zdroj: IS CIS

Poměr **mužů a žen**, jimž bylo v roce 2016 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, **byl** vyrovnaný, činil **49:51**. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20 – 35 let (3 334, tj. 47 %) a cizincům do 20 let (2 769, tj. 39 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 13 %, osoby nad 65 let pouze necelé 1 %.

MV dále vydalo v **1 787** případech **souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici. Nejčastěji byl souhlas vydán státním příslušníkům Ukrajiny (920, tj. 51 %), Mongolska (166, tj. 9 %) a Ruska (122, tj. 7 %).

V.2.3.4 Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

V roce 2016 MV vydalo celkem **24 290 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** a **2 066 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **studium** (9 169, tj. 38 %), **podnikání** (6 023, tj. 25 %) a **zaměstnání** (4 243, tj. 17 %).

Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (7 425, tj. 31 %), **Ruska** (5 968, tj. 25 %) a **Vietnamu** (2 773, tj. 11 %).

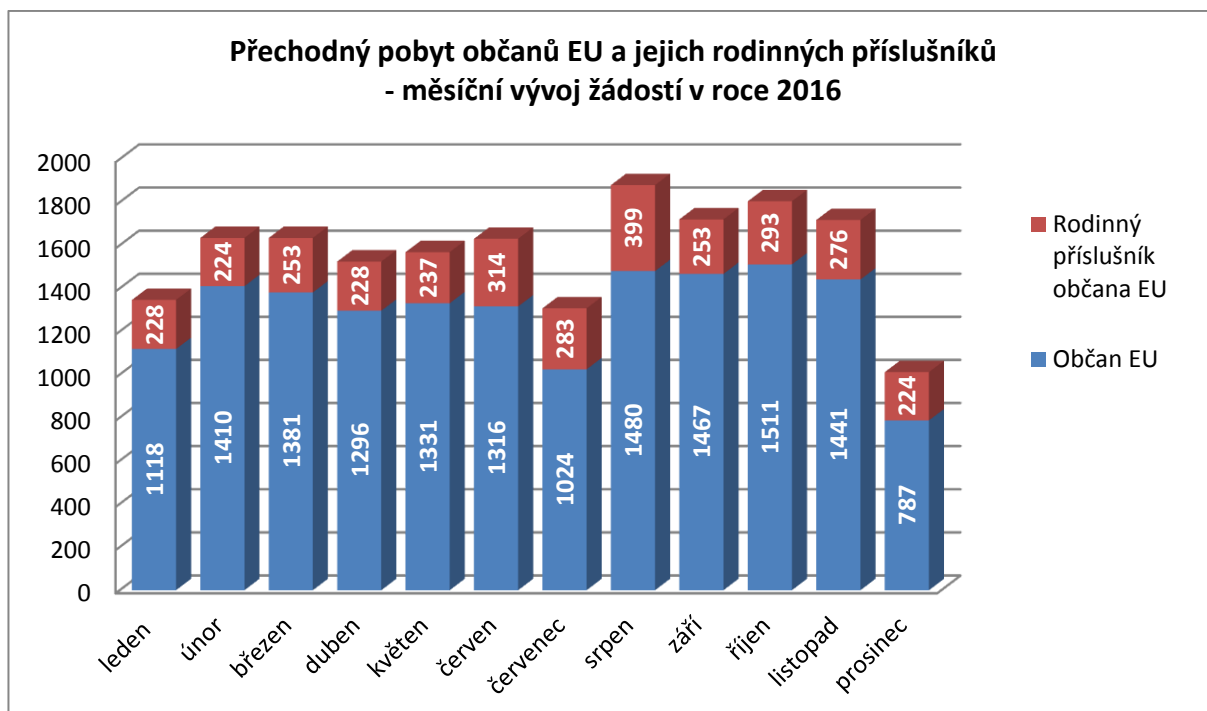
V roce 2016 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu** na **studium** (665, tj. 32 %), **podnikání** (671, tj. 32 %) a „**jiné/ostatní**“ (430, tj. 21 %).

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (718, tj. 35 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (560, tj. 27 %) a **Kazachstánu** (233, 11 %).

V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2016 požádalo **15 562 občanů EU** o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **3 212 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu; celkem tak bylo zaevidováno 18 774 žádostí. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu počtu žádostí o 8 %.

Zdroj: IS CIS

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2016 obdobně jako v předchozích letech nejčastěji žádali občané Slovenska (43 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU – porovnání roků 2015/2016 (řazeno dle roku 2016)

Období Roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 418	100,0	15 562	100,0	7,9	1 144
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2015)						
Slovensko	6 594	45,7	6 729	43,2	2,0	135
Rumunsko	1 596	11,1	1 923	12,4	20,5	327
Bulharsko	1 128	7,8	1 476	9,5	30,9	348
Německo	1 208	8,4	1 117	7,2	-7,5	-91
Maďarsko	903	6,3	1 039	6,7	15,1	136

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2016 státní příslušníci Ukrajiny (33 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – porovnání roků 2015 – 2016 (řazeno dle roku 2016)

Období Roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	2 989	100,0	3 212	100,0	7,5	223
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2015)						
Ukrajina	948	31,7	1 062	33,1	12,0	114
Rusko	381	12,7	336	10,5	-11,8	-45
Spojené státy	216	7,2	227	7,1	5,1	11
Vietnam	138	4,6	138	4,3	0,0	0
Moldavsko	91	3,0	115	3,6	26,4	24

Zdroj: IS CIS

V.2.4.2 Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2016 MV vydalo celkem 14 382 potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 122 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům Slovenska (6 174, 43 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Rumunska (1 769, 12 %) a Německa (1 388, tj. 10 %).

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu byl udělen státním příslušníkům Ukrajiny (629, tj. 30 %), Ruska (263, tj. 12 %) a Spojených států amerických (191, tj. 9 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu převažovali muži (61 %), v případě občanů třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, byla situace opačná a převažovaly ženy (56 %).

S ohledem na věkovou strukturu byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné.

Počty vydaných potvrzení o přechodném pobytu občana EU a povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2016 dle věkové struktury

Věková skupina	Občané EU	tj. %	Rodinní příslušníci	tj. %
do 20 let	1 955	13,6	257	12,1
20 – 34 let	6 889	47,9	1 182	55,7
35 – 60 let	4 938	34,3	612	28,8
nad 60 let	600	4,2	71	3,3
Celkem	14 382	100,0	2 122	100,0

Zdroj: IS CIS

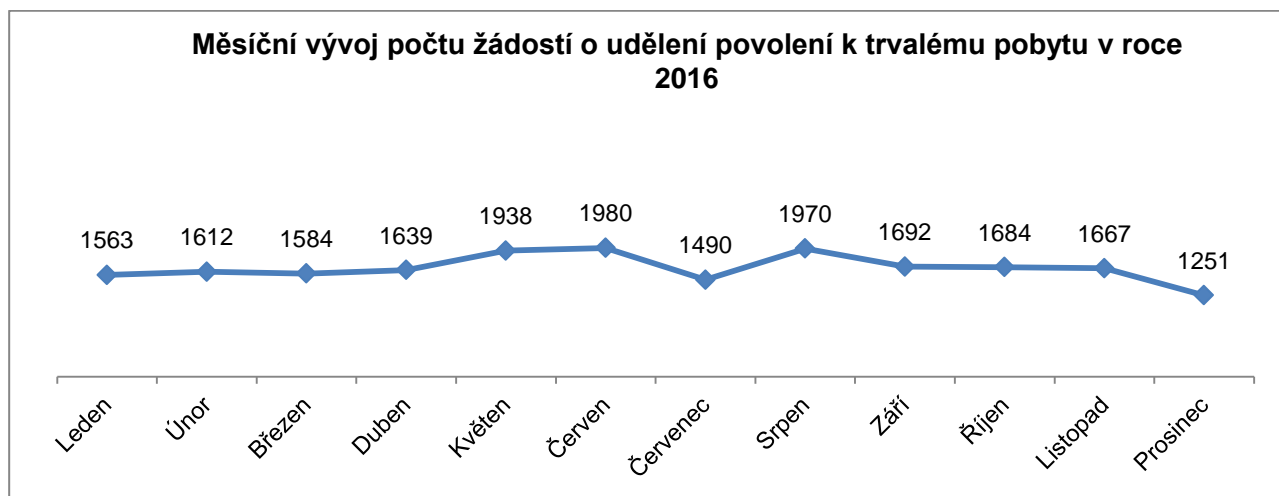
V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2016 MV zaregistrovalo **20 070 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu**. V tomto roce, stejně jako v předchozích třech letech, pokračoval trend poklesu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 11 %.

Celkový trend počtu podaných žádostí o trvalý pobyt byl v průběhu roku 2016 stabilní s maximem v polovině roku. Nejvyšší nárůst žádostí byl zaznamenán v červnu a dále také

v srpnu. Klesající trend lze zaznamenat v červenci a dále v prosinci. Průměrně bylo měsíčně podáno 1 672 žádostí, což je oproti loňskému roku pokles v průměru o 200 žádostí za měsíc.

Zdroj: IS CIS

V roce 2016 se snížil podíl cizinců ze třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt. Státní příslušníci třetích zemí podali 69,4 % všech žádostí (13 937 žádostí), oproti roku 2015 se jedná o pokles, a to o 17 %. Občané EU podali 30,6 % žádostí (tj. 6 133 žádostí), jedná se o nárůst o 8 % oproti roku 2015.

Počty žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – porovnání 2015/2016

Období roku	1. 1. - 31. 12. 2015	tj. %	1. 1. - 31. 12. 2016	tj. %	meziroční změna	
					v %	absolutní počet
Celkem	22 469	100,0	20 070	100,0	-10,7	-2 399
z toho top 10 (podle nejvyšší hodnoty v roce 2015)						
Ukrajina	7 826	34,8	6 038	30,1	-22,8	-1 788
Slovensko	3 852	17,1	3 949	19,7	2,5	97
Vietnam	3 561	15,8	2 944	14,7	-17,3	-617
Rusko	2 236	10,0	2 021	10,1	-9,6	-215
Bulharsko	400	1,8	513	2,6	28,2	113
Rumunsko	340	1,5	448	2,2	31,7	108
Polsko	322	1,4	337	1,7	4,6	15
Kazachstán	233	1,0	216	1,1	-7,3	-17
Spojené státy	165	0,7	194	1,0	17,6	29
Mongolsko	248	1,1	210	1,0	-15,3	-38
Celkem občané EU	5 678	25,3	6 133	30,6	8,0	455
Celkem občané třetích zemí	16 791	74,7	13 937	69,4	-17,0	-2 854

Zdroj: IS CIS

Národnostní složení žadatelů o udělení povolení k trvalému pobytu bylo v roce 2016 podobné jako v předchozím období. Jedinou novou zemí, která se v tomto pořadí místo Moldavska objevila, byly Spojené státy americké. Celkově bylo **nejvíce žádostí o trvalý pobyt podáno státními příslušníky Ukrajiny 6 038** (tj. 30,1 %). Druhými nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci **Slovenska**, kteří podali **3 949** žádostí (tj. 19,7 %). Třetí nejpočetnější skupinou žadatelů byli státní příslušníci **Vietnamu s 2 944** podanými žádostmi (tj. 14,7 %).

U pěti z deseti nejčastěji žádajících státních příslušníků byl zaznamenán meziroční pokles žádostí. **K nejvýraznějšímu snížení došlo u žadatelů z Ukrajiny (o 1 788 osob, tj. -22,8 %) a Vietnamu (o 617 osob, tj. -17,3 %).** Výraznější absolutní nárůst byl zaznamenán u žadatelů

z **Bulharska** (o 113 osob, tj. +28,2 %) a již druhý rok v řadě u žadatelů z **Rumunska** (o 108 osob, + 31,7 %).

V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2016 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 21 543 rozhodnutí**. Stejně jako v předchozích dvou letech se počet rozhodnutých žádostí meziročně snížil, a to o 2,8 %. **Kladně byla žádost** o udělení trvalého pobytu **rozhodnuta v 17 836 případech** (tj. 82,8 % všech rozhodnutí). Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **5 623** (tj. 31,5 %) **uděleno občanům EU a 12 213** (tj. 68,5 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil o 3,1 %. Pokračuje tedy trend snižování kladně rozhodnutých žádostí občanů třetích zemí ve vztahu k žádostem občanů EU.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné, avšak podíly v jednotlivých kategoriích zaznamenaly částečné změny. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2016 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (68,8 %)**. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v následující tabulce.

Počty udělených povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2016

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	68,76
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	19,25
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	7,38
dítě narozené na území	4,56
po řízení o azylu	0,03
neuvedeno	0,02
Celkem	100,00

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Ukrajiny (5 306, tj. 29,7 % ze všech povolení)**. Meziročně však jejich počet klesl o 213 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2015 snížil o 1,4 %. Druhou nejúspěšnější státní příslušností byli v roce 2016 státní příslušníci **Slovenska**, kterým bylo vydáno celkem **3 672** (tj. **20,5 %**) povolení k trvalému pobytu. Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **2 604 případech** (tj. **14,6 %**). Dále v tomto pořadí následovali podobně jako v minulých letech státní příslušníci **Ruska (1 781 povolení, tj. 9,9 %)** a **Bulharska (425 povolení, tj. 2,4 %)**. Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Rumunska (414 povolení, tj. 2,3 %)**, **Polska (314 povolení, tj. 1,8 %)**, **Kazachstánu (213 povolení, tj. 1,2 %)**, **Spojených států amerických (173 povolení, tj. 1 %)** a **Mongolska (168 povolení, tj. 0,9 %)**

V roce 2016 byl poměr zastoupení mužů a žen podobný jako v předešlých letech. Z celkového počtu 17 836 udělených povolení k trvalému pobytu jich **51,9 % získali muži, 48,1 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám**.

Nejvíce povolení k trvalému pobytu obdrželi cizinci mezi ve věkové kategorii 35 - 64 let, a to 6 494, tj. 36,4 % (jedná se o meziroční nárůst o 3,5 procentních bodů). Tato věková skupina byla v roce 2015 na druhé pozici v úspěšnosti získaných povolení k trvalému pobytu. Oproti minulému roku se nepatrně snížil počet vydaných povolení pro cizince ve věkové kategorii **do 19 let**, kterým bylo v roce 2016 uděleno celkem 5 988 povolení, tj. 33,6 % (jedná se o pokles o 0,6 %). Další v pořadí se umístily osoby ve věku 20 - 34 let s celkovým počtem 4 999 udělených

povolení, tj. 28 % (pokles o 3,3 % oproti minulému roku). Cizinci starší 65 let se na celkovém počtu vydaných povolení k trvalému pobytu podíleli 2 % (jednalo se o 355 jedinců).

Celkem bylo v roce 2016 **vydáno 3 707 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 2 783 případech**, v dalších **924 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 17,2 %, což představuje pokles oproti minulému období o 2,9 %. Téměř polovina (47,1 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Vietnamu s 13,8 % a státní příslušníci Ruska s 12,1 % negativních rozhodnutí.

V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Na základě § 170a zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. 1. 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“), která je specifická svým trojím postavením. Jednak je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců, dále je podřízeným orgánem ministra vnitra a v neposlední řadě je organizační součástí MV.

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí.

S ohledem na uvedenou legislativní změnu byl s účinností od 1. 1. 2011 v organizační struktuře MV zřízen odbor správní, jehož předmětem činnosti je zejména zajištění činnosti Komise.

V této souvislosti je nezbytné také poukázat na § 92b odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož o odvolání proti rozhodnutí podle § 53d a 53e rozhoduje rovněž Komise. Zde se jedná o případy, ve kterých správní orgán I. stupně azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany nepřizná anebo zruší právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v EU na území.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazeni v 8 senátech Komise. Vzhledem k neustále se zvyšujícímu objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, byl v průběhu let 2012 a 2016 počet členů Komise navýšen na stávajících 48 členů, kteří jsou zařazeni do 15 senátů Komise.

Již při svém vzniku převzala Komise značné množství nevyřízených správních spisů, u kterých marně uplynula lhůta pro jejich vyřízení v rámci vedeného odvolacího řízení. V kombinaci s nekvalitně provedenou delimitací, a to zejména na úseku personálního zabezpečení, kdy počty referentů převáděných na odbor správní byly několikanásobně nižší, než počet referentů, kteří danou agendu vyřizovali u právních předchůdců Komise, pak tato situace vedla k tomu, že nebyly již od samého počátku existence Komise dodržovány správní lhůty pro vyřízení podaných odvolání. Tyto negativní faktory se demonstrovaly v pokračující kumulaci nerozhodnutých správních spisů (zejména v letech 2011 - 2014).

S tímto dědictvím se sice Komise potýká do současné doby, a to zejména na úseku přezkumu dlouhodobých pobytů, nicméně situace je již daleko stabilizovanější. V současné době jsou v odvolacích lhůtách vyřizovány jak žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, odvolání na úseku přezkumu přechodných pobytů a trvalých pobytů, tak i návrhy na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. K tomu výrazným

způsobem přispělo i rozhodnutí vedení MV o personálním posílení odboru správního a dále přijetí celé řady manažerských a organizačních opatření ze strany vedení odboru správního.

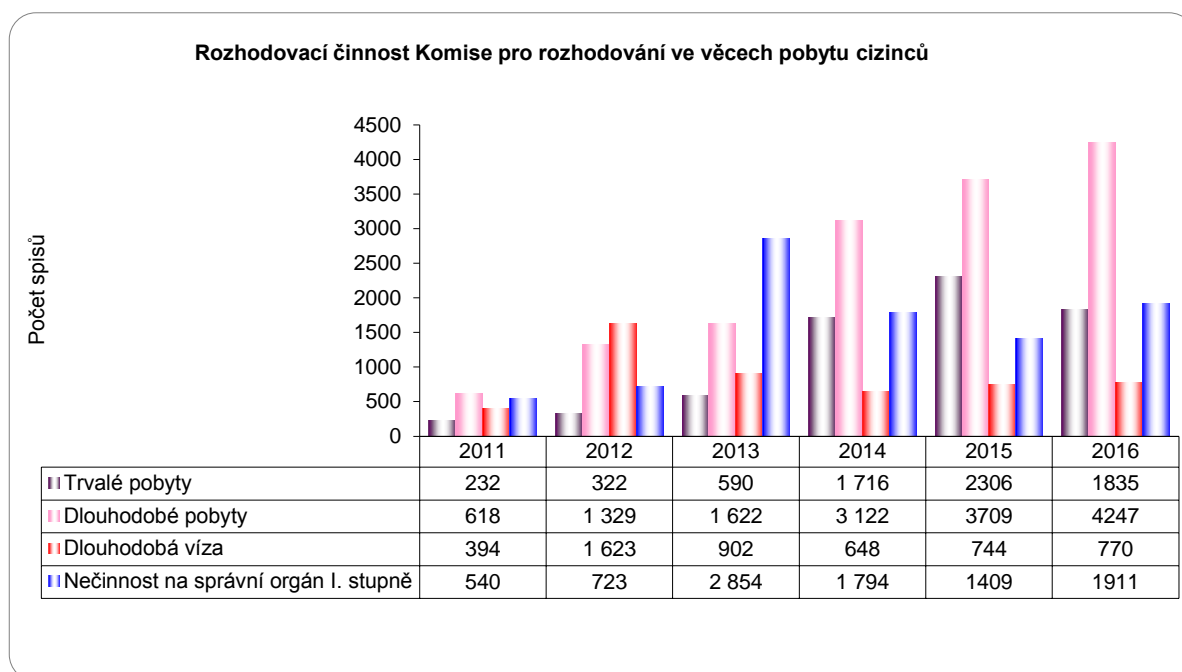
Poslední kapitolou v rámci konsolidace zpracování a vyřízení správních rozhodnutí v zákonných lhůtách tedy zůstává oblast dlouhodobých pobytů, i zde však bude postupně docházet ke konsolidaci až na úroveň garance dodržování zákonných lhůt.

Přijatá organizační a personální opatření v rámci odboru správního tedy ve svém souhrnu přispěla k rychlejšímu vyřizování odvolání v pobytových agendách.

Odborem správním v období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2016 bylo předáno do jednotlivých senátů Komise k rozhodnutí celkem 36 018 věcí, a to na úseku:

- trvalých pobytů – 7 063 věcí,
- dlouhodobých pobytů – 14 673 věcí,
- dlouhodobých víz – 4 957 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 9 325 věcí.

Předložené věci odborem správním k rozhodnutí do Komise byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly do Komise předloženy odborem správním v prosinci 2016 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise začátkem roku 2017.

Zdroj: MV

Zvýšená produktivita práce v roce 2016 odboru správního v oblasti zpracování spisů se projevila i v procesu rozhodovacího řízení Komise, kdy jednotlivé senáty Komise rozhodly celkem 8 763 věcí. V porovnání s rokem 2015 bylo v senátech Komise rozhodnuto o 502 věci více.

Zvýšený nárůst počtu řešených věcí v působnosti odboru správního a následně i senátů Komise v roce 2016, ve srovnání s předchozími roky, vedl rovněž k navýšení počtu žalob podaných proti rozhodnutí Komise (celkově 506 žalob). Z údajů za rok 2016 je zřejmé, že se výrazně projevuje velmi vysoká kvalita rozhodování Komise, což zcela jednoznačně prokazuje úspěšnost v řízení před správními soudy, kdy žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla

zamítnuta v 79 % případů. Při porovnání kvality vydaných rozhodnutí Komise a jejích právních předchůdců z pohledu „testu“ zákonnosti správními soudy tak došlo k velmi razantnímu zlepšení.

Ve srovnání s rokem 2015 stoupl počet podaných žalob v roce 2016 o 113 žalob. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v roce 2016 výše 1 377 273,08 Kč, což je o 241 284,38 Kč více než v roce 2015.

V souvislosti se soudní agendou je důležité upozornit na skutečnost, že dne 1. 1. 2012 nabyla účinnosti novela zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 303/2011 Sb.), která mj. přinesla změnu v místní příslušnosti správních soudů. Hlavním účelem této změny bylo rovnoměrně rozložit příslušnou agendu mezi krajské soudy a Městský soud v Praze tak, aby nedocházelo k nadměrnému zatížení a přetíženosti některých z nich, což ve svém důsledku často vedlo k nežádoucí délce vedených řízení. K řízení o žalobě proti správnímu rozhodnutí a o žalobě proti nečinnosti správního orgánu je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu je cizinec v den podání žaloby hlášen k pobytu. Pobývá-li cizinec v zahraničí, je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu by měl cizinec po vstupu na území splnit ohlašovací povinnost.

V rámci působení Komise tedy došlo k velmi výrazné změně, kdy věci, které do 31. prosince 2011 rozhodoval Městský soud v Praze, jsou nově rozhodovány příslušnými krajskými soudy. Uvedená změna sice přinesla rychlejší rozhodování na úseku pobytových agend, nicméně přinesla jistou diferenciaci v rámci příslušných rozhodnutí krajských soudů v obdobných, resp. skutkově stejných případech.

S ohledem na specifika odvolacího správního řízení, kdy Komise, jako odvolací správní orgán, přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy, přičemž zákonnost je povinná přezkoumat v plném rozsahu a správnost v rozsahu námitek uvedených v odvolání, nebo je-li to ve veřejném zájmu, rozhoduje Komise zpravidla ve lhůtě podle § 71 odst. 3 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ode dne předání správního spisu správním orgánem I. stupně. V rámci této lhůty je rovněž plně garantována zásada rychlosti řízení zakotvená v § 6 odst. 1 správního řádu, podle níž správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Navíc uvedená lhůta je ve své podstatě totožná s informováním o výsledku nového posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza dle § 180e odst. 9 zákona o pobytu cizinců, kde se navíc postupuje podle části IV. správního řádu, tj. v rámci tzv. neformálního správního řízení, u kterého jsou obecně kladeny nižší věcné i formální požadavky než u klasického správního řízení.

V rozhodovací praxi Komise však již došlo k případům, kdy rozhodnutí o odvolání vydané v souladu s § 71 odst. 3 písm. a) ve spojení s § 90 odst. 6 správního řádu, nebylo důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení soudem podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, pokud spisový materiál byl Komisi, i přes vydané opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně, postoupen opožděně.

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorcích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních prostředcích. Na úseku dlouhodobých a přechodných pobytů rozhodla Komise v roce 2016 podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu (tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání) v 35,6 % případů, na úseku trvalých pobytů v 41 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 11,3 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 56,9 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně.

V.2.7 Soudní přezkum cizineckých kauz

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních prováděných podle zákona o pobytu cizinců mezi OAMP a správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Stejně jako v předchozích letech 2011 až 2015 byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2016 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně - OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadalo na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění nebo žalob na nezákonný zásah.

Přezkum cizineckých kauz v roce 2016 ⁴⁰

Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Cizinecké žaloby	307
z toho na nečinnost OAMP	220
Cizinecké kasační stížnosti	11
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno

Zdroj: MV

V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu

Pozn. Níže uvedené se týká převážně žadatelů, kteří v řízení o pobytové oprávnění neuspěli.

V roce 2016 byly zaznamenány podobné negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza nebo povolení k pobytu jako v letech předchozích. Tyto jevy se týkají zejména deklarování účelových důvodů pobytu v ČR, případně předkládání neregulérních dokumentů. Společným znakem provázejícím takové jednání je zapojení placených prostředníků. Zprostředkovatelé jsou schopni svým klientům za úplaty obstarat vybrané nebo kompletní dokumenty potřebné k požadovanému účelu pobytu nebo podat kompletní návod, jak si v ČR obstarat pobytové oprávnění za jakýmkoliv účelem. „Pomoc“ v této oblasti je v hojné míře nabízena na internetu nebo ji poskytují příbuzní či známí cizince, eventuálně jiné osoby s vazbami na ČR. Služeb zprostředkovatelů mnohdy využívají i cizinci, kteří mají jasnou představu o svém budoucím pobytu v ČR a požadované náležitosti k žádosti by si mohli obstarat sami, např. s využitím bezplatných služeb některých nestátních neziskových organizací nebo ministerstva vnitra, které poskytuje informace o náležitostech a postupech v pobytových otázkách prioritně na svých webových stránkách a informačním e-mailem.

V.3 **CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY**

Ke dni 31. 12. 2016 na území ČR legálně pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem **496 413 cizinců**⁴¹, což je o 6,2 % vyšší počet než na konci roku 2015 (k 31. 12. 2015 bylo

⁴⁰ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

⁴¹ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

evidováno 467 562 cizinců s povoleným pobytem v ČR). **Cizinci tvořili zhruba 4,7 % populace ČR.**

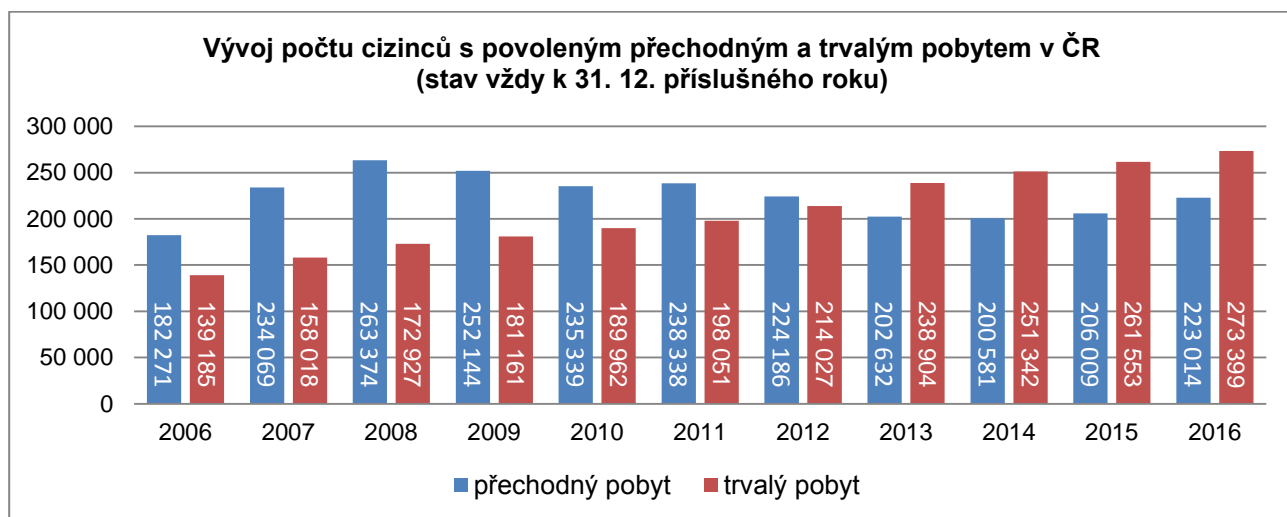
V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 – 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území ČR. Od roku 2011 již opět dochází ke stabilnímu nárůstu počtu cizinců. Prozatím k nejvyššímu nárůstu od r. 2011 došlo meziročně v letech 2015/2016.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2007 – 2016)

Rok (stav k 31.12.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet cizinců	392 087	436 301	433 305	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413
meziroční změna	22	11,3	-0,7	-1,8	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2

Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR jich na konci roku 2016 pobývalo 55,1 % na území trvale (273 399 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 44,9 % přechodně⁴² (223 014 cizinců).

Zdroj: IS CIS

Na rozdíl od předchozích let dochází ke změně v trendu pobytových kategorií. **Nadále stoupá počet cizinců s trvalým pobytem, v roce 2016 došlo k meziročnímu nárůstu o 4,5 % (tj. + 11 846 osob).** Na druhou stranu po několika letech nepřetržitého poklesu opět začíná stoupat i počet cizinců s přechodným pobytem - **v roce 2016 byl zaznamenán zvýšený meziroční nárůst o 8,3 %, tj. 17 005 osob.** Tento nový trend je pravděpodobně spojen se soustavně klesající nezaměstnaností v ČR od roku 2015 a v souvislosti s ní narůstající poptávkou po nové pracovní síle.

⁴² Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana Evropské unie či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu – porovnání 2015/2016

Rok (stav k 31.12.)		2015		2016		Meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Všichni cizinci	CELKEM	467 562	100,0	496 413	100,0	28 851	6,2
	z toho trvale	261 553	55,6	273 399	55,1	11 846	4,5
	z toho přechodně	206 009	44,4	223 014	44,9	17 005	8,3
Občané EU	CELKEM	196 378	42,0	209 078	42,1	12 700	6,5
	z toho trvale	75 088	38,2	79 418	38,0	4 330	5,8
	z toho přechodně	121 290	61,8	129 660	62,0	8 370	6,9
Občané třetích zemí	CELKEM	271 184	58,0	287 335	57,9	16 151	6,0
	z toho trvale	186 465	68,8	193 981	67,5	7 516	4,0
	z toho přechodně	84 719	31,2	93 354	32,5	8 635	10,2

Zdroj: IS CIS

Počet cizinců s uděleným trvalým pobytem kontinuálně narůstá již více než 10 let. Od roku 2013 většina cizinců pobývajících na území ČR disponovala povolením k trvalému pobytu. Trend nárůstu počtu cizinců s trvalým pobytem byl způsoben především tím, že cizinci ve větší míře začali splňovat podmínku pěti let pobytu na území a začali přecházet do kategorie trvalého pobytu.

Ve vývoji celkového počtu cizinců je třeba rozlišit mezi občany členských států Evropské unie⁴³ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru⁴⁴ (dále jen „občané EU“) a cizinci ze zemí mimo EU (tedy cizinci z tzv. třetích zemí). Početně nejvýznamnější jsou **občané třetích zemí, kteří na konci roku 2016 představovali 57,9 % cizinců pobývajících v ČR.** Do doby před příchodem hospodářské krize byly zaznamenávány vysoké přírůstky cizinců ze třetích zemí, následně byl zaznamenán jejich pokles. Vzhledem k tomu, že již odezněly důsledky hospodářské krize, se během roku 2015 oživil i trend nárůstu počtů cizinců ze třetích zemí, který pokračoval i v roce 2016. U občanů EU je zaznamenáván kontinuální nárůst.

V kategorii přechodného pobytu od roku 2013 převažují cizinci z členských zemí EU nad cizinci ze třetích zemí. Na konci roku 2016 občané EU pobývající na území ČR v rámci přechodného pobytu tvořili 62 % z celkového počtu občanů EU. U občanů třetích zemí je situace opačná – v rámci trvalého pobytu na území ČR pobývalo 67,5%. Stále platí, že **cizinci ze zemí EU v ČR pobývají spíše přechodně, zatímco dvě třetiny občanů třetích zemí v ČR pobývá trvale.**

Zastoupení cizinců pobývajících v ČR dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. Zhruba 55,5 % cizinců s povoleným pobytem na území ČR jsou státní příslušníci některé z těchto 3 zemí: Ukrajiny (110 245 osob k 31. 12. 2016), Slovenska (107 251) a Vietnamu (58 080). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

⁴³ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.

⁴⁴ Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. 12. 2016)

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	496 413	100,0	6,2	273 399	44,9	223 014	55,1
z toho nejvíce státních příslušníků:							
Ukrajina	110 245	22,2	4	81 209	73,7	29 036	26,3
Slovensko	107 251	21,6	5,6	44 799	41,8	62 452	58,2
Vietnam	58 080	11,7	2	48 571	83,6	9 509	16,4
Rusko	35 987	7,3	2,9	20 763	57,7	15 224	42,3
Německo	21 216	4,3	3,7	4 460	21	16 756	79
Polsko	20 305	4,1	2,3	10 753	53	9 552	47
Bulharsko	12 250	2,5	11,5	4 516	36,9	7 734	63,1
Rumunsko	10 826	2,2	18,8	2 979	27,5	7 847	72,5
Spojené státy	8 763	1,8	35,3	3 275	37,4	5 488	62,6
Mongolsko	6 804	1,4	13,6	5 007	73,6	1 797	26,4
občané EU	209 078	42,1	6,5	79 418	38,0	129 660	62,0
občané třetích zemí	287 335	57,9	5,6	193 981	67,5	93 354	32,5

Zdroj: IS CIS

Meziroční nárůst počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území byl v roce 2016 vykázán u většiny zemí EU, nejvyšší absolutní nárůst u občanů Slovenska (+5 662 osob), Rumunska (+1 710) a Bulharska (+1 266). U občanů třetích zemí byl zaznamenán nejvyšší absolutní nárůst u státních příslušníků Ukrajiny (+4 226 osob), Spojených států amerických (+2 285) a Vietnamu (+1 122).

Mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR v roce 2016 nadále **převažovali muži** (279 662 mužů, tj. 56,3 %). V dlouhodobém horizontu lze však zaznamenat **mírně se zvyšující podíl žen** (zatímco na konci roku 2007 podíl žen mezi cizinci s povoleným pobytem činil 39,6%, tak na konci roku 2016 dosáhl 216 751, tj. 43,7 %).

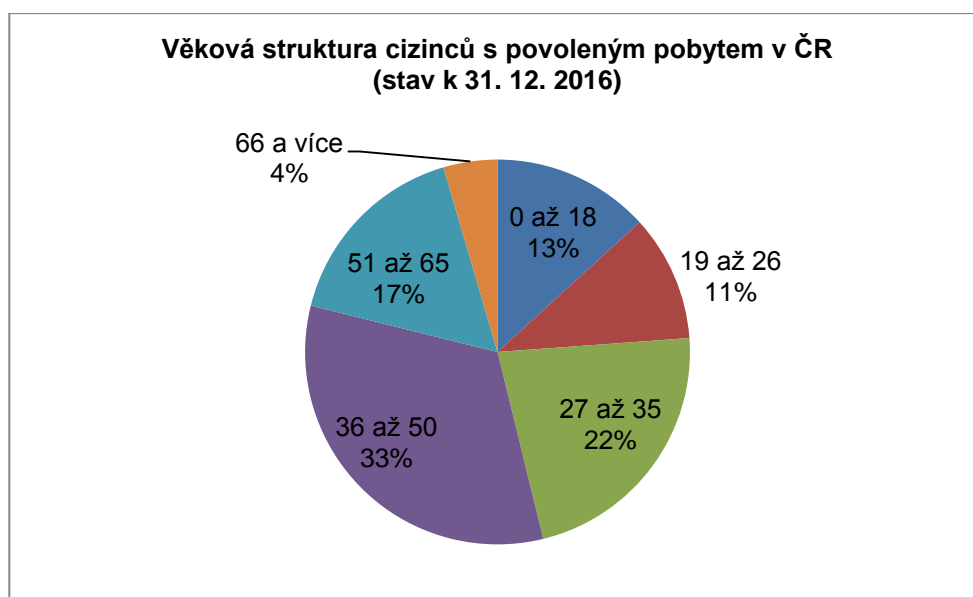
Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,6 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 60,9 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasného charakteru a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle pohlaví – stav k 31. 12. 2016

Pohlaví	cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
Celkem povolený pobyt	496 413	279 662	56,3	216 751	43,7
z toho: trvale	273 399	143 912	52,6	129 487	47,4
přechodně	223 014	135 750	60,9	87 264	39,1

Zdroj: IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojeným s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i věková struktura cizinců. K 31. prosinci 2016 mezi cizinci s povoleným pobytem na území ČR **jednoznačně dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku - cizinci ve věku 19 - 65 let** s počtem 408 292 osob **představovali 82,2 % z celkového počtu cizinců**. Meziročně se podíl osob v tomto věku mírně snížil. Osob mladších 18 let s povoleným pobytem na území bylo na konci roku 2016 evidováno 65 629, což představuje 13,2 %.

Zdroj: IS CIS

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů České republiky. **Nejvíce cizinců** mělo k 31. prosinci 2016 **registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (tj. 37,4 %)** a Středočeského kraje (13,1 %). Naopak nejméně cizinců s povoleným pobytem na území bylo hlášeno v kraji Vysočina (1,7 %) a Zlínském kraji (tj. 1,8 %). Poměrné zastoupení jednotlivých krajů v celkovém počtu registrovaných cizinců se meziročně téměř nezměnilo.

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích dle kategorie pobytu – stav k 31. 12. 2016

Druh pobytu	Celkem s povoleným pobytem	tj. %	z toho					
			trvale	tj. %	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %
Celkem s povoleným pobytem v ČR	496 413	100,0	273 399	100,0			223 014	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	17 628	3,6	10 487	3,8	59,5	7 141	3,2	40,5
Jihomoravský	43 787	8,8	23 207	8,5	53,0	20 580	9,2	47,0
Karlovarský	19 419	3,9	12 835	4,7	66,1	6 584	3,0	33,9
Královéhradecký	14 510	2,9	8 744	3,2	60,3	5 766	2,6	39,7
Liberecký	18 790	3,8	11 884	4,3	63,2	6 906	3,1	36,8
Moravskoslezský	25 688	5,2	14 262	5,2	55,5	11 426	5,1	44,5
Olomoucký	10 928	2,2	6 526	2,4	59,7	4 402	2,0	40,3
Pardubický	13 389	2,7	6 474	2,4	48,4	6 915	3,1	51,6
Plzeňský	29 415	5,9	15 868	5,8	53,9	13 547	6,1	46,1
Praha	185 480	37,4	94 631	34,6	51,0	90 849	40,7	49,0
Středočeský	65 064	13,1	38 982	14,3	59,9	26 082	11,7	40,1
Ústecký	34 021	6,9	18 821	6,9	55,3	15 200	6,8	44,7
Vysočina	8 476	1,7	5 261	1,9	62,1	3 215	1,4	37,9
Zlínský	8 873	1,8	5 181	1,9	58,4	3 692	1,7	41,6
neuvedeno	945	0,2	236	0,1	25,0	709	0,3	75,0

Zdroj: IS CIS

Vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území ČR je patrná v regionech s většími městy (díky většímu počtu pracovních příležitostí). Podmíněnost místa pobytu

pracovními příležitostmi je patrná zejména u přechodných pobytů, cizinci s trvalým pobytem jsou rozloženi rovnoměrněji.

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. **V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hl. m. Prahy soustředují zejména občané Spojených států amerických (68,4 % z jejich celkového počtu osob s povoleným pobytem) a Ruska (62,1 %).** Na druhou stranu u státních příslušníků Mongolska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích (viz následující tabulka).

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR v jednotlivých krajích – stav k 31. 12. 2016

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	110 245	Praha	47 499	43,1	Polsko	20 305	Moravskoslezský	5 417	26,7
		Středočeský	16 992	15,4			Praha	3 130	15,4
		Jihomoravský	10 001	9,1			Středočeský	2 789	13,7
Slovensko	107 251	Praha	29 068	27,1	Bulharsko	12 250	Praha	4 325	35,3
		Středočeský	19 277	18,0			Středočeský	2 054	16,8
		Jihomoravský	11 409	10,6			Plzeňský	1 431	11,7
Vietnam	58 080	Praha	12 229	21,1	Rumunsko	10 826	Praha	3 116	28,8
		Ústecký	7 828	13,5			Plzeňský	1 604	14,8
		Karlovarský	6 599	11,4			Středočeský	1 343	12,4
Rusko	35 987	Praha	22 363	62,1	Spojené státy	8 763	Praha	5 998	68,4
		Středočeský	4 399	12,2			Středočeský	627	7,2
		Karlovarský	2 266	6,3			Jihomoravský	591	6,7
Německo	21 216	Ústecký	7 598	35,8	Mongolsko	6 804	Liberecký	1 092	16,0
		Praha	3 721	17,5			Praha	802	11,8
		Karlovarský	2 662	12,5			Jihomoravský	780	11,5

Zdroj: IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v České republice

S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních let má MPSV k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území ČR práci v postavení zaměstnanců.

Ke dni 31. 12. 2016 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) evidováno v postavení zaměstnanců celkem **382 889 zahraničních pracovníků. Téměř tři čtvrtiny (74 %) zahraničních pracovníků tvořili občané členských států EU/EHP a Švýcarska**, včetně jejich rodinných příslušníků, nejčastěji občané Slovenska (161 559 informačních karet), dále Rumunska (31 522 informačních karet), Polska (31 355 informačních karet), a Bulharska (25 784 informačních karet). **Přes čtvrtinu zahraničních pracovníků tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí**, nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (42 211 informačních karet + 12 360 pracovních povolení⁴⁵), Ruska (7 034 informačních karet + 1 256 pracovních povolení) a Vietnamu (5 832 informačních karet + 733 pracovních povolení).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2016 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu 382 889 zahraničních pracovníků evidence vykázala

⁴⁵ Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty, zelené karty a zaměstnanecké karty.

284 148 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných příslušníků a 76 046 informačních karet občanů nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinců ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení, bylo k 31. 12. 2016 z jejich celkového počtu 22 695 evidováno 14 391 držitelů zaměstnaneckých karet, 8 008 držitelů povolení k zaměstnání, 257 držitelů modrých karet a 39 držitelů zelených karet.

Z hlediska územního členění je nejvyšší počet zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v hl. m. Praze (119 775), následované Středočeským (64 526), Jihomoravským (45 030) a Plzeňským krajem (37 122).

Zahraniční zaměstnanost v České republice v roce 2016

Stav ke dni 31. 12. 2016		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných přísl.	Cizinci ze třetích zemí
Vstup na trh práce na základě pracovního povolení	Zaměstnanecká karta	x	14 391
	Povolení k zaměstnání	x	8 008
	Modrá karta	x	257
	Zelená karta	x	39
Volný vstup na trh práce		284 148	76 046
Celkem		284 148	98 741
		382 889	

Zdroj: MPSV

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím úřadu práce, bylo ke dni 31. 12. 2016 evidováno celkem 2 011.

Agentura práce nemůže dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání.

V roce 2016 bylo evidováno celkem 111 498 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce, kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele. Z tohoto počtu bylo 89 117 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 22 381 cizinců ze třetích zemí (s volným přístupem na trh práce).

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce (kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele) ke dni 31. 12. 2016, srovnání s rokem 2015

2015		2016	
Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce	Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce
59 050	12 224	89 117	22 381
71 274		111 498	

Zdroj: MPSV

V.4.1.1 Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Ministerstvo vnitra vydává závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona o zaměstnanosti na základě žádostí generálního ředitelství Úřadu práce. Ministerstvo vnitra při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Ministerstvo vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se na ověření

existence žádajících právnických a fyzických osob v místě jejich sídla a pracoviště a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

Od ledna 2016 přešla agenda vydávání závazných stanovisek k žádostem o zprostředkování zaměstnání na odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství. Na začátku roku 2016 došlo k úpravě postupu pro vydávání závazných stanovisek, k jeho zjednodušení a zefektivnění.

V roce 2016 MV zpracovalo celkem 1 119 žádostí o vydání stanoviska, přičemž 47 žádostí podaly fyzické osoby, 1 072 šetření se týkalo osob právnických. Ke všem žádostem vydalo MV stanovisko, přičemž po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 174 stanovisek nesouhlasných, 10 stanovisek podmíněných (od března byla praxe vydávání stanovisek s podmínkou zrušena) a 935 souhlasných stanovisek. Odvolání bylo posouzeno celkem 46.

V.4.1.2 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti EURES (European Employment Services) své služby poskytují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o informační a poradenskou síť, která podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a podporuje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil.

ČR se do sítě EURES zapojila v roce 2004 současně se vstupem do EU. V ČR je služba EURES plně integrována do veřejných služeb zaměstnanosti. Poskytování informací a poradenství z oblasti trhu práce v zahraničí představuje základní službu poradců EURES na jednotlivých pobočkách ÚP ČR. Služby EURES cílí zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě.

V roce 2016 se na poradce obrátilo více než několik tisíc klientů. Ve většině případů se jednalo o kontakty s uchazeči o zaměstnání, dále o konzultace s českými a evropskými zaměstnavateli a konzultace s pracovníky veřejných služeb zaměstnanosti. Co se týče struktury dotazů, nejvíce zájemců o zaměstnání v zahraničí se zajímalo o vyhledání volného pracovního místa, druhou nejčastěji dotazovanou oblastí bylo sociální zabezpečení a daně. Třetí nejčastější požadovanou oblastí informací byly životní a pracovní podmínky v členských státech sítě EURES. V souvislosti s hlasováním o vystoupení Velké Británie z EU se od poloviny roku 2016 začaly množit dotazy od občanů ČR, kteří již ve Velké Británii pracují, případně o práci ve VB uvažují, na změny ve volném pohybu pracovních sil.

Poradenství je poskytováno na krajských a vybraných kontaktních pracovištích ÚP ČR ve 14 regionech a také v průběhu akcí, kterých se síť účastní. Mezi tradiční akce jsou například regionální burzy práce, veletrhy pracovních příležitostí, odborné semináře, odborné přednášky, poradenské dny, prezentace, školení atd. Akce jsou organizovány buď přímo poradci sítě EURES ČR nebo se jich účastní a to jak na vnitrostátní, tak i mezinárodní úrovni.

Mezi nejvýznamnější akce, kterých se zástupci sítě EURES ČR v roce 2016 zúčastnili, patřily například veletrhy pracovních příležitostí **Profesia days 2016** v Praze nebo **EDUCA MY JOB 2016** v Liberci. Neopomenutelnou součástí EURES aktivit byly také **další veletrhy pracovních příležitostí (iKariéra)** konané v Praze, ve Zlíně a v Brně, zaměřené na specifické obory. Síť EURES ČR se zúčastnila jako vystavovatel také řady regionálních burz práce, např. Veletrhu pracovních příležitostí na ČZU v Praze, Jobfairu VŠTE v Českých Budějovicích, Veletrhu pracovního uplatnění v medicíně a farmacii při Lékařské fakultě UK v Hradci Králové, Veletrhu Kontakt 2016 v Pardubicích, veletrhu Job Challenge v Brně.

Dále se i v roce 2016 pořádaly celorepublikově poradenské dny pro uchazeče o zaměstnání nebo semináře a přednášky zaměřené na téma pracovní mobility na evropském trhu práce, které

byly určené posluchačům z řad studentů středních a vysokých škol, zájemcům o práci v zahraničí, zaměstnavatelům a zástupcům partnerských institucí.

Úspěšnou tradiční aktivitou v roce 2016 bylo také pořádání tzv. „EURES World café“ ve Zlíně a Českých Budějovicích. Jednalo se o odborné, moderované workshopy, zaměřené na sdílení informací a příkladů dobré praxe mezi odborníky při řešení problematiky evropské pracovní mobility.

V.4.2 Podnikání cizinců v České republice

Značná část podnikatelské činnosti cizinců spadá pod režim zákona o živnostenském podnikání, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území ČR, stejné postavení jako občan ČR s trvalým pobytem v ČR a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území ČR, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

MPO evidovalo ke konci roku 2016 celkem **1 996 337 podnikatelů** (o 13 580 více než v roce 2015, tj. o 0,7 % více), **z toho bylo 85 628 cizinců** (o 1 766 více než v roce 2015, tj. o 2,1 % více). Registrováno bylo **celkem 2 871 189 živností** (o 51 284 více než v roce 2015, tj. o 1,8 % více), z toho na cizince připadalo 111 034 živností (o 3 779 více než v roce 2015, tj. o 3,5 % více). Nadále trvá trend zvyšujícího se počtu evidovaných podnikatelů z řad cizinců, stejně jako počtu registrovaných živností.

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2006 - 2016

Stav ke dni 31.12.	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Podnikatelé cizinci	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862	85 628
Živnostenská oprávnění	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255	111 034

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli - cizinci byly **ženy zastoupeny necelou jednou třetinou** (26 726, tj. 31,2 %). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 31 % (v absolutních číslech se jedná o 34 420 živností registrovaných na ženy). Z porovnání s rokem předcházejícím vyplývá, že podíl žen mezi podnikateli - cizinci jen nepatrně narostl (v roce 2015 byl podíl 30,9 %).

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců - podnikatelů na území hlavního města Prahy (31 095, z toho bylo 10 794 žen), ve Středočeském kraji (9 461, z toho bylo 2 866 žen), v Ústeckém kraji (7 893, z toho bylo 2 127 žen), Jihomoravském kraji (7 042, z toho bylo 1 929 žen) a Plzeňském kraji (5 509, z toho bylo 1 810 žen). Počet cizinců – podnikatelů, ve výše uvedených krajích tvořil 71,2 % z celkového počtu cizinců – podnikatelů v ČR.

Zdroj: MPO

Ve sledovaném roce zůstalo v TOP 10 na prvních devíti místech zastoupení státních příslušností nezměněno. Mezi cizinci podnikateli bylo v ČR nejvíce státních příslušníků **Vietnamu** (22 415 osob), i když se jejich počet oproti roku 2015 snížil o 513 osob (tj. o 2,2 %). Druhou nejčetněji zastoupenou skupinou, u které došlo rovněž ke snížení počtu, tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (22 150 osob, tj. -646 osob, snížení o 2,8 %). Třetí pozici obsadili státní příslušníci **Slovenska** (15 442 osob), kde došlo naopak k nárůstu o 1 049 osob (tj. o 7,3 %). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly cca 70,1 % mezi podnikateli – cizinci (v roce 2015 byl jejich podíl 71,7 %; v roce 2014 dosáhl podíl hodnoty 73,1 %) a stabilně tak patří k největší skupině cizinců podnikatelů. S odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (3 109 osob, tj. o 147 osob více) a státní příslušníci **Ruska** (2 700 osob, tj. o 333 osob více).

Počet podnikatelů – cizinců – porovnání roku 2015/2016

Stav roku	k 31.12. 2015	tj. %	k 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	83 862	100,0	85 628	100,0	2,1	1 766
z toho:						
Vietnam	22 928	27,3	22 415	26,2	-2,2	-513
Ukrajina	22 796	27,2	22 150	25,9	-2,8	-646
Slovensko	14 393	17,2	15 442	18,0	7,3	1 049
Německo	2 962	3,5	3 109	3,6	5,0	147
Rusko	2 367	9,2	2 700	3,2	14,1	333
Polsko	2 134	5,6	2 268	2,6	6,3	134
Spojené království	1 473	9,4	1 603	1,9	8,8	130
Bulharsko	1 458	1,9	1 516	1,8	4,0	58
Spojené státy	1 232	7,9	1 363	1,6	10,6	131
Rumunsko	1 053	17,6	1 254	1,5	19,1	201

Zdroj: MPO

Z celkového počtu 111 034 živností, které byly v roce 2016 registrovány na cizince, připadlo 35 655 na státní příslušníky Vietnamu (o 229 osob méně), 25 343 na státní příslušníky Ukrajiny (o 226 osob méně) a 19 813 na státní příslušníky Slovenska (o 1371 více). Dále následovali s velkým odstupem státní příslušníci Německa s 3 415 živnostmi (o 163 více) a s počtem 3 223 státní příslušníci Ruska (o 449 více).

VI. INTEGRACE CIZINCŮ

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti, pouze pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Je proto nezbytné prohlubovat aktivní integrační politiku tak, aby nedocházelo k sociálnímu napětí, bylo eliminováno riziko sociální izolace či exkluze cizinců, a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti. Integrační aktivity umožňují včas předcházet případným negativním tendencím ve vztahu mezi majoritou a cizinci.

Cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí, jejichž podíl ve struktuře cizinců na území ČR je, i přes rostoucí zastoupení občanů EU, stále většinový a tvoří cca 58 % (viz kapitola V.3 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR).

V roce 2016 byly postupně plněny priority integrace cizinců definované aktualizovanou *Koncepcí integrace cizinců – Ve vzájemném respektu*. Nově se stali cílovou skupinou integračních opatření i azylantů a poživatelé doplňkové ochrany (nad rámec služeb Státního integračního programu). Některá integrační opatření byla cílena na skupiny cizinců se specifickými potřebami, především na ženy, seniory, ale i děti, druhou, resp. třetí generaci mladých lidí s migračním původem a celé rodiny cizinců. V souvislosti se situací v oblasti migrace do Evropy byl zvýšen důraz na informovanost majoritní společnosti a na komunikaci s veřejností.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Vláda České republiky se integrací cizinců průběžně zabývá a každoročně zpřesňuje a upravuje základní osy integrační politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v České republice i v Evropě.

Základním dokumentem integrační politiky ČR je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. MV každoročně předkládá vládě návrh *usnesení k Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců*. Vždy počátkem následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Koncepce v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok⁴⁶.

V roce 2016 byla klíčovým dokumentem v oblasti integrace *aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu* (dále jen „Koncepce“) a *Postup pro rok 2016*⁴⁷.

Koncepce definuje postup ČR v oblasti integrace cizinců a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Cílem integrační politiky je podpořit integraci jako proces, který vede k bezproblémovému a oboustranně prospěšnému soužití cizinců a majority, k budování vědomí sounáležitosti a spoluzodpovědnosti za společné soužití a vybudování vzájemně provázané a komunikující společnosti. V návaznosti na migraci je cílem integrační politiky podpořit začlenění cizinců do společnosti, docílit klidného soužití s cizinci, zamezit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR. Integrační politika směřuje k podpoře soběstačnosti cizinců tak, aby znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, orientovali se v novém prostředí, poznali zvyklosti a způsob života v přijímající zemi, kterou si zvolili za svůj nový, ať už dočasný či trvalý domov, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce

⁴⁶ Koncepce, Postup i Zprávy jsou k dispozici na stránkách <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

⁴⁷ Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016 byly schváleny usnesením vlády č. 26 dne 18. 1. 2016.

sociální a ekonomické, měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu.

V aktualizované Koncepci byla významně rozšířena cílová skupina. Kromě cizinců ze třetích zemí se nově stali cílovou skupinou integračních opatření i azylanté a poživatelé doplňkové ochrany. Občané EU zůstávali nadále doplňkovou skupinou v případech ohrožení sociálním vyloučením, či pokud to bylo nezbytné pro řešení jejich osobní kritické situace⁴⁸. Kromě nadále platných priorit integrace byl posilován systém informování cizinců, a to již potenciálních migrantů v zemích původu. Byla rozšířena nabídka adaptačně-integračních kurzů, nabídka výuky češtiny a nadále byla zajišťována asistence cizincům na odděleních pobytu OAMP Ministerstva vnitra, ve školách i na úřadech. Nově byl kladen důraz na šíření informací mezi odbornou i laickou veřejností. Dostatečná informovanost je významnou prevencí před pocity nejistoty a ohrožení, které mohou u majoritní společnosti nabýt podoby xenofobie či odmítání cizinců. Cílem bylo posilovat důvěru veřejnosti prostřednictvím diskuze a sdílení informací. Nadále byly podporovány integrační projekty obcí ve spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi a rozvoj sítě krajských Center na podporu integrace cizinců. Zvýšená pozornost byla věnována vzdělávání dětí cizinců, jelikož počty dětí a studentů z třetích zemí v ČR výrazně stoupají.

Během posledního čtvrtletí 2016 MV na základě podkladů ostatních rezortů a dalších subjektů zpracovalo a předložilo k jednání vlády *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017*.

VI.1.1 Koordinace

MV je usnesením vlády⁴⁹ pověřeno koordinací integrační politiky a průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni. Za realizaci integrační politiky nicméně odpovídají jednotlivá ministerstva v rámci své gesce.⁵⁰ Úkolem jednotlivých resortů je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV je proto v kontaktu s resortními koordinátory integrace, pravidelně organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci resortů. V roce 2016 proběhly dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**. Jednalo se o plnění úkolů plynoucích z Koncepce, o záměrech resortů v oblasti integrace i připravovaných legislativních změnách.

Nestátní neziskové organizace (NNO) jsou klíčovým partnerem při realizaci integrační politiky především díky zkušenostem s působením v přímém kontaktu s cizinci. V roce 2016 poskytlo MV v rámci programu Integrace cizinců 2016 dotace 24 projektům v celkové výši 20 931 287 Kč. Podpořeny byly projekty zaměřené především na přímou asistenci cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytů cizinců OAMP, streetwork, vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců OAMP a pracovníků státní správy a samosprávy, podporu integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců, výzkum postavení žen-cizinek a výzkum v oblasti integrace a v neposlední řadě na aktivity zaměřené na informování veřejnosti. Kromě vlastních samostatných projektů NNO organizace působí i jako subdodavatelé či přímí partneři v projektech Center na podporu integrace cizinců či v projektech obcí.

⁴⁸ V případě občanů EU se nejedná o imigraci, ale využívání volného pohybu osob v rámci EU. Občané EU mají garantován rozsah práv srovnatelný s právem státních občanů ČR; prostor pro určité motivační či sankční nástroje v procesu jejich integrace je tedy minimální. Krom toho se vychází z předpokladu již zavedených standardů a služeb směřovaných na občany EU.

⁴⁹ Usnesení vlády č. 979 ze dne 23. 7. 2008, o převodu některých činností vykonávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁵⁰ Do realizace *Koncepce integrace cizinců* jsou zapojeno především MŠMT, MPSV, MK, MMR, MPO, MZ a MZV.

Jedním z cílů integrační politiky je postupné přenesení integrace na regionální a lokální úroveň. Aktivní působení územní samosprávy je zásadním předpokladem pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti. MV odborně i finančně podporuje jednotlivé obce a městské části ve vytváření vlastní integrační strategie prostřednictvím projektů obcí na podporu integrace cizinců (viz kapitola VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2016). V roce 2016 realizovalo dané projekty 15 obcí a městských částí.⁵¹ Projekty obcí byly v roce 2016 podpořeny částkou 12 569 238 Kč. Tyto projekty přispěly k aktivizaci samospráv v podpoře procesu integrace cizinců – obyvatel jejich obce, v řešení lokálních problémů s integrací cizinců a vztahů mezi cizinci a majoritou a vedly k provázanosti jednotlivých aktivit samosprávy.

V listopadu 2016 byly zveřejněny výzvy k podávání žádostí o dotace ze státního rozpočtu na realizaci integračních projektů nestátních neziskových organizací a projektů obcí na rok 2017. Dne 30. 11. 2016 se uskutečnil informační seminář pro žadatele o dotaci na integrační projekty obcí.

V roce 2016 se pod záštitou ministra vnitra uskutečnila osmá **celostátní konference Výměna zkušeností v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni**, kterou pořádaly společně MČ Praha 4 a MČ Praha 12. Zástupci OAMP se v rámci možností zúčastňovali i jednání poradních orgánů (tzv. platform) pro integraci na úrovni měst a krajů.

Za významný nástroj integrační politiky v krajích jsou i nadále považována zejména **Centra na podporu integrace cizinců** (dále jen „Centra“), která aktivně působí ve 13 ze 14 krajů ČR⁵² a plní funkci informačních středisek pro cizince i majoritu. Cílem Center je zajistit poradenství pro cizince, kurzy českého jazyka i reálií, monitoring situace v kraji, podporu nekonfliktních vztahů mezi cizinci a majoritou, rozvoj občanské společnosti a vytváření a rozvíjení regionálních platform pro integraci. Jsou financované převážně z fondů EU (viz kapitola VI.1.6 EU zdroje).

V roce 2016 byla zahájena intenzivní komunikace zástupců OAMP MV se zástupci odboru regionální a národnostní kultury a odboru literatury a knihoven Ministerstva kultury. V průběhu roku probíhala řada jednání ohledně konkrétních možností širšího zapojení resortu kultury do procesu integrace cizinců. Na základě poptávky ze strany Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) byly ve spolupráci s organizací Slovo 21 v měsících říjnu a listopadu uspořádány dva pilotní kurzy ke **zvyšování interkulturních kompetencí pro knihovníky**. Kromě toho zástupci OAMP zorganizovali v říjnu pro pracovníky Národního informačního a poradenského střediska (NIPOS) odborný seminář *Aktuální vývoj v oblasti migrace a integrace – role kultury v integraci cizinců*. Kurzy i seminář byly pozitivně hodnoceny a počítá se s jejich pokračováním či rozšířením i v následujícím roce.

Na základě analýzy pobytů a základního vzdělávání dětí-žáků z třetích zemí v ČR z roku 2015 bylo zjištěno, že povinnou školní docházku na základních školách plní dle údajů MŠMT více než 11 tisíc státních příslušníků třetích zemí. Podle údajů z CIS by tuto docházku však mělo ke stejnému datu vykonávat přes 20 tisíc těchto cizinců. Ministerstvo vnitra iniciovalo v roce 2016 několik jednání se zástupci MŠMT k řešení tohoto problému, jelikož z hlediska integrace je neplnění povinné školní docházky velmi rizikové.

Jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí se tradičně zaměřila na specifikaci potřeb **výzkumu a odborných šetření** a setkání se zástupci **vysokých škol** zejména na otázky informovanosti a integrace nově příchozích studentů a pobytových oprávnění.

⁵¹ Havlíčkův Brod, Karlovy Vary, Teplice, MČ Praha 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17 a MČ Praha-Libuš.

⁵² Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém, Kraji Vysočina, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hl. m. Praze

OAMP MV ve spolupráci s odborem vzdělávání MŠMT uspořádal dne 3. 5. 2016 kulatý stůl na téma *Zvýšení úrovně zkoušky z českého jazyka pro cizince*. Kulatého stolu se zúčastnili zástupci jazykových škol, nestátních neziskových organizací a integračních center zabývajících se výukou českého jazyka pro cizince. Účastníci diskuze se jednoznačně shodli na potřebě zvýšit znalost češtiny cizinců. Byla rovněž ustanovena expertní pracovní skupina, která se v průběhu roku zabývala dalšími kroky ke zkvalitnění výuky českého jazyka cizinců a zvýšení jejich motivace, k případnému zvýšení požadované úrovně češtiny pro povolení trvalého pobytu a zpracování formátu zkoušky na úrovni A2. Expertní skupina se poprvé sešla 6. 9. 2016 s účastí zástupců ministerstev, NÚV, ÚJOP, AUČCJ, Magistrátu hl. m. Prahy, integračních center, nevládních organizací, odborných jazykových ústavů. V této souvislosti bylo ve spolupráci s MŠMT uspořádáno 4. 11. 2016 setkání škol zkoušejících zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt.

VI.1.2 Mezinárodní spolupráce

V rámci mezinárodní spolupráce se pracovníci OAMP aktivně podíleli na činnosti pracovní skupiny EK Národní kontaktní místa pro integraci⁵³ (NCPI). Zástupce OAMP se dále zúčastnil jednání nově ustavené pracovní skupiny EK v rámci Evropské integrační sítě (EIN) a zasedání pracovní skupiny Rady pro Integraci, Migraci a Vyhoštění⁵⁴ (IMEX), která projednávala připomínky k návrhu Závěrů Rady k integraci v říjnu 2016.

Zástupce OAMP se dále zúčastnil mezinárodního studijního programu v USA, zaměřeného na problematiku integrace imigrantů. Studijní cestu pro zástupce států V4 uspořádalo americké ministerstvo zahraničních věcí.

VI.1.3 Statistika

V průběhu roku 2016 se uskutečnilo několik expertních jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV – OAMP, PČR – ŘSCP), jejímž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, údajů poskytovaných mezinárodním institucím (např. Eurostat, UNHCR), ale také široké veřejnosti.

V rámci realizace *Koncepce integrace cizinců* byla v roce 2016, vydána publikace „*Cizinci v České republice*“, která soustřeďuje statistické údaje o cizincích žijících na území ČR v roce 2015.

VI.1.4 Indikátory integrace cizinců

V rámci ČR probíhá od roku 2010 projekt zaměřený na kontinuální sledování a tvorbu indikátorů integrace, jehož realizátorem je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Cílem projektu je průběžné sledování integračních procesů pomocí vypracovaných nástrojů a metodik za účelem zajištění podkladů pro hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců z třetích zemí v ČR. Pravidelná aktualizace vytvořené soustavy kvantitativních a kvalitativních indikátorů významně přispívá k měření dopadů integračních opatření, k řízení a plánování další integrace cizinců v ČR.

VI.1.5 Financování integrace cizinců v České republice

V roce 2016 byla na integraci cizinců určena Vládou ČR částka 54 290 tis. Kč, což představuje více než dvojnásobnou částku oproti roku 2015. Finance byly rozděleny:

⁵³ National Contact Points on Integration.

⁵⁴ Integration, Migration, Expulsion.

- a) Ministerstvu vnitra 40 610 tis. Kč
- b) Ministerstvu kultury 230 tis. Kč
- c) Ministerstvu práce a sociálních věcí 200 tis. Kč
- e) Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy 13 000 tis. Kč
- f) Českému statistickému úřadu 250 tis. Kč.

Ostatní rezorty zapojené do integrace cizinců v ČR (MMR, MPO, MZ a MZV) nenárokovaly na integraci finanční prostředky ze státního rozpočtu; aktivity v oblasti integrace cizinců zajišťovaly z vlastních zdrojů.

VI.1.6 EU zdroje

Významným zdrojem financování integrace cizinců byl v roce 2016 **Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)**⁵⁵, jehož administrátorem je MV. V rámci *Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace* Národního programu AMIF byly v první polovině roku podporovány projekty schválené ve výzvě č. 1 zaměřené na opatření Provoz Center na podporu integrace cizinců, ve druhé polovině roku pak projekty schválené ve výzvách č. 4 a č. 10 zaměřených na opatření Zřízení a/nebo provoz Center na podporu integrace cizinců.

V roce 2016 bylo v rámci Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace realizováno **18 projektů**, z nichž realizace 5 projektů byla zahájena v polovině roku 2015. **Finanční podpora z AMIF** vyčleněná na realizaci těchto projektů činila cca **188,2 mil. Kč**⁵⁶.

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

VI.2.1 Ministerstvo vnitra

MV se v souladu s úkoly stanovenými aktualizovanou *Koncepcí integrace cizinců na území České republiky – Ve vzájemném respektu i Postupem* zaměřilo v roce 2016 na podporu informovanosti cizinců i majority, podporu mezikulturního dialogu, udržení osvědčených integračních opatření a zvyšování interkulturních kompetencí pracovníků veřejné správy. Cílovou skupinou integrace byli nadále cizinci ze třetích zemí⁵⁷ dlouhodobě či trvale legálně pobývajících na území ČR a majoritní společnost. Azylantům a poživatelům doplňkové ochrany bylo umožněno využívat relevantních integračních opatření nad rámec Státního integračního programu. Občané EU zůstávali dodatkovou skupinou, a mohli tak využívat např. informační služby.

Nadále byla věnována zvýšená pozornost integraci cizinců ve zranitelném postavení, zejména dětem cizinců a mládeži, ženám-cizinkám a seniorům.

VI.2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni

Prioritou pro MV byla i nadále podpora integrační politiky na regionální a lokální úrovni, pracovních aktivit a trávení volného času cizince. Podpora realizace konkrétních integračních

⁵⁵ AMIF byl zřízen EU pro programové období 2014-2020 jako finanční nástroj, který nahradil předchozí EIF (programové období 2007-2013). Národní program AMIF byl schválen EK dne 24. 3. 2015.

⁵⁶ Tato částka je uvedena bez spolufinancování ze strany MV či ze strany příjemců – podrobněji viz příloha „*Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2016*“. Je nutné upřesnit, že projekty v rámci AMIF jsou víceleté a uvedená částka je celkovou částkou přidělenou jednotlivým projektům probíhajícím také v roce 2016, a nelze tudíž přesně určit objem financí přidělených pouze v roce 2016). Rovněž zde nejsou vyčísleny dotace na mezinárodní projekty schválené například ve výzvách v rámci tzv. akcí Unie vyhlášených Evropskou komisí v rámci AMIF (realizovaných také v roce 2016).

⁵⁷ Občané zemí mimo členské státy Evropské unie, EHP a Švýcarska.

opatření na regionální úrovni probíhá zejména skrze **Centra na podporu integrace cizinců ze třetích zemí**. Tři Centra provozují nestátní neziskové organizace (Charita Hradec Králové, Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, Integrační centrum Praha o.p.s.), jedno Centrum provozuje kraj (Jihomoravský) a dalších devět Center provozuje Správa uprchlických zařízení MV.

Sít' Center zajišťuje **rovný přístup cizinců ke službám** a kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni na území téměř celého státu, zároveň však reflektuje regionální specifika a podmínky integrace cizinců v kraji.

Cílem projektu Center je v návaznosti na vládní materiál *Koncepce integrace cizinců* vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců na území celé ČR.

Centra jsou střediskem integračních aktivit v jednotlivých regionech a zajišťují poskytování informací a služeb jak cizincům, tak majoritě včetně orgánů veřejné správy. Centra napomáhají naplnit úkol podpory rozvoje občanské společnosti, intenzivně spolupracují se státními institucemi, nestátním neziskovým sektorem, motivují zapojení nových sdružení do integračního procesu a podporují i vlastní aktivity imigrantů. Cizincům ze třetích zemí poskytují poradenství ambulantní i terénní formou, dále kurzy češtiny a sociokulturní orientace, adaptačně-integrační kurzy, integrační aktivity zaměřené na aktivizaci cizinců a na komunikaci a setkávání cizinců s majoritou atd. V posledních letech se rozvinula a osvědčila přímá práce s cizinci v terénu, tzv. streetwork. Spolupráce s kraji probíhá prostřednictvím aktivního působení zástupců Center v rámci komunitního plánování sociálních služeb, vytváření nových či účasti na již existujících platformách v regionu, které se týkají oblasti integrace cizinců a sdružují všechny subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace v kraji apod. Zaměstnanci Center, stejně jako zaměstnanci spolupracujících NNO, se mohou každoročně účastnit školení k integraci cizinců, které je pořádáno OAMP ve spolupráci s Institutem pro veřejnou správu.

Nezastupitelnou činností Center je průběžný **monitoring situace cizinců a vzájemných vztahů** v regionu, který může ministerstvu sloužit jako systém včasného varování a podnět k řešení identifikovaného problému v přímé spolupráci se samosprávami, případně i s Úřady práce a zaměstnavateli. V návaznosti na monitorovací zprávy MV organizuje vždy 4x ročně jednání s vedoucími Center.

VI.2.1.1.1 Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců (dále jen „Centrum“) zahájilo svou činnost v roce 2009. S ohledem na efektivnost implementace integrační politiky na regionální úrovni zajišťuje fungování a spolupodílí se na financování chodu Centra z vlastního rozpočtu Jihomoravský kraj. Centrum funguje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace, kteří participují na poskytování služeb Centra. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2016 participovali na poskytování služeb Centra tito partneři: Statutární město Brno, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Armáda spásy, Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14, Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Komixxx projekt z.s. a Střední škola stavebních řemesel Brno-Bosonohy, p.o. (Centrum vzdělávání všem).

Centrum poskytuje ve spolupráci s výše uvedenými partnery na území Jihomoravského kraje tyto služby: *odborné sociální a právní poradenství; výuku českého jazyka* v kurzech pro děti i dospělé (jazykové kurzy rozdělené dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a zaměřené na rozvoj základních komunikačních kompetencí; konverzační kurzy se zaměřením na společnost a kulturu; nízkoprahové kurzy; distanční kurzy pro rozvoj psaní; modelové zkoušky na občanství a trvalý pobyt); *kurzy sociokulturní orientace; počítačové kurzy; pracovní*

poradenství; terénní práce; přístup na internet a knihovna s čítárnou. Největší zájem ze strany klientů je o kurzy českého jazyka, které byly obsazeny ihned po zveřejnění jejich nabídky. Poptávka po kurzech zůstala z velké části neuspokojena.

V roce 2016 byla rozšířena nabídka poradenských služeb tzv. „pod jednou střechou“. Kromě sociálního pracovníka a právníka je vždy jeden den v týdnu přítomný odborný pracovník, který zajišťuje specializované poradenství v oblasti integrace na trh práce.

Centrum úzce spolupracuje se dvěma *interkulturními pracovníky*, kteří se zaměřují na mongolskou a vietnamskou komunitu. Jejich činnost má výrazný dopad především na zvýšení zájmu vietnamské komunity o nabízené služby Centra, což dokazuje fakt, že byly v roce 2016 otevřeny dva specializované kurzy pouze pro Vietnamce, a to v Brně a v Hodoníně.

Zájem o nabízené bezplatné služby nadále roste, klienti sdílejí své dobré zkušenosti v rámci svých komunit, nicméně jako jeden z hlavních faktorů úspěšné integrace vnímá Jihomoravský kraj podporu vzájemných vztahů s majoritní společností prostřednictvím multikulturních aktivit, které též patří do nabídky služeb Centra. V této souvislosti vydal Jihomoravský kraj, již po šesté v řadě, *Multikulturní kalendář*. Pro rok 2017 kalendář přináší profily a příběhy účastníků kurzů českého jazyka. Kalendář je dílem přímo těchto osobností a přináší jejich životní příběhy vyjadřující vztah k místu, kde se rozhodli žít. Autentičnost dokresluje fakt, že texty odpovídají jimi dosažené úrovni znalosti češtiny.

Jihomoravský kraj prostřednictvím aktivit Centra podporuje spolupráci a síťování aktivit v rámci regionální platformy aktérů integrace. Dále se zaměřuje na definování účelu a způsobu zapojení klíčových aktérů integrace v rámci naplňování nastavených opatření ve Strategii rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje na období 2016 – 2025 (prioritní osa 2 – Rozvoj lidského potenciálu a sociální začleňování; okruh 2.5 – Integrace cizinců). Vedoucí projektu se účastní pracovních setkání etablovaných krajských platform, jejichž činnost souvisí mimo jiné i s problematikou integrace cizinců. Konkrétně se jedná o zasedání Rady pro rozvoj lidských zdrojů Jihomoravského kraje; setkání ředitelů příspěvkových organizací (střední školy atp.); setkání s tajemníky obcí s rozšířenou působností; setkání zástupců Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Brně a hospodářských komor v Jihomoravském kraji.

Na základě schůzky se zástupci vzdělávacích institucí, které působí v oblasti výuky českého jazyka pro cizince, podpořil Jihomoravský kraj Masarykovu univerzitu v Brně v procesu získání akreditace nového studijního oboru *Učitelství českého jazyka a literatury se zaměřením na žáky s odlišným mateřským jazykem*. S ohledem na zkušenosti v oblasti implementace integrační politiky na regionální úrovni byl Jihomoravský kraj přizván ke spolupráci na mezinárodním projektu Masarykovy univerzity „Discourses of migrants' integration and their effects“.

V roce 2016 využilo služeb Centra celkem 1 540 unikátních klientů (osoby, které se registrovaly do projektu a spadají do cílových skupin definovaných výzvami č. 1 a 10. Vyhlášenými v rámci Národního programu Azylového, migračního a integračního fondu). Celkem bylo zahájeno 53 jazykových kurzů zaměřených na rozvoj základních komunikačních kompetencí; 17 kurzů češtiny pro děti cizinců a 24 nízkoprahových kurzů; 10 kurzů sociokulturní orientace; 3 adaptačně-integrační kurzy; 24 počítačových kurzů.

VI.2.1.1.2 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované neziskovou organizací Poradnou pro integraci, z.ú. Rok 2016 byl poznamenán nejistým financováním, což rozdělilo provoz centra do tří projektů. Přesto služeb využilo celkem 950 cizinců ze třetích zemí a s udělenou mezinárodní ochranou a bylo realizováno 2 828 intervencí. Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími a integračními pracovníky.

Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích. V Litoměřicích službu zajišťoval partner projektu Diecézní charita Litoměřice. Poradenství bylo na základě dohody či potřeby klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací žijících/pracujících cizinců z cílové skupiny. Konkrétně se jednalo o terénní práci v lokalitách Petrovice, Žatec, Louny, Roudnice nad Labem, Teplice, Šluknov, Děčín, Chomutov, Vejprty, Most, Jirkov a Hora Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb tlumočníka nebo překladatele. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, zdravotního pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění na trhu práce a nostrifikace vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné právní poradenství, které bylo poskytováno pouze ambulantní formou v sídle centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení *kurzy českého jazyka* a *kurzy sociokulturní orientace*. V daném roce bylo realizováno celkem 23 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 247 účastníků. Kurzy sociokulturní orientace probíhaly ve 4 modulech a celkem jich bylo realizováno 23 pro 178 účastníků. Na základě poptávky mají cizinci příležitost vyzkoušet si zkoušky k trvalému pobytu a k občanství. V letních měsících děti využily nabídku jazykového příměstského tábora, který se stal jednou z pravidelných aktivit.

Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou *přednášky pro cizince* (např. o novele cizineckého zákona, pro nově příchozí cizince, pro vietnamské živnostníky). Centrum realizuje i *školení odborné veřejnosti* (pedagogů, lektorů češtiny, sociálních pracovníků, pracovníků Integrovaného záchranného systému), která se dostává do přímého kontaktu s cílovou skupinou. Mezioborové předávání zkušeností přispívá k zefektivnění služeb Centra i samotných odborníků. Pravidelně se na Centrum obracely základní, střední i vysoké školy, které chtěly multikulturní výchovu nebo příbuzné předměty doplnit o interaktivní programy, které Centrum nabízí.

Aktivity podporující vzájemné soužití cizinců s majoritní společností, tzv. *integrační aktivity*, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí, druhé generace cizinců i většinové společnosti. V roce 2016 bylo zrealizováno 57 integračních aktivit (dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze atp.) pro 309 cizinců. Workshopy cizokrajných kuchyní byly veřejností vyhodnoceny jako zajímavý prostředek k poznání místních cizinců a jejich kultury. Pro cizince jsou příležitostí k sebezrovoji a navázání nových kontaktů v lokalitě, kde žijí. Etnické večery jsou pořádány za účelem prezentace kultury zde žijících cizinců.

Cizinci oceňovali zázemí *informačního centra pro cizince*, které spočívalo v bezplatném přístupu k informacím a zprostředkování kontaktu se zemí svého původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna). Prostory využívaly komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení).

Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady).

VI.2.1.1.3 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Realizátorem Integračního centra pro cizince Hradec Králové je Diecézní katolická charita Hradec Králové. Stěžejními aktivitami Centra jsou odborné poradenské služby, kurzy, pořádání integračních multikulturních aktivit s různým zaměřením pro různé cílové skupiny, podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců a v neposlední řadě realizace platformy.

Odborné sociální a právní poradenství bylo poskytováno jak ambulantní, tak terénní formou. V rámci poradenských služeb bylo poskytnuto 1 457 kontaktů a intervencí celkem 882

cizincům ze třetích zemí a cizinců s udělenou mezinárodní ochranou. Ve spojitosti s poradenstvím byly poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby. Pracovníky Centra byly poskytovány asistence cizincům ze třetích zemí při vyřizování jejich pobytových žádostí na OAMP Hradec Králové. Probíhala úzká spolupráce s komunitními tlumočníky a interkulturními pracovníky.

Kurzy pro cizince byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, Dvoře Králové nad Labem, Trutnově, Hořicích, Jaroměři-Josefově. Bylo zorganizováno celkem 19 kurzů češtiny při účasti 303 osob a celkem 18 kurzů sociokulturních dovedností pro 219 účastníků.

Dobrovolnické aktivity byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu *Rafael*. Převážně se jednalo o pomoc *s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců*. Celkem bylo dobrovolníky poskytnuto 705 h dobrovolnické činnosti, zapojilo se 25 dobrovolníků a 30 cizinců.

Nejvýznamnější aktivitou byl tradičně festival Setkání národů, který se konal 11. 11. 2016 v Hradci Králové, na kterém se prezentovalo 23 národností žijících v královéhradeckém regionu. Dalšími realizovanými aktivitami byly např. Slovanská zima, Příměstský tábor, Multikulturní ples, Cherchez la femme, Velikonoční workshop, hudební festival Open Worldwide Stage v Hradci Králové, Mezinárodní turnaj ve stolním tenise, Mezinárodní turnaj v nohejbale, Vernisáž výstavy ukrajinských výtvarných umělců, multikulturní ukrajinský večer Píseň mého srdce, Rozloučení se školním rokem, výtvarný kroužek, taneční kroužek, sportovní klub, vystoupení amatérského divadelního souboru Světáci, besedy o migraci a integraci, dvojjazyčné čtení pohádek. Besedy a přednášky se uskutečnily na školách královéhradeckého regionu pro žáky ZŠ a SŠ. Cyklus besed je rozdělen do tří navazujících modulů - Právo na odlišnost, Cizincem v jiné zemi, Odbourávat stereotypy. Celkem bylo uspořádáno 51 akcí a setkání, s účastí cca 1 300 cizinců a cca 1 800 příslušníků majoritní společnosti.

V rámci aktivit na podporu zájmových a svépomocných skupin cizinců probíhala aktivní spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové, dobrovolnickou organizací KURO, Dámským klubem Integračního centra.

Regionální platforma za účasti zástupců regionálních aktérů integrace byla v roce 2016 realizována dvakrát.

V průběhu roku vykonávali v Centru studentskou praxi studenti Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Prezentace Centra probíhala prostřednictvím vlastního webu a profilu na sociální síti Facebook.

VI.2.1.1.4 Integrační centrum Praha o.p.s.

Během roku 2016 byla aktivita Integračního centra Praha (ICP) zčásti poznamenána změnou fondu, ze které jsou financovány jeho aktivity (z EIF na AMIF). Během roku došlo i k výměně většiny členů pracovního týmu ICP, z velké míry jako důsledek nejistého financování. Navzdory těmto změnám se podařilo udržet kvalitu poskytovaných služeb, kterých využilo 3 485 cizinců ze třetích zemí.

ICP nadále nabízelo své služby v partnerství se čtyřmi nestátními neziskovými organizacemi (PPI, InBáze, SIMI, OPU) na 6 místech v Praze (Komunitní a informační Centrum na Praze 1, pobočky na MČ Praha 4, 12, 13 a 14 a kancelář ve vietnamské tržnici SAPA). V reakci na zpětnou vazbu bylo *právní poradenství* uchováno na 1 úvazek na všech pobočkách, kromě kanceláře v areálu SAPA, a bylo omezeno poskytování *sociálního poradenství* od 1. 7. 2016 na půl úvazku na 4 pobočkách ICP. Práce v terénu pokračovala na celém území hl. m. Prahy s důrazem na pracoviště OAMP a cizinecké policie.

Nadále byly pořádány *kurzy českého jazyka* jak v rámci projektu AMIF, tak i ze zdrojů MV a jako součást projektů obcí. V roce 2016 proběhlo celkem 71 kurzů pro celkový počet 954 osob, z toho 11 kurzů bylo pro děti.

Mezi nejdůležitější aktivity ICP patří *práce v terénu*. Kromě aktivního vyhledání cizinců a zvyšování jejich informovanosti poskytuje tato aktivita možnost vzhledu do situace cizinců na území hl. m. Prahy a monitoring této situace. Pracovníci ICP navštívili za rok 2016 celkem 2 196 míst a oslovili 9 337 migrantů.

V rámci *koncepční práce* bylo navázáno na úspěšné zavedení *Koncepce hlavního města Prahy pro oblast integrace cizinců*. Během roku 2016 byl připraven *Akční plán koncepce na rok 2017*, a byly zahájeny přípravy aktualizace pražské Koncepce ve spolupráci se členy Regionální poradní Platformy a zástupci cizinců.

ICP nadále prohlubovalo spolupráci s aktéry integrace působícími na území hl. m. Prahy. Značný pokrok zaznamenala kooperace s městskými částmi. Společně byly podány projekty obcí na celkem 10 MČ (z toho 4 nových MČ: Praha 5, 10, 11, 17), aktivity ICP byly prezentovány v různých médiích a pracovníci ICP se stali členy několika pracovních platforem na MČ (komunitní plánování, setkání regionů). Nejvýznamnějším krokem však bylo zahájení spolupráce se spolky a organizacemi migrantů. Bylo osloveno přes 60 subjektů a s více než 35 z nich je udržována pravidelná komunikace a jsou domlouvány společné aktivity.

Interkulturní práce byla zavedena jako klíčová aktivita Centra. Interkulturní pracovníci se zaměřili především na rusky, ukrajinsky, vietnamsky a arabsky mluvící komunity. Podařilo se aktivizovat jednu z nejvíce ohrožených skupin – ženy v domácnosti a matky s dětmi v ukrajinsky a arabsky mluvící komunitě.

V rámci projektu *Praha metropole všech*, financovaného ze zdrojů MV, byla vytvořena *informační kampaň pro veřejnost* na podporu přátelských vztahů mezi Čechy a cizinci, která je dle dosavadních výsledků velmi úspěšná.

VI.2.1.1.5 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV

V rámci projektů financovaných z AMIF fungují Centra na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji a v Kraji Vysočina. Služby Center jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje⁵⁸ v návaznosti na zájem cizinců

⁵⁸ Služby Center byly poskytovány v rámci uvedených krajů na následujících místech:

- v Moravskoslezském kraji: Michálkovice, Radvanice, Bartovice, Poruba, Vítkovice, Zábřeh, Fifejdy, Moravská, Zábřeh, Slezská Ostrava, Přívoz, Moravská Ostrava, Mariánské Hory, Ostrava-Jih, Hrabová, Hory, Hrušov, Muglinov, Svinov, Poruba, Třebovice, Puskovec, Martinov, Vítkovice, Výškovice, Hrabůvka, Dubina, Michálkovice, Bílovec, Bohumín, Orlová, Frýdek-Místek, Kopřivnice, Opava, Frýdlant n. B., Český Těšín, Dobrá, Dolní Benešov, Frýdlant nad Ostravicí, Fulnek, Háj ve Slezsku, Jablunkov, Mošnov, Kopřivnice, Kravaře, Nový Jičín, Orlová, Příbor, Rýmařov, Studénka, Velká Polom, Vítkov, Ostravicí, Hlučín, Bolatice, Frenštát pod Radhoštěm, Hradec nad Moravicí, Krnov, Bruntál, Třinec, Havířov, Bílovec, Studénka;
- v Pardubickém kraji: Pardubice, Svitavy, Lanškroun, Chrudim, Litomyšl, Moravská Třebová, Sezemice, Býšť, Holice, Přelovice, Lázňe Bohdaneč, Letohrad, Nekoř, Hejnice, Týniště nad Orlicí, Prachovice, Seč, Ronov nad Doubravou, Přelouč, Heřmanův Městec, Choceň, Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí, Domoradice, Chrast, Polička, Skuteč, Zaječice, Křičeň, Slatiňany, Hrochův Týnec, Hlinsko, Nasavrky;
- v Plzeňském kraji: Plzeň, Klatovy, Tachov, Domažlice, Přeštice, Kdyně, Přimda, Švihov, Rokycany, Železná Ruda, Folmava, Hartmanice, Horažďovice, Horní Lukavice, Hrádek u Rokycan, Hracholusky, Chlumčany, Běšiny, Alžbětín, Bezvěrov, Blovice, Trhanov, Bor u Tachova, Černošín, Černonice, Dolany, Kačerov, Kasejovice, Kašperské Hory, Bdeněves, Bezdržice, Číčov, Dnešice, Dobřany, Dobřív, Dolní Lukavice, Úlice, Babylon, Domažlice, Dražnov, Druztová, Dýšina, Ejovice, Honezovice, Strašice, Klenčí pod Čerchovem, Litice, Horšovský Týn, Hradec U Stoda, Chodová Planá, Sulislav, Chotěšiv, Mišov, Plasy, Pňovany, Chrast, Mirošov, Kozojedy, Kralovice, Lhota, Chudenice, Chválenice, Janovice nad Úhlavou, Kolínec, Koloveč, Kout na Šumavě, Kozolupy, Křimice, Kyšice, Líně, Lišňany,

Losiná, Manětín, Meclov, Mířkov, Mochtín, Mýto, Nečtiny, Sytno, Nepomuk, Nezvěstice, Nýrsko, Nýřany, Ostrov U Stříbra, Planá, Plánice, Radnice, Soběkury, Spálené Poříčí, Polžice, Stod, Strážov, Stříbro, Tlučná, Touškov, Úněšov, Valcha, Vejprnice, Velhartice, Velký Malahov, Vrhavěč, Všeruby, Zbiroh, Zbůch, Zruč-Senec;

- ve Zlínském kraji: Zlín, Malenovice, Otrokovice, Kroměříž, Vsetín, Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Luhačovice, Slavičín, Uherský Brod, Hulín, Bystřice pod Hostýnem, Staré Město, Kunovice, Holešov, Slušovice, Velké Karlovice, Karolinka, Halenkov, Napajedla, Nedašov, Valašské Klobouky, Vizovice, Nivnice, Hluk, Dolní Němčí, Vlčnov, Bojkovice, Nový Hrozenkov, Jalubí, Uherský Ostroh, Napajedla;

- v Jihočeském kraji: České Budějovice, Vyšší Brod, Loučovice, Lipno nad Vltavou, Frymburk, Milevsko, Záhoří, Jindřichův Hradec, Protivín, Vodňany, Strakonice, Kunžak, Strmilov, Mláka, Lomnice nad Lužnicí, Lišov, Ledenice, Majdaléna, Chlum u Třeboně, Hamr, Hluboká nad Vltavou, Zliv, Nové Hradky, Nová Včelnice, Kardašova Řečice, Dačice, Nová Bystřice, Rožmitál na Šumavě, Chotoviny, Přídolet, Nové Roudné, Včelná, Kamenný Újezd, Rudolfov, Hůry, Bujanov, Mladá Vožice, Tábor, Sezimovo Ústí, Planá nad Lužnicí, České Budějovice, Týn nad Vltavou, Bernartice, Milevsko, Netolice, Husinec, Vlachovo Březí, Chýnov, Deštná, Ratibořické Hory, Jarošov nad Nežárkou, Stráž nad Nežárkou, Lomnice nad Lužnicí, Strážný, Frymburk, Horní Planá, Trhové Sviny, Borovany, Ledenice, Křemže, Nedabyle, Nová Ves, Strážkovice, Volary, Lenora, Rožmberk nad Vltavou, Dolní Dvořiště, Rychnov nad Malší, Řimov, Benešov nad Černou, Pohorská Ves, Malonty, Český Krumlov, Studánky, Dolní Třebonín, Besednice, Ločenice, Svatý Jan nad Malší, Velešín, Čimelice, Zvíkovské podhradí, Jistebnice, Opařany, Písek, Doudleby, Kaplice, Prachatice, České Velenice, Lhenice, Brloh, Chvalšiny, Kájov, Větrní, Suchdol nad Lužnicí, Chlum u Třeboně, Lišov, Klec, Novosedly nad Nežárkou, Bavorov, Volyně, Čkyně, Vacov, Bechyně, Sudoměřice u Bechyně, Stachy, Zdíkov, Vimperk, Soběslav, Veselí nad Lužnicí, Třeboň, Staňkov, Kvilda, Borová Lada, Horní Vltavice, Stožec, Želnavá, Nová Pec, Mydlovary, Zliv, Hluboká nad Vltavou;

- v Karlovarském kraji: Karlovy Vary, Sokolov, Potůčky, Chodov, Ostrov, Nejdek, Jindřichovice, Pernink, Cheb, Kynšperk, Horní Slavkov, Mariánské Lázně, Kraslice, Františkovy Lázně, Aš, Lázně Kynžvart, Bečov nad Teplou, Cheb, Hroznětín, Horní Žďár, Dolní Žďár, Abertamy, Božičany, Nová Role, Hranice, Boží Dar, Krásná, Habartov, Dolní Rychnov, Citice, Březová u Sokolova, Merklín, Královské Poříčí, Jáchymov, Rotava, Stanovice, Kolová, Olšová vrata, Odrava, Nebanice, Kačerov, Chlum Svaté Máří, Horní Blatná, Krásné Údolí, Toužim, Žlutice, Kraslice-Hraničná, Staré Sedlo, Bochov, Březová U Karlových Varů, Luby;

- v Libereckém kraji: Liberec, Hejnice, Raspenava, Lázně Libverda, Nové Město pod Smrkem, Mníšek, Český Dub, Višňová, Arnoltice, Bulovka, Děčín, Jindřichovice pod Smrkem, Andělka, Habartice, Háj, Víska, Minkovice, Pertoltice, Heřmanice, Kunratice, Černousy, Osečná, Doksy, Horní Vítkov, Stráž nad Nisou, Machnín, Karlov pod Ještědem, Větrov, Mšeno, Loučná, Janov nad Nisou, Bedřichov, Zahrádky, Holany, Litice, Pertoltice, Blatce, Tuboř, Obora, Okna, Blíževedly, Kravaře, Stvolínky, Jestřebí, Provodín, Zákupy, Kruh, Vojetín, Plešivec, Panská Ves, Křenov, Kluk, Dražejov, Deštná, Zakšín, Tuháň, Tuhanec, Obrok, Domašice, Skalka, Holany, Houska, Kryštofovo údolí, Bezděz, Frýdštejn, Kopanina, Klíčov, Pulečný, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Dalešice, Mukařov, Křižany, Žibřidice, Předláneč, Konrádov, Bořejov, Ždírec, Luka, Janovice v Podještědí, Rynoltice, Bílý Kostel, Zdislava, Zbýny, Vrchovany, Horky, Korce, Nedamov, Svijany, Nechalov, Kobyly, Sedliště, Vlastibořice, Vitanovice, Čičavy, Kamení, Chrástava, Pěnčín, Malá Skála, Sněhov, Bobov, Žďárek, Jenišovice, Paceřice, Husa, Doubí, Lažany, Čtverín, Česká Lípa, Turnov, Radimovice, Sychrov, Třtí, Dechtáři, Kohoutovice, Petrovice, Heřmanice, Krompach, Mařenice, Velký Valtínov, Jílové, Sestroňovice, Bezděčín, Brniště, Lindava, Sloup v Čechách, Skalce u České Lípy, Hrádek nad Nisou, Frýdlant v Čechách, Příšovice, Přepěře, Semily, Lužany nad Nisou, Smržovka, Tanvald, Desná, Velké Hamry, Vrkoslvice, Kokonín, Zásada, Žďárek, Jablonec nad Nisou, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Jablonné nad Jizerou, Poniklá, Vysoké nad Jizerou, Hodkovice nad Mohelkou, Podháj, Všeň, Horní Police, Žandov, Stráž pod Ralskem, Hnanice, Borek, Rovensko pod Troskami, Podtýn, Tatobity, Václaví, Lestkov, Radostná pod Kozákovem, Loktuše, Mírová pod Kozákovem, Železný Brod, Nový Bor, Dubá, Cvikov, Svor, Kamenický Šenov, Nový Oldřichov, Volfartice, Libštát, Bělá u Staré Paky, Tample, Roztoky, Martinice v Krkonoších, Radimovice, Sychrov, Třtí, Dechtáři, Kohoutovice, Studenec, Horka u Staré Paky, Levínská Olešnice, Jilemnice, Mimoň, Ralsko, Staré Splavy, Pohoří, Vyskeř, Lažany, Krčkovice, Borek pod Troskami, Ktová, Lidice;

- v Olomouckém kraji: Olomouc, Přerov, Šternberk, Prostějov, Zábřeh, Lipník, Náměšť na Hané, Ústín, Dub na Moravě, Troubky, Velký újezd, Dolní Újezd, Majetín, Krčmaň, Kojetín, Zlaté Hory, Vidnava, Konice, Přemyslovice, Kostelec na Hané, Čelechovice na Hané, Postřelmov, Bludov, Hrabší, Libina, Troubelice, Práslavice, Doloplazy, Tršice, Mohelnice, Javorník, Jeseník, Chomutov, Hranice, Horka n. Moravě, Osek n. Bečvou, Staré Město pod Sněžníkem, Hanušovice, Lutín, Drahonice, Slatinice, Tovačov, Veselíčko, Konice, Týn nad Bečvou, Moravský Beroun, Křelov, Senice n. Hané, Náměšť n. Hané, Laškov, Čechy p. Kosířem Město Libavá, Domašov nad Bystřicí, Uničov, Zábřeh, Šumperk, Litovel, Loštice, Pěnčín, Kokory, Hustopeče n. Bečvou, Plumlov, Olšany u Prostějova, Velké Losiny, Hlubočky, Mariánské Údolí, Velká Bystřice, Bělotín, Potštát;

- v Kraji Vysočina: Jihlava, Luka nad Jihlavou, Velký Beranov, Štoky, Dobronín, Polná, Přibyslav, Počátky, Žirovnice, Kamenice nad Lipou, Černovice, Obrataň, Pacov, Lukavec, Košetice, Červená Řečice, Pelhřimov, Nový Rychnov, Havlíčkův Brod, Světlá nad Sázavou, Ledeč nad Sázavou, Humpolec, Telč, Třešť, Měřín, Velké Meziříčí, Havlíčkova Borová, Krucemburk, Vojnův Městec, Nová Ves u Chotěboře, Maleč, Krátká Ves, Chotěboř,

z cílové skupiny. V roce 2016 se jednalo zejména o poskytování sociálního poradenství, tlumočení, kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných regionech. Centra klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Ve všech krajích Centra zajišťují činnost regionálních poradních platforem, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější přípravu. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí. *Právní poradenství* je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí. *Sociální poradenství* probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2016 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.), v jehož rámci jsou registrovány dvě sociální služby: odborné sociální poradenství a terénní programy. Během celého roku byly dále pořádány *sociokulturní kurzy*, které byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Specifickým typem sociokulturních kurzů byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie ČR. Tyto kurzy přinášejí informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých reálií, která je součástí procesu vedoucího k získání státního občanství ČR. V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno *tlumočení či překladatelské služby* dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. *komunitních pracovníků*, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky této spolupráci se Centrum mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

V prvním pololetí roku 2016 byl realizován projekt s názvem *Provoz Center na podporu integrace cizinců X.*, v rámci kterého byl zajištěn provoz všech 9 Center provozovaných SUZ. V tomto období využilo služeb všech Center 2 076 klientů, služby sociálně právního poradenství 1 918 klientů a 861 klientů chodilo na kurzy českého jazyka.

Ve druhém pololetí roku 2016 bylo realizováno 9 projektů, kdy každé Centrum bylo provozováno v rámci jednoho projektu. V tomto období využilo služeb všech 9 Center 2 145

Okrouhlička, Úsobí, Herálec, Radostín nad Oslavou, Bobrová, Křižanov, Velká Bíteš, Jemnice, Nová Říše, Nové Veselí, Žďár nad Sázavou, Svatka, Sněžné, Jimramov, Bystřice nad Pernštejnem, Nové město na Moravě, Senožaty, Třebíč, Vladislav, Budišov, Náměšť nad Oslavou, Okříšky, Kamenice, Stonařov, Brtnice, Golčův Jeníkov, Habry, Horní Cerekev, Jiřice, Tasov, Želetava, Moravské Budějovice, Jaroměřice nad Rokytou, Mohelno, Osová Bítýška, Lipnice nad Sázavou, Opatov, Dolní Cerekev, Mohelno, Rouchovany, Hrotopice, Vilémov.

klientů, služby sociálněprávního poradenství 1 979 klientů a 596 klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo celkem v roce 2016 osloveno 8 839 cizinců.

Organizovány byly také *kulturní a společenské akce*, které cizincům umožňují setkávat se s majoritní společností a přispívají tak k větší otevřenosti jejich komunit. Příkladem úspěšné akce tohoto typu, kterého se účastní stovky zájemců, je například již sedmý ročník festivalu Multikulturní týden v Pardubicích. Centrum realizovalo dvě největší akce z týdenního programu: Mezinárodní sportovní den, tj. soutěže ve fotbalu a volejbalu, kterých se zúčastnily různé týmy (např. vietnamské, mongolské i české) a závěrečný Multikulturní jarmark v historické části města, kde se představila řada prodejních stánků i hudební, taneční a pěvecká seskupení, provozovaná přímo cizinci. V Libereckém kraji se konal již 5. Ročník festivalu – Liberec město pro všechny, na jehož organizaci se Centrum podílelo společně s Komunitním střediskem KONTAKT. V rámci vystoupení, stánků a ochutnávek prezentovali svou kulturu cizinci ze čtrnácti zemí, žijící v Libereckém kraji. Akce se zúčastnilo přibližně 2 000 návštěvníků. V rámci Ostravské muzejní noci představilo místní Centrum svou činnost a téma integrace cizinců návštěvníkům Knihovny města Ostrava. Akce byla doprovázena kulturními vystoupeními umělců z řad cizinců. Obdobně Centrum v Jihočeském kraji spolupracovalo s velmi oblíbeným Budějovickým majálem a vytvořilo multikulturní program, v jehož rámci měli zástupci majority možnost poznat zvyklosti a zajímavosti ze třetích zemí. Spolupráce s akademickou půdou při multikulturních akcích probíhá nejčastěji v Centru v Olomouckém kraji, kde se Centrum mimo jiné podílelo na akcích *Společně v Olomouci* nebo *Svět na talíři*. Mezi oblíbené události patří multikulturní večery, které i v loňském roce měly mnoho podob napříč republikou. Návštěvníci olomouckého Centra se seznámili s balkánskou kulturou, v Karlových Varech a v Jihlavě ochutnali ukrajinské speciality, v Plzni byli obohaceni o indicko-nepálské zážitky, v Pardubickém kraji zažili kubánský večer. Některé z akcí mají společné téma ve více krajích najednou, například na oslavách tradičního svátku dětí *Tet Trung Thu* se podílelo Centrum ve Zlínském a Karlovarském kraji i Centrum v Kraji Vysočina.

VI.2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni

Prioritou MV byla i nadále **podpora integrační politiky na lokální úrovni**, a to v místech pobytu, výkonu práce či trávení volného času cizinců, kde proces integrace reálně probíhá.

MV podporuje jednotlivé obce či městské části ve vytváření vlastní integrační strategie prostřednictvím **projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni** (dále jen projekty obcí), které jsou financovány dotací ze státního rozpočtu. Projekty obcí mají charakter komplexní a intenzivní podpory integrace na lokální úrovni a prevence vzniku či mírnění napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli obcí.

Místní samospráva prostřednictvím těchto projektů přebírá **odpovědnost za integraci na lokální úrovni**. Koordinátorem a garantem projektů je místní správa, do realizace se nicméně zapojuje řada dalších aktérů, působící na daném místě – především nestátní neziskové organizace, mateřské, základní, střední, jazykové, umělecké školy, mateřská a rodičovská centra, sportovní a kulturní kluby atd.

Každoročně se koná konference statutárních měst, která má velký význam z důvodu sdílení zkušeností a dobré praxe mezi jednotlivými obcemi a městskými částmi, realizujícími projekty, představení současných trendů v oblasti integrace cizinců. V říjnu 2016 celostátní konferenci s podtitulem *Výměna zkušeností v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni* pořádaly společně ÚMČ Praha 4 a Praha 12.

Spektrum zapojených obcí se v roce 2016 rozšířilo na celkem 15 (o třetinu více než v roce 2015). Projekty byly realizovány již opakovaně v Havlíčkově Brodě, Teplicích a několika pražských městských částech – v Praze 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14 a Praze Libuš, nově pak v Karlových

Varech a MČ Praha 5, 10, 11 a 17. Projekty obcí byly podpořeny MV ze státního rozpočtu na základě dotačního řízení obcím na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Obce se na financování projektu podílely nejméně 10 % nákladů. V roce 2016 byly projekty obcí podpořeny celkovou částkou 12 569 238 Kč (viz příloha *Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2016*).

V průběhu roku 2016 pokračovala jednání s několika samosprávami o možnosti jejich zapojení do řešení integrace v místě prostřednictvím těchto projektů. Výsledkem jednání je vytvoření projektových záměrů do dotačního řízení dvou nových obcí v roce 2017 a záměr dalších několika obcí na realizaci podobných projektů v příštích letech.

Cílovou skupinou projektů byli cizinci především ze třetích zemí a většinová společnost v daném městě či městské části. Aktivita projektů vyplývaly z monitoringu a analýzy situace cizinců v daném místě. Mezi cíle projektů patřila např. podpora a propagace vzájemného soužití a porozumění, posílení pocitu bezpečí obyvatel obce, zvýšení informovanosti cizinců i většinové společnosti, zapojování cizinců do veřejného života, navázání vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou a další aktivity směřující k prevenci xenofobie, netolerance a rasismu ve společnosti. Podporována byla činnost interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků či asistentů pedagoga z řad zejména druhé generace cizinců.

Realizaci projektů obcí lze považovat za velmi efektivní - na základě průběžných kontrol realizace projektů, ze závěrečných zpráv projektů i z hodnocení statutárních zástupců obcí či MČ vyplývá, že stanovených cílů projektů bylo dosaženo a aktivity v rámci projektů přispěly ke zklidnění vztahů majority s cizinci v řadě obcí (Havlíčkův Brod, Plzeň, Pardubice, Teplice, Karlovy Vary a řada pražských MČ). Dalším z významných dopadů projektů je skutečnost, že projekty umožnily obcím rozvinout vlastní aktivity a podpořit opatření, která reagují na zjištěné problémy a odpovídají konkrétním potřebám obyvatel obce. Aktivity realizovaných projektů byly veřejností, samotnými cizinci i politickou reprezentací vesměs přijaty příznivě a zapojuje se do nich stále širší komunita místních obyvatel včetně cizinců. Uvedené projekty obcí jsou opakovatelné a inspirativní, také v roce 2016 projekt nově aplikovalo několik dalších obcí.

VI.2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2016

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod VII.

V rámci projektu byla realizována výuka českého jazyka pro žáky-cizince místních ZŠ, studenty SŠ i pro dospělé (jako příprava pro zkoušku A1); byl pořízen výukový a studijní materiál pro žáky, studenty a pedagogy; byla uspořádána kulturní akce zaměřená na podporu vzájemného poznání a pochopení místních komunit. Projekt byl představen na internetových stránkách města Havlíčkův Brod. Jednotlivé aktivity projektu byly prezentovány v rámci pracovních skupin procesu plánování sociálních služeb ve městě.

Karlovy Vary: Doma v Karlových Varech 2016

Uskutečnily se vzdělávací aktivity pracovníků magistrátu města Karlovy Vary a městské policie na téma práce s cizinci a vzdělávací aktivity pedagogických pracovníků MŠ, ZŠ a ZUŠ pro usnadnění práce s dětmi a rodiči cizinci, jež zajistila META o.p.s.; byly vypracovány překlady 21 životních situací do AJ, RJ a VJ na webových stránkách města pro lepší orientaci cizinců. Informace o projektu byly zveřejněny na webu Magistrátu města Karlovy Vary a prezentovány na regionální platformě Centra pro integraci cizinců v Karlových Varech.

MČ Praha 3: Praha 3 – Společné soužití 2016

Aktivity projektu byly realizovány ÚMČ ve spolupráci s několika ZŠ (ZŠ Lupáčova, Jeseniova, Jaroslava Seiferta, ZŠ a MŠ nám. Jiřího z Lobkovic), NNO (Centrum pro integraci cizinců o.p.s., Integrační centrum Praha o.p.s.), DDM Praha 3 – Ulita a s Centrem pro předškolní

děti Šnečci. Byly realizovány kurzy ČJ a českých reálií pro cizince; čtyři kurzy sociokulturní orientace; proběhla každoroční kulturní společenská akce *Poznejme se sousedé* v parku Parukářka; na ZŠ Lupáčova byl formou zážitkové pedagogiky realizován projekt *So far – so near*; na některých ZŠ probíhaly kroužky doučování ČJ pro děti; byla zajištěna pozice asistenta pedagoga pro děti-cizince před vstupem do ZŠ v Centru pro předškolní děti; v rámci lokální informační kampaně byla pořádána čtyři kulturní setkání a několik informačních přednášek o cizincích pro veřejnost. Informování o projektu proběhlo na webových stránkách a FB profilech MČ a zapojených subjektů, dále formou článků v Radničních novinách, distribuce letáků do schránek místních obyvatel, výlepu plakátů na vývěsních plochách MČ, reklamní kampaní v OC Atrium Flora, byla pořízena reportáž na TV Praha aj.

MČ Praha 4: Žijeme na čtyřce společně

Projekt byl realizován ÚMČ ve spolupráci s několika ZŠ (např. ZŠ Křesomyslova), MŠ 4 pastelky a NNO (META o.p.s., Integrované centrum Praha o.p.s.). V rámci projektu proběhly kurzy ČJ pro dospělé začátečníky a kurzy sociokulturní orientace; byl uspořádán intenzivní prázdninový kurz ČJ pro děti; probíhalo pravidelné doučování/kroužek ČJ pro děti; na spolupracujících ZŠ proběhly 4 společenské akce pro seznámení rodin cizinců a majority; bylo zajištěno vzdělávání pedagogů ZŠ a MŠ; byly zpracovány překlady dokumentů pro živnostenský odbor ÚMČ a MŠ; ve spolupráci s ÚMČ Praha 12 byla uspořádána 8. Celostátní konference projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Projekt byl medializován v časopise MČ Tučňák, na webových stránkách a facebookových profilech MČ a spolupracujících subjektů.

MČ Praha 5: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 5 v roce 2016

Projekt byl realizován ve spolupráci se dvěma NNO (Slovo 21 z.s., Integrované centrum Praha o.p.s.). Byly realizovány kurzy ČJ a sociokulturní orientace na téma podnikání, zaměstnání a občanství ČR pro dospělé cizince a zorganizovány tři společenské multikulturní akce (V 6 před domem, Dětský den, Den migrantů – Kulatý stůl k integraci cizinců na lokální úrovni, Sejdeme se na pětce). Projekt byl medializován prostřednictvím webových stránek a facebookových profilů MČ, spolupracujících organizací, letáků, rádií, tištěných a elektronických médií.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2016

Aktivity projektu byly realizovány ve spolupráci se ZŠ (ZŠ Tusarova, Strossmayerovo náměstí), MŠ U Uranie a dvěma NNO (Člověk v tísni o.p.s., Integrované centrum Praha o.p.s.). Byl uspořádán seminář sociokulturní orientace pro cizince, kurz ČJ pro vietnamsky hovořící cizince a workshopy na MŠ; probíhalo pravidelné doučování ČJ na ZŠ; tři intenzivní dvoutýdenní kurzy ČJ pro děti před začátkem školního roku; v časopise Hobulet byla vytvořena cizinecká rubrika – stránkový souhrn nejdůležitějších informací z časopisu v AJ a VJ. Jednotlivé aktivity projektu byly medializovány na webových a facebookových stránkách MČ a jiných zapojených subjektů, v tištěném měsíčníku ÚMČ Hobulet, plakátky k akcím byly vyvěšovány v prostorách úřadu, škol, informačních center ÚMČ a na pobočkách Integrovaného centra Praha.

MČ Praha 9: Barevná devítka 2016

V rámci projektu byla podpořena realizace 12. Ročníku multikulturního festivalu *Barevná devítka*, jehož pořadatelem je MČ Praha 9. Odhadovaná návštěvnost byla 10 000 osob. Medializace akce proběhla prostřednictvím řady relevantních nejen pražských médií (např. Český rozhlas, Blesk, Novinky.cz, Pražský deník, Parlamentní listy, TV Praha apod.), vyvěšení plakátů, roznášení letáků do poštovních schránek obyvatel Prahy 9, vlastního webu a facebookového profilu festivalu i všech zapojených subjektů.

MČ Praha 10: Podpora integrace cizinců v MČ Praha 10 v roce 2016

Jedná se o první projekt MČ Praha 10 zaměřený na integraci cizinců, realizovaný ve spolupráci s Integračním centrem Praha o.p.s. a jazykovou školou Lingua Czech. Byla vypracována analýza *Jak žijí cizinci na Praze 10*, která pojednává o aktuálním stavu a obsahuje doporučení pro budoucí aktivity; konaly se tematické semináře o cizinecké problematice pro úředníky MČ a pracovníky spolupracujících organizací; proběhly dva kurzy ČJ pro dospělé. Informace o projektu byly zveřejňovány na sociálním a zdravotním portálu MČ Praha 10 a webových a facebookových stránkách spolupracujících subjektů.

MČ Praha 11: Integrace cizinců v MČ Praha 11

Projektové aktivity byly realizovány ve spolupráci s několika ZŠ, NNO (Integrační centrum Praha, Multikulturní centrum Praha) a Kulturní centrum Jižní město. V rámci projektu byla vypracována analýza stavu *Cizinci na území MČ Praha 11* (realizovala Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy ve spolupráci s Multikulturním centrem Praha); byly nabízeny kurzy ČJ pro dospělé; školení pro odborníky v cizinecké problematice; v rámci tradiční akce Dny Prahy 11 se konal program na téma mezinárodní dny cizinců; na řadě ZŠ a MŠ probíhala výuka ČJ pro děti a volnočasový kroužek „Cizinci jsou kamarádi“. Projekt byl medializován v časopise MČ Klíč, pomocí webu MČ a spolupracujících organizací a letáků a plakátů.

MČ Praha 12: Integrace cizinců ze zemí mimo EU se specifickým zaměřením na integraci dětí a mládeže v MČ Praha 12 – RESPEKT 2016

Bylo realizováno několik dílčích projektů ÚMČ ve spolupráci s několika ZŠ (např. ZŠ profesora Švejcara, ZŠ a MŠ Angel), MŠ (MŠ Smolkova) a NNO (Proxima Sociale o.p.s., META o.p.s., Centrum pro integraci cizinců o.p.s.). Na několika ZŠ probíhaly individuální konzultace, kurzy ČJ pro děti, mimoškolní poznávací výlety a akce (např. projekt *Spolu v komunitě* aj.); byla zajištěna pozice školního psychologa a sociálního pedagoga pro děti-cizince; ZŠ realizovaly aktivitu *Bavme se* – 4 komponované večery pro obyvatele MČ s vystoupeními dětí, přednáškou, debatami apod.; byl uspořádán 2. Ročník festivalu *ZE MĚ MY – umění spojuje*, do kterého se zapojilo 9 ZŠ; na MŠ byla zajišťována jazyková podpora u dětí předškolního věku, podpora od asistentů pedagoga, hudební činnosti, multikulturní výchova aj.; bylo nabízeno poradenství v oblasti vzdělávání a metodická vzdělávací podpora pedagogům MŠ a ZŠ; konaly se nízkoprahové a rodinné kurzy ČJ pro dospělé cizince; vznikly internetové stránky MČ Praha 12 pro cizince v AJ, RJ, VJ a UJ, obsahující informace s návodem řešení životních situací od různých odborů MČ; byla vypracována „Analýza potřeb, možností a stávající podpory integrace žáků s OMJ ve školách zřizovaných MČ Praha 12 se zaměřením na neformální vzdělávání“; bylo podpořeno další vzdělání pedagogických pracovníků a nákup didaktických pomůcek; ve spolupráci s MČ Praha 4 byla pořádána 8. Celostátní konference statutárních měst na téma integrace cizinců na lokální úrovni. Projekt byl prezentován na webových a facebookových stránkách MČ Praha 12 a všech spolurealizátorů dílčích projektů, v novinách MČ Praha 12, v bulletinech Varianty a Slovo, byly vyvěšeny plakáty o konání akcí ve školách, na pracovištích OAMP apod.

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

Projektové aktivity byly realizovány společně s řadou ZŠ (FZŠ Brdičkova, FZŠ Mezi školami, FZŠ Trávníčková, ZŠ Klausova), MŠ (MŠ Mezi školami, Havaj, Rosnička, Ovčí Hájek, Sluníčko pod střechou, Mohylová, Husníková), NNO (Integrační centrum Praha o.p.s., Centrum pro integraci cizinců o.p.s., META o.p.s.), klubem Rozmanitý svět a DDM Stodůlky. V zapojených MŠ i ZŠ probíhalo doučování ČJ pro děti; prázdninový kurz ČJ; na řadě ZŠ byly realizovány výchovně edukativní programy prostřednictvím divadla apod.; byly nabízeny kurzy ČJ a kurzy sociokulturní orientace pro dospělé cizince; bylo zajištěno vzdělávání pedagogů MŠ a ZŠ; pedagogové absolvovali dvousemestrální kurz pro výuku ČJ jako cizího jazyka UJOP; na

MŠ probíhal rozmanitý kulturní program a probíhaly workshopy pro předškoláky; v DDM proběhl multikulturní týden a pravidelné volnočasové aktivity; proběhla tradiční venkovní akce *Nejsme si cizí*; byla zajištěna aktualizace webových stránek MČ Praha 13 a pravidelně se scházela pracovní skupina *Integrace cizinců v MČ Praha 13*. Propagace projektu probíhala prostřednictvím distribuce informačních materiálů v terénu, webových stránek MČ Praha 13 a ostatních partnerů, časopisu STOP, TV 13 apod.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 14 v roce 2016

Projekt sestával z celkem 12 dílčích projektů, realizovaných MČ Praha 14 ve spolupráci s řadou ZŠ (ZŠ Chvaletická, Vybíralova, Bratří Venclíků, Generála Janouška a Hloubětín), MŠ (MŠ Korálek), NNO (Integrační centrum Praha, OPU o.s., Youth Included z.s., Farní charita Praha 14) a Praha 14 kulturní. Bylo zajištěno metodické vzdělávání pedagogů v MŠ; interkulturní vzdělávání pro strážníky Policie hl. m. Praha; tvorba, tisk a distribuce informační brožury o Praze 14; semináře sociokulturní orientace pro cizince; kurzy ČJ pro dospělé i děti; probíhala terénní sociální práce; byl pořádán Filmový festival; byly realizovány kreativní workshopy; na školách byly realizovány kurzy ČJ pro děti i dospělé, doučování ČJ pro děti 1. i 2. stupně ZŠ a doučování jiných předmětů; na školách byly zajištěny pozice psychoterapeuta – preventisty a asistenta pedagoga; byl realizován např. i klub cizinců a poskytována individuální péče. Propagace projektu probíhala prostřednictvím webových a facebookových stránek jednotlivých realizátorů, MČ Praha 14 a přímým oslovováním cílových skupin.

MČ Praha 17: Jsme sousedé

Na realizaci projektových aktivit se podílel ÚMČ Praha 17 a několik NNO (Slovo 21 z.s., Integrační centrum Praha o.p.s., META o.p.s., Poradna pro integraci z.s.). Byly realizovány jazykové kurzy pro děti a workshopy pro žáky ZŠ a MŠ; byly využívány služby interkulturních pracovníků pro tlumočení a mediaci ve školách apod. od některých NNO; bylo zajištěno vzdělávání pedagogů ZŠ a MŠ v tématu práce s žáky s OMJ prostřednictvím kurzu *Kulturní odlišnosti vybraných zemí* a dvousemestrálního kurzu výuky češtiny jako cizího jazyka ÚJOP pro jednu pedagožku. Propagace projektu probíhala na webu MČ a spolu-realizujících subjektů, prostřednictvím školského odboru na poradě vedoucích školských zařízení a přímého oslovení cílových skupin jednotlivých projektů.

MČ Praha-Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš v roce 2016

Projekt byl realizován ÚMČ ve spolupráci s několika ZŠ, MŠ a NNO (Info-dráček). Byly realizovány kurzy ČJ pro děti před zahájením školního roku; výuka ČJ jako cizího jazyka pro děti; byly zajištěny pozice asistenta pedagoga, tlumočníka a logopeda pro děti-cizince na ZŠ; probíhaly kurzy ČJ pro dospělé; byly uspořádány čtyři již tradiční multikulturní streetové akce (Festival asijského nového roku a staročeského masopustu, Oslavy Jara v Písnici, Jablkobraní, Svatomikulášské oslavy) a několik menších sportovních a kulturních akcí; byly pořádány semináře pro veřejnost zaměřené na seniory i mládež a komunitní spolková setkání; bylo organizováno letní příměstské soustředění pro děti před nástupem do MŠ vč. Základního školení pro rodiče o českém vzdělávacím systému. Aktivity projektu byly propagovány na webových a facebookových stránkách MČ Praha-Libuš a spolupracujících subjektů a v časopise U Nás. Letáky byly roznášeny do schránek po MČ a v rámci areálu SAPA přímo do stánků.

Teplíce: Integrace cizinců na území Statutárního města Teplíce II.

Projekt byl realizován ve spolupráci s Poradnou pro integraci z.s., městskou policií a místními cizineckými spolky. V rámci projektu byla zajištěna pozice jednoho interkulturního pracovníka pro arabskou komunitu, jenž aktivně asistoval při řešení problémů v soužití; byl vytvořen, přeložen a distribuován leták jako doplnění k brožurě s praktickými informacemi o životě v obci; proběhla tři školení policie a úředníků samosprávy o cizinecké problematice;

uskutečnily se dvě etnické kulturní akce *Poznej Vietnam* a *Ruský večer*. Informace o realizaci projektu byly aktualizovány na webových stránkách města Teplice i spolupracujících subjektů, v Teplickém deníku i regionální televizi. Realizace projektu vyvolala velký ohlas také v celostátních médiích.

VI.2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací⁵⁹

MV vyhlásilo na rok 2016 pro nestátní neziskové organizace výběrové dotační řízení ze státního rozpočtu „Integrace cizinců 2016“ k podpoře těchto oblastí:

- přímá asistence cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP,
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů,
- realizace projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory pro lepší orientaci cizinců na pracovištích OAMP,
- vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců OAMP a pracovníků státní správy či samosprávy
- podpora integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců,
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace
- aktivity zaměřené na informování veřejnosti o oblasti integrace cizinců

Projekty nestátních neziskových organizací podpořilo MV částkou **20 931 287 Kč⁶⁰**.

VI.2.1.4 Posílení informovanosti

Snadný přístup cizinců k informacím je zcela zásadní pro jejich dobrou orientaci ve společnosti. Je nezbytné cizince seznamovat s českými realitami, zprostředkovávat informace o zvyklostech a pravidlech soužití v ČR, o náležitostech legálního pobytu, zaměstnávání a podnikání a o organizacích, které poskytují cizincům podporu a pomoc. Poskytování informací pro dobrou orientaci ve společnosti bylo nadále rozdělováno do tří fází:

- **Předodjezdové informace** jsou základním přehledem o podmínkách pobytu cizinců v ČR s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů, poskytované potenciálním imigrantům již v zemi původu. V roce 2016 byla zajištěna aktualizace informační brožury a film *Příští zastávka – ČR* a jejich následný překlad do sedmi jazyků (angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, francouzštiny, mongolštiny a arabštiny). Podobně byl aktualizován film *Příští zastávka – ČR* v titulcích (arabská, mongolská, francouzská verze). Dále byla vytvořena zkrácená česko-anglicko-arabská verze filmu „Příští zastávka“. V následujícím roce budou brožury distribuovány prostřednictvím zastupitelských úřadů v zemích původu.
- Leták a instruktážní film *Jak na to*, který se promítá na odděleních pobytu cizinců OAMP, usnadňuje cizincům orientaci v proceduře vyřizování a povolování pobytu. Leták i film byly přeloženy nově i do arabštiny.
- **Adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí cizince** s cílem pomoci cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich možnostmi, právy i povinnostmi v rámci jejich

⁵⁹ S propadem financování ze strany EU fondů, ale i se zpožděním poskytování dotačních prostředků jak z tohoto fondu, tak zdrojů Evropského sociálního fondu, se v r. 2015 potýkaly také nestátní neziskové organizace.

⁶⁰ Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2016“.

setrvání v ČR a také s riziky neplnění těchto povinností, s místními poměry a zvyklostmi a se základními hodnotami ČR i EU. V roce 2016 bylo v rámci projektu realizováno 92 adaptačně integračních kurzů, kterých se zúčastnilo 1 448 cizinců. Kurzy byly pořádány mj. pro studenty VŠ a pro nově příchozí zahraniční pracovníky ve spolupráci se zaměstnavateli. Uskutečnilo se školení tlumočnicků v arabštině a mongolštině a dále školení lektorů, kterého se zúčastnilo 24 osob. Aktualizovaná brožura **Vítejte v ČR** pro občany třetích zemí byla kromě české a mongolské verze přeložena do dalších 6 jazyků (angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, francouzštiny a arabštiny). Dále bylo vyrobeno 400 kopií **filmu Vítejte v ČR** ve všech jazykových verzích. Průběžně byl aktualizován informační web www.vitejtevcr.cz. Rozšířena byla databáze lektorů a tlumočnicků. I nadále je zvažována možnost zavedení povinnosti pro nově příchozí cizince absolvovat úvodní adaptačně-integrační kurz⁶¹.

Asistence cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP – MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace projektu asistenčních služeb (ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích OAMP v Praze, ve Středočeském kraji, dále v Ústí nad Labem, Chomutově, Pardubicích, Hradci Králové, Mladé Boleslavi, Brně a v dalších městech.

Kurzy socio-kulturní orientace ve společnosti pro dlouhodobě pobývajících cizince, zpravidla propojené s výukou češtiny případně s tematickými semináři, byly poskytovány prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců. MV zveřejňuje nabídku materiálů podporujících socio-kulturní orientaci cizinců⁶².

Informační webové stránky:

- Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace.
- Průběžně aktualizované stránky www.cizinci.cz provozované MPSV ve spolupráci s MV jsou komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v České republice i v zahraničních souvislostech. Jsou určeny pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím pracujícím s cizinci, veřejnosti či cizincům samotným.
- Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území České republiky je průběžně aktualizován web www.imigracniportal.cz (v anglické verzi www.immigrationportal.cz) s informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině i v angličtině, základní informace také v ruštině. Dále přináší informace o migraci a integraci cizinců v České republice, informuje o aktivitách a materiálech na podporu integrace cizinců a realizovaných výzkumech. Informace jsou cizincům předávány i prostřednictvím tištěných letáků a brožur (vždy nejméně v šesti jazykových verzích).

Nadále jsou poskytovány služby **informační linky pro cizince** (mailové i telefonické). Telefonická linka odbavila 34 608 hovorů za rok 2016. Tým infolinky v roce 2016 zodpověděl 16 235 emailových dotazů. Informace pro cizince k záležitostem pobytu jsou aktualizovány také na webových stránkách MV.

Příprava na zkoušku k občanství z češtiny a reálií je realizována prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců (např. kurzy češtiny, zkoušky nanečisto)⁶³.

⁶¹ Viz např. usnesení vlády č. 621 ze dne 29. 7. 2015 *Strategie migrační politiky České republiky*.

⁶² Např. na <http://www.mvcr.cz/clanek/informacni-publikace-pro-cizince.aspx>.

⁶³ Podrobné informace ke zkoušce pro občanství jsou k dispozici např. <http://ujop.cuni.cz/zkouska/informace/obcanstvi>, nebo na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/>.

VI.2.1.5 Prohlubování odborných kompetencí

V rámci projektu na **posílení interkulturních kompetencí pracovníků MV** proběhlo 10 školení, kterých se zúčastnilo celkem 112 zaměstnanců OAMP. Mezi hlavní témata školení patřila interkulturní komunikace, stereotypy, interpretace a jejich rizika, koncept strachu a potřeb a základy teorie komunikace. Součástí školení byl i blok s názvem *Křeslo pro hosta*, při kterém bylo možné ptát se cizince na konkrétní situaci imigrantů z jeho země v ČR a na specifika dané komunity jako příklad interkulturní komunikace.

VI.2.1.6 Účast cizinců na veřejném a politickém životě

V ČR nejsou samosprávami zřizovány poradní orgány cizinců. Cizinci jsou však v řadě míst členy poradních orgánů (platform), výborů a komisí krajů i municipalit, kde se mj. podílejí na vytváření komunitních plánů a integračních strategií. Touto formou se cizinci přímo účastní rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a zapojují se do tvorby veřejné politiky.

Cizinci se zapojují do činnosti občanského sektoru, pracují ve většině regionálních Center na podporu integrace cizinců (včetně krajských platform Center) a platform (mj. Fórum migrantů v IC Praha), účastní se činnosti nestátních neziskových organizací (pracovníci nestátních neziskových organizací resp. Integračních center, asistenti, tlumočníci), některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Významný je aktivní podíl cizinců na realizaci (emergentních) projektů obcí.

MV podporuje vlastní aktivity cizinců v rámci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace na podporu integrace. Zástupci cizinců zejména 2. generace participují na diskusních setkáních s MV nebo na setkáních s představiteli samosprávy o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

Pokud jde o politickou participaci cizinců, jmenovitě možnost přiznání volebního práva na místní úrovni cizincům ze třetích zemí s povolením k trvalému pobytu v ČR, i v roce 2016 pokračovala k tomuto tématu veřejná diskuse. Vláda o této problematice jednala opakovaně v průběhu roku 2014⁶⁴, avšak návrh na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí neakceptovala. V roce 2015 vláda vyslovila souhlas s ratifikací Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni Rady Evropy v rozsahu její kapitoly A (svoboda projevu, shromažďování a sdružování), avšak s výhradou kapitol B a C Úmluvy⁶⁵. Požadavek na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí tedy vláda na svých jednáních nepodpořila.

VI.2.1.7 Přístup cizinců ke zdravotní péči

Vláda uložila svým usnesením ministerstvům vnitra, financí a zdravotnictví předložit do konce září 2015 návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky. Termín byl následně posunut a v roce 2016 byl návrh legislativního řešení pojištění cizinců předložen vládě (podrobnosti viz kap. VI.2.6.3 Zdravotní pojištění cizinců).

⁶⁴ Dne 3. 9. 2014 (usnesení vlády č. 726) a dále dne 1. 12. 2014, kdy vláda přijala usnesení č. 999 z 1. 12. 2014 k předložení Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s její ratifikací.

⁶⁵ Sbírka mezinárodních smluv České republiky č. 51/2015, částka 32. Pro ČR vstupuje Úmluva v platnost 1. 11. 2015.

VI.2.1.8 Zkouška z českého jazyka

Meziresortním garantem zajištění realizace systému **výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu** je MŠMT. MV participuje na jeho realizaci i vyhodnocování a hradí zejména náklady škol oprávněných zkoušet cizince z českého jazyka pro potřeby udělení povolení k trvalému pobytu. Potřebné informace k organizaci a průběhu zkoušek mohou cizinci získat na průběžně aktualizovaném webovém portálu Národního ústavu pro vzdělávání www.cestina-pro-cizince.cz, který je zaveden i v angličtině, ukrajinštině, ruštině, francouzštině, mongolštině, vietnamštině, arabštině a čínštině (podrobnosti viz kap. VI.2.3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

V roce 2016 nadále probíhaly diskuze o návrhu na **zvýšení požadované znalosti českého jazyka** pro povolení trvalého pobytu z úrovně A1 na úroveň A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. V květnu byl uspořádán kulatý stůl a v září se poprvé sešla expertní skupina s účastí zástupců integračních center, nevládních organizací, odborných jazykových ústavů, samosprávy i státní správy. V listopadu se sešli zástupci škol zkoušející zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt. Navýšení náročnosti zkoušky je zvažováno a dosud o něm nebylo rozhodnuto.

Zákon o státním občanství České republiky⁶⁶ předpokládá zkoušku žadatele z češtiny a z českých reálií. Informace ke zkoušce pro účely udělování státního občanství České republiky zřídilo MŠMT ve spolupráci s MV na stránkách <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz>. Informace se zde člení do tří sekcí: Obecné informace, Zkouška z českých reálií a Zkouška z českého jazyka.

VI.2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV v průběhu roku 2016 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly schválené usnesením vlády č. 26 z roku 2016.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území ČR, a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

VI.2.2.1 Zvyšování informovanosti

Webové stránky www.cizinci.cz slouží jako komplexní **zdroj informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech** především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz je zajišťován MPSV, společně spravují MPSV a MV. V roce 2016 byla dokončena veřejná zakázka na aktualizaci a modernizaci webových stránek, jejímž cílem byl především převod dat do nového redakčního systému, responsivní design zaručující plnohodnotné využití jak na klasickém počítači, tak i na tabletech, mobilních telefonech a ostatních zařízeních, a zásadní úprava stávající struktury dat. Nová podoba stránek zahájila provoz v lednu 2016.

V průběhu roku 2016 byly průběžně aktualizovány informace na webových stránkách MPSV www.mpsv.cz a České správy sociálního zabezpečení www.cssz.cz týkající se integrace, sociálního zabezpečení cizinců, zahraniční zaměstnanosti, důchodového a nemocenského pojištění.

Na webových stránkách Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) jsou kromě informací o pracovněprávních vztazích, bezpečnosti práce ad. V záložce Informační materiály (<http://www.suip.cz/informacni-materialy/pracovnepravni-vztahy/>) zveřejňovány a aktualizovány

⁶⁶ Zákon o státním občanství České republiky č. 186/2013 Sb., nabyt účinnosti od 1. 1. 2014.

základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, přičemž některé materiály, zejména leták *Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v České republice*, jsou dostupné v několika jazykových mutacích (v angličtině, němčině, ruštině, ukrajinštině, polštině, vietnamštině, rumunštině a bulharštině).

Webové stránky responzivního charakteru na adrese <http://prace-v-cr.cz/> vytvořené jako jeden z výstupů projektu Fondu dalšího vzdělávání (FDV) *Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince* slouží cizincům jako **interaktivní mapa životních situací**, jejímž cílem je srozumitelným způsobem informovat cizince o českém trhu práce v širších souvislostech. Obsah je k dispozici v češtině, angličtině, ruštině, bulharštině, čínštině, rumunštině a vietnamštině a poskytuje kromě základních informací o fungování českého trhu práce, pracovněprávních vztazích, rizicích na trhu práce a možností tlumočnických a poradenských služeb především kompletní poradenství v oblasti právního základu pobytu, službách Úřadu práce České republiky a českém sociálním systému. Potenciál tohoto informačního webu je především v přispění k samostatnosti v orientaci na českém trhu práce a eliminaci negativních jevů plynoucích z pracovního vykořisťování a nelegálního zaměstnávání.

VI.2.2.2 Pracovní skupina pro integraci cizinců

S cílem zajistit efektivnější koordinaci agendy integrace cizinců ve druhé polovině roku 2016 vznikla na MPSV resortní Pracovní skupina pro integraci cizinců, jejímiž členy jsou zástupci zainteresovaných odborných útvarů (z oblasti zaměstnanosti, nepojistných sociálních dávek, sociální a rodinné politiky, sociálně pojistných systémů atd.).

Pracovní skupina se bude setkávat několikrát v roce, kromě pravidelných setkání rovněž v návaznosti na potřebu řešení aktuální problémů v oblasti integrace. V roce 2016 proběhla jednání za účelem podpory FDV při realizaci projektu *Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce*. V roce 2017 se pracovní skupina hodlá věnovat problematice poskytování kurzů češtiny pro cizince na ÚP ČR.

VI.2.2.3 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti pro cizince

Uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání evidovaní na ÚP ČR z řad cizinců ze třetích zemí jsou zařazováni v rámci projektu *Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II*, na základě svého zájmu, do rekvalifikačních kurzů *Český jazyk pro cizince*⁶⁷. Kurz Český jazyk pro cizince může pro účely rekvalifikace poskytnout škola v rámci oboru vzdělání, který má zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení nebo vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zvláštního předpisu. Rekvalifikace Český jazyk pro cizince je primárně zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce.

VI.2.2.4 Změny v přístupu cizinců k systému sociálního zabezpečení

Mezinárodní smluvní dokumenty o sociálním zabezpečení jsou tradičním běžně používaným prostředkem koordinace v oblasti sociálního zabezpečení. Jejich základním smyslem je zajistit práva osob, které migrují mezi dvěma smluvními státy. Smlouvy o sociálním zabezpečení mohou výrazně ovlivňovat život cizinců v ČR, např. v oblasti **přiznávání starobních důchodů a sociálních dávek**.

V roce 2016 vstoupila v platnost Doplňková smlouva s USA rozšiřující stávající smluvní úpravu o oblast zdravotního pojištění. Parlament České republiky v roce 2016 schválil smlouvu o sociálním zabezpečení s Albánií (vstupuje v platnost 1. 2. 2017) a s Tuniskem, k podpisu je připravena smlouva s Japonskem (podpis se uskuteční 1. 2. 2017) a s Běloruskem. V uvedeném

⁶⁷ V souladu s Oznámením MPSV č. 6/99 – Český jazyk v rámci rekvalifikace.

roce probíhala intenzivní jednání směřující k dokončení smluv s Mongolskem, Ázerbájdžánem a Bosnou a Hercegovinou, proběhlo rovněž první kolo jednání o smlouvě s Arménií.

VI.2.2.5 Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce

MPSV podporuje činnost komunitních/sociálních tlumočnicků a interkulturních pracovníků jako kvalitních prostředníků pro komunikaci cizinců s úřady a dalšími aktéry.

V rámci projektu FDV „Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince“ proběhlo pilotní odzkoušení poskytování služeb sociálního tlumočení při poradenství ÚP ČR. Navázaná spolupráce s poskytovateli sociálního tlumočení byla v roce 2016 dále využívána, a to zejména v rámci navazujícího projektu FDV *Podpora začleňování cizích státních příslušníků na trh práce* (tj. v hl. m. Praze, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji).

VI.2.2.6 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR se od roku 2015 mohou účastnit akreditovaného vzdělávacího kurzu zaměřujícího se na zdokonalování se v oblasti komunikaci s cizinci. V roce 2016 se uskutečnilo pět běhů kurzu „**Mezikulturní kompetence (specifika komunikace s cizinci)**“, v jejichž rámci bylo proškoleny celkem 74 pracovníků ÚP ČR.

Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách se mohou profesně vzdělávat prostřednictvím akreditovaných kurzů podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2016 byla akreditace s cizineckou tematikou (platná čtyři roky) udělena pěti kurzům:

Seznam kurzů, kterým byla v roce 2016 udělena akreditace

Název vzdělávacího zařízení	Vzdělávací program	Hod. dotace
Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická	Setkání s islámem a cizinci - základní religionistické a právní souvislosti pro sociální pracovníky	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Nejčastější dilemata sociální práce s cílovou skupinou cizinci a azylanti a jejich řešení	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Úvod do sociální práce s cizinci – interaktivní seminář	8
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Sociální práce s nezletilými cizinci bez doprovodu	8
F POINT z.s.	Práce s menšinami a migranty (úvod do problematiky)	8

Zdroj: MŠMT

Akreditovaných vzdělávacích kurzů s cizineckou tematikou je v současné době nabízeno celkem 15.

Příspěvkem v oblasti **nezletilých cizinců bez doprovodu** bylo v roce 2016 vytvoření metodického materiálu pro Odbor sociálněprávní ochrany dětí (OSPOD) *Metodické doporučení MPSV k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu*. Metodické doporučení proti předchozím verzím pracuje s aktualizovanými právními předpisy v oblasti pobytu cizinců a azylu a rovněž více akcentuje lidskoprávní dimenzi.

Inspektoři nelegálního zaměstnávání jsou pravidelně profesně vzděláváni a účastní se odborných seminářů týkajících se jak problematiky zaměstnávání cizinců, tak agenturního zaměstnávání, které v mnohých případech s problematikou zaměstnávání cizích státních příslušníků úzce souvisí. Obsah těchto seminářů je přizpůsoben aktuálnímu vývoji v oblasti zaměstnávání cizinců.

VI.2.2.7 Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. Na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z ESF**, jež MPSV spravuje.

V roce 2016 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, **24 665 522 Kč**. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě této cílové skupině.

VI.2.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT je v oblasti integrace cizinců na území ČR věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády č. 26 v roce 2016.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

VI.2.3.1 **Vzdělávání cizinců v České republice ve školním či akademickém roce 2016/2017**

VI.2.3.1.1 Vzdělávání dětí cizinců v mateřských školách

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2016/2017 celkem 9 494 dětí-cizinců. Z tohoto počtu má celkem 72 dětí udělený azyl. Nejvíce zastoupeni jsou státní příslušníci Vietnamu (2 552), Ukrajiny (2 254), Slovenska (1 722), Ruska (587) a Mongolska (273). V českých mateřských školách je celkem 99 různých státních příslušností.

Výuka v mateřských školách, ve kterých jsou zařazeni děti-cizinci, je přizpůsobována jejich mentalitě dle národností a zvýšená pozornost je věnována výuce českého jazyka a správné výslovnosti. Učitelky mateřských škol jsou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vzdělávány prostřednictvím Národního institutu pro další vzdělávání (NIDV) v získání kompetencí pro práci s dětmi cizinci.

Při porovnání dětí cizinců v mateřských školách v posledních dvou školních letech, můžeme konstatovat, že počty dětí-cizinců stoupají s každým rokem, nicméně, jednotlivé národnosti zůstávají co do početnosti téměř shodné.

VI.2.3.1.2 Vzdělávání dětí/žáků-cizinců v přípravných třídách základních škol, přípravném stupni základních škol speciálních

Nově se od roku 2014 začala sbírat data o dětech, žácích-cizincích, kteří navštěvují přípravné ročníky v základních školách před zahájením povinné školní docházky. Ve školním roce 2016/2017 bylo v přípravných třídách základních škol a v přípravném ročníku základních škol speciálních celkem 234 žáků cizinců. Nejvíce dětí v přípravných třídách je z Ukrajiny (51), Vietnamu (40), Slovenska (35), Ruska (23) a Bulharska (12). Přípravné třídy základních škol

pomohou lepší adaptaci dětí na prostředí školy a poskytnou dětem pochopit základní pojmy nutné pro život ve škole.

VI.2.3.1.3 Vzdelávání cizinců v základních školách

Do základních škol jsou žáci-cizinci zařazováni v souladu se školským zákonem, rozdíl v poskytování vzdělávání se nečiní mezi dětmi ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu. Všichni žáci cizinci mají stejná práva na vzdělávání a využívání doplňkových služeb (jídlna, družina) za stejných podmínek jako děti, jejichž mateřským jazykem je čeština.

Začleňování do tříd jednotlivých škol na území ČR probíhá podle metodiky, kterou vypracovalo MŠMT.

V ČR je ve školním roce 2016/2017 celkem 20 237 žáků-cizinců na základních školách, z toho 268 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství je nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (5 332), Slovenska (4 505), Vietnamu (4 003), Ruska (1 484) a Bulharska (511).

Obdobně jako v mateřských školách se v základních školách nemění četnost žáků podle státní příslušnosti, celkové počty žáků-cizinců v základních školách však narůstají.

VI.2.3.1.4 Vzdelávání žáků-cizinců na středních školách

V ČR je celkem 9 063 žáků-cizinců na středních školách, z toho 104 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství je nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (2 596), Slovenska (1 775), Vietnamu (1 732), Ruska (1 019) a Kazachstánu (176).

VI.2.3.1.5 Vzdelávání žáků-cizinců v konzervatořích

Počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se pohybují na stejné úrovni jako v minulých letech, ve školním roce 2016/2017 jich bylo celkem 214. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců je ze Slovenska (81), Ruska (44), Ukrajiny (28) a Běloruska (8).

VI.2.3.1.6 Vzdelávání cizinců ve vyšších odborných školách

Na vyšších odborných školách studovalo ve školním roce 2016/2017 celkem 611 cizinců, nejvíce bylo studentů-cizinců ze Slovenska (277), Ukrajiny (128), Ruska (90), Kazachstánu (32) a Vietnamu (29). Z celkového počtu 611 cizinců má jeden student udělený azyl.

VI.2.3.1.7 Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

V květnu 2011 vstoupila v platnost vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Tato vyhláška umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami využívat vyrovnávací a podpůrná opatření, kterými se rozumí využívání pedagogických metod, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravu na výuku, využívání poradenských služeb školy, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání.

Vyhláška také umožňuje poskytovat vyrovnávací opatření žákům z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání a žák je znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Na základě této vyhlášky základní školy mohou žádat finanční prostředky na platy asistentů pedagoga pro žáky-cizince z rozvojového programu MŠMT „Podpora asistentů pedagoga“, který je každoročně vyhlašován, vyhlášen byl i v roce 2016.

VI.2.3.1.8 Vzdělávání cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách

Na veřejných a soukromých vysokých školách studovalo ve školním roce 2016/2017 celkem 43 622 studentů-cizinců, z toho 22 396 v rámci studia bakalářského, 17 469 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 3 968 v rámci studia doktorského. Nejvíce studentů-cizinců pochází ze Slovenska (22 200), Ruska (5 906), Ukrajiny (2 908), Kazachstánu (1 618) a Běloruska (738).

VI.2.3.2 **Rozvojové a dotační programy vyhlášené na podporu integrace cizinců v roce 2016**

MŠMT vyhlásilo na konci roku 2015 na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR pro rok 2016 tři rozvojové programy, jeden dotační program a je poskytovatelem kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

VI.2.3.2.1 Rozvojový program

V rozvojovém programu na rok 2016 „**Bezplatná výuka českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků – cizinců ze třetích zemí**“ žádaly školy, které vzdělávají děti ze třetích zemí, o dotaci na podporu kurzů českého jazyka nebo na zajištění jejich zvýšených potřeb při výuce. Se zvýšenou podporou při zvládnutí učiva v českém jazyce mohou být tito žáci rychleji zařazeni do příslušného ročníku dle jejich věku. V tomto programu bylo rozděleno **v roce 2016 celkem 12 999 618 Kč** a podpořeno bylo celkem **2 589 žáků cizinců** ze **154 základních škol**.

Rozvojový program „**Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie**“ je určen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají žáky-cizince pocházející ze zemí EU. V tomto programu bylo podpořeno **v roce 2016 324 žáků** v **35 školách** a rozděleny byly finanční prostředky ve výši **909 783 Kč**.

Rozvojový program „**Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců**“ je zaměřen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají žáky cizince, kteří získali na území ČR azyl nebo doplňkovou ochranu. V tomto programu bylo podpořeno **v roce 2016 145 žáků** z **8 škol**, rozděleny byly finanční prostředky ve výši **2 192 120 Kč**.

VI.2.3.2.2 Dotační program

Dotační program „**Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky v roce 2016**“ (dále jen „Program“) byl MŠMT vyhlášen v říjnu 2015, hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se, stejně jako v předchozích letech, zúčastnili vybraní zástupci MŠMT, dále zástupci MV, MPSV a České školní inspekce.

Program byl určen na vzdělávací aktivity pro žáky-cizince z tzv. třetích zemí, zejména na podporu jazykové výuky při jejich vzdělávání, dále při mimoškolních aktivitách těchto dětí, např. doučování českého jazyka mimo školní vyučování i při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her, poznávacích výletů apod. Důraz v Programu byl kladen nejen na integraci dětí-cizinců do českého kulturního a sociálního prostředí, ale i na výchovu dětí z majoritní společnosti k přijímání dětí-cizinců jako rovnocenných partnerů a zároveň na podporu interkulturní výchovy. Program nebyl zaměřen na podporu vzdělávání dětí ze zemí EU a dětí azylantů, jejichž vzdělávání MŠMT podporuje prostřednictvím rozvojových programů.

Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2016 byla z rozpočtové kapitoly MV do rozpočtové kapitoly MŠMT převedena na podporu integrace cizinců částka **10 mil. Kč**, která

byla navržena k rozdělení v Programu. Celkový požadavek žadatelů o podporu předložených projektů finančními prostředky byl 4 386 317 Kč. V Programu bylo evidováno celkem 11 doručených žádostí. Po formální kontrole nebyl vyřazen z formálních důvodů žádný žadatel. Hodnotící komise posuzovala celkem 11 projektů a v závěru jednání se rozhodla podpořit **8 projektů ve výši 3 064 457 Kč**. Jednalo se o následující příjemce:

- 1) Univerzita Palackého v Olomouci
- 2) Základní škola a Mateřská škola Blansko
- 3) Most pro o. p. s.
- 4) Centrum pro integraci cizinců
- 5) META, o. p. s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů
- 6) InBáze, z.s.
- 7) Česká škola bez hranic, z. s.
- 8) Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, z. s.

VI.2.3.3 Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání v roce 2016 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti, žáky-cizince. Tato spolupráce naplňuje cíl propojit koordinaci aktivit sloužících k vhodnému začleňování a kvalitní výuce dětí, žáků-cizinců, zavádění součinnost jednotlivých aktérů do praxe, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání cizinců a poskytovat systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům i samotným rodinám dětí, žáků-cizinců.

Cílovými skupinami tohoto projektu jsou učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci mateřských, základních a středních škol a další účastníci integrace cizinců (např. rodiny dětí, žáků-cizinců).

V roce 2016 se činnost MŠMT ve spolupráci s NIDV zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků na tzv. **Kontaktní centra podpory**, mezi jejichž aktivity patří např. poradenská činnost, spolupráce se zřizovateli škol, s neziskovými organizacemi, provozování 13 krajských center podpory s krajskými koordinátory a externími odbornými spolupracovníky. Dále bylo schváleno **6 nových akreditací** vzdělávacího programu k problematice odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince a vznikl nový **e-learningový program** „Čeština jako druhý jazyk v českém školství“. Byl inovován web s uveřejněným seznamem odborníků, pracovišť a kontaktů zabývajících se danou problematikou v kraji a bylo provozováno **online poradenství** na webových stránkách www.cizinci.nidv.cz. Byla zahájena práce na formulářích a informacích v jazykových mutacích, které školám pomohou v komunikaci s rodiči-cizinci. V neposlední řadě NIDV v roce 2016 uskutečnil **45 vzdělávacích programů** zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s dětmi, žáky cizinci. V těchto programech bylo proškoleny 1 123 učitelů. Dále bylo v průběhu 78 vzdělávacích programů a informačních seminářů ke společnému vzdělávání informováno o dané problematice celkem 4 092 účastníků.

Na jednotlivých krajských pracovištích byly realizovány následující vzdělávací programy:

- Jak hodnotit a klasifikovat žáky cizince v předmětu český jazyk na základních školách
- Plnění povinné školní docházky v zahraničí
- Hry ve výuce češtiny jako cizího nebo druhého jazyka
- Vzdělávání žáků cizinců v praxi škol

- Integrace dětí/žáků ze zahraničí do českých škol
- Migrace a integrace cizinců v České republice
- Čeština z druhé strany, jak ji učit děti cizince
- Specifika předškolní výuky u dětí cizinců a uprchlíků
- Sociokulturní aspekt ve výuce žáků cizinců na základních a středních školách
- Hudební činnosti při osvojování češtiny jako druhého jazyka

V rámci **ediční činnosti NIDV** byla v roce 2016 vydána řada publikací a materiálů, např. publikace *Český žák cizinec*, *Hezky česky*, *Prázdninový kurz češtiny*, DVD zaměřené na hudební činnosti pro osvojování češtiny jako druhého jazyka pro mateřské školy.

VI.2.3.4 Zkouška z češtiny pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Úkolem MŠMT ve spolupráci s MV je podle usnesení vlády č. 1130/2016 zajistit realizaci Systému zkoušek z češtiny pro cizince a průběžnou informovanost cizinců. MŠMT část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci Národnímu ústavu pro vzdělávání (NÚV), který spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz, koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení a navrhuje a připravuje PR strategii úkolu a základní vzdělávací a výukové materiály.

Webové stránky češtiny pro cizince jsou rozděleny na část pro cizince a část pro zkoušející. Část pro cizince je přeložena do ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány, uchazeči o zkoušku v nich najdou zejména odkaz na termíny zkoušek, seznam škol dle regionu, modelovou verzi zkoušky a průpravná cvičení. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz na webových stránkách MŠMT jak v české, tak anglické verzi. Od roku 2013 zahrnuje portál webové stránky pro zkoušky z českého jazyka a reálií, které jsou požadovány při předložení žádosti o občanství ČR. I tato část je realizována v několika jazykových mutacích.

Přípravu na zkoušku si hradí každý cizinec sám. Bezplatné kurzy organizují Centra na podporu integrace cizinců, která jsou téměř v každém kraji (<http://www.integracnicentra.cz/>), či některé neziskové organizace. Klientům je na krajských odděleních pobytu cizinců OAMP MV, Centrech na podporu integrace cizinců, v některých neziskových organizacích a školách dostupná tištěná brožura s modelovou verzí zkoušky a publikace *Připravte se s námi na zkoušku*. Ve 2. pololetí roku 2016 bylo vydáno revidované vydání publikace odpovídající aktuálně zkoušenému formátu zkoušky A1⁶⁸. Jedná se o praktický učební materiál s konkrétními úkoly, který cizincům usnadní přípravu na zkoušku.

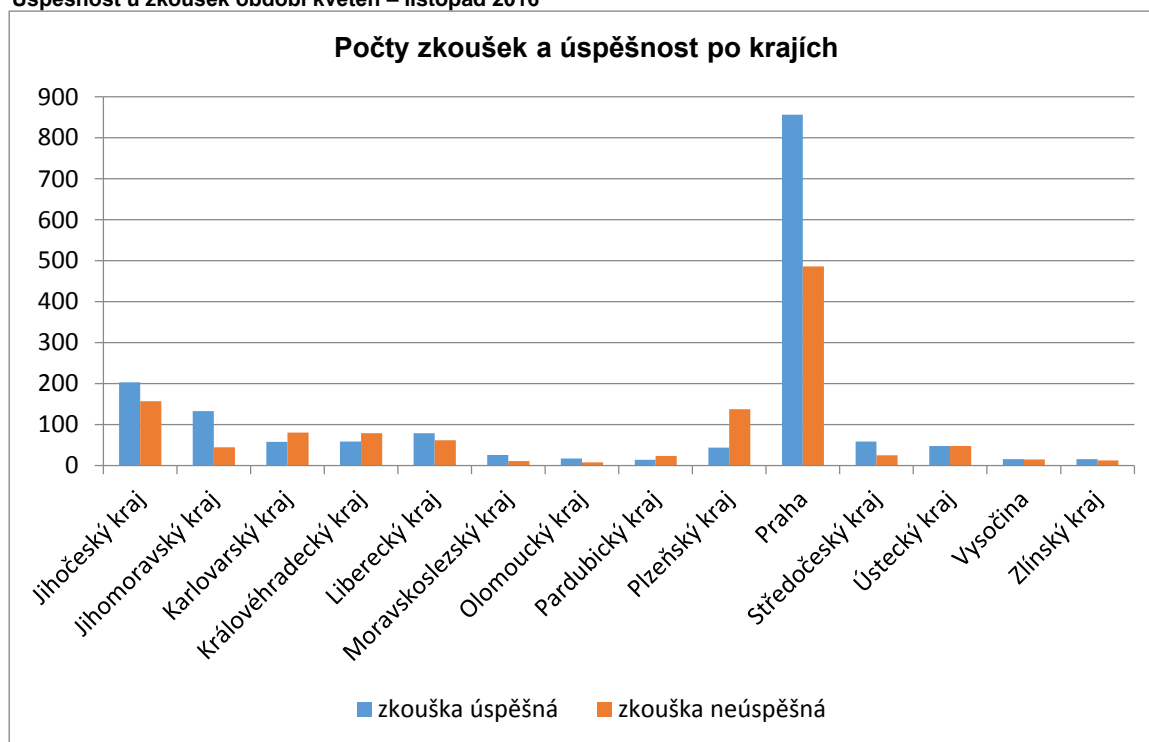
V roce 2016 realizovalo zkoušky 34 škol (jedná se o jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky zřízené krajem a ÚJOP). Od roku 2016 přestaly zkoušet soukromé jazykové školy a pracoviště vysokých škol, s výjimkou pracovišť ÚJOP.

Dne 18. 1. 2016 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 31/2016 Sb. o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu (dále jen nařízení vlády), které nahradilo vyhlášku MŠMT č. 348/2008 Sb., o výuce a zkouškách znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Nařízení vlády dle § 182a zákona č. 326/1999 Sb., stanoví úroveň zkoušky podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, vzor dokladu a seznam škol oprávněných provádět zkoušky

⁶⁸ K dispozici na <http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/?p=nova-prirucka>.

znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území ČR strukturu a termíny předkládání přehledu o počtech zkoušených a jazykové zkoušky rovnocenné pro účely tohoto zákona zkoušce z jazyka.

Úspěšnost u zkoušek období květen – listopad 2016

Zdroj: MŠMT

VI.2.3.4.1 Navýšení úrovně zkoušky

Požadovaná znalost češtiny na úrovni A1 není dostačující oporou pro samostatnou komunikaci cizince. *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2016* ukládá zpracování systému přípravy a zkoušek z češtiny na úrovni A2. Zvažuje se tedy navýšení úrovně zkoušky jako jedné z podmínek pro povolení trvalého pobytu cizincům požadované pro povolení trvalého pobytu cizincům z dosavadní úrovně A1 na úroveň A2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

MŠMT v roce 2016 ve spolupráci s MV zahájilo odbornou diskusi s cílem zohlednit veškeré důsledky zvýšení úrovně tak, aby byl nastaven takový odborný i organizační systém, který v souladu s doporučením Rady Evropy podporuje integraci cizinců a není překážkou integrace. V roce 2016 byla vytvořena rámcová koncepce a metodika zkoušky a byl připraven nový formát zkoušky na úrovni A2. Dále byly v roce 2016 vytvořeny některé materiály na podporu přípravy cizinců ke zkoušce, a to výuková videa z autentických situací a sebehodnotící deskriptory pro češtinu jako druhý jazyk.

Byl proveden sociologický výzkum mezi cizinci s cílem zjistit jejich skutečné jazykové potřeby. Výsledky výzkumu byly zúročeny ve výsledné publikaci Referenční popis češtiny pro účely zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR – úrovně A1, A2, která je zveřejněna na portálu *Čeština pro cizince*⁶⁹.

Ve srovnání se stávající zkouškou je v koncepci zkoušky A2 více akcentována metodika přípravy uchazečů a jsou vyvíjeny konkrétní výukové materiály, které směřují uchazeče k cílené přípravě na zkoušku. Vzhledem k tomu, že je pro cizince nejdůležitější komunikační dovednost,

⁶⁹ Dostupné na http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/?p=referencni-popis-cestiny&hl=cs_CZ.

předpokládá se upřednostnění ústní části zkoušky. Písemná zkouška bude delší s jednou přestávkou.

Na základě statistických dat systému A1 je možné zacílit metodickou podporu pro vybrané státní příslušnosti se zohledněním jejich specifík, např. výukové materiály pro cizince pocházející z Vietnamu, kteří dosahují horších výsledků ve srovnání s cizinci z Ruska a Ukrajiny. Pro posun z úrovně A1 do úrovně A2 se předpokládá cca 160 pedagogických hodin studia češtiny.

VI.2.3.5 Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci

NIDV je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře a programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Na problematiku vzdělávání dětí cizinců jsou zaměřeny následující programy:

- Čeština z druhé strany, jak ji učit děti cizince I
- Čeština z druhé strany, jak ji učit děti cizince II
- Čeština z druhé strany, jak ji učit děti cizince III
- Dvojjazyčná (bilingvní) výchova
- Národnostní menšiny, historie, současnost, multikulturní výchova a lidská práva
- Vzdělávání žáků-cizinců v praxi škol
- Specifika předškolní výuky u dětí-cizinců a uprchlíků
- Odborná podpora pedagogických pracovníků při vzdělávání dvojjazyčných dětí- žáků
- Integrace dětí/žáků ze zahraničí do českých škol
- Hry ve výuce češtiny jako cizího nebo druhého jazyka
- Jak hodnotit a klasifikovat žáky – cizince v předmětu český jazyk na základních školách
- Sociokulturní aspekt ve výuce žáků-cizinců na základních a středních školách
- Plnění povinné školní docházky v zahraničí

VI.2.4 Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na zvyšování informovanosti. V souvislosti s posilováním informovanosti cizinců a majority odbor politiky bydlení MMR na základě žádosti MPSV o součinnost při tvorbě webových stránek www.cizinci.cz připravil přímý odkaz na portál o bydlení www.portalobydleni.cz. Portál je spravován Státním fondem rozvoje bydlení a jsou na něm dostupné veškeré relevantní a pravidelně aktualizované informace v oblasti bydlení.

VI.2.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2016 byly MPO plněny níže uvedené úkoly vyplývající z aktualizované *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postupu pro rok 2016* – Společné soužití:

VI.2.5.1 Informovanost

Na webových stránkách MPO jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podpora podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, EU a Vnitřní trh, Energetika a suroviny, Průmyslu a stavebnictví, e-Komunikace a pošta. V rámci sekce Podpora podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd.

Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Na webových stránkách MPO je v rámci již zmíněné sekce „Podpora podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ pod položkou „Integrace cizinců“ cizinci k dispozici materiál s názvem „Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území ČR“.

Ve stejné záložce – Živnostenské podnikání – jsou „životní situace“ zaměřené na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) nebo jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro občany členských států EU, EHP a Švýcarska a pro občany ze třetích zemí.

Dále je pod záložkou „Centrální registrační místo“ k dispozici, resp. ke stažení *Jednotný registrační formulář*, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití.

VI.2.5.2 Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což může mít zprostředkovaně pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území ČR.

MPO průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických osob a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

VI.2.5.3 Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. MPO prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. MPO prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu i dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje ministerstvo za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

VI.2.5.4 Statistika

MPO předává pravidelně (měsíčně, čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců – podnikajících zahraničních fyzických osob na území ČR Českému statistickému úřadu, MV, MPSV a MF k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace *Cizinci v ČR* vydávané Českým statistickým úřadem.

VI.2.5.5 Financování

Pro rok 2016 nebyly MPO (odboru živností) poskytnuty ani jím nárokovány žádné finanční prostředky na realizaci Koncepce integrace cizinců alokované v rozpočtu MV. MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách MPO).

VI.2.6 Ministerstvo zdravotnictví

VI.2.6.1 Zvyšování informovanosti cizinců

MZ průběžně aktualizuje informační materiály na webových stránkách www.mzcr.cz. V 2016 byly na web k volnému stažení umístěny dvojjazyčné karty pro komunikaci zdravotnického personálu s pacienty-cizinci v 9 verzích (vždy v češtině s překladem do angličtiny, arabštiny, bulharštiny, němčiny, rumunštiny, ruštiny, španělštiny, ukrajinštiny a vietnamštiny). Komunikační karty vznikly pro obory pediatrie, gynekologii a porodnictví a pro interní lékařství. Dále byly zpřístupněny dvě komunikační karty, které obsahují hlavní otázky na téma ošetřovatelství, seznam možných obtíží a pojmy týkající se stravy. Komunikační karty pro zdravotnickou záchrannou službu budou ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou hl. m. Prahy a Asociací zdravotnických záchranných služeb ČR připraveny během první poloviny roku 2017.

Ve 2. Pololetí 2016 MZ nechalo vytisknout (nákladem 10 000 ks) a distribuovat publikaci Rádce pacienta v anglickém jazyce. Distribuce proběhla plošně na celém území ČR (fakultní nemocnice, krajské nemocnice, patientské organizace a další). Publikace je v anglickém jazyce k dispozici volně ke stažení na webu MZ⁷⁰.

VI.2.6.2 Interkulturní vztahy

MZ provedlo analýzu s cílem nalézt nejlepší možné řešení, jak problematiku informovanosti a interkulturních a sociokulturních kompetencí začlenit do vzdělávání lékařských zdravotnických pracovníků. Jako optimální varianta byla odsouhlasena úprava kurzu Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace. Tento kurz je obsažen ve všech vzdělávacích programech lékařských zdravotnických povolání. S ohledem na novelu zákona č. 95/2004 Sb. Bude kvůli změnám v kurzu nezbytné provést úpravy všech vzdělávacích programů. Vzhledem k tomu, že se jedná cca o 120 vzdělávacích programů, bude jejich novelizace probíhat postupně. Dokončení úprav všech vzdělávacích programů s nově upraveným kurzem se předpokládá do konce roku 2018.

VI.2.6.3 Zdravotní pojištění cizinců

Vláda uložila svým usnesením úkol předložit návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců. Novelizace cizineckého práva a zákonů v oblasti zdravotního pojištění vychází zejm. z usnesení vlády č. 992/2014. Nová právní úprava byla zpracována ministerstvy vnitra, financí a zdravotnictví. Materiál byl v roce 2016 předložen do meziresortního připomínkového řízení a dne 23. května 2016 byl projednán vládou. Ta k materiálu nepřijala žádné usnesení. Vláda na svém zasedání neuložila návrh přepracovat, zároveň s ním ale ani nevyslovila souhlas. Integrační opatření v oblasti přístupu cizinců ke zdravotní péči budou případně realizována v závislosti na vývoji dané situace.

VI.2.6.4 Statistika

Statistické údaje týkající se čerpání zdravotní péče cizinci na území ČR sbírá Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR standardně v rámci tzv. resortních výkazů. Sběry dat jsou organizovány ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, na základě jeho vyhlášky. Sběry

⁷⁰ Dostupné na http://www.mzcr.cz/kvalitaabezpeci/obsah/radce-pacienta_2898_29.html.

dat za rok 2016 budou ukončeny v červnu 2017 a na počátku léta budou publikovány aktualizované údaje⁷¹.

VI.2.7 Ministerstvo kultury

V roce 2016 v rámci MK proběhla vnitřní **odborná debata k tématu integrace cizinců**. Cílem této debaty bylo vyprofilování konkrétních záměrů, jakým způsobem lze podporovat prezentaci české kultury, zvyklostí i tradic, a jak seznamovat cizince s hodnotami ČR i EU, s cílem stanovit konkrétní projektové záměry na rok 2017. Ještě v roce 2016 se uskutečnily **dva odborné semináře pro pracovníky v kultuře**, které seznamovaly s danou problematikou. Z odborné debaty potom vyplynuly dva pilotní projekty a některé další projektové záměry, které budou realizovány v následujícím roce.

VI.2.7.1 Portál mezikulturní dialog

Realizátorem portálu www.mezikulturnidialog.cz je příspěvková organizace MK, Institut umění – Divadelní ústav. Portál Mezikulturní dialog se zaměřuje na oblast mezikulturního dialogu a přidružená témata. Jeho součástí je pravidelně rozesílaný newsletter. Mezikulturní dialog je na portálu nahlížen z nejrůznějších perspektiv a portál se zabývá širokým spektrem témat, která jsou s mezikulturním dialogem spojena. Redakce portálu usilovala o to, aby čtenáři o tématech vztahujících se k mezikulturnímu dialogu byli informováni z různých úhlů a aby o nich získávali co nejvíce aktuálních informací.

Pozornost byla i v roce 2016 značně zaměřena na téma migrace vzhledem k aktuálnosti tématu. Portál přinášel nejrůznější články, analýzy, zprávy, komentáře, publikace apod., které se migraci a integraci věnovaly. Redakce portálu reflektovala nejenom situaci v ČR, ale informovala i o aktivitách na úrovni EU (strategie, koncepce, zprávy atd.). Na portálu bylo zároveň zveřejňováno značné množství informací o nejrůznějších workshopech, seminářích a přednáškách o migraci a integraci, které jsou určené pro širokou veřejnost i pro subjekty z neziskového sektoru, jejichž aktivity přispívají k řešení cílů integrační politiky ČR. Prostor byl také věnován informacím pro samotné migranty, jako jsou jazykové a sociokulturní kurzy, společenské, vzdělávací a kulturní akce, právní poradenství apod.

Vedle migrace se portál věnoval zejména národnostním a kulturním menšinám. Šlo o informace především o kulturních a uměleckých akcích, které představují kulturu různých národnostních menšin žijících v ČR. Umění a kultura napomáhají k vzájemnému pochopení jednotlivých národnostních a kulturních menšin a zároveň přispívají k lepšímu porozumění těchto menšin většinovou společností. Tím je navyšován potenciál soužití mnohonárodnostní a mnohokulturní společnosti a prostředí, které současná Evropa představuje.

VI.2.7.2 Dotační programy

Ve výběrových dotačních řízeních vyhlašovaných odborem umění, literatury a knihoven nebyly vzhledem k věcné působnosti odboru realizovány žádné projekty, zaměřené explicitně na podporu integrace cizinců, nicméně v rámci vyhlášených dotačních výběrových řízení MK finančně podpořilo také projekty, které alespoň částečně postihovaly tematiku integrace cizinců. Jednalo se o projekty realizované v rámci programů vyhlašovaných odborem umění, literatury a knihoven, odborem médií a audiovize, odborem církví a odborem ochrany movitého kulturního

⁷¹ Výčet publikací a zdrojů dat, platný k tomuto datu, jsou přístupné na následujících adresách: Publikace Čerpání zdravotní péče cizinci <http://www.uzis.cz/rychle-informace/cerpani-zdravotni-pece-cizinci-roce-2015>, Roční výkaz o čerpání zdravotních služeb cizinci <http://www.uzis.cz/vykazy/vykazy-rok-2016#V> a další údaje na stránkách ČSÚ (zejm. publikace Cizinci v ČR <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr>, <https://www.czso.cz/csu/czso/zivot-cizincu-v-cr>).

dědictví, muzeí a galerií, které přispívají k tomu, aby většinová společnost poznávala odlišnou kulturu a tradice cizinců a aby se cizinci aktivně zapojili do života společnosti, a zároveň napomáhají seznamování cizinců s českou kulturou, hodnotami, zvyklostmi, tradicemi.

Např. v rámci výběrového dotačního řízení *Knihovna 21. století*, určeného knihovnám zapsaným v evidenci knihoven MK, je jedním z okruhů podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Dotace jsou poskytovány na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a cizinců a na akce, seznamující s jinými kulturami. V roce 2016 byly v tomto programu podpořeny projekty v celkové hodnotě 65 000,- Kč.

Ve výběrových řízeních na podporu projektů z oblasti profesionálního hudebního umění vyhlášených oddělením umění jsou podporovány různé kulturní projekty z oblasti profesionálního umění, přičemž při jejich hodnocení ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. Odborná kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice cizinců a jejich integrace. Avšak některé z projektů dotovaných v roce 2016 ve větší či menší míře přispívají k integraci cizinců, např. Multikulturní festival *Colour Meeting* či výstavný a doprovodný program galerie DOX k výstavě *HateFree*.

Projekty podporované odborem médií a audiovizí v oblasti kinematografie a médií primárně nejsou zaměřeny na problematiku integrace cizinců, ale některé projekty se těmto otázkám významně věnují. Podporovány jsou projekty zaměřené na dokumentární filmy a projekty, které seznamují se situací a životem v jiných zemích, kulturními aktivitami jiných národů s vědomím, že poznání těchto kultur přispívá k lepšímu vzájemnému soužití. V roce 2016 byl podpořen např. Jeden svět – Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech, Mezinárodní filmový festival Praha – FEBIOFEST 2016 či Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava.

Odbor církví se ve své dotační politice nezaměřuje na problematiku integrace cizinců. Pro rok 2016 vyhlásil dva granty, v jejichž rámci byly podporovány aktivity zvyšující informovanost a zájem o náboženskou oblast vymezenou činností registrovaných církví a náboženských společností. Jedná se o akce seznamující českou společnost s kulturami a kulturními hodnotami jiných národů.

Muzea a galerie, příspěvkové organizace Ministerstva kultury v gesci odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií, v roce 2016 připravily řadu výstav, přednášek, workshopů a dalších akcí, které seznamovaly s životem, kulturními a duchovními hodnotami převážně mimoevropských zemí a přispěly tak k jejich hlubšímu poznání.

VI.2.8 Úřad vlády ČR

Agentura (odbor) pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR realizovala zejména jednu z klíčových aktivit **Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti** - mediální **kampaň HateFree Culture**. Ta se intenzivně věnovala vyvracení hoaxů a dezinformací týkajících se mj. uprchlíků a tzv. migrační krize. Byly poskytovány ověřené informace a analýzy, případně inspirativní a pozitivní příběhy konkrétních uprchlíků. V roce 2016 bylo uspořádáno 19 workshopů pro školy i veřejnost, 9 veřejných debat o zemích původu uprchlíků a integraci uprchlíků do české společnosti, dále ve Studiu Alta kampaň pořádala 5 *Otevřených snídání*, v kterých mají lidé různého původu a náboženského vyznání možnost se poznat navzájem. V Centru současného umění DOX byla uspořádána výstava „HateFree?“, která se týkala také postojů veřejnosti k uprchlíkům. Projekt byl spolufinancován z finančních mechanismů EHP a Norských fondů.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (SIP) pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany byl v roce 2016 realizován podle *usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954 o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a letech následujících* (dále jen „usnesení vlády“)⁷². Nový integrační program navazuje na již existující asistenci, která je osobám s udělenou mezinárodní ochranou v ČR poskytována od roku 1994. Cílem programu je usnadnit proces integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou především v oblasti výuky **českého jazyka, vstupu na trh práce, bydlení, vzdělávání a rekvalifikací**.

Integrační služby azylantům a poživatelům doplňkové ochrany zprostředkovává na celém území republiky jeden generální poskytovatel integračních služeb (dále „poskytovatel“). Úkolem poskytovatele je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky.

V roce 2016 zajišťovala roli poskytovatele integračních služeb Charita Česká republika, a to na základě Smlouvy o poskytování a úhradě integračních služeb uzavřené mezi Charitou ČR a MV dne 2. 2. 2016. Z prostředků alokovaných v roce 2016 na SIP ve výši 46,5 mil. Kč bylo na zajištění integračních služeb čerpáno 11 996 501 Kč, náklady poskytovatele na koordinaci činily 2 000 000,00 Kč.

Poskytovatel připravuje, v úzké spolupráci s oprávněnou osobou a pracovníky integračních azylových středisek individuální integrační plán (IP). IP je základní dokument popisující integrační cíle u konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech integrace: **bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní**.

V roce 2016 vstoupilo do SIP **celkem 510 oprávněných osob**. V průběhu roku bylo zpracováno 151 integračních plánů pro celkem 319 osob. Z celkového počtu oprávněných osob bylo 63 osloveno, ale do konce roku nebyl zpracován IP a 67 osob, které do SIP vstoupily na podzim 2016, nebylo z časových důvodů do konce roku osloveno vůbec. Zbývajících 61 osob nebylo v rámci SIP aktivních – odmítli účast v SIP nebo nereagovali na opakovaný kontakt.

⁷² Toto usnesení vlády zrušilo usnesení vlády ze dne 30. října 2013 č. 818, o změně usnesení vlády ze dne 14. května 2008 č. 543, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících, ve znění usnesení vlády ze dne 3. května 2010 č. 321.

Počet oprávněných osob SIP v roce 2016 – dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Sýrie	145
Ukrajina	116
Irák	62
Kuba	60
bez státní příslušnosti	26
Afghánistán	20
Arménie	10
Rusko	8
Uzbekistán	7
Moldavsko	6
Turkmenistán	6
Kazachstán	6
Bělorusko	6
Kyrgyzstán	5
Ázerbájdžán	5
Libanon	4
Jemen	3
Zimbabwe	2
Somálsko	2
Eritrea	2
Mongolsko	1
Nigérie	1
Súdán	1
Uganda	1
Venezuela	1
Gruzie	1
Libye	1
Guinea	1
Etiopie	1
Celkem	510

Zdroj: MV

VI.3.1.1 Oblast zajištění bydlení

Kromě zajištění bydlení v rámci individuálních integračních plánů mohly obce prostřednictvím krajů pokračovat v čerpání účelových neinvestičních dotací na zajištění bydlení osob s udělenou mezinárodní ochranou formou úhrady čistého nájemného nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce a dále na úhradu pobytu oprávněných osob v zařízeních sociálních služeb a na rozvoj infrastruktury obce. Toto čerpání je pokračováním závazků z původního SIP, které bude v některých případech pokračovat do roku 2018.

V průběhu roku bylo vydáno celkem 135 rozhodnutí ministra vnitra, na jejichž základě bylo uvolněno obcím 9 587 821 Kč. Dotace byly poskytnuty na úhradu čistého nájemného ve 123 bytech, celkem pro 331 osob. Dále byly poskytnuty dotace na pobyt 5 osob v 5 zařízeních sociálních služeb.

VI.3.2 Oblast výuky českého jazyka

MŠMT je na základě usnesení vlády č. 954 ze dne 20. 11. 2015 o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících garantem v oblasti vzdělávání těchto osob, zejména v oblasti výuky českého jazyka. Tento úkol plní MŠMT v rámci Státního integračního programu (SIP) průběžně od roku 2000. Vzhledem k tomu, že MŠMT nemůže být zajišťovatelem výuky češtiny přímo, vypisuje na zajišťovatele výuky češtiny pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany veřejnou zakázku. Na základě výběrového řízení, které provádí MŠMT ve spolupráci s garantem integrace cizinců na území ČR, je vybírán subjekt, který na základě smlouvy s MŠMT výuku češtiny zajišťuje. Od roku 2016 je tímto subjektem Agentura Parole, s.r.o. Rámcová smlouva o zajištění kurzů českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany na roky 2016 – 2018 mezi MŠMT a Agenturou Parole, s.r.o. byla podepsána 5. 4. 2016. Hodinová dotace 400 hodin výuky pro každého oprávněného frekventanta formou skupinových a individuálních kurzů na celém území ČR zůstala zachována.

V souladu se Smlouvou o zajištění kurzů českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany v roce 2016 hradilo MŠMT náklady na výuku zpětně na základě jednotkové ceny za odučenou hodinu a na základě evidence odučených hodin. Jednotková cena zahrnovala všechny personální, materiální i režijní náklady a náklady na realizaci metodických školení pro lektory. Vyčerpáno bylo celkem **2 794 436 Kč** z celkové alokované částky na výuku osob s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu a doplňkové ochrany.

VI.3.3 Pomoc při vstupu na trh práce

Usnesením vlády je ministru práce a sociálních věcí uloženo:

- a) provádět analýzu poskytování rekvalifikačních programů nezaměstnaným osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 za období červenec 2007 – červen 2008 a v letech následujících a výsledky této analýzy zasílat do 31. 8. Příslušného kalendářního roku ministru vnitra,
- b) průběžně nabízet uzavření individuálního akčního plánu uchazečům o zaměstnání – osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 bez ohledu na jejich věk. Zprávu o plnění tohoto úkolu za období červenec 2007 – červen 2008 a v letech následujících zasílat do 31. 8. Příslušného kalendářního roku ministru vnitra.

VI.3.4 Rozvojový program na podporu osob s udělenou mezinárodní ochranou

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně vyhlašuje rozvojové programy na podporu vzdělávání dětí azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou a dětí cizinců.

VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014, upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství. Oproti předchozí právní úpravě již zákon nepožaduje, aby se žadatelé o udělení státního občanství ČR vzdali svého dosavadního státního občanství. Na druhé straně došlo k rozšíření podmínek pro udělení státního občanství, nově je vyžadováno např. prokázání znalosti českých reálií.

Zákon o státním občanství ČR navíc zjednodušuje nabytí státního občanství v případě osob, které se zdržují na území ČR od deseti let svého věku, tedy pro tzv. druhou generaci cizinců. V daném případě lze činit mezi 18. až 21. rokem věku prohlášení o nabytí státního občanství ČR.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2006 – 2016 (včetně státních občanů Slovenské republiky)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 560	1 158	1 190	1 128	1 088	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897

Zdroj: MV

V roce 2016 bylo uděleno státní občanství ČR 3 897⁷³ cizincům, z toho se jednalo ve 29 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu. Dále bylo, vedle výše uvedeného, vyhověno 22 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR, kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2016 bylo uděleno státní občanství ČR nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 1 426 (o 374 více než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 558 (o 241 více než v předchozím roce), **Slovenska** – 419 (o 309 více než v roce 2015), **Vietnamu** – 405 (o 135 více než v roce 2015) a **Běloruska** – 131 (o 37 více než v roce 2015).

V roce 2016 vydalo MV celkem 404 zamítavých rozhodnutí (o 43 více než v roce 2015). Proti zamítavému rozhodnutí podalo opravný prostředek (rozklad) 145 žadatelů, z toho ministr vnitra vyhověl 17 žadatelům.

Zároveň 1 652 cizinců nabylo státní občanství ČR na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství ČR.

Počet osob, které nabyly státní občanství prohlášením za rok 2016

Ustanovení zákona o státním občanství České republiky	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	529	199	118	14	770	22

Zdroj: MV

Celkem tedy v roce 2016 státní občanství České republiky nabylo udělením či prohlášením 5 549 osob.

⁷³ Jedná se o statistický údaj k 9. 2. 2017. V této souvislosti upozorňujeme, že Ministerstvo vnitra bude ještě i nadále v 1. čtvrtletí roku 2017 zaznamenávat jednotlivé případy složení státoobčanských slibů, ke kterým došlo na sklonku roku 2016, ale do 9. 2. 2017 dosud nebyly krajskými úřady Ministerstvu vnitra oznámeny. Tato nabytí státního občanství České republiky udělením nemohou být v tuto chvíli do statistiky zahrnuty.

VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE A KONTROLNÍ ČINNOST

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

VIII.1.1 Nelegální migrace v České republice – celková situace

Od roku 2008 (vstup do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

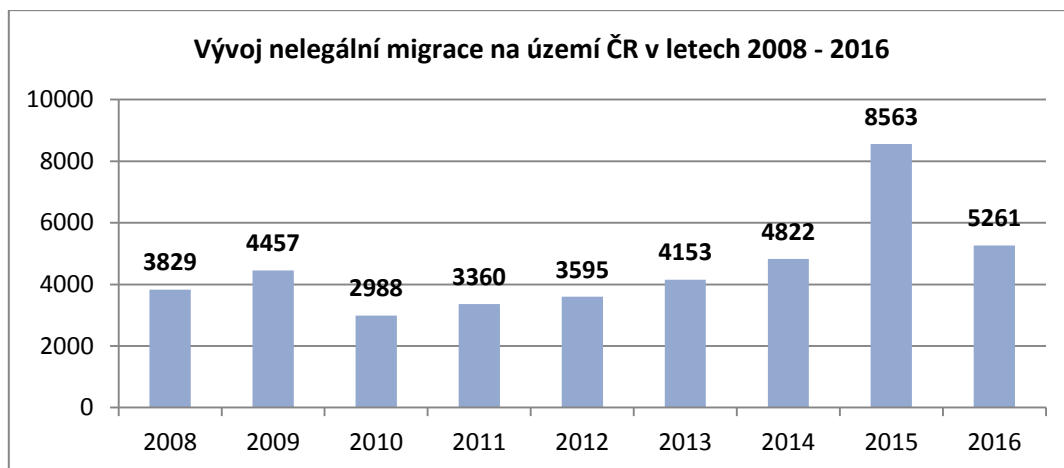
1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (nelegální vstup, překročení doby platnosti pobytu aj.)⁷⁴.

Ačkoliv se v posledních letech ukazuje, že pro mnohé cizince se ČR stává zemí cílovou, z evropského hlediska zůstává nadále zemí tranzitní. Zejména v souvislosti s celosvětovou migrační vlnou, která začala ke konci roku 2014 a gradovala v roce 2015, aby v roce 2016 postupně opadla, je území ČR hojně využíváno cizinci také jako tranzitní prostor pro nelegální migraci zejména do Německa, Francie, Velké Británie a skandinávské státy.

Vývoj nelegální migrace po roce 2008, kdy došlo k zásadním změnám v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru (27. 12. 2007), ukazoval od roku 2011 postupné narůstání ročních počtů. Mezi jednotlivými roky se v období 2011 – 2014 jednalo o zvýšení v rozmezí 7 až 16 %. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu o 78 %. Tedy v roce 2015 je evidován od roku 2008 dosud nejvyšší roční počet zjištěných nelegálních migrantů. Tento rok byl silně ovlivněn „migrační vlnou“, kdy došlo k nárůstu cizinců tranzitujících přes území ČR. Většinu zachycených migrantů tvořily zejména celé rodiny usilující o přesun z balkánských zemí do Německa, zemí západní Evropy či skandinávských zemí. V roce 2016 došlo k výraznému poklesu případů nelegální migrace, a to o 39 %. Nižší počet zadržených nelegálních migrantů na území ČR byl zapříčiněn mimo jiné otevřením hraničních přechodů mezi Maďarskem, Rakouskem a Německem. Úplný zlom nastal uzavřením tzv. balkánské cesty, kdy byla neprodyšně uzavřena řecko-makedonská hranice. Dalšími faktory byla jednotlivá opatření (např. politická opatření, změna azylových podmínek atd.) zemí na migračních trasách. V roce 2016 byla většina zadržených nelegálně tranzitujících migrantů žadateli o některý z druhů pobytu na území zejména Maďarska, Rakouska či Slovenska.

⁷⁴ Do této kategorie spadají i případy tzv. tranzitní nelegální migrace.

Zdroj: PČR

Poznámka: 21. 12. 2007 vstup ČR do Schengenu

V období od 1. 1. do 31. 12. 2016 bylo zjištěno⁷⁵ **celkem 5 261 osob při nelegální migraci** na území ČR. V porovnání s rokem 2015 došlo k **výraznému poklesu**, a to o 3 302 osob (tj. o 38,6 % méně). Z celkového počtu bylo 5 039 osob (tj. 95,8 %) odhaleno při nelegálním pobytu⁷⁶ a 222 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR⁷⁷.

Celkem bylo ve sledovaném období roku 2016 při nelegální migraci odhaleno 411 osob **opakovaně**⁷⁸ (tj. 7,8 % z celkového počtu 5 261 osob odhalených při nelegální migraci). Ve srovnání s rokem 2015 se jedná o 171 osob méně (tj. -29,4 %). Na prvním místě ve statistice jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (125 osob, tj. 30,4 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci opakovaně). Další místa ve statistice obsadili státní příslušníci **Kuvajtu** (55 osob), **Libye** (30), **Vietnamu** (24) a **Saudské Arábie** (15).

⁷⁵ Dle vložených hlášení do IS Událost útvary PČR.

⁷⁶ Do kategorie nelegální pobyt spadá i nelegální migrace osob přesunujících se přes naše území pozemní cestou nebo přes vnitřní schengenskou hranici do dalších evropských zemí, tzv. nelegální tranzitní migrace.

⁷⁷ Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u „Ředitelství SCP“, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

⁷⁸ Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrovány v roce aktuálním a v roce předchozím.

Nelegální migrace v ČR v roce 2016 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR					
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes VSH	Zjištěno osob	tj. %
Celkem	5 039	100,0	Celkem	222	100,0
			z toho občané ČR	1	0,5
			cizinci	221	99,5
z toho občané EU	152	3,0	z toho občané EU	1	0,5
občané třetích zemí	4 887	97,0	občané třetího státu	221	99,5
z toho 10 nejčtetnějších státních příslušností			z toho 10 nejčtetnějších státních příslušností		
Ukrajina	1552	30,8	uprchlík 1951	44	19,8
Rusko	402	8,0	Ukrajina	15	6,8
Kuvajt	336	6,7	Albánie	14	6,3
Vietnam	269	5,3	Ázerbájdžán	14	6,3
Afghánistán	155	3,1	Rusko	12	5,4
Sýrie	153	3,0	Turecko	10	4,5
Saudská Arábie	142	2,8	Čína	10	4,5
Moldavsko	134	2,7	Egypt	6	2,7
Čína	132	2,6	Indie	6	2,7
Irák	109	2,2	Sýrie	5	2,3

Zdroj: ŘSCP

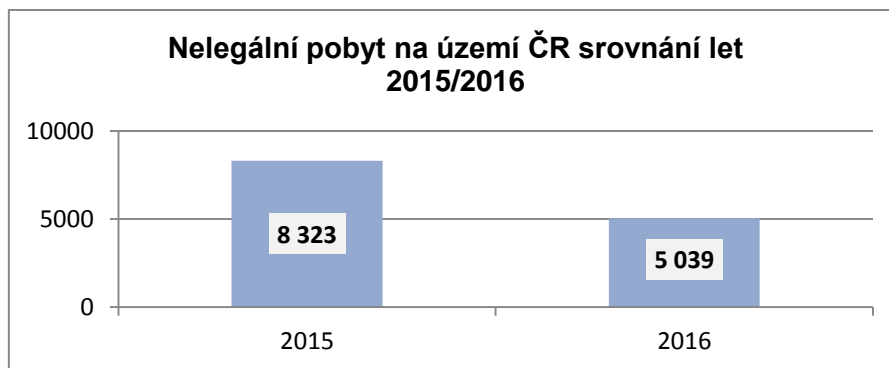
Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci státní příslušníci Ukrajiny. V roce 2015 došlo v rámci migrační vlny ke změně a první místo obsadili státní příslušníci Sýrie. Po opadnutí migrační vlny se tak v roce 2016 na první místo opět vrátili státní příslušníci **Ukrajiny** (1 567 osob, tj. 29,8 %). Na dalších místech ve statistice se umístili státní příslušníci **Ruska** (414 osob, tj. 7,9 %), **Kuvajtu** (338, tj. 6,4 %), **Vietnamu** (272, tj. 5,2 %), **Sýrie** (158, tj. 3,0 %), **Afghánistánu** (157 tj. 3,0 %), **Saudské Arábie** (144, tj. 2,7 %), **Číny** (142, tj. 2,7 %), **Moldavska** (138, tj. 2,6 %) a **Iráku** (112, tj. 2,1 %). Těchto 10 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílelo z 65 %. V obou kategoriích nelegální migrace (nelegální pobyt a nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici) je zastoupení státních příslušností rozdílné. V kategorii nelegálního pobytu jsou na 1. místě státní příslušníci Ukrajiny, zatímco v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici se jedná o uprchlíky dle Konvence 1951.

Pokud nelegální migranty rozčleníme na dvě kategorie, a to děti (do 18 let) a dospělé (nad 18 let), tak v meziročním srovnání došlo ke snížení podílu u dětí. Zatímco v roce 2015 podíl u dětí na celkovém počtu činil 17,4 %, v roce 2016 se jednalo o 10,1 %. Tento nižší podíl odpovídá situaci, kdy v roce 2016 poklesla vlna tranzitní nelegální migrace, při které byly odhalovány celé rodiny (rodiče i s vícero dětmi). Některé děti byly zjištěny bez doprovodu příbuzné dospělé osoby. V roce 2016 byla skutečnost, že dítě nelegálně cestuje bez doprovodu dospělé osoby, zjištěna u 55 dětí. Tyto děti byly řešeny ve spolupráci s Oddělením sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytu zastoupeno více mužů (68 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (32 %) a 36-45 let (20 %).

VIII.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V období od 1. 1. Do 31. 12. 2016 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu 5 039 cizinců**⁷⁹. V meziročním srovnání došlo k **velkému poklesu**, a to o 3 284 osob, což představuje snížení o 39,5 %. V rámci měsíčního vývoje je průměrný měsíční počet roku 2016 cca 420 osob, kdy maximální počet byl dosažen v září (504 osob) a nejnižší počet byl vykázán v prosinci (334 osob). Z dlouhodobějšího hlediska jsou vyšší počty zjištěny většinou od května do září a v období od října do prosince a v lednu naopak nižší počty.

Zdroj: ŘSCP

Osoby byly v drtivé většině (4 959 osob, tj. 98,4 %) zjištěny orgány ČR, část byla také odhalena orgány sousedních států a vrácena dle readmise zpět do ČR (80 osob, tj. 1,6 %). Orgány ČR nelegálně pobývajících osoby zjišťují buď ve vnitrozemí anebo na vzdušných hranicích při cestování přes mezinárodní letiště.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou orgány ČR zjišťováni hlavně ve vnitrozemí (4 089 osob, tj. 82,5 % z celkového počtu 4 959) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (celní správa, úřady práce atd.). Při kontrolní činnosti bylo orgány ČR zjištěno 2 228 osob (tj. 54,5 %) a 1 861 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (tj. 45,5 %). V meziročním srovnání je vykázána zásadní změna u kontrolní činnosti, kdy došlo k markantnímu poklesu o 3 166 osob (tj. +58,7 %). Důvodem snížení tohoto počtu je především nižší počet záchytů nelegálních migrantů při tranzitní migraci přes naše území.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou také odhalováni na vzdušných hranicích (870 osob, tj. 17,5 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR), a to jak na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů)⁸⁰, tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním porovnání došlo k navýšení o 4,2 % (35 osob). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt zjištěn zejména u státních příslušníků **Ruska** (195 osob, tj. 22,4 %) a **Ukrajiny** (123, tj. 14,1 %), dále následovali státní příslušníci **Číny** (91 osob), **Indie** (39) a **Kazachstánu** (35).

Minimální počet osob byl odhalen a v rámci readmise vrácen orgány sousedních států, jednalo se o 80 osob (tj. 1,6 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu). Jde o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývali na území ČR nelegálně. V meziročním srovnání došlo ke snížení o 40 osob (tj. -33,3 %). Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (64 osob) a Polska (14 osob).

⁷⁹ Z důvodu vnitroschengenských pozemních hranic je do kategorie „nelegální pobyt“ začleněna podkategorie „tranzitní nelegální migrace“.

⁸⁰ tzv. „overstayers“

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	8 323	100,0	5 039	100,0	-39,5	-3 284
z toho KŘP						
Praha	2 054	24,7	1 613	32,0	-21,5	-441
Jihomoravský	2 060	24,8	492	9,8	-76,1	-1 568
Jihočeský	139	1,7	59	1,2	-57,6	-80
Pardubický	263	3,2	69	1,4	-73,8	-194
Královéhradecký	120	1,4	93	1,8	-22,5	-27
Vysočina	103	1,2	22	0,4	-78,6	-81
Karlovarský	68	0,8	94	1,9	38,2	26
Liberecký	51	0,6	79	1,6	54,9	28
Olomoucký	22	0,3	34	0,7	54,5	12
Plzeňský	281	3,4	227	4,5	-19,2	-54
Středočeský	435	5,2	231	4,6	-46,9	-204
Moravskoslezský	233	2,8	175	3,5	-24,9	-58
Ústecký	1 418	17,0	767	15,2	-45,9	-651
Zlínský	19	0,2	22	0,4	15,8	3
z toho Ředitelství SCP						
ICP na mezinárodním letišti	835	10,0	881	17,5	5,5	46
PSC Zastávka u Brna	222	2,7	181	3,6	-18,5	-41

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska jednotlivých teritorií⁸¹, kde jsou nelegální migranti nejvíce zjišťováni, je na prvním místě **KŘP Praha**, kde bylo celkem zjištěno 1 613 osob při nelegálním pobytu (tj. 32,0 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Druhé místo ve statistice obsadily útvary **Ředitelství SCP** (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) dohromady s 1 062 osobami (tj. 21,1 %). Na dalších místech jsou evidována **KŘP Ústeckého** (767 osob, tj. 15,2 %) a **Jihomoravského kraje** (492, tj. 9,8 %). Tyto čtyři útvary se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu podílí z cca 80 %.

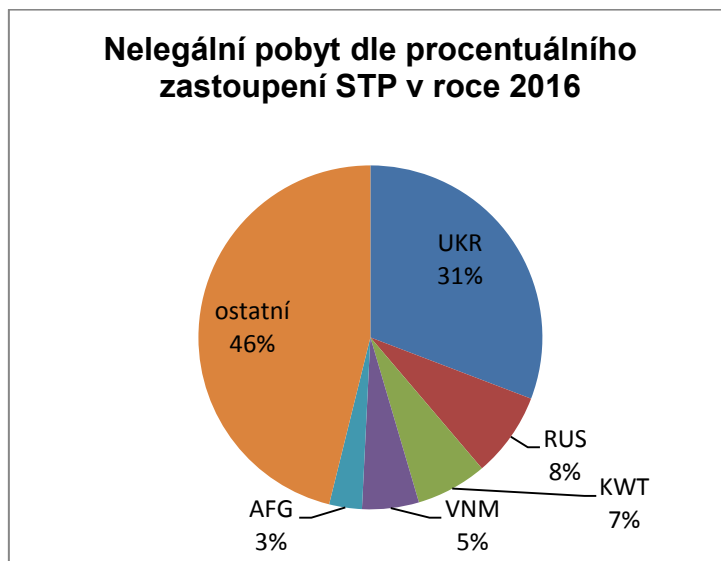
Při meziročním porovnání došlo k poklesu počtu zejména u těch KŘP, přes jejichž teritorium směřovala v loňském roce velká migrační vlna nelegálně tranzitujících migrantů. Jedná se tedy o vysoké poklesy u KŘP Jihomoravského kraje (-1 568 osob, tj. -76,1 %), KŘP Ústeckého kraje (-651 osob, tj. -45,9 %) a KŘP Prahy (-441, tj. -21,5 %).

Meziroční zvýšení je vykázano pouze v nízkých počtech, kdy největší nárůst je evidován u útvarů ŘSCP – inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích (+46 osob, tj. +5,5 %), kdy se jedná o osoby, u kterých je při vycestování přes vzdušnou hranici zjištěn nelegální pobyt.

Co se týká **státní příslušnosti** nelegálních migrantů, převládají občané ze třetích zemí (4 887 osob, tj. 97,0 %) nad občany EU. První místo ve statistice opětovně obsadili státní příslušníci **Ukrajiny** (1 552 osob, tj. 30,8 % z celkového počtu 5 039 osob), u kterých je vykázan nejvyšší meziroční nárůst (+328 osob, tj. +26,8 %). Nejvíce z nich bylo zjištěno u KŘP Praha (polovina z celkového počtu). Většina státních příslušníků Ukrajiny vstupuje do schengenského prostoru, resp. Do ČR legálně a překračují povolenou dobu nebo platnost víza/pobytu. Nejčastěji jsou u těchto osob zjišťována neplatná česká a polská víza. U státních příslušníků Ukrajiny byly také nalezeny maďarské doklady pro malý pohraniční styk, které ale neumožňují vstup do dalších zemí

⁸¹ 14 krajských ředitelství Policie ČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie.

EU/schengenského prostoru (72 osob). Také je u nich nejvyšší zastoupení osob, co se týká předkládání neregulérních cestovních dokladů (175 osob, viz kapitola VIII.1.4 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR) .

Zdroj: ŘSCP

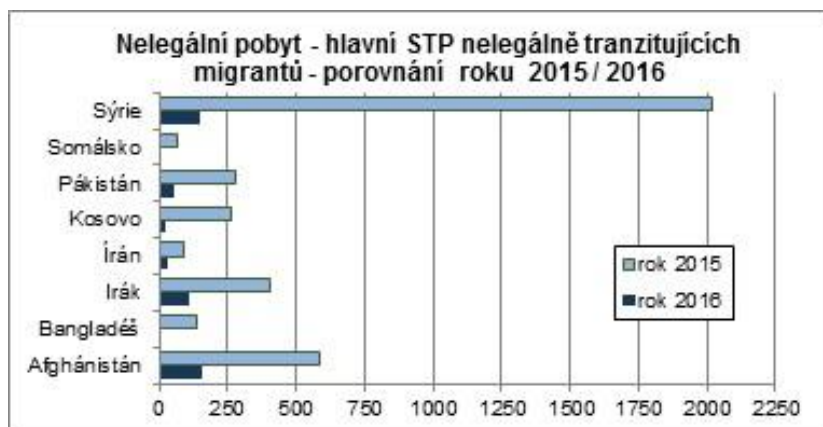
Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska** (402, tj. 8,0 %), kdy cca 50 % počtu bylo odhaleno na vzdušné hranici při vycestování z ČR a 30 % ve vnitrozemí v Praze. Také tito cizinci vstupují na území většinou legálně a překračují povolenou dobu nebo platnost víza/pobytu.

Třetí místo patří státním příslušníkům **Kuvajtu** (336, tj. 6,7 %), kdy se jedná o lázeňské hosty, kteří nevystupují v době platnosti pobytu. Uvedený problém se vyskytl již koncem roku 2012, kdy cizinci, zejména z Blízkého východu, navštěvují česká lázeňská města za účelem léčení, přičemž k uvedenému účelu nedisponují pobytovým oprávněním, který jim pokryje celou délku léčení, a po uplynutí lhůty jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. Nejvíce těchto osob (90 %) bylo zjištěno u KŘP Ústeckého kraje (v Tereziných lázních v Dubí). Z dlouhodobějšího vývoje je nejvíce těchto osob zjištěno v období srpna až září (cca 40 – 45 % z celkového ročního počtu).

Na čtvrtém místě jsou státní příslušníci **Vietnamu** (269, tj. 5,3 %), kdy zhruba 40 % bylo vykázáno v teritoriu KŘP Praha.

Páté místo náleží státním příslušníkům **Afghánistánu** (155, tj. 3,1 %). Nejvíce jich bylo zadrženo v teritoriu KŘP Plzeňského, Jihomoravského a Ústeckého kraje při tranzitní nelegální migraci (nelegální vstup z Rakouska nebo Slovenska s úmyslem cestovat do Německa).

V meziročním srovnání jsou evidovány nejvyšší nárůsty u státních příslušníků **Ukrajiny** (1 552 osob, +328 osob, tj. +26,8 %), **Moldavska** (134, +83, tj. +162,7 %) a **Číny** (132, +60, tj. +83,3 %). Naopak nejvyšší pokles počtu je vykázán u státních příslušností, které byly po utlumení migrační vlny v roce 2016 zjišťovány v nižších počtech. Jedná se zejména o státní příslušníky Sýrie (153 osob, -1 863 osob, tj. -92,4 %), Afghánistánu (155, -428, tj. -73,4 %) a Iráku (109, -294, tj. -73,0 %). Pokles je evidován také u státních příslušníků Kuvajtu (336 osob, -252 osob, tj. -42,9 %) a dalších státních příslušností porušujících platnost pobytu v rámci lázeňské péče (Saúdská Arábie 142, -116, tj. -45,0 % a Libye 66, -69, tj. -51,1 %).

Zdroj: ŘSCP

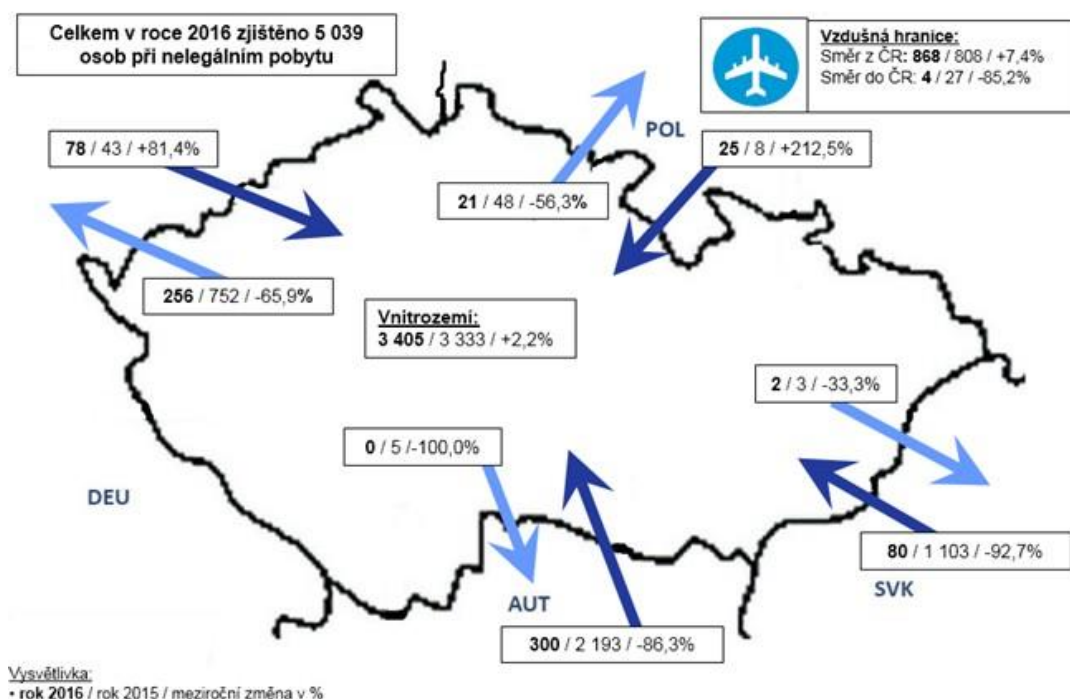
Po zavedených opatřeních České republiky a ostatních států v průběhu roku 2015 proti zvýšenému tlaku **tranzitní nelegální migrace** (např. stálé nebo zvýšené hraniční kontroly, výstavba hraničních plotů, zřízení tranzitních zón aj) se v roce 2016 typické státní příslušnosti nelegálně tranzitující přes území ČR objevují v porovnání s minulým rokem v nižších počtech (Afghánistán – 155 osob, Sýrie – 153, Irák – 109, Pákistán – 55 a Írán – 35). Osoby cestovaly spíše jednotlivě nebo v malých skupinkách, výjimkou bylo šest větších skupin. Jednalo se o skupiny 31 (IRQ), 26 (AFG, PAK), 25 (AFG), 18 (PAK, AFG, IRQ, NPL, GIN, EGY), 17 (IRQ) a 15 (AFG) osob, a to v teritoriu KŘP Plzeňského, Ústeckého a Jihomoravského kraje.

Jak je znázorněno na mapě (viz níže), je právě v rámci typu detekce nelegálních migrantů vidět, že nejvyšší meziroční poklesy jsou evidovány právě na nelegálním vstupu z Rakouska (300 osob, -1 893 osob, tj. -86,3 %) a Slovenska (80, -1 023, tj. -92,7 %) a dále při pokusu osob opustit nelegálně území ČR ve směru do Německa (256, -496, tj. -65,9 %).

Hlavním modem operandi tranzitní nelegální migrace zůstává zneužívání azylových procedur členských států EU/schengenského prostoru a při pohybu přes území využívání zejména mezinárodních vlakových spojů, dodávek a osobních aut (s tím souvisí využití pomoci převaděčů).

V devíti případech byly osoby odhaleny v **úkrytech v dopravních prostředcích**, kdy tři případy byly řešeny u KŘP Jihomoravského kraje a po dvou případech u KŘP Plzeňského, Ústeckého a Středočeského kraje. Celkem se jednalo o 116 osob, z toho nejvíce o státní příslušníky Iráku (50 osob) a Afghánistánu (44). Ve 4 případech se jednalo o osoby ukryté v dodávce (89 osob). Ve 2 případech bylo 19 osob zjištěno v úkrytu kamionu. Netradiční úkryt byl u 6 osob, které se schovávaly v přívěsu za osobním automobilem. Jedna osoba byla odhalena v kufru osobního auta a jedna osoba byla zjištěna ve vlaku.

Nelegální pobyt 2016 – typ detekce osoby

Mezi občany EU dlouhodobě dominují občané **Slovenska**, ve sledovaném období se jednalo o 89 osob, což je 59 % z celkového počtu 152 občanů EU. Dále následují státní příslušníci Bulharska (20 osob) a Rumunska (15 osob). V naprosté většině případů se u občanů EU jedná o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. Trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území ČR (142 osob).

Nelegální pobyt v ČR – TOP 10 – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	8 323	100,0	5 039	100,0	-39,5	-3 284
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	1 224	14,7	1 552	30,8	26,8	328
Rusko	358	4,3	402	8,0	12,3	44
Kuvajt	588	7,1	336	6,7	-42,9	-252
Vietnam	229	2,8	269	5,3	17,5	40
Afgánistán	583	7,0	155	3,1	-73,4	-428
Sýrie	2 016	24,2	153	3,0	-92,4	-1 863
Saúdská Arábie	258	3,1	142	2,8	-45,0	-116
Moldavsko	51	0,6	134	2,7	162,7	83
Čína	72	0,9	132	2,6	83,3	60
Irák	403	4,8	109	2,2	-73,0	-294

Zdroj: RSCP

Celkem u 11,5% osob (580 osob) bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno správní vyhoštění (resp. Trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. S počtem 227 osob (tj. 39,1 %) se nejčastěji jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (jejich podíl osob se zákazem pobytu na celkovém počtu činí 14,6 %).

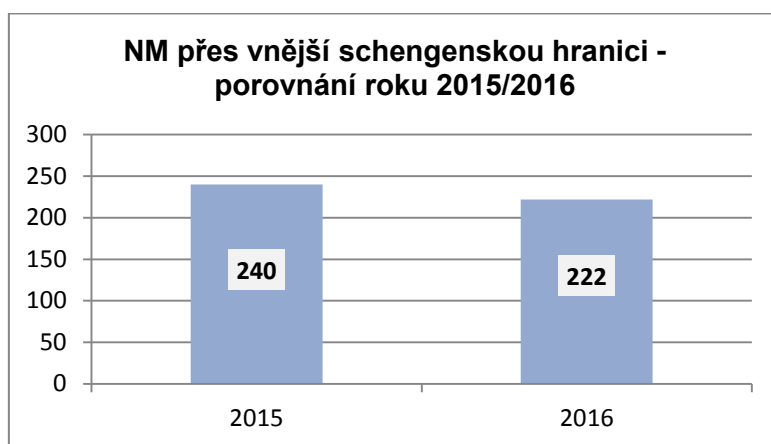
Dále se ve statistice umístili státní příslušníci **Slovenska** (87), **Vietnamu** (44), **Libye** (23) a **Moldavska** (22)⁸².

Budeme-li analyzovat způsob vstupu osob na území ČR před zjištěním jejich nelegálního pobytu⁸³, jestliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území ČR před jejím nelegálním pobytem (zhruba 73 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak u většiny osob **převažoval v roce 2016 legální způsob vstupu** (cca 75 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu). V roce 2015 v souvislosti s vlnou nelegální tranzitní migrace přes území ČR byla situace opačná a převládal nelegální způsob vstupu.

VIII.1.3 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V kategorii „nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici“ jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR (cizinci i občané ČR).

V období od 1. 1. Do 31. 12. 2016 bylo při nelegální **migraci přes vnější schengenskou hranici ČR odhaleno 222 osob**. V meziročním porovnání došlo ke snížení o 18 osob (tj. o 7,5 %). Kromě 8 osob, byly osoby odhaleny na mezinárodním letišti v Praze-Ruzyni.

Zdroj: ŘSCP

Stejně jako v předchozím roce, bylo zjištěno celkem 47 státních příslušností. Nejvíce se jednalo o **uprchlíky dle Konvence 1951** (44 osob), kdy všechny osoby přicestovaly z Velké Británie bez platných víz. V meziročním srovnání došlo k drobnému zvýšení o 6 osob. Na druhém místě jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (15 osob), kteří byli zjišťováni jak na příletu (8 osob), tak odletu (7). V porovnání s rokem 2015 došlo k poklesu o 17 osob (tj. -53,1 %). Třetí místo ve statistice patří státním příslušníkům **Ázerbájdžánu** a **Albánie** (po 14 osobách). Ázerbájdžánci byli odhaleni vždy na příletu a v meziročním srovnání je evidováno zvýšení o 11 osob. Albánci byli zjištěni více na odletu (10 osob) než příletu (4) a v meziročním porovnání došlo k poklesu o 7 osob. Na čtvrtém místě se umístili státní příslušníci **Ruska** (12 osob), kteří byli odhaleni vždy na příletu. U Rusů je registrována největší meziroční změna, a to pokles o 35 osob (tj. -74,5 %). Páté místo

⁸² Od roku 2008 se postupně snižuje počet osob zjištěných při nelegální migraci, kterým bylo vydáno správní vyhoštění a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. Tento pokles lze dát do souvislosti s rokem 2011 a přijetím tzv. „návrátové směrnice“, díky níž se upřednostňuje navracení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Také je vydáváno správní rozhodnutí na kratší dobu, před rokem 2011 převládala doba „zákazu pobytu“ na 3 roky nebo 1 rok, kdežto nyní je doba „zákazu pobytu“ v rozmezí několika měsíců (nejčastěji 3 a 6 měsíců) až jeden rok.

⁸³ Po vstupu do schengenského prostoru (pozemní hranice se stala vnitřní schengenskou hranicí, kde neprobíhá hraniční kontrola) je mnohdy obtížné zjistit, jak, kdy a kde osoba na naše území vstoupila.

náleží státním příslušníkům **Číny** a **Turecka** (po 10 osobách). U obou státních příslušností platí, že byli zjištěni vždy na příletu a v meziročním porovnání není evidována výrazná změna (CHN +1 osoba; TUR -1 osoba).

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – TOP 5 st. příslušností – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	240	100,0	222	100,0	-7,5	-18
z toho nejvíce st. příslušnost:						
uprchlík 1951	38	15,8	44	19,8	15,8	6
Ukrajina	32	13,3	15	6,8	-53,1	-17
Albánie	21	8,8	14	6,3	-33,3	-7
Ázerbájdžán	3	1,3	14	6,3	366,7	11
Rusko	47	19,6	12	5,4	-74,5	-35
Turecko	11	4,6	10	4,5	-9,1	-1
Čína	9	3,8	10	5	11,1	1

Zdroj: ŘSCP

Naprostá většina osob byla odhalena ve směru do ČR (199 osob, tj. 89,6 %). V meziročním srovnání došlo k mírnému zvýšení, a to o 5 osob (tj. +2,6 %). Naopak ve směru z ČR (23 osob, tj. 10,4 %) je evidován meziroční pokles o polovinu (-23 osob). Ve směru do ČR bylo nejvíce nelegálních migrantů zjištěno na příletu z Londýna (49 osob), Dubaje (28), Istanbulu (23) a Moskvy (20). Jedná se dlouhodobě o rizikové destinace. U destinace odletu byl preferován Londýn (13 osob) a Dublin (6).

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – směr – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	240	100,0	222	100,0	-7,5	-18
z toho						
ve směru z ČR	46	19,2	23	10,4	-50,0	-23
ve směru do ČR	194	80,8	199	89,6	2,6	5

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu 222 osob zjištěných při nelegální migraci přes vnější schengenské hranice jich 51 předložilo neregulární cestovní doklad (viz níže).

VIII.1.4 Použití neregulárních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

VIII.1.4.1 Neregulární cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **51 osob** použilo při nelegálním překročení vnější schengenské hranice **neregulární cestovní doklad** (tj. 22,9 % z celkového počtu zjištěných nelegálních migrantů na vnější schengenské hranici). Ve srovnání s minulým rokem došlo ke snížení o 19 osob (tj. o 27,1 % méně). V rámci jednotlivých směrů je pokles evidován na odletu z ČR, kdy v hodnoceném období bylo odhaleno 23 osob, zatímco za rok 2015 se jednalo o 46 osob. Ve směru na příletu je v meziročním srovnání vykázán mírný nárůst (rok 2016: 28 osob, rok 2015: 24 osob).

Nejčastěji se neregulárním cestovním dokladem prokázali státní příslušníci **Albánie** (10 osob, tj. 19,6 %), u nichž se jedná o meziroční snížení o 6 osob (tj. -37,5 %) a všichni byli odhaleni na směru z ČR, kdy 7 osob již přicestovalo legálně. Cílovou destinací byla letiště v Irsku a Velké Británii (Londýn, Dublin, Manchester). Shodný modus operandi státních příslušníků Albánie, kdy většinou v rámci bezvízového styku přicestují na biometrické doklady a poté při

odletu použijí neregulární cestovní doklady, byl ve větší míře evidován od roku 2013 (22 osob). V následujících letech pokračoval v různé intenzitě (rok 2014 – 3 osoby, rok 2015 – 16 osob).

Dále se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (9 osob, tj. 17,6 %), u kterých došlo v porovnání s rokem 2015 k největšímu meziročnímu poklesu (-12 osob, tj. -57,1 %). Na odletu z ČR jich bylo odhaleno 7 (z toho 6 mělo legální pobyt), kdy cílovou destinací byl Londýn. Celkově jsou lety do Velké Británie a Irska řazeny z hlediska hraniční kontroly mezi rizikové letecké spoje a je jim věnována adekvátní pozornost.

Následovali státní příslušníci **Sýrie** (5 osob, tj. 9,8 %), kteří byli odhaleni na přiletu do ČR, a to z Dubaje (4 osoby) a Istanbulu (1). V roce 2015 nebyl zjištěn žádný státní příslušník Sýrie.

Nelegální migrace na VSH s neregulárním cestovním dokladem – TOP 3 STP osob – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s nereg.cest. dokladem při NM přes VSH	70	100,0	51	100,0	-27,1	-19
z toho nejvíce st.příslušnost						
Albánie	16	22,9	10	19,6	-37,5	-6
Ukrajina	21	30,0	9	17,6	-57,1	-12
Sýrie	-	0,0	5	9,8	-	5

Zdroj: ŘSCP

Celkem bylo zjištěno **52 cestovních dokladů**⁸⁴, z toho se jednalo o 34 cestovních pasů a 18 průkazů totožnosti. Vlastních cestovních dokladů (osoba je platným držitelem dokladu), ve kterých byla provedena neoprávněně změna, bylo odhaleno 23. Nejčastěji bylo v těchto dokladech zjištěno neregulární schengenské vízum, zásah v přechodovém razítku (padělek, vymazání) nebo bianco pobytové oprávnění. Další skupinu dokladů představují falešné nebo pozměněné doklady, kdy předkladatel není vlastníkem dokladu (29 dokladů). Nejčastěji se jednalo o doklady, ve kterých byla vyměněna nebo pozměněna ID stránka nebo zcela padělané doklady. U neregulárních cestovních dokladů v roce 2016 nepřevládala výrazně nějaká státní příslušnost dokladu (veliká rozmanitost – celkem 29 druhů státní příslušnosti dokladu), zjištěny byly hlavně italské doklady (7). V meziročním porovnání došlo k výraznému poklesu u rumunských cestovních dokladů (1 doklad, pokles o 26 dokladů).

VIII.1.4.2 Neregulární cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Neregulárním cestovním dokladem⁸⁵ se při nelegálním pobytu prokázalo **271 osob**. V meziročním srovnání došlo k nárůstu o 37 osob (tj. +15,8 %).

Jednalo se nejvíce o státní příslušníky **Ukrajiny** (175 osob, tj. 64,6 %) a **Moldavska** (41, tj. 15,1 %), kdy se tyto dvě státní příslušnosti na celkovém počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu s využitím neregulárního cestovního dokladu podílí z 80 %. V meziročním srovnání došlo u obou těchto státních příslušností k nejvyšším nárůstům, u státních příslušníků Ukrajiny to představuje zvýšení o 90 osob (tj. +105,9 %) a u státních příslušníků Moldavska o 30 osob (tj. +272,7 %). V porovnání s rokem 2015 pokračoval ve zvýšené míře trend, kdy Ukrajinci předkládali zejména rumunské doklady (124 osob, tj. +76 osob), a to po uplynutí platnosti

⁸⁴ Ne vždy je shodný počet osob a počet neregulárních cestovních dokladů; mohou nastat případy, kdy jeden člověk má více cestovních dokladů anebo naopak na jeden doklad cestuje více osob (např. na jeden doklad cestuje matka s dětmi). Dále byly také odhaleny doklady, které nepatří mezi cestovní doklady, jako např. povolení k pobytu (17 dokladů) a řidičské průkazy (6).

⁸⁵ Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady

povoleného pobytu na území ČR. Stejný trend platil také u státních příslušníků Moldavska (40 osob, +31 osob). Zároveň někteří nelegálně pobývajících státní příslušníci Ukrajiny a Moldavska s neregulérním cestovním dokladem byli často zjištěni při nepovoleném výkonu práce. Největší meziroční poklesy byly vykázány u státních příslušníků Somálska (žádná osoba oproti 41 osob v roce 2015) a Sýrie (4 osoby oproti 40 osobám v roce 2015). Tito cizinci byli v roce 2015 odhaleni při nelegální tranzitní migraci.

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 STP osob – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s nereg.cest. dokladem při nelegálním pobytu	234	100,0	271	100,0	15,8	37
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	85	36,3	175	64,6	105,9	90
Moldavsko	11	4,7	41	15,1	272,7	30
Rusko	2	0,9	6	2,2	200,0	4
Nigérie	5	2,1	6	2,2	20,0	1

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu 271 osob jich 260 bylo odhaleno ve vnitrozemí a 11 na vzdušné hranici. Z 11 osob na vzdušné hranici se jednalo o 4 státní příslušníky Ukrajiny, 2 Ruska a 2 Bosny a Hercegoviny, kteří si zlegalizovali pobyt v schengenském prostoru za pomoci padělků přechodových razítek a 3 státní příslušníci Sýrie byli zjištěni na přiletu z Řecka, kdy zneužili padělky českých pasů.

Celkem bylo odhaleno **277 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 224 průkazů totožnosti a 53 cestovních pasů. V naprosté většině případů byly zneužity doklady státních příslušností patřící mezi země EU (252 dokladů, tj. 90,9 %), z toho nejvíce Rumunska (177), Litvy (27) a Bulharska (20). V drtivé většině předkládali rumunské doklady státní příslušníci Ukrajiny a Moldavska. V případě litevských a bulharských dokladů dominují jako předložitelé státní příslušníci Ukrajiny. Nejvyšší meziroční změna je u rumunských dokladů, a to zvýšení o 104 dokladů (tj. +142,5 %). Největší meziroční pokles je evidován u italských neregulérních cestovních dokladů (4 doklady, o 53 dokladů méně, tj. o 92,9 % méně), které byly v minulém roce zneužívány při nelegální tranzitní migraci státními příslušníky Somálska a Sýrie. U neregulérních cestovních dokladů zjištěných při nelegálním pobytu byly v 75 % užity celkové padělky dokladů.

Kromě neregulérních cestovních dokladů cizinců jsou odhalovány i další neregulérní dokumenty, např. padělky nájemních smluv, řidičské průkazy, průkazy žadatele o udělení azylu, potvrzení o ubytování, potvrzení o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku, pozměněné průkazy k pobytu na území ČR, padělky dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neplatné zdravotní pojištění, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o zůstatku účtu aj. **Problematika neregulérních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin**, cenin, potvrzení atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných statutů, jako jsou například dlouhodobé pobyty.

VIII.1.5 Napomáhání k nelegální migraci

V ČR se napomáhání k nelegální migraci dlouhodobě týká převážně napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. Nelegální migrace přes státní hranice (převaděčství) je zjišťována (s výjimkou roku 2015) v menším počtu.

Napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR je realizováno zejména formou účelového sňatku⁸⁶, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství⁸⁷, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu, zneužívání institutu pozvání atd.

Oddělení dokumentace OCP KŘP⁸⁸ za rok 2016 vykázala **56 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo k výraznému poklesu o 112 osob, což znamená o 66,7 % méně. Z hlediska způsobu napomáhání k nelegální migraci došlo v meziročním srovnání k poklesu počtu v oblasti umožnění nelegálního překročení státní hranice (pokles o 105 osob méně, tj. - 89,0 %), což souvisí s útlumem nelegální migrační vlny, při které byly minulý rok ve zvýšené míře využívány služby převaděčů (většinou řidičů). Mírné zvýšení je evidováno u napomáhání k pobytu formou účelového sňatku (23 osob, +8 osob, tj. +53,3 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	168	100,0	56	100,0	-66,7	-112
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	15	8,9	23	41,1	53,3	8
účelové otcovství a jeho organizování	9	5,4	10	17,9	11,1	1
účelově podané pozvání a jeho organizování	4	2,4	2	3,6	-50,0	-2
umožnění nel. Překročení SH	118	70,2	13	23,2	-89,0	-105
jiné umožnění nel. Pobytu**	22	13,1	8	14,3	-63,6	-14

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: ** např. obstarávání víz, falešných dokumentů apod.

Nejvíce osob napomáhajících k pobytu bylo vykázáno u KŘP Karlovarského (19 osob, tj. 33,9 %), Ústeckého (15, tj. 26,8 %) a Plzeňského kraje (8, tj. 14,3 % osob). Kromě KŘP Karlovarského kraje (+7 osob) došlo u ostatních KŘP k meziročnímu poklesu. Největší meziroční poklesy jsou evidovány u KŘP Jihomoravského (3 osoby, -57 osob, tj. -95,0 %) a Ústeckého kraje (15 osob, -18 osob, tj. -54,5 %), což odpovídá situaci v rámci snížení tlaku migrační vlny, která minulý rok probíhala zejména ve směru z Rakouska a Slovenska (KŘP Jihomoravského kraje) přes naše území do Německa (KŘP Ústeckého kraje).

Z hlediska státní příslušnosti osob, které napomáhaly k nelegální migraci, se na prvním místě ve statistice umístili **občané ČR** (38 osob, tj. 67,9%, -2 osoby, tj. -5,0 %). Občané ČR napomáhali zejména při zlegalizování pobytu, a to především formou účelově uzavřenými sňatky nebo přiznáním otcovství. Na druhém místě jsou s počtem 6 osob státní příslušníci **Ukrajiny**, dále následují po 2 osobách státní příslušníci **Rumunska, Itálie a Vietnamu**.

Oblast **napomáhání k nelegálnímu překročení státních hranic ČR** doznala v roce 2016 markantní pokles. Využití služeb převaděčů (přímý záchyt převaděče) bylo v roce 2016 zjištěno

⁸⁶ Za finanční úplatu občanky ČR uzavírají sňatek na území ČR či v zahraničí (zejména Tunisu a Egyptu) s cizinci. Následně cizinec žádá za předstíraným účelem sloučení rodiny o přechodný pobyt na území ČR a na základě uděleného krátkodobého víza za účelem rodinným přicestuje na území ČR. Při odhalování tohoto trendu je cizinecká policie v kontaktu nejvíce se ZÚ v Nigérii, Tunisku, Egyptě, Alžíru, Itálii, Řecku, Kypru, Německu, Maroku, Polsku, Velké Británii a Španělsku, kde dochází k účelovým sňatkům nejvíce.

⁸⁷ Jednou z forem zneužití je situace, kdy se cizinec запиše do rodného listu dítěte, které je občanem ČR, jako rodič a následně žádá o pobyt za účelem sloučení rodiny s občanem ČR. Další způsoby zneužití jsou, když se český občan запиše do rodného listu dítěte-cizince jako jeho rodič či se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má na území ČR již trvalý pobyt.

⁸⁸ Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší Národní centrála proti organizovanému zločinu.

u 191 osob⁸⁹, což v porovnání s minulým rokem představuje pokles o 583 osob (tj. -75,3 %). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Afghánistánu** (77 osob), **Iráku** (55), **Sýrie** (24) a **Pákistánu** (12). Tyto osoby přes území ČR pouze nelegálně tranzitovaly, ČR pro ně tedy nebyla cílovou zemí. Pokles nelegálně tranzitujících osob, a s tím spojený pokles převaděčů přímo souvisí s uzavřením tzv. balkánské trasy, různými opatřeními na hranicích (např. výstavba plotů, zřízení tranzitních zón pro uprchlíky aj.), azylovými podmínkami států či politickými prohlášení cílových zemí aj. Organizátoři nelegální migrace působí již v domovských zemích migrantů a dále na trase hlavních migračních směrů. Migrantů jsou převaděči po zaplacení požadované částky instruováni k další cestě přes vnější schengenskou hranici až do cílové země, v některých případech jim jsou poskytnuty pozměněné nebo falešné doklady. Část migrantů je přímo přepravována převaděči, většinou se jedná o řidiče vozidel, a právě u těchto osob poté dochází k záchytu.

Napomáhání k tranzitní nelegální migraci a v posledních letech zejména k pobytu na území ČR je realizováno za použití **neregulérních dokladů**. Rozšířeným trendem (výrazné zvýšení od roku 2015) je výskyt záchytu padělaných či pozměněných rumunských ID karet převážně u státních příslušníků Ukrajiny a Moldavska. I v roce 2016 se opět potvrdily **informace o působení mezinárodních cizojazyčných zločineckých skupin v ČR, které se podílí na výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů**, kteří se již na území evropských států, včetně ČR, nacházejí, nebo jsou různými způsoby zasílány do třetích zemí, odkud se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do Evropy. V některých případech jsou právě české doklady zasílány do zahraničí, kde jsou zločineckými skupinami pozměňovány a dále distribuovány. Tato činnost je doménou zejména arabské, bulharské, arménské a v poslední době také rumunské komunity.

V rámci napomáhání k pobytu probíhá šetření ve věci **úcelově zakládaných škol a vzdělávacích institucí**. Aktuálně je tento trend zaznamenáván v komunitě indických a bangladéšských občanů, ale mezi osobami využívajícími tohoto systému jsou i jiné státy (Ukrajina, Makedonie apod.). Školy a instituce jsou zakládány na živnostenské oprávnění nebo jako společnost s ručením omezená, a jelikož nemají certifikaci MŠMT, nelze při jejich prověřování či kontrole využívat nastavené spolupráce a nástroje MŠMT (školní inspekce, statistiky apod.).

V souvislosti s povolováním pobytu za účelem studia byla v roce 2016 realizována pracovníky Národní centrály proti organizovanému zločinu mezinárodní organizovaná skupina, která za úplatu zajišťovala velkému množství žadatelů (převážně z postsovětských republik) bezproblémový průběh nostrifikačních zkoušek (uznání dosaženého stupně zahraničního vzdělání domácími úřady) v několika krajských městech. Tito žadatelé se v některých případech nemuseli ani osobně zúčastnit této zkoušky. Členové této skupiny rovněž zajišťovali padělaná polská a norská víza. Mezi členy této skupiny patřili kromě cizinců i zaměstnanci státních institucí. V rámci udělování trvalého pobytu dochází také k trestné činnosti u vykonání jazykových zkoušek (skládání neregulérních zkoušek cizinci, kdy hlavními trendy jsou záměny osob, podvody u zkoušek a pak obcházení systému zkoušek ve spojení s korupcí zkoušejících).

⁸⁹ Dle údajů z databáze NVPO.

VIII.2 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.2.1 Kontrolní činnost Policie České republiky

VIII.2.1.1 Služba cizinecké policie

Hlavním a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci, a s tím spojených rizik byla v roce 2016, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR ve vnitrozemí.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odboru cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V roce 2016 bylo dle údajů z KŘP uskutečněno odbory cizinecké policie **267 013 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání bylo evidováno mírné zvýšení počtu o 5,4 % (+13 574 kontrol). Vysoký počet byl evidován také, co se týká počtu zkontrolovaných cizinců (1 899 677.), kde došlo k meziročnímu nárůstu počtu o 29 %⁹⁰.

Kontrolní činnost - porovnání shodných období roku 2015/2016

Období	1.1. – 31.12. 2015	1.1. – 31.12. 2016	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	253 439	267 013	5,4	13 574
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS)	17 317	35 017	102,2	17 700
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	28 072	26 591	-5,3	-1 481
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	35 965	38 089	5,9	2 124
počet kontrol jiných objektů	171 168	194 434	13,6	23 266
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	1 475 299	1 899 677	28,8	424 378

Zdroj: ŘSCP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2016 nejvíce provedeno pobytových kontrol u KŘP Jihomoravského kraje (22,8 %), Prahy (12,3 %), Ústeckého kraje (11,9 %), kraje Vysočina (11,3 %) a Zlínského kraje (8,4 %). Nejvyšší meziroční nárůst je evidován u KŘP Jihomoravského (+18 343 kontrol, tj. +43,0 %), Ústeckého (+7 861, tj. +32,9 %), Pardubického (+3 576, tj. +37,8 %) a Zlínského kraje (2 692, tj. +13,6 %). K meziročně největšímu poklesu došlo u KŘP Praha (-11 767, tj. -26,4 %).

Při pobytových kontrolách se policisté zaměřují na kontrolu **ubytovacích zařízení**, kde byly zjišťovány **nedostatky v plnění povinností ze strany ubytovatelů**, zejména pak při vedení údajů o ubytovaných osobách v domovních knihách a dále pak nedostatky v plnění hlášené povinnosti dle zákona o pobytu cizinců⁹¹. Zjištěná porušení povinností ubytovatelů vyplývající z zák. č. 326/1999 Sb. Byla řešena jako správní delikty fyzických nebo právnických osob zpravidla v blokovém řízení. V roce 2016 bylo zjištěno **1 564 správních deliktů právnických osob** –

⁹⁰ poměr mezi počtem kontrol a vysokým počtem kontrolovaných cizinců lze dovodit např. v souvislosti s jednou pobytovou kontrolou vlaku, kde je ale zkontrolován velký počet cizinců.

⁹¹ Zákon o pobytu cizinců zatím nestanovuje povinnost ubytovatele zasílat přihlašovací lístky ubytovaných elektronickou cestou, legislativní změna, která tento problém odstraní, by měla být realizována novelou zákona o pobytu cizinců v roce 2017.

ubytovatelů (tj. +27 deliktů, tj. +1,8 %). V oblasti ubytovávání cizinců pokračuje trend, kdy v oficiálních ubytovacích zařízeních (ubytovny, penziony, hotely) se vyskytují osoby bez povoleného pobytu na území jen minimálně. Takoví cizinci jsou ubytováni většinou v soukromí, kde je pobytová kontrola obtížná. Obdobnou situaci přesunu z ubytoven do ubytování v soukromí zaznamenáváme i u legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí. Vzhledem k trendům v oblasti zaměstnávání cizinců z důvodu nedostatku pracovní síly byl zaznamenán nárůst počtu nových ubytoven nebo obnovení částečně zaniklých ubytoven.

Při kontrolách je také prověřována skutečnost, zda cizinec není **zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo bez povolení k zaměstnání**, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, kasina, herny atd.). Tyto kontroly probíhají povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní službou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí, kdy účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy. Způsob společných kontrol je efektivní, neboť umožňuje využití různých zákonných zmocnění a oprávnění, kterými jednotlivé složky disponují.

U tohoto typu kontrolní činnosti je zjišťováno, že cizinci často využívají k neoprávněnému pracovnímu pobytu v ČR krátkodobá víza nebo dlouhodobá pobytová oprávnění⁹², ve většině případů vystavená Polskem. Často jsou v této souvislosti také zjišťováni cizinci ze třetích zemí, kteří se snaží vydávat za státní příslušníky členských zemí EU (nepotřebují povolení k zaměstnání) a za tímto účelem si pořízují neregulérní doklady totožnosti některé unijní země.

V roce 2016 byl zintenzivněn výkon služby odborů cizinecké policie v průmyslových lokalitách s velkými výrobními závody a logistickými komplexy (např. Rychnov nad Kněžnou, Solnice, Kvasiny, okolí Plzně aj.), kde výrazně narostl počet protiprávních jednání cizinců ze třetích zemí, ale i zemí EU, kteří se dopouštějí hlavně různých forem přestupkových jednání. Úzká součinnost byla v tomto směru navázána dalšími orgány státní správy a samosprávy.

Kromě zneužívání schengenských víz do 90 dnů a dlouhodobých víz pro pobyt na území ČR (především za účelem zaměstnání) bylo při pobytových kontrolách zjištěno zneužívání dokladů pro malý pohraniční styk. Jedná se o případy zneužívání karty „local border traffic permit“ vydané orgány Maďarska, která opravňuje osobu pouze pro vstup a pobyt v Maďarsku v pásmu 30 km od ukrajinsko-maďarské hranice.

Při realizaci pobytových kontrol má svou roli i **součinnost s OAMP MV**. Jedná se o prověrky dodržování nepřetržitého pobytu cizinců na území ČR při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu, kontrolu fyzického zdržování se ve společné domácnosti, dále je prováděno šetření k právnickým a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání a byly předávány informace pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti atd. V návaznosti na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu⁹³ došlo v roce 2016 k výraznému poklesu požadovaných pobytových kontrol za účelem ověření pobytu cizinců, jež jsou žadateli o udělení dlouhodobého pobytu na území ČR. Probíhala spolupráce OCP s OAMP MV v oblasti odhalování neregulérních dokladů. Nově byly zahájeny kontroly žádostí cizinců o dlouhodobá víza zasílaných ze zastupitelských úřadů (pravost rejstříku trestů domovských států cizinců).

⁹² Kromě zneužívání schengenských víz a dlouhodobých víz pro pobyt na území ČR bylo při pobytových kontrolách zjištěno také zneužívání dokladů pro malý pohraniční styk vydaných maďarskými orgány pro vstup a pobyt v pásmu ukrajinsko-maďarské hranice.

⁹³ Nejvyšší správní soud konstatoval, že pokud cizinec nemá na území ČR ubytování, není důvod k neudělení pobytového oprávnění.

Kontroly jsou prováděny také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek** žadatelů (kontrola dokladů předkládaných cizinci při registraci ke zkoušce, pobytové oprávnění cizince a jeho totožnost). V roce 2016 pokračovalo ŘSCP v jednání s MŠMT na základě odhalování trestné činnosti spojené s jazykovými zkouškami⁹⁴ pro cizince při udělování trvalého pobytu. Aktuálně přetrvávají pokusy o skládání neregulérních zkoušek cizinci, kdy hlavními trendy jsou záměny osob, podvody u zkoušek a pak obcházení systému zkoušek ve spojení s korupcí zkoušejících.

Dále probíhaly kontroly pobytu cizinců, zejména u cizinců ze třetích zemí, s povoleným pobytem za účelem **studia** s cílem zjistit případné zneužívání pobytu k obcházení zákona o pobytu cizinců. Jako problematické se jeví soukromé subjekty, které provádějí výuku v soukromých prostorách, některé subjekty jsou zřizovány účelově k získávání dalších studentů, kteří zde ale fakticky podnikají, v dalších případech studenti přecházejí z jedné školy na druhou, jen aby prodloužili a legalizovali svůj pobyt na území.

Specifické kontroly jsou prováděny **v příhraničí**. Dochází k tipování podezřelých objektů v oblasti odhalování omamných a psychotropních látek. Zapojování státních příslušníků Vietnamu do výroby a distribuce drog lze sledovat na tržnicích v příhraničí s Německem. Omamné a psychotropní látky jsou sice částečně určeny pro distribuci uvnitř asijské komunity, ale vzhledem k rozsahu produkce je většina vyvážena do zahraničí, zejména do Německa. Prodejci na tržnicích jsou prověřováni při běžných pobytových kontrolách, policisté prověřují dopravní prostředky v blízkosti tržnic (pro přítomnost drog či látek potřebných pro jejich výrobu). Pobytové kontroly jsou také konány v nočních klubech, jejichž vysoká koncentrace je v příhraničí, a to v úzké součinnosti s expoziturou Národní centrály proti organizovanému zločinu.

V souvislosti s kontrolami zaměřenými na tranzitní nelegální migraci byla realizována **schengenská vnitrostátní pátrání na hlavních silničních komunikacích** směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu, dále pak ve vytipovaných objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců, popř. cizinců porušujících právní normy ČR. Schengenské vnitrostátní pátrání bylo realizováno také v rámci kontrol mezinárodních vlakových spojů a autobusových linek. Nelegálními migranty jsou k přesunu přes naše území využívána také motorová vozidla, a to jak osobní, dodávková, tak nákladní (případy převaděčů, osob v úkrytu).

VIII.2.1.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V souvislosti se zapojením ČR (od září 2015) do projektu **EMPACT pro prioritu Nelegální migrace**, se ČR v průběhu roku 2016 zapojila do aktivit Operačního akčního plánu 2016 a rovněž se podílela na tvorbě Operačního akčního plánu 2017, kdy je do některých naplánovaných aktivit spojených s bojem proti převaděčství a padělaným dokladům přímo zapojena. Proběhla jednání na úrovni členských států V4 k problematice nelegální migrace jakož i jednání v rámci členských států Salcburského fóra. Na těchto jednáních proběhla zejména výměna aktuálních informací v oblasti boje proti nelegální migraci, aktuální trendy a způsoby páčání organizované trestné činnosti v rámci uvedené problematiky, jakož i nastavena další spolupráce zejména při sdílení operativních informací.

Ve dnech 10. – 16. 10. 2016 proběhla v součinnosti s Národním centrem pro kontrolu dokladů ŘSCP **operace ELSTER**, která je součástí aktivity EMPACT Nelegální migrace/ID Fraud pod záštitou Francie. Operace byla součástí společných akčních dnů členských států EU (JAD) pro rok 2016 a proběhla současně na území Belgie, České Republiky, Kypru, Finska, Francie,

⁹⁴ Od 1. 1. 2016 došlo ke změně v oblasti vykonávání jazykových zkoušek cizinců žádajících o trvalý pobyt, neboť zkoušky se vykonávají pouze na státních školách.

Německa, Řecka, Itálie, Nizozemí, Portugalska, Polska, Rumunska, Španělska, Švýcarska a Spojeného království, s podporou EUROPOLU a FRONTEXU, kdy byla zaměřena na padělané/neregulérní doklady zjištěné na mezinárodních letištích.

V souvislosti se zapojením do subprojektu **ETUTU THB**, docházelo k výměně a sdílení informací z vyšetřování případů obchodování s lidmi se zaměřením na nigerijské kriminální skupiny, jejichž aktivity se projeví rovněž na území ČR. V dubnu 2016 proběhl tzv. „Action day“ se zaměřením na monitoring nigerijských kriminálních skupin v prostitučním prostředí na území konkrétních členských států EU. V rámci ČR se do této kontrolní akce zapojilo 178 policistů ÚOOZ SKPV a SCP. Kontroly proběhly na celém území ČR, byly prováděny lustrace, prověrky a šetření k zájmovým osobám a věcem. Získané informace byly zaslány k analýze do EUROPOLu. Celkem bylo zkontrolováno v prostitučním prostředí 275 osob, mezi nimi 19 žen nigerijské státní příslušnosti. Doklady totožnosti, kterými se prokazovaly, byly vydány v Itálii, ve Španělsku a ve Francii.

V rámci zapojení do projektu **EMPACT THB** proběhl v říjnu 2016 další „Action day“ pod krycím názvem „Ciconia Alba“ jako celoevropská kontrolní akce. V rámci ČR byla provedena na území hl. m. Prahy, v Jihočeském kraji, v Plzeňském kraji, Ústeckém kraji, Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji, Jihomoravském kraji, Olomouckém kraji a Moravskoslezském kraji. Do akce bylo zapojeno 180 policistů NCOZ SKPV a SCP. V jejím průběhu bylo zkontrolováno v 50 nočních podnicích celkem 528 osob, z tohoto počtu se jednalo o 190 cizinců. Byla prováděna výměna informací k osobám, u nichž bylo zjištěno spojení s kriminálním prostředím. Akce proběhla pod záštitou EUROPOLu, předmětem zájmu byly kriminálně relevantní informace, údaje k identifikačním dokladům, typy a čísla víz, telefonní čísla, fotografie a motorová vozidla.

Vybrané případy trestné činnosti:

V roce 2016 byl *Expoziturou Hradec Králové* realizován **TS „ZEVA“**, kdy členové mezinárodní organizované skupiny za úplaty zajišťovaly velkému množství žadatelů (převážně z postsovětských republik) bezproblémový průběh nostrifikačních zkoušek v několika krajských městech. Tito žadatelé se v některých případech nemuseli ani osobně zúčastnit této zkoušky. Nostrifikační zkouška je jednou z podmínek k vydání povolení k pobytu na území ČR. Členové této skupiny rovněž zajišťovali padělaná polská a norská víza. Členům této skupiny mezinárodní organizované skupiny bylo dle § 160 tr. Řádu sděleno obvinění pro **zločin Padělání a pozměňování veřejné listiny dle § 348 odst. 1, 3 písm. A) trestního zákoníku, přečin Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, odst. 2 písm. B) trestního zákoníku, přečin Přijetí úplatku dle § 331 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku a přečin Podplacení dle § 332 odst. 1 trestního zákoníku**. Mezi členy této skupiny patřili mimo cizince i zaměstnanci státních institucí.

V květnu 2016 byla *Odborem obchodování s lidmi a nelegální migrace* pod krycím názvem „**TURMAN**“, na území Prahy, Plzně, Opavy, České lípy a Kralup nad Vltavou v součinnosti se SCP a ÚRN realizována mezinárodní organizovaná skupina 10 pachatelů pro **zločin Padělání a pozměnění veřejné listiny dle § 348 odst. 1, 3 písm. A) trestního zákoníku a přečin Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, 2 písm. B) trestního zákoníku**. Členové této mezinárodní organizované skupiny z území ČR nejméně od 28. 5. 2014 za úplaty organizovali a zajišťovali padělání a pozměňování a následnou distribuci zejména litevských cestovních dokladů, občanských a řidičských průkazů. Objednavateli byli zpravidla cizinci z třetích zemí, kteří nesplňují podmínky pro udělení pobytu na území Evropské unie. Hotové padělky byly z Litevské republiky dopravovány prostřednictvím kurýrů či přepravních služeb do České republiky, kde byly dále distribuovány koncovým uživatelům nebo dalším prostředníkům žijících v České republice či v jiných státech EU. Z uvedených trestných činností bylo následně obviněno 8 osob ukrajinské státní příslušnosti, 1 osoba litevské státní příslušnosti a 1 osoba běloruské státní příslušnosti. V souvislosti s uvedenou realizací bylo v součinnosti s OCP zajištěno celkem 7 osob cizí státní příslušnosti, které na území ČR pobývaly nelegálně, kdy se prokazovaly padělanými litevskými doklady, které byly obstarány uvedenou mezinárodně organizovanou skupinou.

Rovněž v květnu 2016 byla *Odborem obchodování s lidmi a nelegální migrace* pod krycím názvem „**GRINGO**“ realizována mezinárodní organizovaná skupina (státní příslušnost Súdán, Ukrajina, Kongo), která nejméně od listopadu 2014 v České republice obstarávala odcizené nebo ztracené doklady totožnosti a tyto následně zasílala k padělání do řeckých Atén, odkud měly být následně distribuovány nelegálním migrantům ze třetích zemí. Platné doklady měla v ČR skupina i vykupovat přímo od právoplatných majitelů. Tato skupina se dále zabývala i distribucí padělaných vízových schengenských štítků, které zajišťovala přímo od padělatelů v Řecku. Padělané vízové štítky, které do ČR putovaly zasilatelskými společnostmi, byly v České republice následně pozměněny na data cílových

uživatelů, kterým měly být následně distribuovány jak v ČR, tak i v dalších evropských zemích. Cena padělaných vízových štítků se v závislosti na kvalitě, druhu a zemi vydání pohybovala pro koncového zákazníka ve výši až několika tisíc EUR. Tyto padělané doklady a vízové štítky měly posloužit zákazníkům ze třetích zemí k nelegálnímu vstupu a pobytu na území EU. V rámci realizace byli na území hl.m. Prahy zadrženi 3 muži ve věku od 30 do 39 let, kteří byli následně obviněni ze **zločinu padělaní a pozměnění veřejné listiny podle ustanovení §348 odst. 1 alinea 2, odst. 3 písm. A) trestního zákoníku**. Na základě informací zjištěných detektivy ÚOOZ (od 1. 8. 2016 NCOZ) mohly řecké policejní orgány zahájit vlastní trestní řízení proti části této organizované skupiny působící v Aténách, které vyvrcholilo 25. května 2016 zadržením 16 podezřelých.

V roce 2016 bylo v trestních spisech pod krycím názvem „**PRATR**“ a „**PRATR I**“ zahájeno trestní stíhání 4 osob pro trestné činy **Obchodování s lidmi** za účelem užití k prostituci, **Kuplířství** a **Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií**. Obviněné osoby romského původu od přesně nezjištěné doby, v průběhu roku 2016 na území města Brna vyhledávaly jak osoby starší 18 let, tak i osoby mladistvé, které byly ve většině případů na útěku z výchovných ústavů. Tyto osoby následně zjednaly nebo přiměly k provozování prostituce a za tímto účelem je dopravovaly na území Rakouské republiky do Vídně. Takto zjednané a dopravené dívky byly nuceny obviněným předávat všechny prostituci vydělané peníze, nebo alespoň jejich podstatnou část. V několika případech byly mladistvé dívky obviněnými foceny nahé v různých sexuálně podbízivých polohách a takto pořízené fotografie obvinění umísťovali na veřejně přístupné webové portály za účelem nabízení sexuálních služeb.

Odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV v listopadu 2016 provedl s Brigádou pro boj s organizovaným zločinem (D.I.I.C.O.T.) v rámci společného vyšetřovacího týmu pod názvem „**LEON/CABARET**“ v Praze a v Rumunsku realizaci pachatelů **Obchodování s lidmi** za účelem užití k prostituci. Od přesně nezjištěné doby roku 2014 na území ČR a Rumunska, působila organizovaná skupina pachatelů rumunských státních příslušníků, kteří zpravidla s využitím lsti zjednali dívky, zejména z oblasti Dambovita v Rumunsku, a pod příslibem zajištění lukrativní práce v zahraničí je dopravili do Prahy, kde je následně za zneužití jejich závislosti přiměli k prostituci ve vybraných nočních podnicích. V rámci realizace byly v Praze provedeny domovní prohlídky, bylo vyslechnuto 9 osob (svědci a potencionální oběti). V Rumunsku bylo zadrženo 8 podezřelých, kteří byli umístěni do vazby. Na základě provedeného finančního šetření bylo zjištěno, že dívky za období od 1. 1. 2015 do 5. 10. 2016 zaslaly do Rumunska prostřednictvím různých peněžních společností nejméně 86.950,- Euro, 2.260,-USD a 1.639.462,- Kč získaných prostitucí.

VIII.2.2 Kontrolní činnost MPSV, resp. Státního úřadu inspekce práce

V roce 2016 bylo **souhrnně** ve všech oblastech kontrolní činnosti SÚIP provedeno **26 620 kontrol**. Z tohoto počtu bylo v oblasti dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), provedeno celkem 9 632 kontrol, z čehož bylo **9 308 kontrol** zaměřeno na odhalování **nelegálního zaměstnávání**.

VIII.2.2.1 Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce bylo zjištěno **nelegální zaměstnávání u 845 kontrol**.

Z celkového počtu **2 290 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob** se v **760** případech jednalo o **občany ČR**, v **193** případech se jednalo o **občany EU** a v **1 337 případech o státní příslušníky třetích zemí**. V případě výkonu nelegální práce státních příslušníků třetích zemí se v **343** případech jednalo o **výkon práce mimo pracovněprávní vztah**, v **785** případech o výkon práce **bez či v rozporu s vydaným povolením** k zaměstnání, zaměstnaneckou či modrou kartou a v **209** případech o výkon práce **bez povolení k pobytu** (někteří i v kombinaci více těchto nedostatků). V porovnání s rokem 2015 byl zaznamenán výrazný nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí.

Počet osob zjištěných při nelegální práci v roce 2016

Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
	Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
9 308	760	193	1 337	2 290

Zdroj: MPSV

V roce 2016 uložil SÚIP celkem 3 828 pokut v souhrnné výši 191 171 565 Kč. Za porušení právních předpisů v oblasti **nelegálního zaměstnávání** bylo v roce 2016 uloženo **714 pokut** a jejich celková výše dosáhla **částky 73 152 500 Kč**.

Počet cizinců ze třetích zemí zjištěných při výkonu nelegální práce kontrolami v roce 2016 oproti roku 2015 vzrostl⁹⁵. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (997 osob), **Moldavska** (143 osob), **Vietnamu** (73 osob), **Srbska** (37 osob), **Albánie** (12 osob), **Uzbekistánu** (10 osob) a **Ruska** (9 osob). Vyskytly se také případy zjištění nelegálně pracujících státních příslušníků **Běloruska** a **Mongolska** (po 8 osobách), **Tádžikistánu** (5 osob), **Thajska** (4 osoby) a dalších zemí.

Cizinci v roce 2016 nejčastěji nelegálně pracovali v **sekcích stavebnictví** (463 zjištěných osob), **zpracovatelský průmysl** (326 osob), **velkoobchod a maloobchod** (253 osob), **profesní, vědecké a technické činnosti** (237 osob), **ubytování, stravování a pohostinství** (230 osob).

Kontrolní činnost je často realizována na základě podnětu ke kontrole. V roce 2016 obdržel SÚIP celkem 7 351 podnětů ke kontrole. Z tohoto počtu směřovalo do dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2016 celkem 2 254 podnětů, z nichž **1 925 podnětů poukazovalo na porušování zákona v oblasti nelegálního zaměstnávání**. Na úseku nelegálního zaměstnávání pak upozorňovalo 1 702 podnětů na výkon nelegální práce občanů ČR, v 306 případech se jednalo o podnět poukazující na nelegální práci občanů EU mimo ČR a v 449 případech na výkon nelegální práce cizinců mimo EU. Jeden objekt může směřovat do více oblastí a je v každé z nich započítán.

Na **základě přijatých podnětů** bylo provedeno celkem 5 664 kontrol, z nichž **1 460 kontrol** směřovalo do oblasti **nelegálního zaměstnávání**.

Kontroly v oblasti zaměstnanosti, tedy i nelegálního zaměstnávání, provádí SÚIP a oblastní inspektoráty práce od roku 2012 a do 31. 12. 2015 byly tyto realizovány v rámci projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“ financovaného z Evropského sociálního fondu (OP LZZ). Na základě systemizace schválené vládou ČR je působnost ke kontrolám v této oblasti od 1. 1. 2016 realizována specializovanými útvary oblastních inspektorátů práce, jako trvalá součást kontrolní činnosti SÚIP.

SÚIP v rámci svých agend spolupracuje s dalšími subjekty státní správy, v loňském roce pokračovalo úsilí zkvalitnit vnitroresortní i meziresortní spolupráci. Nastaven byl lépe například přístup SÚIP do databáze České správy sociálního zabezpečení, zahájeny byly úpravy systému předávání informací o pokutách udělených SÚIP jiným institucím v rámci resortu MPSV.

V rámci kontrolní činnosti je i nadále rozvíjena spolupráce s ostatními kontrolními orgány, a to zejména v oblasti zaměstnávání cizinců. Jedná se především o spolupráci se SCP, Celními úřady, pracovišti OAMP MV a GŘC.

VIII.2.2.2 Kontroly zaměřené na Agentury práce

SÚIP se i v roce 2016 zaměřil v rámci svého plánu kontrolní činnosti na **kontroly agentur práce a uživatelů**. Inspekce práce důsledně prověřuje při svých kontrolách i to, zda nedochází k obcházení právních předpisů jak ze strany agentur práce, tak subjektů, které příslušné povolení nemají, ale chovají se v rámci obchodních vztahů jako zastřená agentura práce (dopouštějí se **skrytého agenturního zaměstnávání** či jiných forem zprostředkování zaměstnání). V roce 2016 byla kontrola skrytého agenturního zaměstnávání realizována v rámci mimořádné kontrolní akce. Na základě výsledků a zkušenosti byla kontrola skrytého agenturního zaměstnání, neboli zprostředkování zaměstnání bez povolení, zařazena mezi hlavní kontrolní úkoly. Těmto kontrolám

⁹⁵ Počty osob vycházejí z evidence nepravomocně prokázaných výkonů nelegální práce. Statistika pravomocně prokázaných výkonů nelegální práce z kontrol roku 2016 není dosud uzavřena.

se věnují úseky inspekce nelegálního zaměstnávání. Stejně tak byl mezi hlavní úkoly zařazen úkol výkonu kontroly dodržování rovného zacházení se zaměřením na odměňování cizinců, který reflektuje aktuální situaci v oblasti zaměstnávání cizinců.

V roce 2016 bylo ze strany SÚIP provedeno **celkem 399 kontrol zaměřených na dodržování povinností při agenturním zaměstnávání a 277 kontrol zaměřených na odhalování zprostředkování zaměstnání bez povolení**. Celkem bylo zkontrolováno 535 subjektů. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno 1 098 nedostatků. Z tohoto celkového počtu bylo 375 nedostatků přímo v oblasti agenturního zaměstnávání, dále bylo při těchto kontrolách zjištěno 91 nelegálně pracujících osob a u 121 subjektů bylo zjištěno zprostředkování zaměstnání bez povolení. Při další kontrolní činnosti orgánů inspekce práce bylo zjištěno dalších 54 takovýchto subjektů. **Celkem bylo v roce 2016 konstatováno zprostředkovávání zaměstnání bez povolení u 175 subjektů.**

Za porušení právních předpisů v oblasti **agenturního zaměstnávání** a povinností v oblasti zprostředkování zaměstnání bylo k 31. 12. 2016 uloženo orgány inspekce práce **celkem 310 pokut v celkové výši 15 685 500 Kč.**

V roce 2016 patřilo mezi **nejčastější nedostatky** zjištěné při kontrolách agentur práce nezajištění rovných pracovních a mzdových podmínek agenturních a kmenových zaměstnanců, nesjednání těchto podmínek v dohodě agentury práce suživatелеm o dočasném přidělení zaměstnance, nesjednání dohody písemně nebo nesjednání všech předepsaných náležitostí v dohodě, zprostředkování zaměstnání bez povolení k zaměstnání atd. Následovalo porušování povinností na úseku odměňování, pracovní doby a náhrad a nedostatky na úseku vzniku, změna a skončení pracovního poměru, což se týkalo také dohod mimo pracovní poměr.

VIII.2.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů

MPO se, s ohledem na své kompetence, zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na podmínky provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje MPO průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie. Dále plní i signalizační povinnost v dané oblasti vůči krajským soudům a dalším úřadům.

V roce 2016 provedly obecní živnostenské úřady **996 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 983 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu**, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 1797 kontrol těchto zahraničních subjektů**. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze – celkem 508 subjektů, dále pak v kraji Středočeském – 286 subjektů a v kraji Plzeňském – 258 subjektů.

Při 996 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2016 zjištěno 523 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 612 900,- Kč, dále bylo v 605 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 7 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji – 209 zahraničních fyzických osob, dále pak v hl. m. Praze – 124 zahraničních fyzických osob a v kraji Libereckém – 115 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 983 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2016, při těchto kontrolách bylo zjištěno 430 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 369 100,- Kč, dále bylo v 556

případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 29 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. Zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, celkem – 384 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji – 92 právnických osob a v kraji Karlovarském – 90 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.2.4 Kontrolní činnost MF, resp. Celní správy České republiky

VIII.2.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2016 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 811 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo zkontrolováno **1 843 cizinců ze třetích zemí a 2 074 cizinců z EU**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 528 osob ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce podle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 1 228 cizinců (z EU i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z výkonu nelegální práce byli v roce 2016 státní příslušníci **Ukrajiny** (375 osob, tj. o 231 více než v roce 2015), **Vietnamu** (51, tj. pokles o 4 osoby) a **Moldavska** (57, tj. o 40 osob více). Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady (811) bylo v 486 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti.

V případě 158 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

V roce 2016 se v 312 případech na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy ČR. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se SCP (279 kontrol) a oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (78 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblasti stavebnictví (234 kontrol), stravovacích a ubytovacích služeb (95) a obchodu, včetně tržnic (87). Dále byly uskutečněny kontroly například v oblasti výroby potravinářských výrobků a nápojů (36), výroby textilií, textilních a oděvních výrobků (16), zemědělství (14) a zpracovatelském průmyslu (100).

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech stavebnictví (541), služeb stravovacích a ubytovacích (243), obchod, včetně tržnic (206), zpracovatelský průmysl (188) a ostatních služeb vyjma služeb stravovacích, ubytovacích a erotických (179).

V roce 2016 se neuskutečnily celostátní kontrolní akce.

VIII.2.4.2 Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti pro rok 2016 zaměřena na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.

Od 1. 3. 2016 byla věnována zvláštní pozornost kontrole cigaret, a to v souvislosti se změnou sazby spotřební daně na základě zákona č. 315/2015 Sb., kterým se mění zákon

č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, kdy bylo zakázáno prodávat a jinak nakládat s cigaretami značenými tabákovou nálepkou s písmenem „P“.

U tabákových výrobků bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 611 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 160 případech (26 %). Nejpočetněji byli zastoupeni **státní příslušníci Vietnamu** (62 případů), **Ukrajiny a Polska** (shodně 17 případů). Ve 24 případech nebyla konkrétní cizí státní příslušnost uvedena. Bližší informace, včetně předpokládaného způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2016

Státní příslušnost	Počet porušení	Surový tabák /tabákové listy v kg	Tabák v kg	Tabákové výrobky v ks	předpokládaný únik na SPD v Kč
Vietnam	62		308	395 994	1 584 980
neznámo	24		24 112	142 777	51 658 165
Polsko	17	112 163	530	95 760	241 630 229
Ukrajina	17			14 182 114	35 706 369
Rumunsko	11		8	104 093	279 679
Slovensko	8		8	27 900	82 782
Litva	5		3	24 600	70 787
Bulharsko	4		5	20 920	65 723
Izrael	2			9 020	24 573
Srbsko	1		8	74 400	206 022
Jordánsko	1		61		129 591
Moldavsko	1			46 000	115 920
Arménie	1			32 000	87 404
Čína	1			10 400	26 208
Rusko	1			5 200	13 217
Německo	1			2 660	6 703
Ázerbájdžán	1			400	0
Kuvajt	1			400	0
Irák	1			400	0
Celkem cizinci	160	112 163	25 042	15 175 038	331 688 352
Celkem (včetně občanů ČR)	611	112 239	42 915	17 011 670	372 966 428
Cizinci podíl v %	26,0	99,9	58,0	89,0	89,0

Zdroj: MF – GRČ

V oblasti lihu a lihovin bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem 943 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 122 případech (13 %). Nejpočetněji byli zastoupeni **státní příslušníci Vietnamu** (86 případů; 9,1 %). Bližší informace, včetně předpokládaného způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihu a lihovin za rok 2016

Státní příslušnost	Počet porušení	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstitelského pálení v l	Předpokládaný únik na SPD v Kč
Česká republika	820	249 096	56 130	591	27 787 655
Vietnam	86	15	2 866		257 350
Polsko	11	60 343	113		17 210 756
Ukrajina	6		48		4 413
Slovensko	5		606	1	69 090
Rumunsko	4		109		14 485
Bulharsko	3		312		35 809
neznámo	3		55		986
Lotyšsko	2		50		2 850
Maďarsko	1		51		6 840
Nepál	1		358		36 762
Celkem cizinci	122	60 358	4 568	1	17 639 342
Celkem (včetně občanů ČR)	942	309 454	60 698	592	45 426 997
Cizinci podíl v %	13,0	20,0	8,0	0,17	39,0

Zdroj: MF – GRČ

VIII.2.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

Na vnitřním trhu zajistily celní orgány v roce 2016 v rámci kontrol zaměřených na vymáhání práv duševního vlastnictví na vnitřním trhu celkem 225 723 ks zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by vznikla škoda držitelům práv duševního vlastnictví ve výši 455 340 283 Kč. V porovnání s rokem 2015 tak došlo k poklesu množství zadrženého zboží o 280 tisíc ks zboží.

Z pohledu komoditního rozsahu bylo v roce 2016 nejčastěji zajišťovaným zbožím v rámci vymáhání práv duševního vlastnictví tradičně textil, obuv a CD, DVD.

V roce 2016 realizovaly celní orgány dvě celoplošné kontrolní akce zaměřené na vymáhání práv duševního vlastnictví SHIRT a SKATE.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo u 2 195 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž 1 546 ze zmíněných cizinců bylo vietnamské státní příslušnosti.

Přehled cizinců, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2016 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Vietnam	1 546
Slovensko	8
Nizozemsko	3
Rumunsko	2
Německo	2
Čína	2
Bulharsko	1
nezjištěna	631
Celkem	2 195

Zdroj: MF – GRČ

VIII.2.4.4 Ostatní

Orgány Celní správy ČR se v roce 2016 zapojily do mimořádných opatření souvisejících s tzv. migrační krizí, která spočívala v kontrole vozidel a osob v příhraničních oblastech ve spolupráci s Policií ČR. Celkově v roce 2016 na celém území ČR odhalili celníci při výkonu svých kompetencí 26 nelegálních migrantů.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením **prováděly celní orgány prověřování trestných činů** – viz kapitola XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány.

VIII.2.5 Přestupky a správní delikty

Zákon o pobytu cizinců v hlavě XIV. V ustanovení § 156 definuje přestupky. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob jsou uvedeny v ustanovení § 157.

V roce 2016 bylo celkem zaevidováno **37 940 přestupků dle zákona o pobytu cizinců**. Ve srovnání s rokem 2015 je vykázán **nárůst počtu o 4 261 přestupků**, což je nárůst o 12,7 %. Důvodem tohoto zvýšení by mohla být opatření, která byla přijata koncem roku 2015, která ukládala PČR zvýšit aktivitu vůči možné nelegální migraci na území kraje, především pak na příjezdových komunikacích, což mělo praktický dopad především na ty státní příslušnosti, které legálně cestují přes naše území a občas nesplňují všechny potřebné náležitosti (např. doklad o cestovním zdravotním pojištění). Z hlediska útvarů bylo 82 % přestupků evidováno útvary PČR a 18 % útvary OAMP.

Celkem byly dle zákona o pobytu cizinců uloženy pokuty ve výši cca 22,5 mil. Kč, kdy bylo uloženo cca 36 700 pokut. Ve srovnání s rokem 2015 je částka uložených pokut vyšší o cca 909 000 Kč. Nejčastěji byla uložena pokuta ve výši 200 Kč (tj. 30 %), 500 Kč (tj. 26 %), 1 000 Kč (tj. 15 %) a 300 Kč (12 %).

Z hlediska státních příslušností nejvíce přestupků bylo opět evidováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (9 649 přestupků, tj. 25,4 %), kteří dlouhodobě obsazují první místo statistiky. Po poklesu v roce 2015 u nich došlo opět k meziročnímu zvýšení (+2 929 přestupků, tj. +43,6 %), a to k nejvyššímu v roce 2016. S odstupem se na dalších místech ve statistice umístili státní příslušníci **Slovenska** (10,5 %), **Rakouska** (8,7 %), **Polska** (7,6 %) a **Srbska** (6,3 %). U státních příslušníků Srbska došlo k dalšímu výraznému zvýšení (2 380, +711, tj. +42,6 %), kdy jejich počet v posledních pěti letech neustále narůstá. Dále následovali státní příslušníci **Ruska** (4,7 %). Občané sousedních zemí se podílí na celkovém počtu přestupků cca 30 %.

Výrazné zvýšení je evidováno také u státních příslušníků Moldavska (1 360 osob, +651, tj. +91,8 %). Největší pokles je vykázán u státních příslušníků Sýrie (136, -753, tj. -84,7 %), což souvisí s poklesem nelegální tranzitní migrace těchto státních příslušníků.

Zaevidované přestupky dle zákona o pobytu cizinců – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem přestupků dle zákona o pobytu cizinců	33 679	100,0	37 940	100,0	12,7	4 261
z toho TOP 10 st. příslušnost						
Ukrajina	6 720	20,0	9 649	25,4	43,6	2 929
Slovensko	4 357	12,9	3 991	10,5	-8,4	-366
Rakousko	2 849	8,5	3 295	8,7	15,7	446
Polsko	2 363	7,0	2 875	7,6	21,7	512
Srbsko	1 669	5,0	2 380	6,3	42,6	711
Rusko	1 678	5,0	1 778	4,7	6,0	100
Německo	1 453	4,3	1 651	4,4	13,6	198
Vietnam	1 523	4,5	1 463	3,9	-3,9	-60
Moldavsko	709	2,1	1 360	3,6	91,8	651
Rumunsko	728	2,2	844	2,2	15,9	116

Zdroj: RSCP

V roce 2016 bylo celkem vykázáno v měsíčních výkazech vybraných činností jednotlivými krajskými ředitelstvími PČR **1 564 správních deliktů právnických osob – ubytovatelů** dle zákona o pobytu cizinců⁹⁶, což je v meziročním porovnání drobné zvýšení o 27 deliktů (tj. +1,8 %). Nejvíce těchto deliktů bylo evidováno u KŘP Libereckého kraje (346, tj. 22,1 %), KŘP Královéhradeckého kraje (297, tj. 19,0 %) a KŘP Praha (177 deliktů, tj. 11,3 %).

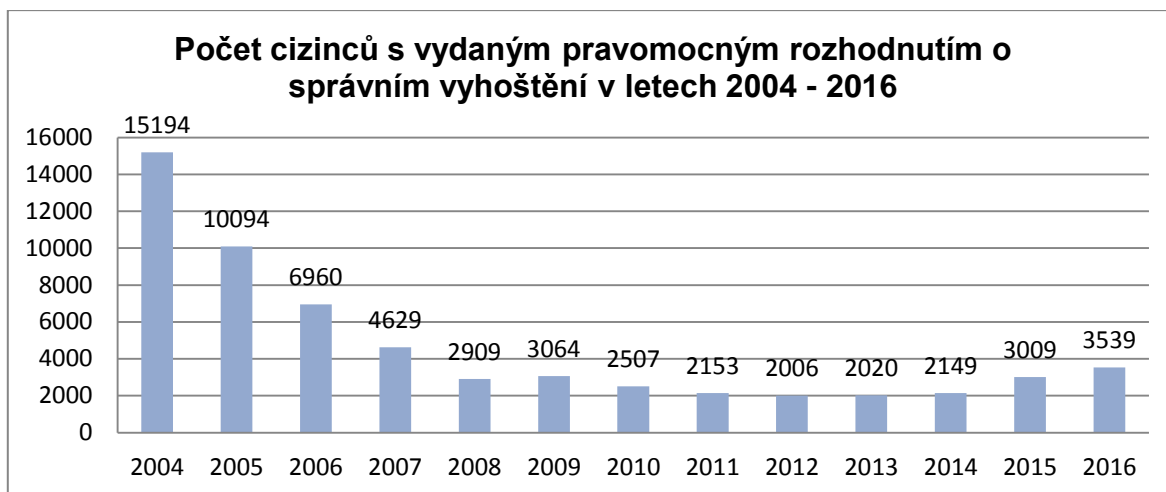
VIII.2.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Správní vyhoštění cizinců upravuje hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU. Dobu, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Správním vyhoštěním občana EU nebo jeho rodinného příslušníka se rozumí ukončení pobytu občana EU nebo jeho rodinného příslušníka na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území ČR a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území ČR. Zákon o pobytu cizinců přesně definuje případy, kdy je rozhodnutí o správním vyhoštění nevykonatelné.

Vývoj situace v oblasti nelegální migrace byl v minulosti provázán s vývojem počtu cizinců, kterým bylo orgány cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, jelikož pokud byli cizinci zjištěni při nelegální migraci, byli zpravidla sankcionováni rozhodnutím o správním vyhoštění. V prosinci 2010 vstoupila v platnost legislativní úprava, tzv. návratová směrnice⁹⁷, která upravuje postup členských států EU v oblasti návratové politiky a která upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Z tohoto důvodu došlo ve dvou následujících letech k poklesům osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění a následně i realizací správních vyhoštění. Od roku 2013 počet rozhodnutí opět mírně narůstá.

⁹⁶ § 157 zákona č. 326/1999 Sb. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

⁹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí

Zdroj: PČR

V roce 2016 bylo zaevidováno celkem **3 539 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje nárůst o 530 osob (tj. +17,6 %).

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění byli stejně jako v minulém roce státní příslušníci **Ukrajiny** (2 045 osob; tj. 57,8 %), u kterých došlo k nejvyššímu meziročnímu zvýšení počtu, a to o 802 osob (tj. +64,5 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (295 osob, tj. 8,3 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší nárůst počtu (+210 osob; tj. +247,1 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Kuvajtu** (199 osob; tj. 5,6 %), u kterých je třetí nejvyšší meziroční zvýšení počtu (+84 osob, tj. +73,0 %). Na dalších místech se umístili státní příslušníci **Vietnamu** (117 osob; tj. 3,3 %) a **Ruska** (116 osob; tj. 3,3 %). Celkově těchto TOP 5 státních příslušností tvořilo zhruba 80 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v roce 2016.

K nejvyššímu poklesu v porovnání s rokem 2015 došlo u státních příslušníků **Sýrie** (13 osob, -224 osob, tj. -94,5 %). Další snížení jsou evidována u státních příslušníků **Kosova** (9 osob, -78 osob, tj. -89,7 %), **Iráku** (8, -76, tj. -90,5 %) a **Afgánistánu** (9, -74, tj. -89,2 %). Ti v roce 2015 patřili v rámci velké nelegální migrační vlny mezi hlavní státní příslušnosti.

V rozhodnutích o správním vyhoštění je dlouhodobě evidována specifická kategorie osob, a to lázeňští hosté, kteří překročili dobu pobytu stanovenou vízem. Těmto cizincům jsou vydávána rozhodnutí o správním vyhoštění, ve kterých je stanoven zákaz vstupu na území členských států EU⁹⁸. Mezi tyto osoby náleží zejména státní příslušníci Kuvajtu, Libye a Saudské Arábie. U státních příslušníků Kuvajtu došlo v meziročním srovnání k nárůstu počtu vydaných rozhodnutí, naopak u státních příslušníků Libye a Saudské Arábie k poklesu, což plně koresponduje s vývojem při nelegálním pobytu.

V roce 2016 bylo vydáno **3 593 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Převážná většina z nich byla vydána na KŘP hl. m. Prahy (1 321 rozhodnutí, tj. 36,7 % z celkového počtu). Na dalších místech se poté umístilo KŘP Středočeského kraje (531, tj. 14,8 %), KŘP Ústeckého kraje (451 rozhodnutí, tj. 12,5 %) a Ředitelství služby cizinecké policie⁹⁹ (299, tj. 8,3 %). Největší meziroční změny, a to zvýšení počtu, jsou evidovány u KŘP Prahy (+205 rozhodnutí, tj. +18,4 %) a Středočeského kraje (+191, tj. +56,2 %).

⁹⁸ Lázeňští hosté si proti těmto rozhodnutím podávají odvolání a následně žaloby, kdy ze strany soudu nebylo doposud zjištěno pochybení cizinecké policie.

⁹⁹ ICP na mezinárodních letištích a PSC Zastávka u Brna

Stejně jako minulý rok představovaly převažující důvody¹⁰⁰ (z celkového počtu 4 331 evidovaných důvodů) pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění **zejména porušování pobytového režimu**¹⁰¹ (2 244, tj. 51,8 % z celkového počtu důvodů), kdy došlo meziročně ke snížení o 673 důvodů (tj. -23,1 %). Dále následoval ve statistice důvod **porušení zákona o zaměstnanosti** (1 463, tj. 33,8 %), u kterého je vykázán naopak nejvýraznější meziroční nárůst počtu důvodů, a to o 779 (tj. +113,9 %). Hlavní státní příslušností zjišťovanou z důvodu nepovoleného výkonu práce jsou státní příslušníci Ukrajiny (1 207, +603, tj. +99,8 %). Další skupinou důvodů je **prokázání se při hraniční nebo pobytové kontrole neregulérním dokladem** (272, tj. 6,3 %), u nichž je meziročně evidováno také zvýšení (+114 důvodů, tj. +72,2 %). Tento důvod je zejména u státních příslušníků Ukrajiny (185) a Moldavska (49), kde došlo také k meziročnímu navýšení (u státních příslušníků Ukrajiny +102, tj. +122,9 %; u státních příslušníků Moldavska +44, tj. +880,0 %). Poté následovaly důvody **neuposlechnutí rozhodnutí o vyhoštění** (206, tj. 4,8 %) a ostatní důvody (146, tj. 3,4 %).

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho **realizace** v roce 2016 provedena (dle zaevidování do IS CIS) u **207 cizinců**, což ve srovnání se shodným obdobím předchozího roku představuje zvýšení o 35 osob (tj. +20,3 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (3 539) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (207) spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následným zabezpečením realizace správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (105 osob), kteří představovali polovinu z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. V meziročním porovnání u státních příslušníků Ukrajiny došlo k největší změně, a to nárůstu o 71 osob (tj. +208,8 %). S odstupem ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali státní příslušníci **Vietnamu** (20 osob) a **Moldavska** (11).

V průběhu roku 2016 bylo rozhodováno v **755 případech o odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 59 odvolání více, než v roce 2015. Z uvedeného počtu bylo 499 případů odvolání zamítnuto, v 60 případech bylo rozhodnutí zrušeno, v 131 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a v 64 případech byl pozměněn výrok rozhodnutí.

VIII.2.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V průběhu roku 2016 probíhala v ČR migrační vlna, která zasáhla státy EU v průběhu roku 2015, již v menší míře. V souvislosti s ní cizinecká policie řešila nelegálně pobývajících cizince ze států, které nebyly v předchozích letech dominantní skupinou cizinců, u kterých by ze strany ŘSCP byla ověřována totožnost. Jednalo se o zcela nové státní příslušnosti, kdy v této souvislosti probíhala jednání se zastupitelskými úřady za účelem zlepšení, v některých případech i navázání dobré spolupráce při ověřování totožnosti a vystavování náhradních cestovních dokladů jejich občanům.

Na počátku roku 2016 proběhlo jednání se zástupci zastupitelských úřadů Iráku, Afghánistánu a Pákistánu za účelem nastavení spolupráce v oblasti ověřování totožnosti a vystavování náhradních cestovních dokladů jejich státním příslušníkům.

¹⁰⁰ Jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění, rovněž jedné osobě může být vydáno vícero rozhodnutí o správním vyhoštění.

¹⁰¹ Pobyt bez víza nebo povolení k pobytu, bez cestovního dokladu atd.

Za účelem ověření totožnosti probíhají pohovory s těmito cizinci v rámci konzulárních návštěv. V některých případech se jedná o velice zdoluhavý proces, v rámci kterého velice často dochází k tomu, že cizinecká policie musí cizince propustit ze zařízení pro zajištění cizinců na svobodu, a to z důvodu rozhodnutí soudu v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince. V této souvislosti se velice často vyskytovaly případy, kdy nevládní organizace podávaly za cizince všechny možné opravné prostředky. Dodatečně je pak cizineckou policií zjištěno, že cizinec ani neví, že byl nějaký úkon proveden, anebo že je vůbec v uvedených řízeních někým zastupován.

V roce 2016 bylo zaevidováno **106 žádostí** o ověření totožnosti cizince. Ve srovnání s minulým rokem byl vykázán pokles žádostí o 103 žádostí (tj. -49,3 %). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u státních příslušníků **Ukrajiny** (59 žádostí, tj. 55,7 %), u kterých došlo ke zvýšení o 24 žádostí (tj. +68,6 %). Dále následovali státní příslušníci **Vietnamu** (7 osob) a **Pákistánu** (5). Největší meziroční změna byla evidována u žádostí u státních příslušníků **Iráku** (1 osoba, -60 osob, tj. -98,4 %) a **Afghánistánu** (1, -45, tj. -97,8 %), což souviselo s nižším počtem těchto osob zjištěných při nelegální tranzitní migraci.

VIII.2.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnicí byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (§50a zákona o pobytu cizinců). Dříve by těmto některým osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2016 bylo vydáno **818 rozhodnutí o povinnosti opustit území**¹⁰². V meziročním srovnání došlo k markantnímu snížení o 1 812 rozhodnutí (tj. -68,9 %). Tento pokles počtu souvisí s útlumem tranzitní nelegální migrace.

Nejvíce rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno u KŘP Jihomoravského kraje (209 rozhodnutí, tj. 25,4 %), KŘP Praha (177, tj. 21,6 %), KŘP Ústeckého kraje (124, tj. 15,2 %) a KŘP Plzeňského kraje (86, tj. 10,5 %). Největší meziroční změna, a to markantní snížení počtu, je evidována u KŘP Jihomoravského kraje (-825, tj. -79,8 %), které bylo v minulém roce právě nejvíce zasaženo nelegální migrační vlnou.

V roce 2016 bylo v 71 případech rozhodováno ve věci **odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území**, což značí meziročně nárůst o 65 případů. Ve 47 případech bylo odvolání zamítnuto a ve 24 případech bylo podanému odvolání vyhověno.

VIII.2.8 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území ČR¹⁰³ je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany ČR, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

V roce 2016 bylo evidováno celkem **1 278 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což značí meziroční nárůst o 265 osob (tj. +26,2 %). V této kategorii dominovali 3 státní příslušnosti, a to státní příslušníci **Ukrajiny** (341 osob, tj. 26,7 %), **Slovenska** (181 osob, tj. 14,2 %) a **Rumunska** (154 osob, tj. 12,1 %). Tyto tři státní příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely zhruba z 50 %. Největší meziroční

¹⁰² Dle měsíčních výkazů vybraných činností KŘP.

¹⁰³ Údaje k trestu vyhoštění jsou v materiálu uváděny jako doplňující informace k údajům o cizincích vyhoštěných na základě správního rozhodnutí.

nárůst počtu byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (+164 osob, tj. +92,7 %) a pokles u státních příslušníků Vietnamu (-40 osob, tj. -34,2 %).

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 1 530 skutků) bylo **padělání a pozměnění veřejné listiny** (322 skutků, tj. 21,0 %), **krádež** (319 skutků, tj. 20,8 %), **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání** (217, tj. 14,2 %), a **nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** (101, tj. 6,6 %). Největší meziroční změna, a to výrazný nárůst, je u skutků padělání a pozměnění veřejné listiny (+203 skutků, tj. +170,6 %). Z hlediska cizinecké problematiky je zajímavý také skutek organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (17 skutků), u kterých došlo v porovnání s minulým rokem k poklesu (-25 skutků, tj. -59,5 %), což koresponduje s poklesem migrační vlny přes území ČR.

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **261 cizinců**, což v porovnání s předcházejícím rokem neznačí změnu trendu (pouze o 6 osob více). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo opět o státní příslušníky **Slovenska** (93 osob, tj. 35,6 %), **Ukrajiny** (31 osob, tj. 11,9 %) a **Vietnamu** (28 osob, tj. 10,7 %). Největší meziroční nárůst je vykázán u státních příslušníků Slovenska (+20 osob, tj. +27,4 %) a pokles u státních příslušníků Vietnamu (-27, tj. -49,1 %).

VIII.2.9 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2016 provozovala Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ) **čtyři zařízení pro zajištění cizinců**, ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj), **Drahonicích** (Ústecký kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj). Provoz zařízení pro zajištění cizinců v Drahonicích byl ke konci roku 2016 ukončen a celé zařízení bylo předáno zpět Vězeňské službě.

Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se v průběhu roku v důsledku migrační vlny postupně navyšovala a k 31. 12. činila **celkem 1 230 lůžek**. Zařízení v Bělé pod Bezdězem slouží k pobytu rodin.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytuje své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Cizinci mají k dispozici nabídku volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2016 bylo umístěno do zařízení celkem 612 cizinců, oproti minulému roku je evidováno snížení počtu, a to o 2 509 osob (tj. -80,4 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (195 osob, tj. 31,9 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+103 osob, tj. +112,0 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Afghánistánu** (94 osob, tj. 15,4 %), u kterých došlo naopak k poklesu (-350 osob, tj. -78,8 %). Dále se jednalo o státní příslušníky **Iráku** (62 osob, tj. 10,1 %; pokles o 265 osob, tj. -81,0 %), **Sýrie** (44 osob, tj. 7,2 %; pokles o 1 193 osob, tj. -96,4 %) a **Vietnamu** (25 osob, tj. 4,1 %; pokles o 4 osoby, tj. -13,8 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 68,6 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců – porovnání roku 2015/2016 – řazeno dle roku 2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	3 121	100,0	612	100,0	-80,4	-2 509
z toho TOP 11						
Ukrajina	92	2,9	195	31,9	112,0	103
Afghánistán	444	14,2	94	15,4	-78,8	-350
Irák	327	10,5	62	10,1	-81,0	-265
Sýrie	1 237	39,6	44	7,2	-96,4	-1 193
Vietnam	29	0,9	25	4,1	-13,8	-4
Pákistán	234	7,5	20	3,3	-91,5	-214
Moldavsko	6	0,2	18	2,9	200,0	12
Írán	71	2,3	14	2,3	-80,3	-57
Nigérie	30	1,0	13	2,1	-56,7	-17
Alžírsko	26	0,8	11	1,8	-57,7	-15
Rusko	9	0,3	11	1,8	22,2	2

Zdroj: MV – SUZ

V roce 2016 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 644 osob, kdy nejčastějším důvodem propuštění cizinců byl zánik důvodu pro zajištění (45,5 %), realizace vyhoštění (22,2 %), přemístění do azylového zařízení (12,3 %) a předání cizince dle Dublinského nařízení do odpovědné země (9,6 %).

IX. READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY

IX.1 READMISNÍ SMLOUVY

IX.1.1 Smluvní vztahy

Rok 2016 byl z hlediska nelegální migrace v evropském měřítku velmi náročný. Mnohé země čelily nebývalým migračním vlnám, které naštěstí Českou republiku nezasáhly takovou měrou, jako např. státy na jihu Evropy nebo naše západní sousedy. Nicméně ČR musí být a je připravena zajišťovat i nucené návraty. Jedním z nástrojů v boji proti nelegální migraci a při zajišťování návratů jsou readmisní dohody, které zakotvují přesná pravidla a podmínky navrácení nelegálně pobývajících osob do země jejich původu.

MV ČR se věnuje jednak sjednávání bilaterálních readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy, a to zejména při formulaci jejich textů.

IX.1.1.1 Bilaterální readmisní dohody

Pokud jde o bilaterální readmisní dohody, k 31. 12. 2016 měla ČR sjednány dohody s 16 státy – **Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldávie, Vietnam, Kanada, Arménie, Švýcarsko, Kosovo a Kazachstán.**

Ke dni 1. 6. 2016 **vstoupila v platnost readmisní dohoda s Kazachstánem**, která byla podepsána již v roce 2011.

Aktuálně má ČR rozpracované readmisní dohody s **Mongolskem a Uzbekistánem**. V roce 2016 však nedošlo k žádnému posunu směrem k podpisu těchto dohod.

Po druhém kole jednání s mongolskou stranou v říjnu 2014 v Ulánbátaru, na kterém byl projednán text dohody, mongolská strana zasílala v průběhu roku 2015 připomínky k návrhu textu readmisní dohody, které ČR akceptovala (např. zúžení okruhu osob, na něž se bude dohoda vztahovat a na žádost Mongolska bylo vypuštěno ustanovení týkající se readmise občanů třetích států, vypuštění problematiky průvozů). Mongolsko rovněž odmítlo umožnit žádající straně, aby vystavila cestovní doklad navrácené osobě v případě, že nebude disponovat cestovním dokladem a žádaná strana tento nevydá ve stanovené lhůtě. V návaznosti na přijaté úpravy textu readmisní dohody připravilo MV ČR v roce 2016 materiál pro vládu ČR s návrhem na podpis dohody.

Pokud jde o **Uzbekistán**, v průběhu roku 2016 nedošlo k žádnému posunu ve vyjednávání (vláda ČR vyslovila souhlas se sjednáním smlouvy 10. února 2014), k podpisu dokumentu zatím nedošlo.

V průběhu roku 2016 pracovalo MV ČR rovněž na přípravě vzorového textu memoranda o porozumění o návratech. Toto memorandum bude nabízeno státům, kde je sjednání závaznější readmisní dohody problematické (např. Afghánistán) nebo v některých případech i státům, se kterými je sjednávána bezvízová, nebo limitovaná bezvízová dohoda.

IX.1.1.2 Unijní readmisní dohody

Ani EU neuzavřela v roce 2016 žádnou novou readmisní dohodu. K 31. 12. 2016 je tedy platných stále celkem 17 unijních readmisních dohod, a sice s **Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Srí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem, Gruzií, Arménií, Ázerbájdžánem, Tureckem a Kapverdskou republikou.**

Kromě mandátu pro jednání o readmisní dohodě s **Běloruskem, Tuniskem, Čínou, Marokem a Alžírskem**, získala Komise v roce 2016 dále mandát pro jednání o readmisní dohodě s **Nigérií a Jordánskem**. ČR se zapojila do diskusí o podobě textů na jednáních expertů pro readmise.

MV ČR se dále podílelo na přípravě jednání společných readmisních výborů, které se pravidelně každoročně se smluvními státy uskutečňují. V roce 2016 byly zorganizovány readmisní výbory s Ruskem, Makedonií, Tureckem, Kapverdami, Srbskem, Ukrajinou, Ázerbájdžánem. ČR se v roce 2016 nezúčastnila žádného jednání společného readmisního výboru, neboť spolupráce s uvedenými zeměmi probíhala na dobré úrovni a ČR neměla problémy, které by na jednání řešila.

ČR se podílela na přípravě tzv. balíčků, které byly připraveny Komisí pro vybrané státy, se kterými je žádoucí řešit otázku navracení osob. Balíčky obsahovaly jak pozitivní, tak negativní pobídky, které mají motivovat tyto státy k lepší spolupráci při návratech. Jedná se zejména o tyto státy: **Bangladéš, Afghánistán, Senegal, Nigérie**. Ke konci roku 2016 Komise zintenzivnila aktivity vůči některým zemím, kam uskutečnila mise a konzultovala konkrétní možnou spolupráci při návratech (Mali, Senegal, Niger, Etiopie).

V roce 2016 vypracovalo MV ČR návrhy prováděcích protokolů k unijním readmisním dohodám s **Pákistánem a Tureckem**. Reakci Turecka MV ČR v roce 2016 neobdrželo. Pákistán nepovažuje sjednání prováděcího protokolu za nezbytné a prozatím dal najevo, že tento nehodlá sjednávat.

IX.1.2 Provádění readmisních smluv

IX.1.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

Dle statistik z IS CIS byly v roce 2016 využity v rámci nesousedních států readmisní dohody s **Vietnamem, Ruskem, Albánií a Rumunskem**. Z území ČR bylo letecky readmitováno do Vietnamu 14 státních příslušníků Vietnamu, kdy ve srovnání s rokem 2015 došlo k poklesu o 13 osob. Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Náklady na letenky činily zhruba 240 tisíc Kč. Po jedné osobě byli readmitováni letecky vlastní občané do Ruska, Albánie a Rumunska.

IX.1.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V roce 2016 převzala česká strana od sousedních států podle readmisních dohod 230 osob, v meziročním porovnání došlo k poklesu o 30 osob (tj. -11,5 %). Do sousedních států bylo stranou ČR předáno 151 osob, což představuje výrazný meziroční pokles o 1 245 osob (tj. -89,2 %).

V meziročním porovnání je evidován pokles v případech, kdy česká strana odmítla osobu převzít dle readmise. V roce 2016 česká strana odmítla převzetí u 73 osob, což představuje meziroční snížení počtu o 89 osob (tj. -54,9 %). V drtivé většině nebyly osoby převzaty od orgánů Německa (66 osob), z hlediska krajského ředitelství se jednalo především o KŘP Ústeckého kraje (68 osob). Jednalo se hlavně o státní příslušníky Srbska a Moldavska. Vesměs se jednalo o případy, kdy byly nabízeny osoby, které především nesplňovaly podmínky k předání podle readmisní dohody mezi ČR a Německem nebo osoby, které přes ČR cestovaly s platným schengenským vízem, které pak ale německá strana z různých důvodů zrušila.

Readmisní řízení se sousedními státy – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	1 656	100,0	381	100,0	-77,0	-1 275
z toho sousedními státy	1 396	84,3	151	39,6	-89,2	-1 245
stranou ČR	260	15,7	230	60,4	-11,5	-30
Převzetí odmítnuto	186	100,0	79	100,0	-57,5	-107
z toho sousedními státy	24	12,9	6	7,6	-75,0	-18
stranou ČR	162	87,1	73	92,4	-54,9	-89

Zdroj: ŘSCP

Provádění readmisních dohod na hranicích ČR se sousedními státy se týkalo zejména cizinců ze států, které s ČR nesousedí (tj. občanů třetích států). Jednotlivé úseky státních hranic ČR byly však svým způsobem specifické.

IX.1.2.2.1 Převzaté osoby stranou České republiky v rámci readmisních dohod ze sousedních států

V roce 2016 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 230 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k poklesu o 30 osob (tj. -11,5 %). Úsek státních hranic s Německem patří k nejvíce zatíženým z hlediska převzatých osob stranou ČR (214 osob, tj. 93,0 %, +16 osob, tj. +8,1 %). Převzaté osoby od orgánů Polska (15 osob, tj. 6,5 %) v meziročním srovnání výrazně klesly (-37 osob, tj. -71,2 %). Od května 2016 nebyla ze strany Polska podána žádná žádost o převzetí osob dle readmisní dohody, neboť polská strana přehodnotila svůj postup vůči cizincům, kteří neoprávněně vstoupili na území Polska, ale prokazatelně a dobrovolně se navracují do domovského státu a umožňují jim průjezd Polskem bez omezení osobní svobody a následného navracení zpět do ČR. Od orgánů Rakouska byla převzata pouze 1 osoba (-1 osoba v meziročním porovnání) a od orgánů Slovenska nebyla převzata žádná osoba (v roce 2015 se jednalo o 8 osob).

Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, osoby byly nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého (162 osob, tj. 70,4 %) a Plzeňského kraje (41, tj. 17,8 %).

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány České republiky ze sousedních států – porovnání roku 2015/2016

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	260	100,0	151	100,0	-89,2	-1 245
z toho						
z Rakouska	2	0,8	55	36,4	-94,9	-1 023
z Polska	52	20,0	17	11,3	112,5	9
z Německa	198	76,2	69	45,7	32,7	17
ze Slovenska	8	3,1	10	6,6	-96,1	-248

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce státních příslušníků **Srbska**, a to 49 osob (tj. 21,3 %). Všichni státní příslušníci Srbska byli předáni orgány Německa, kdy ve většině případů byl německou stranou uváděn jako důvod předání osoby zákaz pobytu na území Německa, nevěrohodnost cesty, nedostatek finančních prostředků aj. Státní příslušníci Srbska se umisťovali na prvním místě ve statistice převzatých osob stranou ČR od roku 2011 do roku 2014, kdy se jejich počty postupně začaly zvyšovat v souvislosti

se zavedením bezvízového styku pro držitele biometrických dokladů od prosince 2009. V roce 2015 došlo k vysokému poklesu počtu (-182 osob, tj. -82,7 %). Naopak v roce 2016 je evidováno mírné zvýšení (+11 osob). Na druhém místě ve statistice se umístili **občané ČR** (31 osob, tj. 13,5 %), u kterých je vykázán pokles (-13, tj. -29,5 %). U občanů ČR je hlavním důvodem převzetí vyhoštění po výkonu trestu nebo zákaz pobytu na území Německa. Třetí místo náleží státním příslušníkům **Moldavska** (23 osob, tj. 10,0 %), kde je evidováno největší meziroční zvýšení (+16 osob, tj. +228,6 %). Čtvrté místo obsadili státní příslušníci **Ukrajiny** (22 osob, tj. 9,6 %), u kterých je vykázán největší meziroční pokles (-24 osob, tj. -52,2 %). Na pátém místě jsou státní příslušníci **Makedonie** (21 osob, tj. 9,1 %, +13 osob, tj. +162,5 %). Celkem se těchto pět státních příslušností podílí na celkovém počtu převzatých osob stranou ČR zhruba z 65 %.

IX.1.2.2.2 Předané osoby stranou ČR v rámci readmisních dohod do sousedních států

V roce 2016 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 151 osob** do sousedních států, což v meziročním srovnání značí markantní pokles o 1 245 osob (tj. -89,2 %). Důvodem tohoto poklesu je snížení počtu nelegálně tranzitujících migrantů, kteří vstupují na naše území z Rakouska a Slovenska.

Nejvíce osob bylo předáno orgánům **Německa**, a to 69 osob (tj. 45,7 %). Od vstupu ČR do Schengenu je to nejvyšší hodnota předaných osob dle readmise do Německa. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu o 17 osob (+32,7 %). Orgánům **Rakouska** bylo předáno 55 osob (tj. 36,4 %), kdy v porovnání s minulým rokem je vykázán značný pokles, a to o 1 023 osob (tj. -94,9 %). Orgánům **Polska** bylo vráceno 17 osob (tj. 11,3 %), kde došlo v meziročním srovnání k drobnému zvýšení počtu (+9 osob, tj. +112,5 %). Nejméně osob bylo předáno orgánům **Slovenska** (10 osob, tj. 6,6 %), kde je evidován vysoký pokles o 248 osob (tj. -96,1 %).

Provádění readmisních dohod se sousedními státy- **osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání shodného období roku 2015/2016**

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	1 396	100,0	151	100,0	-89,2	-1 245
z toho						
do Rakouska	1 078	77,2	55	36,4	-94,9	-1 023
do Polska	8	0,6	17	11,3	112,5	9
do Německa	52	3,7	69	45,7	32,7	17
do Slovenska	258	18,5	10	6,6	-96,1	-248

Zdroj: RSCP

V oblasti předaných osob v rámci readmise sousedním státům vedla statistiku KŘP Ústeckého (71 osob, tj. 47,0 %) a Jihomoravského kraje (41 osob, tj. 27,2 %), tedy ta ředitelství, která patřila mezi kraje, kde byli nejčastěji, i když v porovnání s minulým rokem v menších počtech, odhaleni nelegálně tranzitující cizinci.

Z hlediska státních příslušností se nejvíce jednalo o státní příslušníky **Sýrie** (27 osob, tj. 17,9 %), u nichž je evidováno v důsledku poklesu tranzitní nelegální migrace nejvyšší meziroční snížení, a to o 803 osob (tj. -96,7 %). V TOP 5 se dále umístili státní příslušníci **Ukrajiny** (16 osob), **Tuniska** (11), **Maroka** (10) a **Pákistánu** (8).

IX.1.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod

Česká strana v roce 2016 předala v rámci policejních průvozů pozemní cestou dle readmise¹⁰⁴ celkem 43 osob, v meziročním porovnání je evidován pokles o 7 osob (tj. o 14 %). Ve všech případech se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny. Využita byla readmisní dohoda se Slovenskem, kdy cílovou zemí byla Ukrajina.

Dle readmisních dohod na základě **žádostí ostatních států**¹⁰⁵ byl v roce 2016 realizován průvoz pouze u 7 osob (-7 osob oproti roku 2015). Ve všech případech se jednalo o státní příslušníky **Slovenska**, kdy žádajícím státem bylo Německo.

IX.2 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také **návratová politika**, kdy ČR, stejně jako ostatní země EU, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů svěřena do gesce MV.

Problematika dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) požádat o dobrovolný návrat.

Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě MV, konkrétně OAMP, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout a jeho žádost případně schválit.

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a SUZ. **IOM** se ve svém programu soustředí především na **cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění**. **SUZ** prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu **bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu**.

V rámci těchto programů dobrovolných návratů zajišťují IOM a SUZ nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu, dále v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu, je v případě potřeby ze strany IOM zajišťována tranzitní asistence a asistence po přiletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu nebo cizinci se správním vyhoštěním

¹⁰⁴ Zdroj IS CIS.

¹⁰⁵ Zdroj statistika odboru podpory výkonu služby ŘSCP.

vycestovat spontánně na vlastní náklady. V této kategorii jsou statisticky sledovány pouze případy těch cizinců, kteří požádali Policii České republiky o pomoc s vyřízením povolení tranzitovat v rámci svého návratu přes území jiných schengenských států – především pak Polska.

V průběhu roku 2016 bylo registrováno celkem **331 dobrovolných návratů** cizinců ze třetích zemí, kterým byla uložena povinnost opustit území ČR. V rámci této kategorie cizinců se uskutečnilo celkem **174 asistovaných dobrovolných návratů cizinců se správním vyhoštěním, 64 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu a 93 cizinců s uloženou povinností opustit území ČR požádalo o pomoc při svém spontánním vycestování.** Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny, Moldávie a Vietnamu.**

Občané třetích zemí s vydaným výjezdním příkazem, kteří se dobrovolně navrátili do zemí původu v roce 2016 – TOP 5

	Celkový počet registrovaných občanů třetích zemí, kteří vycestovali spontánně, v souladu s vydaným výjezdním příkazem	Celkový počet občanů třetích zemí s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů	Celkový počet občanů třetích zemí – žadatelů o mezinárodní ochranu, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů
Ukrajina	82	92	15
Moldávie	6	11	
Vietnam		16	
Irák			16
Rusko		6	
Bělorusko	4		
Uzbekistán		8	
Ázerbájdžán			7
Gruzie			6
Arménie			5
Srbsko	1		

Zdroj: MV

IX.2.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54a zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a zákona o azylu, s ohledem na stanovisko OAMP, finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

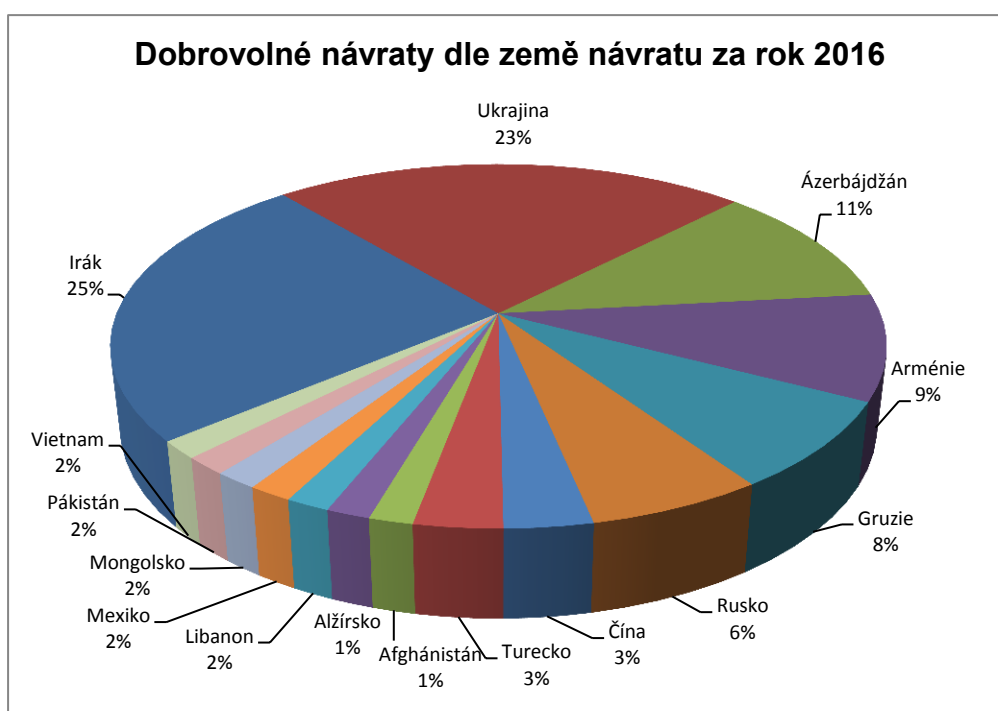
Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, zajištění odvozu na místo odjezdu z ČR, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s Mezinárodní organizací pro migraci nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních dokladů nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území ČR dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2016 podalo žádost o dobrovolný návrat celkem **81 osob**, z toho bylo navraceno do požadovaných zemí celkem **64 osob**. Nejčastější cílovou zemí návratu byl **Irák** (16 osob), **Ukrajina** (15 osob), **Ázerbájdžán** (7 osob), **Arménie** (6 osob) a **Gruzie** (5 osob).

Zdroj: SUZ MV

IX.2.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra dlouhodobě spolupracuje s **Mezinárodní organizací pro migraci** (IOM), která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území České republiky, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany IOM zajišťována realizace návratu. Navraceným cizincům je v případě potřeby také poskytnuta tranzitní a popříletová asistence.

V roce 2016 byl ve spolupráci s IOM realizován celkem u 175 osob dobrovolný návrat¹⁰⁶ (+29 osob, tj. +19,9 %). Z uvedeného počtu bylo 137 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců a 38 osob nebylo zajištěno. Nejvíce byl dobrovolný návrat s IOM uskutečněn u státních příslušníků Ukrajiny (92 osob) a Vietnamu (16).

¹⁰⁶ Statistika z IS CIS – úloha VYH – jedná se o realizaci správního vyhoštění, kdy osoba ve spolupráci s IOM chce opustit dobrovolně území ČR („letecky s IOM“ a „letecky s IOM bez zajištění“).

X. MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

X.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Žádosti o mezinárodní ochranu

Od roku 2003, kdy bylo registrováno 11 400 žadatelů o mezinárodní ochranu, jejich počet vytrvale klesal. V roce 2013 v ČR požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 707 osob, což byl historicky nejnižší počet.¹⁰⁷ Situace se začala měnit na začátku roku 2014 v souvislosti s ukrajinskou krizí; na konci roku 2014 již bylo evidováno 1 156 žadatelů o mezinárodní ochranu (meziroční nárůst o 63,5 %). V roce 2014 tak byla v ČR zaznamenána změna trendu klesajícího počtu žádostí registrovaného v poslední dekádě a došlo k výraznějšímu nárůstu počtu žádostí o mezinárodní ochranu oproti roku 2013. V roce 2015 počet žádostí o mezinárodní ochranu opět vzrostl o 31,9 % ve srovnání s rokem 2014. **V roce 2016 došlo však opět k poklesu počtu žádostí o mezinárodní ochranu na 1 478**, tj. o 3,1 % méně než v předchozím roce. **Vývoj v oblasti mezinárodní ochrany lze považovat za stabilní.**

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v období 2005 – 2016

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet žadatelů	4 021	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156	1 525	1 478
Meziroční změna v %	- 26,3	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1

Zdroj: MV

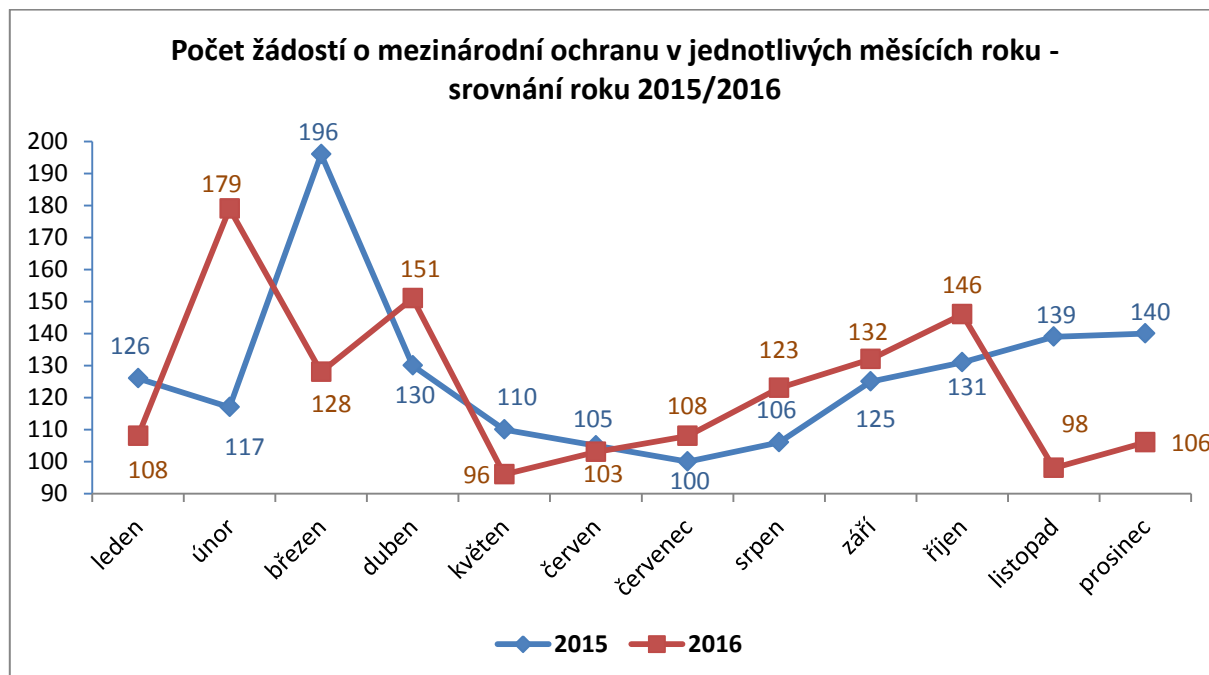
Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v ČR stále podprůměrné. ČR registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo, Rakousko i Polsko. Z hlediska mezinárodní ochrany není ČR, ve srovnání s dalšími členskými státy EU, zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali.

Z celkového počtu 1 478 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2016 jich bylo **1 215** (tj. 82,2 %) **podáno poprvé** a **263** (tj. 17,8 %) **opakovaně**¹⁰⁸. Ve srovnání s rokem 2015 se podíl opakované podaných žádostí zvýšil o necelé dva procentní body.

¹⁰⁷ Snižování počtu žadatelů o mezinárodní ochranu započalo vstupem České republiky do EU v roce 2004 a souviselo zejména s aplikací tzv. dublinského nařízení, které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného (odpovědného) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

¹⁰⁸ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních*

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu se pohyboval zhruba mezi 100 až 180 žádostmi. Nejvíce žádostí bylo podáno v měsíci únoru (179), nejméně žádostí v květnu (96). Průměrný měsíční počet za rok 2016 tvořil 123 žádostí.

Zdroj: MV

Celkem v ČR republice v roce 2016 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 55 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 21 žádostí. Z hlediska jednotlivých kontinentů **nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu pocházelo z Asie (687 žádostí, 46,5 %)**. **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa (603 žádostí, 40,8 %)**. Z důvodu zvýšeného počtu žadatelů z Kuby se na třetí pozici umístila Amerika¹⁰⁹ (86 žádostí, 5,8 %). Žadatelů o mezinárodní ochranu z Afriky bylo celkem 81 (tj. 5,5 %). Meziročně ubylo žadatelů z evropského kontinentu (o 25,7 %). Výrazněji narostl počet žadatelů z Asie (o 42,5 %).

Hlavní zdrojové země žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2016 v porovnání s rokem předchozím zůstaly téměř stejné, avšak mezi 10 nejčtenějšími došlo ke změnám v pořadí a do první desítky se dostaly Gruzie a Ázerbájdžán, z první desítky vypadli žadatelé bez státní příslušnosti a žadatelé z Nigérie (29 žádostí). Nejpočetnější skupinou žadatelů byli v roce 2016, stejně jako v předchozím roce, státní příslušníci **Ukrajiny, kteří podali 507 žádostí (34,3 %)**. Žadatelé **z Iráku (158)** byli s poměrně výrazným odstupem druhou nejpočetnější skupinou a na celkovém počtu podaných žádostí se podíleli 10,7 %. Třetí nejčastější státní příslušností se stali žadatelé z **Kuby (85 žádostí, tj. 5,8 %)**. Tyto tři státní příslušnosti podaly za rok 2016 zhruba polovinu z celkového počtu žádostí o mezinárodní ochranu.

normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

¹⁰⁹ Zahrnuje celý americký kontinent, tj. Severní i Jižní Ameriku.

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR – TOP 10 – srovnání let 2015 a 2016

Státní příslušnost	2015			2016			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 525	100,0	-	1 478	100,0	-	-3,2	-47
z toho TOP 10*:								
Ukrajina	694	45,5	1.	507	34,3	1.	-26,9	-187
Irák	38	2,5	8.	158	10,7	2.	315,8	120
Kuba	128	8,4	3.	85	5,8	3.	-33,6	-43
Sýrie	134	8,8	2.	78	5,3	4.	-41,8	-56
Čína	40	2,6	7.	68	4,6	5.	70,0	28
Vietnam	81	5,3	4.	67	4,5	6.	-17,3	-14
Rusko	43	2,8	6.	61	4,1	7.	41,9	18
Arménie	44	2,9	5.	60	4,1	8.	36,4	16
Ázerbájdžán	6	0,4	23.	52	3,5	9.	766,7	46
Gruzie	20	1,3	13.	49	3,3	10.	145,0	29
Nigérie	27	1,8	10.	29	2,0	12.	7,4	2
bez státní příslušnosti	27	1,8	9.	21	1,4	14.	-22,2	-6

Zdroj: MV ČR

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2016

Již od roku 2004 jsou státní příslušníci **Ukrajiny nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu**. Po rapidním poklesu žádostí v letech 2004 – 2007 a následném poměrně stabilním vývoji počtu těchto žádostí v letech 2010 – 2013 byl v letech 2014 a 2015 patrný jejich růst. V roce 2016 došlo k poklesu ve srovnání s rokem 2015 o 27 %. V roce 2016 se u státních příslušníků Ukrajiny zvýšil podíl žádostí podaných opakovaně, a to o 11,5 procentních bodů¹¹⁰. Jako důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu státní příslušníci Ukrajiny nadále uvádějí zejména obavy z nestabilní bezpečnostní a politické situace a z povolání k výkonu vojenské služby. V této souvislosti lze doplnit, že 298 žadatelů (tj. 58,8%) této státní příslušnosti tvořili muži. Ve vztahu k nestabilitě v zemi původu byly také často zmiňovány ekonomické faktory, kdy ČR žadatelé vnímají jako perspektivnější místo k životu. Část žadatelů žije v ČR již delší dobu (často i více než 10 let), proto byla také v roce 2016 v žádostech mezi důvody uváděna skutečnost, že se žadatel nemá na Ukrajině kam vrátit – získání azylu tak někteří vnímali jako možnost k legalizaci svého pobytu v ČR.

U žadatelů o mezinárodní ochranu z **Iráku**, kteří tvořili druhou nejpočetnější skupinu žadatelů, došlo k nárůstu o 315,8 % (120 žádostí¹¹¹). Většina žádostí iráckých státních příslušníků byla podána poprvé. Opakovaně bylo podáno pouze 16 žádostí (10,1%). Důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla téměř u všech těchto žadatelů probíhající občanská válka a s ní související špatná bezpečnostní, politická a ekonomická situace v jejich zemi původu. Do ČR směřují zejména státní příslušníci Iráku, jejichž blízcí příbuzní přišli do ČR v minulých letech či oni sami zde mají vazby z minulosti. Je třeba zdůraznit, že v celoevropském kontextu se jedná o velmi nízké počty žadatelů z této země a ČR z tohoto pohledu není preferovanou cílovou zemí.

U státních příslušníků **Kuby**, kteří podali třetí nejvyšší počet **žádostí**, došlo v roce 2016 k poklesu o 33,6 % (43 žádostí). Ve většině případů se jednalo o první žádost. Počet opakovaně podávaných žádostí u této skupiny cizinců byl 5 (5,9 %). Mezi nejčastější důvody podání žádosti byly stejně jako v minulých letech zejména nesouhlas s politickým systémem na Kubě a tamní

¹¹⁰ Zatímco v roce 2015 bylo podaných opakovaných žádostí 18,1%, v roce 2016 se jednalo o 29,6%.

¹¹¹ Vyšší počty žadatelů o mezinárodní ochranu z Iráku souvisely zejména s přesídlením 89 iráckých křesťanů v rámci programu nadačního fondu Generace 21 (viz kapitola XIII.4 Přesídlování).

špatná ekonomická situace. Menší skupina žadatelů rovněž jako důvod uváděla problémy z důvodu odlišné sexuální orientace či transsexualismu.

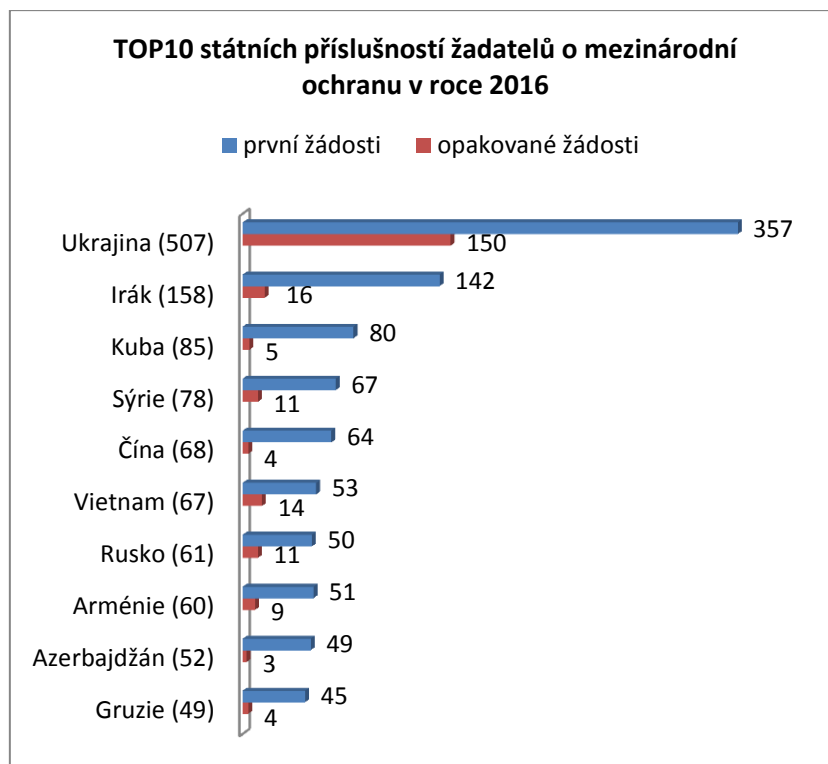
Státní příslušníci **Sýrie** se v roce 2016 umístili na čtvrté pozici. Podali celkem **78 žádostí** (o 56 žádostí méně než v loňském roce, tj. o 41,8 %). Podíl opakovaně podávaných žádostí u této skupiny cizinců dosahoval 14,1 %. Důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla téměř u všech těchto žadatelů probíhající občanská válka a s ní související špatná bezpečnostní, politická a ekonomická situace v jejich zemi původu.

Páté místo patřilo státním příslušníkům **Číny**, kteří během roku 2016 podali **68 žádostí**, tj. o 28 více než v roce předcházejícím. Pouze 4 žádosti státních příslušníků Číny byly podány opakovaně, což je stejný počet jako v roce 2015. Podíl opakovaných žádostí se vzhledem k vyššímu počtu žádostí mírně snížil (v roce 2016 tvořil 5,9 %). Čínští státní příslušníci v ČR žádají zejména z politických důvodů či z důvodu problémů s vyznáním.

Státní příslušníci **Vietnamu**, kteří se umístili na šesté pozici, podali celkem **67 žádostí**. V roce 2016 státní příslušníci Vietnamu nejčastěji zdůvodňovali podání svých žádostí ztrátou povolení k pobytu. Případné udělení azylu vnímali jako prostředek legalizace svého pobytu v ČR. Pobývali v ČR velmi často již delší dobu, měli zde rodinné vazby a příznivé pracovní možnosti. Někteří zdůvodňovali podání své žádosti obecně formulovanou nespokojeností s politickou situací v zemi původu. Celkem 14 žádostí bylo podáno opakovaně (tj. 20,9 %).

Státní příslušníci **Ruska**, kteří se umístili na sedmé pozici, podali celkem **61 žádostí**. Z celkového počtu jimi podaných žádostí jich bylo 18,0 % podáno opakovaně. Převážná část těchto žadatelů je dle své výpovědi ruské národnosti. Mezi důvody pro podání žádosti nejčastěji uváděli náboženskou orientaci, dále také rodinné či zdravotní důvody, méně často politické a národnostní důvody.

Na osmou pozici z hlediska počtu žádostí o mezinárodní ochranu se dostala **Arménie**, jejíž počet žádostí oproti roku 2015 narostl o 36,4 %. V roce 2016 podali občané Arménie **60 žádostí**, z čehož pouze 9 bylo opakovaných (15,0 %). Na devátém místě byli s počtem **52 žádostí** státní příslušníci **Ázerbájdžánu**, kteří se v roce 2015 umístili na 23. pozici v žebříčku nejčastěji zastoupených státních příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu. Meziročně vrostl počet žadatelů této státní příslušnosti téměř devětkrát a jedná se o **nejvyšší procentuální meziroční nárůst v rámci TOP 10 státních příslušností** žadatelů. Podíl opakovaných žádostí je na nízké úrovni, pouze tři žadatelé podali opakovanou žádost (5,8 %). Desáté místo obsadili s počtem **49 žádostí** státní příslušníci **Gruzie** (o 29 žádostí více než v uplynulém roce, tj. o 145 %), z toho 4 žádosti byly podány opakovaně (8,2 %). Žadatelé kavkazských republik jako důvody žádosti uvádějí politickou situaci, rodinné důvody či zdravotní.

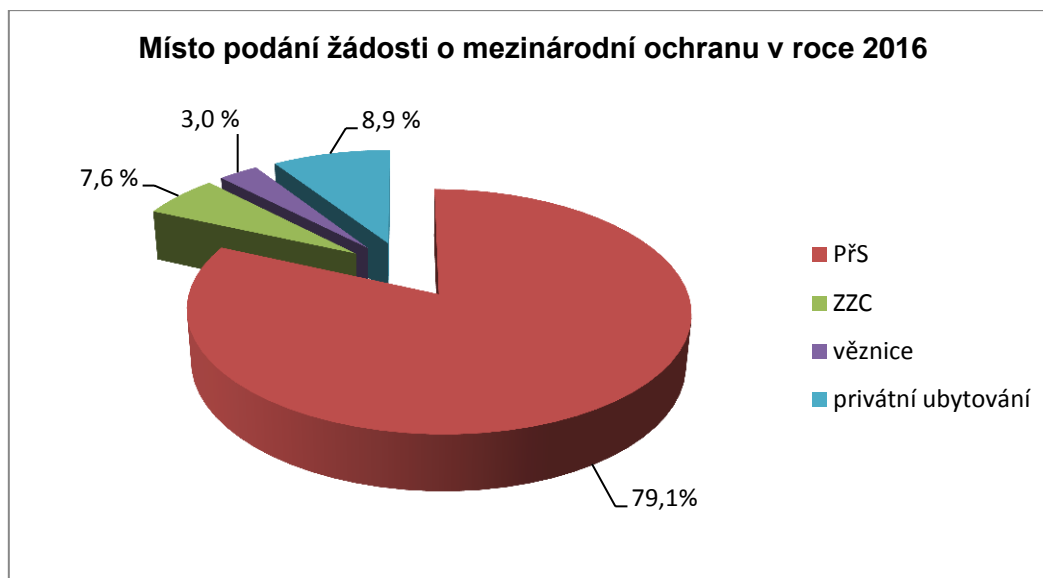

Zdroj: MV

Mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2016 převažovali, stejně jako v přechodných letech, muži. Jejich podíl na celkovém počtu žadatelů dosáhl 62,8 % (928 osob). Oproti roku 2015 klesl podíl mužů o 4,7 procentního bodu. Ženy byly zastoupeny 37,2 % (550 osob).

V roce 2016 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno celkem **269 nezletilých osob** (tj. 18,2 % z celkového počtu žadatelů), což je stejný počet jako v předešlém roce. Jejich podíl na celkovém počtu žadatelů se ale mírně zvýšil (o 0,8 procentního bodu). Z hlediska absolutních čísel vykazala nejvyšší počet nezletilých žadatelů Ukrajina (81) a Irák (54). Jenom nezletilí žadatelé o mezinárodní ochranu přišli z Toga (1) a Somálska (2). V této souvislosti lze zmínit i Myanmar, kdy 4 z 5 žadatelů byli nezletilí. Celkem 61,9 % žádostí osob bez státní příslušnosti bylo podáno nezletilými. Mezi další země s vyšším podílem nezletilých žadatelů patřily v roce 2016 např. Afghánistán (51,3 % žádostí nezletilých).

Stejně jako v roce 2015 i v roce 2016 nejvíce osob požádalo o mezinárodní ochranu v přijímacích střediscích Zastávka u Brna (74,6 %) a Praha-Ruzyně (4,5 %). Oproti předchozímu roku došlo k mírnějšímu poklesu počtu žádostí podaných v PřS Zastávka u Brna (o 8,3 procentních bodů) a k mírnému nárůstu počtu žádostí podaných v PřS Praha – Ruzyně (o 2,8 procentních bodů). **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 79,1 % žádostí**, meziročně došlo ke snížení tohoto poměru (o 5,5 procentních bodů). V zařízení pro zajištění cizinců během roku 2016 podalo svou žádost 7,6 % žadatelů (vzrůst o 2,7 procentního bodu), ve věznici 3,0 % a z privátního ubytování požádalo 8,9 % žadatelů.

Zdroj: MV

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2016 MV vydalo celkem 1 410 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 652 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. 12. 2016 bylo evidováno 775 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2016 byl zaznamenán mírný meziroční nárůst vydaných rozhodnutí (o 1,7 %). Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany MV ve výše uvedeném roce udělilo 450 cizincům. Ve stejném období byla dalším 516 osobám doplňková ochrana prodloužena.

Azyl dle státní příslušnosti v roce 2016

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	148	100,0
z toho TOP 10:		
Irák	101	68,2
Ukrajina	5	3,4
Turkmenistán	5	3,4
Sýrie	5	3,4
Afghánistán	5	3,4
Ázerbájdžán	5	3,4
Rusko	4	2,7
Arménie, Kyrgyzstán	3	2,0
Myanmar, Somálsko, Zimbabwe	2	1,4

Zdroj: MV ČR

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2016 udělena 148 žadatelům, meziročně jde o nárůst o 108,5 %. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Iráku (ve 101 případech). Dále získalo azyl 5 státních příslušníků Ukrajiny, Turkmenistánu, Sýrie, Afghánistánu a Ázerbájdžánu. Dále získali azyl 4 státní příslušníci Ruska, 3 státní příslušníci Arménie a Kyrgyzstánu, 2 státní příslušníci Myanmaru, Somálska a Zimbabwe a 1 státní příslušník Běloruska, Demokratické republiky Kongo, Etiopie, Mongolska, Srí Lanky a Uzbekistánu.

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2016 mezinárodní ochrana udělena ve 302 případech. Počet udělených doplňkových ochran meziročně poklesl

o 24,3 %. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Sýrie (88 osob), Iráku (49 osob) a Ukrajiny (46 osob).

Doplňková ochrana byla prodloužena nejčastěji státním příslušníkům Kazachstánu (110 osob), Sýrie (95 osob) a Běloruska (81 osob).

V průběhu roku 2016 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany vydáno celkem 530 negativních rozhodnutí (tj. 35,9 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 430 případech (tj. 29,1 %).

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2016

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	302	100,0
z toho TOP 10:		
Sýrie	88	29,1
Irák	49	16,2
Ukrajina	46	15,2
Kuba	44	14,6
Afghánistán	16	5,3
bez státní příslušnosti	16	5,3
Jemen	9	3
Arménie, Bělorusko	5	1,7
Kazachstán, Uzbekistán, Rusko	4	1,3

Zdroj: MV

X.1.2.1 Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

V roce 2016 v oblasti soudního přezkumu správních rozhodnutí vydaných podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, byl zaznamenán poměrně výrazný nárůst podaných mimořádných opravných prostředků (správních žalob a kasačních stížností) ke správním soudům. Ve vztahu k předchozím letům rozhodně nedošlo ke snížení tempa nebo jiným problémům při projednávání kauz před správními soudy, naopak počet mimořádných opravných prostředků a rozhodnutí o nich se v roce 2016 zvýšil.

Žaloby a kasační stížnosti v roce 2016¹¹²

Žaloby	Počet	Kasační stížnosti/ kas. Stížnosti MV	počet
S odkladným účinkem	509	S odkladným účinkem	280
Bez odkladného účinku	199	Bez odkladného účinku	44/7
Žaloby celkem	708	Kasační stížnosti celkem	331 (324/7)
Rozhodnutí – celkem	691	Rozhodnutí – celkem	363 (358/5)
Z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	416+129	Z toho zamítnutí či odmítnutí kas. Stížnosti	308 (306/2)
Z toho zastavení řízení	46+56	Z toho zastavení řízení	15
Z toho zrušení a vrácení věci zpět	28+16	Z toho zrušení a vrácení věci zpět	40 (37/3)

Zdroj: MV

Poznámka: Čísla vyznačená v tabulkách červeně se vztahují k rozhodnutím o žalobách či kasačních stížnostech bez odkladného účinku.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ) zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **osmi azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko (PřS)** slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v §§ 46¹¹³ a 73 zákona o azylu. **Pobytové středisko (PoS)** slouží

¹¹² Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje k dispozici nemáme.

¹¹³ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do:

- provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
- provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
- doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),

k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko (IAS)** slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

SUZ provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

Dále provozuje **dvě pobytové střediska**, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí. V obou typech zařízení je vedle ubytovacích služeb zajištěno i stravování. Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. 12. 2016 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 618 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	199
Praha-Ruzyně	36
Celkem přijímací střediska	235
Pobytová střediska	
Havířov	106
Kostelec nad Orlicí	277
Celkem pobytová střediska	383

Zdroj: MV- SUZ

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl udělen azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaných azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Právě kurzy českého jazyka jsou pro osoby ubytované v IAS povinné.

Ke dni 31. 12. 2016 byla SUZ provozována celkem **čtyři integrační azylová střediska**, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 43 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 152 lůžek.

d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.

2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.

3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřípustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opouštění za účelem vycestování z území.

Kapacita integračních azylových středisek

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	11	44
Brno	4	20
Havířov – Šumbark	18	52
Celkem	43	152

Zdroj: MV – SUZ

X.1.3.1 Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2016

V roce 2016 přišlo do azylových zařízení celkem 1 295 nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (485 osob, tj. 37,5 %), **Kuby** (84 osob, tj. 6,5 %) a **Sýrie** (73 osob, tj. 5,6 %).

Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytížena na 16 %. Kapacita pobytových středisek byla vytížena v průměru na 66 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny osoby pobývající v pobytových střediscích fyzicky a cizinci hlášení zde evidenčně (a odcházející pobývat mimo pobytová střediska), byla by pobytová střediska vytížena v průměru na 118 %. Přijímací a pobytová střediska by v součtu byla vytížena fyzicky pobývajícím klienty na 47 % a evidenčně hlášenými osobami na 80 %.

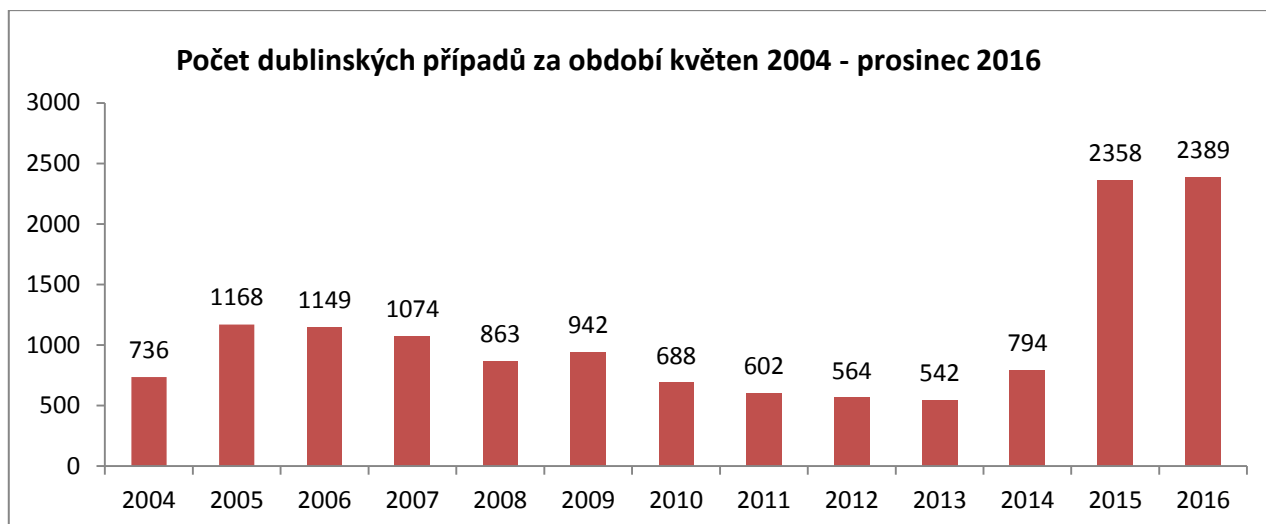
Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2016 tuto možnost využívalo průměrně 47 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

V oblasti integračních azylových středisek SUZ transformovala jejich kapacitu. Proto v průběhu roku docházelo k postupnému přechodu ubytovacích jednotek v integračním azylovém středisku v Havířově zpátky do pobytového střediska, zároveň se navyšovala kapacita v integračním azylovém středisku v Havířově – Šumbarku.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ke dni vstupu ČR do EU vzniklo v rámci OAMP oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013**, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. Nařízení Dublin III) a pro některé případy zahájené před účinností tohoto nařízení stále také Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 (Dublin II), které tomu současně předcházelo. Součástí řízení je také aplikace Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013¹¹⁴. Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

¹¹⁴ Nařízení ze dne 26. 6. 2013, o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a EUROPOL o porovnání údajů s údaji systému EURODAC pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepřacované znění)

Zdroj: MV

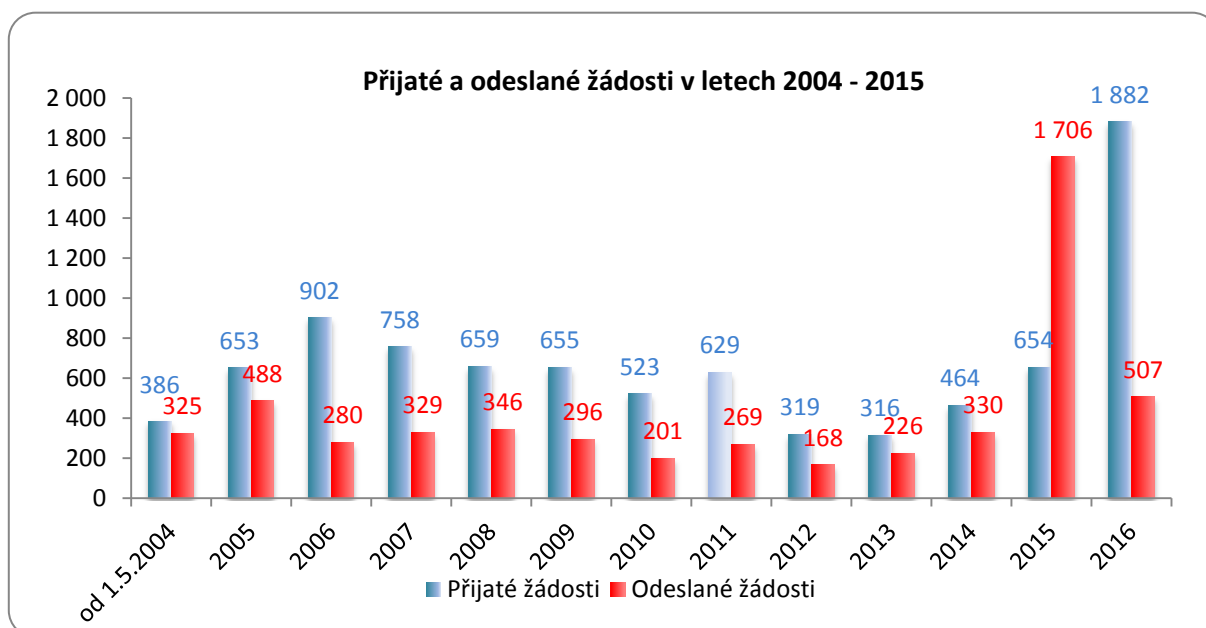
Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

V roce 2016 ČR evidovala celkem **2 389 tzv. dublinských případů**, což je **oproti roku 2015 nárůst o 1,3 %**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Arménie** (486 osob), následuje **Gruzie** (423 osob) a **Ázerbájdžán** (412 osob).

X.2.1 Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2016 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 1 882 žádostí** (nárůst oproti předchozímu roku o 187,9 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území ČR. Nejčastěji tyto žádosti přijala ČR z **Německa** (763 žádostí), z **Francie** (420 žádostí), ze **Švédska** (236 žádostí) a **Rakouska** (173 žádostí).

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu celkem **507 žádostí** (pokles o 70,3 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Maďarska** (173 žádostí), **Německa** (75 žádostí) a **Polska** (70 žádostí).

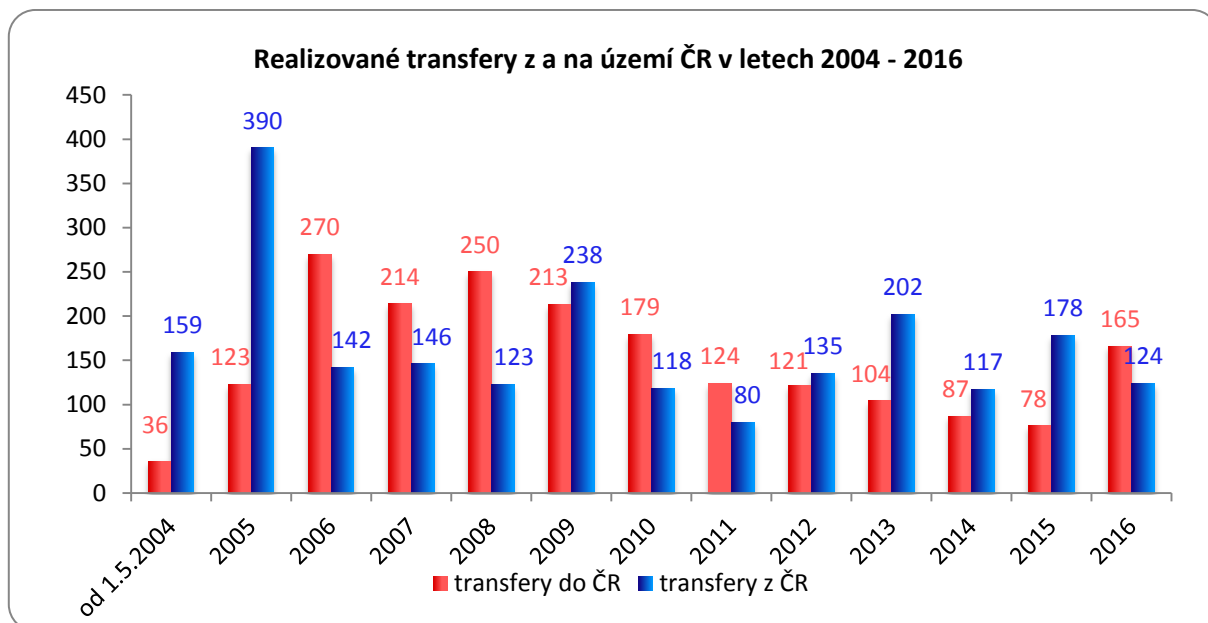
Zdroj: MV

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

X.2.2 Realizované transfery

V roce 2016 bylo **na území ČR** zrealizováno **celkem 165 transferů** (nárůst o 111,5 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno ze **Švédska** (39 osob), **Německa** (36), **Rakouska** (36) a **Francie** (22).

Za stejné období bylo **z území ČR** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 124 transferů** (pokles o 30,3 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Polska** (33), **Německa** (30) a **Maďarska** (16).

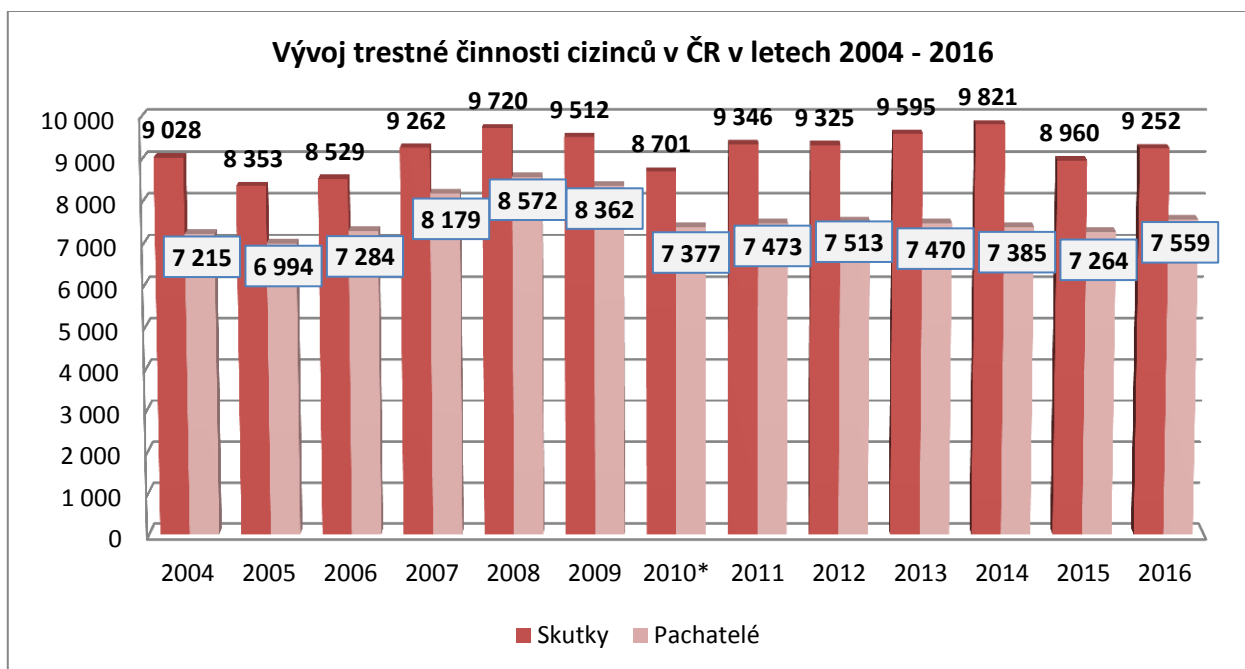
Zdroj: MV

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

XI. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCÍ

V ČR bylo v roce 2016 trestně stíháno **93 379 osob**, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **7 559 osobami**. Ve srovnání s rokem 2015 bylo stíháno o **295** cizinců více, což znamenalo nárůst o **4,1 %**. Cizinci v roce 2016 tvořili 8,1 % podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2015 se tento podíl nepatrně zvýšil, a to o **1 procentní bod**.

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2016 nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR k žádné výrazné odchylce. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních sedmi letech stabilizovaly a shodně překročily hranici sedmi tisíc osob. Křivka podílu stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob vykazuje v období od roku 2010 (6,6% podíl) do roku 2012 (6,6% podíl) téměř stejné hodnoty. V roce 2013 podíl klesl na 6,3 %, a od roku 2014 (6,4%) vykazuje vzestupnou tendenci (7,1 % v roce 2015), kdy v roce 2016 byl podíl trestně stíhaných cizinců nejvyšší (8,1 %).

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v České republice v letech 2004 – 2016

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem trestně stíhané osoby na území ČR	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883	93 379
z toho:													
trestně stíhaní cizinci	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264	7 559
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	5,9	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4	7,1	8,1

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivka: * nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

Trestně stíhaní cizinci se v roce 2016 podíleli celkem na **9 252** objasněných skutcích (což je o 292 více než v předchozím roce). Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území ČR, tvořili cizinci **8,0 %** podíl. Podíl skutků, které spáchali cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, vzrostl v roce 2016 o **0,9 procentního bodu** oproti roku předchozímu.

Přehled trestné činnosti – porovnání let 2015/2016

Rok	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Zjištěno skutků	247 628	100,0	218 162	100,0	-11,9	-29 466
Objasněno skutků	112 141	45,3	101 678	46,6	-9,3	-10 463
Celkem objasněno skutků*	126 083	100,0	116 117	100,0	-7,9	-9 966
z toho spácháno cizinci *	8 960	7,1	9 252	8,0	3,3	292
Celkem stíháno osob	101 883	100,0	93 379	100,0	-8,3	-8 504
z toho cizinci	7 264	7,1	7 559	8,1	4,1	295

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivka: *včetně dodatečné objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. Krajských ředitelství policie, je v roce 2016 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující – teritorium hl. m. Prahy s počtem **2 130** cizinců, Středočeského kraje s počtem **926** cizinců a Jihomoravského kraje s **825** cizinci.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2016 byli cizinci nejvíce stíháni pro níže uvedenou trestnou činnost¹¹⁵:

- Nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie **zbývající kriminalita**¹¹⁶ s **1 932** cizinci, ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství¹¹⁷ s celkovým počtem **909 cizinců**, nezanedbatelné počty v této kategorii vykazují dále trestný čin zanedbání povinné výživy se **471 cizinci** a okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu **469 cizinců**.
- **Majetkové trestné činy** s počtem **1 718** cizinců, přičemž výrazné zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily trestné činy krádeže, pro které bylo v roce 2016 stíháno **1 424 cizinců** (nejvíce zastoupeny **krádeže kapesní – 226 cizinců**, **krádeže jiné na osobách – 111 cizinců** a **krádeže motorových vozidel – 101 cizinců**; dále to jsou krádeže vloupáním do rodinných domků – 50 cizinců, krádeže vloupáním do obchodů – 41 cizinců, krádeže vloupáním do bytů – 33 cizinců).
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální činy** s počtem **1 635** cizinců, kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí se **778 cizinci**. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (**342 cizinců**), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (**67 cizinců**), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (**4 cizinci**) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (**6 cizinců**).
- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy** s **1 583** osobami. U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy **padělání a pozměnění veřejné listiny (607**

¹¹⁵ Statistické výpočty stíhaných osob prodělaly v roce 2016 zásadní změnu. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak co do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán a tedy i započítán v rámci jednoho ČTS pro více skutků), tak do místa spáchání (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na území více útvarů). Vzhledem k těmto změnám je s minulým obdobím srovnatelný pouze celkový počet stíhaných osob v ČR.

¹¹⁶ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

¹¹⁷ Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

osob), neoprávněné držení platebního prostředku (187 osob), podvod (152 osob), krácení daně (119 osob), zpronevěra (101 osob) a úvěrový podvod (87 osob).

- **Za násilné trestné činy** bylo v roce 2016 stíháno **999** cizinců, přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality **ubližení na zdraví (úmyslné) s počtem 400 osob**, loupež (163 osob) a nebezpečné vyhrožování (141 osob). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vraždy, kterého se cizinci dopustili ve 20 případech.
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly v roce 2016 **mravnostní trestné činy se 133 cizinci**, mezi kterými dominoval trestný čin znásilnění (80 osob) a pohlavní zneužívání ostatní (24 osob).

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	2015		2016	
	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)
Násilné činy	855	935	999	1 030
z toho vraždy	17	17	20	19
z toho loupeže	139	120	163	149
z toho úmyslné ubližení na zdraví	342	342	400	371
Mravnostní činy	122	184	133	147
Majetkové činy	1 628	2 247	1 718	2 248
z toho krádeže vloupáním	292	430	296	496
z toho krádeže prosté	1 012	1 360	1 128	1 316
z toho krádeže kapesní	200	166	226	169
Ostatní kriminální činy	1 529	1 819	1 635	1 710
z toho ned. Výr. a jin. Nakl. S OPL* a s jedy	302	467	342	408
z toho šíření toxikomanie	2	1	4	15
z toho přechovávání OPL* a jedů	49	56	67	64
z toho výr. a drž. Předm. K nedov. Výr. OPL* a jedů	3	7	4	4
z toho nedov. Pěst. Rostlin obsahující OPL*	4	4	6	5
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	711	841	778	819
Zbývajících kriminalita	1 893	1 966	1 932	1 973
z toho silniční nehody z nedbalosti	409	419	469	471
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	938	956	909	916
z toho zanedbání povinné výživy	438	469	471	498
Hospodářské činy	1 236	1 808	1 583	2 144
Celková kriminalita	7 264	8 960	7 559	9 252

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivky: * OPL – omamné a psychotropní látky

Poznámka: Vzhledem ke změně ve výpočtu statistik nelze srovnávat s předchozími lety.

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2016 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska** s počtem **2 718 cizinců** (-71, tj. -2,5 %), **Ukrajiny** s **1 310 cizinci** (+255, tj. o 24,2 % více), **Vietnamu** s **511 cizinci** (-109, tj. o 17,6 % méně), **Polska** s **508 cizinci** (+58, tj. o 12,9 % více), **Rumunska** s **459 cizinci** (+60, tj. o 15 % více) a **Bulharska** s **275 cizinci** (+58, tj. o 26,7 % více). Složení státních příslušností na prvních šesti místech v roce 2016 je totožné jako v předchozím roce.

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2015/2016 (řazeno dle roku 2016)

Rok	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	7 264	100,0	7 559	100,0	4,1	295
z toho nejvíce občané států*						
Slovensko	2 789	38,4	2 718	36,0	-2,5	-71
Ukrajina	1 055	14,5	1 310	17,3	24,2	255
Vietnam	620	8,5	511	6,8	-17,6	-109
Polsko	450	6,2	508	6,7	12,9	58
Rumunsko	399	5,5	459	6,1	15,0	60
Bulharsko	217	3,0	275	3,6	26,7	58
Moldavsko	110	1,5	207	2,7	88,2	97
Rusko	166	2,3	178	2,4	7,2	12
Německo	213	2,9	173	2,3	-18,8	-40
Rakousko	87	1,2	92	1,2	5,7	5

Zdroj: ÚSKPV

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR byli cizinci v roce 2016 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky. V souvislosti s touto trestnou činností bylo v roce 2016 trestně stíháno **30 cizinců** a 18 občanů ČR.

V roce 2016 bylo pro uvedený trestný čin stíháno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (**15**), Vietnamu (**3**), Rumunska (**2**), Itálie (**2**), Sýrie, Turecka, Tuniska, Polska, Litvy, Srbska, Číny a Rakouska (shodně **1**). Osoby (tj. celkem cizinci i občané ČR) byly nejčastěji stíhány za skutky spáchané na území KŘP hl. města Prahy (**21 osob**), KŘP Ústeckého kraje (**12 osob**) a KŘP Jihomoravského kraje (**6 osob**). Cizinci byli nejčastěji stíháni pro skutky spáchané na území KŘP hl. města Prahy (**13 osob**), KŘP Jihomoravského kraje (**5 osob**) a KŘP Ústeckého kraje (**5 osob**).

V souvislosti s trestnou činností žadatelů o mezinárodní ochranu, azylantů a poživatelů doplňkové ochrany, lze konstatovat, že v roce 2016 bylo mezi 7 559 trestně stíhanými cizinci 12 (tj. 0,16 %) azylantů/poživatelů doplňkové ochrany, případně žadatelů o mezinárodní ochranu¹¹⁸.

XI.1.1 Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

Na území ČR působily v roce 2016 tři hlavní typy organizovaných zločineckých skupin. Jedná se o skupiny tuzemské, smíšené mezinárodní a etnicky založené. Tuzemské skupiny z důvodu zaměření tohoto textu nejsou zmiňovány. Dále platí, že pokud je to pro organizovanou skupinu výhodné, zapojí mezinárodní prvek (právnícká osoba se sídlem v zahraničí, nebo v zahraničí pobývající jednatelé právníckých osob) i do jinak čistě tuzemské organizace, zejména pro ztížení a komplikování vyšetřování. Na druhou stranu ani etnicky založené skupiny osob převážně jedné národnosti nemohou fungovat bez napojení na občany ČR. U některých druhů trestné činnosti (např. karuselové podvody) je mezinárodní prvek nezbytnou součástí fungování skupiny, bez něhož by její fungování nebylo vůbec možné, neboť na základě fingovaných mezinárodních obchodů dochází k samotné trestné činnosti.

Organizované skupiny nemají v současné době přesně určené hranice členství. Spíše než uzavřené skupiny, ve kterých se všichni znají a důvěřují si, jsou běžná volná uskupení zločinců,

¹¹⁸ Jedná se o statistický údaj spíše orientační, jelikož jsou tyto údaje do Evidenčně statistického systému kriminality zadávány na základě výsledku stíhané osoby a nejsou propojeny se systémy, kde by se dala tato informace ověřit.

kteří se do trestné činnosti zapojují na základě své odbornosti a jsou k jednotlivým úkolům povolávání organizátory této činnosti. Jednotliví pachatelé tak často neznají nikoho mimo svůj kontakt do skupiny. Na nejnižších a zároveň nejexponovanějších pozicích jsou nasazováni postradatelní bílí koně – často bezdomovci, osoby s narušenou psychikou, závislé na omamných látkách, či s trvalým bydlištěm mimo ČR, případně osoby se zcela smyšlenou identitou. Naopak osoby v nejvyšším postavení vystupují navenek jako ctihodní občané, kteří nejsou nikterak spojeni s páčáním trestné činnosti. Organizovaná skupina nespolehá na úzce vymezenou skupinu jednotlivců, ale má vždy v záloze připravené náhradníky, které při odhalení původních pachatelů pružně zapojí do další činnosti. Bez odhalení hlavních vůdců skupiny je tedy velmi obtížné činnost skupiny zcela zastavit.

XI.1.1.1 Smíšené mezinárodní skupiny

Často se jedná o nadnárodní skupiny, které se zaměřují na realizaci trestné činnosti ve státech s nejméně efektivní legislativou. Při změně podmínek volně přechází do jiného státu a podobně také mění druhy páchané trestné činnosti podle aktuálních podmínek. Čeští občané jsou nutnou součástí těchto skupin kvůli své znalosti právních předpisů a kontaktům. Tyto skupiny zpravidla realizují více druhů trestné činnosti v různých státech paralelně¹¹⁹. Typická je jejich aktivita v oblasti nelegální migrace, kdy mohou jako jediné efektivně zprostředkovat převoz nelegálních migrantů přes více států. Mezinárodní prvek je také nutnou podmínkou u určitých druhů daňových podvodů. V rámci ČR jde převážně o zapojení státních příslušníků **Polska, Ukrajiny, Slovenska, Rumunska, Bulharska a Ruska** vzhledem k jejich kulturní a jazykové blízkosti.

XI.1.1.2 Etnicky založené organizované skupiny

Tyto skupiny jsou níže popsány podle převažující etnicity pachatelů. Jako hlavní etnický založené skupiny působící na území ČR lze rozlišit vietnamské, ruskojazyčné a balkánské organizované skupiny.

XI.1.1.2.1 Vietnamské organizované skupiny

Pro české prostředí se jedná o nejtypičtější etnický organizovanou skupinu. Vietnamské skupiny jsou dominantní v oblasti drogové kriminality (zejména metamfetamin a marihuana), dále se podílejí také na daňové trestné činnosti¹²⁰, prodeji padělaného zboží a trestné činnosti proti životnímu prostředí.

Vietnamské skupiny se vyznačují plovoucí strukturou, která je podmíněna vysokou obchodní flexibilitou a spoluprací v otázce množství, kvality i ceny. Skupiny vyvíjejí samostatnou produkční a obchodní činnost dle potřeby a ad hoc seskupují finanční prostředky, produkty či lidské zdroje. U nově příchozích či nesolventních Vietnamců dochází k interetnickému vykořisťování. Nebezpečnost vietnamských zločineckých skupin tkví v jejich hodnotové semknutosti, konspirativnosti a nedůvěře k většinové společnosti, která komplikuje případný průnik policejních orgánů do těchto skupin.

¹¹⁹ Specifickým prvkem v rámci organizovaných skupin jsou motorkářské gangy. Tyto gangy jsou navázány na celosvětově působící uskupení (Hells Angels, Outlaws, Bandidos), zároveň ale zakládají lokální odnože (na našem území má dlouhodobě dominantní postavení Hells Angels Motorcycle Club Bohemia, ale působí zde do určité míry všechny výše jmenované). Mezi motorkářskými gangy probíhá tvrdý konkurenční boj o české teritorium. Kromě násilných střetů mezi soupeřícími skupinami patří mezi aktivity motocyklových gangů také drogová trestná činnost, autokriminalita, hospodářská kriminalita (praní špinavých peněz) a obchod s nelegálními zbraněmi. Všechny tyto gangy mají jasnou a pevnou hierarchickou strukturu, neměnná organizační pravidla, jasné a konkrétní klubové označení členů a podporovatelů. Na území ČR se jedná o několik set takto striktně organizovaných motorkářů.

¹²⁰ Daňová trestná činnost spočívá zejména v krácení daní a celních poplatků při dovozu podhodnoceného zboží z Číny.

Aktivita vietnamských skupin je koncentrována hlavně v Praze, Středočeském kraji a v příhraničních oblastech Karlovarského a Ústeckého kraje (zejména v tržnicích). Častá je spolupráce s vietnamskými skupinami v dalších zemích (např. Velká Británie, Německo, Maďarsko, Polsko, Slovensko). Vietnamské skupiny preferují hotovostní platební styk a výnosy z trestné činnosti transferují zpět do Vietnamu.

XI.1.1.2.2 Balkánské organizované skupiny

Tyto zločinecké skupiny jsou tvořeny převážně osobami kosovo-albánské národnosti, přičemž jejich státní občanství prakticky zahrnuje všechny státy zemí bývalé Jugoslávie (zejména Srbsko, Makedonie, Černá Hora, Bosna a Hercegovina). K jejich vnitřní organizaci lze uvést, že vedoucí pozice zastávají osoby, které mají dlouhodobou kriminální zkušenost a vypracovaly se do nejvyšších pater zločineckých skupin díky svým „kriminálním úspěchům“. V ČR se takové osoby prakticky přímo neúčastní páchaní jednotlivých trestných činů, nicméně mají rozhodující vliv na to, jakým způsobem bude trestná činnost páchána a jaké osoby budou do této činnosti zapojeny.

Albánsky hovořící zločinecké skupiny jsou soustředěny do velkých měst (Praha, Brno, Ostrava, Olomouc, Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec Teplice). Na našem území se tyto skupiny účastní zejména obchodu s drogami a legalizují tu výnosy z trestné činnosti. ČR ale není těžištěm aktivit těchto skupin, neboť jejich mezinárodní operace jsou realizované v jiných členských státech EU (zpravidla v Německu) a naše území využívají spíše jako bezpečnou základnu pro další operace podobně jako skupiny ruskojazyčné.

XI.1.1.2.3 Ruskojazyčné organizované skupiny

Nejsilnější nadnárodní vazbu mají ruskojazyčné kriminální organizace tvořené národností ruskou, ukrajinskou, arménskou a gruzínskou. U těchto organizací se hlavní těžiště trestné činnosti mnohdy nachází zcela mimo území ČR, zatímco naše území používají k legalizaci kriminálních zisků v kombinaci s vytvářením bezpečného zázemí pro nejvyšší řídicí články kriminální organizace. Tyto skupiny pro svoji činnost aktivně využívají ruské agrese na Ukrajině a nově se specializují na padělání dokladů a umožnění nelegální migrace státních příslušníků Ukrajiny do Evropy. V současné době roste počet násilných a majetkových deliktů páchaných kavkazskými etnickými skupinami na území ČR v souběhu s účastí na organizované zločinecké skupině. V atraktivních destinacích ČR je nadále registrována organizovaná trestná činnost v oblasti krádeží luxusního zboží páchaná kavkazskými skupinami.

XI.1.2 Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

V případě trestné činnosti páchané osobami vietnamské státní příslušnosti, je patrný stále stejný druh trestné činnosti a závažnost jako v předchozích obdobích. Jedná se zejména o porušování práv k ochranné známce. Případná porušení právních předpisů se vztahují zvláště ke skladování, výrobě a nabídce zboží, u kterého vzniklo podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví. Sortiment výrobků zůstává stejný (textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky, hračky).

V obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví je více než v kterékoliv jiné komoditní oblasti patrná naprostá převaha vietnamské komunity usídlené na území ČR. Ve zmíněné oblasti se v posledních letech vyprofilovala zřejmá pozice vietnamské komunity v zóně tzv. šedé ekonomiky, zahrnující pašování zboží, krácení daní, praní peněz a korupci. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz zboží (textilní výrobky, obuv apod.) v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny

a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Záměrem je deklarování nižší než skutečně placené ceny pro účely celního hodnocení, či cílené zatajení charakteru dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově zakládané tzv. Předzaložené (ready made) obchodní společnosti se sídly na území ČR. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti. Na tomto již dříve nastartovaném trendu nic nezměnil ani rok 2016.

V oblasti DPH se vietnamská komunita podílí na trestné činnosti krácením daní, zejména v rámci obcházení podmíněných celních režimů. Na trestné činnosti v oblasti krácení daní se dále podílí hlavně státní příslušníci Polska, Slovenska, Ukrajiny a Ruska, především v rámci karuselových podvodů, kdy tyto státní příslušníci nelegální činnost často i organizují, případně figurují jako tzv. „bílé koně“. Státní příslušníci Rumunska a Bulharska figurují na pozici bílých koní v českých a slovenských společnostech, zapojených do karuselových podvodů. Občané jiných státních příslušností se vyskytují ojediněle.

Vietnamští státní příslušníci se stále velmi často podílejí na distribuci tabákových výrobků v rámci ČR a do okolních států, současně vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihovými nápoji. Jde především o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, nebo prodávané lihoviny nejsou označeny kontrolní páskou ke značení lihu.

V roce 2016 se v rámci operativních informací a prověřované trestné činnosti v oblasti nelegální výroby cigaret na území ČR, objevili nejčastěji státní příslušníci Bulharska, Polska, Litvy, Lotyšska a některé indicie vedou také ke státním příslušníkům Moldavska a k osobám, které jsou držiteli izraelského pasu. Na území ČR se také objevují indicie nelegální výroby cigaret od státních příslušníků Vietnamu a to díky zajištěným vzorkům nekvalitních cigaret různých značek, pravděpodobně vyrobených v nelegálních ručních výrobnách cigaret na území ČR.

V roce 2016 byl mezinárodní drogový zločin páchaný Vietnamci i nadále jako v předchozích letech zaměřen na dvě oblasti – nelegální produkci metamfetaminu a marihuany. Za posledních 6 let došlo k dynamickému vývoji nelegální produkce metamfetaminu. Pachatelé, převážně vietnamského původu, v počátku využívali prostředí pohraničních tržnic, postupně však reinvestovali zisky z maloobjemové distribuce metamfetaminu a dnes ovládají celý výrobní i distribuční řetězec. Jejich osobní a obchodní vazby v Německu, společně s faktickou kontrolou trhu, vedly k dalšímu masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z ČR především do příhraničních oblastí Německa (Bavorsko a Sasko). Tento trend dále pokračuje zvyšujícím se vývozem i do dalších okolních zemí jako je Rakousko, Slovensko, ale i Skandinávské země. U marihuany se i nadále jedná o tzv. indoorové pěstování s vysokým obsahem THC, která je následně distribuována odběratelům na území ČR, ale převážně vyvážena do dalších států EU. Rok 2016 potvrdil trend z předchozích let, kdy se tato nelegální činnost rozšířila na celé území ČR.

Jedním z problémů jsou tržnice umístěné v příhraničí, na kterých de facto existuje stále dostupnost drog. Kupující, pracovně nazývaní jako „mravenci“ (časté přepravy, menší množství drogy), přijedou, nakoupí a odjedou (není většinou nutná předchozí komunikace), aniž by jim hrozilo významnější riziko. Možný problém pro odběratele drog představují kontroly německých orgánů prováděné v blízkosti hranice s ČR. Represivní orgány Německa (celníci i policie) tuto oblast považují za absolutní prioritu pro svou činnost. Ze strany českých represivních orgánů v současné době prodávajícím nebo kupujícím riziko téměř nehrozí – příhraniční tržnice jsou

v těsné blízkosti státní hranice, jsou využíváni tzv. vojáci – BO DOI – což jsou osoby určené výhradně pro ochranu tržnic. Při výskytu uniformovaných bezpečnostních složek ČR okamžitě ustává nelegální činnost. „Skryté“ působení v civilním oděvu v rámci operativní činnosti policie, ať příslušníků protidrogových oddělení, tak např. Sledovacích útvarů je prakticky vyloučeno, neboť dochází k dekonspiraci – vietnamští trhovci za dobu působení na tržnicích mají „vyvinutý smysl“ pro identifikaci „zákazníků“. Jelikož se ale zvyšuje kontrolní tlak na příhraničních tržnicích, jejich význam pomalu klesá. Zločinecké skupiny na to reagují tím, že tento distribuční článek vynechávají a metamfetamin pašují ve větších zásilkách, které jsou určeny k saturaci distribučních sítí přímo v zahraničí.

Vietnamská komunita je silně zapojena i do páchání environmentální kriminality. ČR byla a je z pohledu mezinárodního nelegálního obchodu s faunou a flórou tradičně v postavení tranzitního státu. Jedním z důvodů je výhodná poloha na křižovatce pašeráckých cest z Afriky a Asie, které mnohdy kopírují tradiční tranzitní trasy pašeráků drog. Dalším podstatným faktorem je skutečnost, že v ČR žije početná a dlouhodobě dobře etablovaná vietnamská komunita, která z historického hlediska využívá produkty z chráněných exemplářů živočichů a rostlin pro léčebné účely. Zároveň jsou tyto produkty v podobě tradiční čínské medicíny velmi lukrativním obchodním artiklem mezi vietnamskou komunitou v Evropě, tak i v Asii.

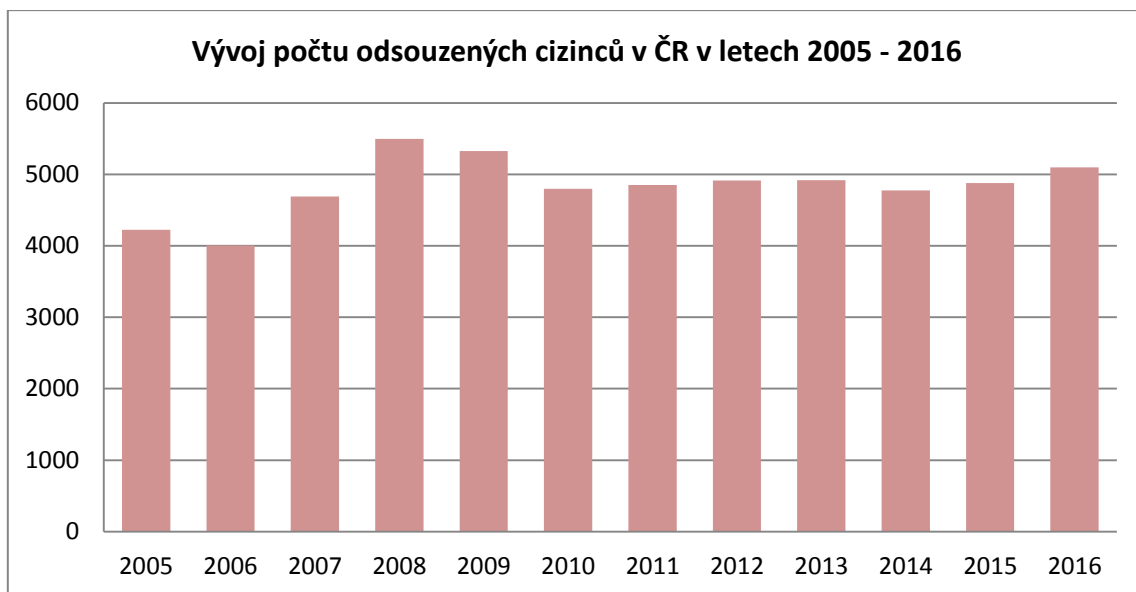
Státní příslušníci jiných států, např. Turecka, Srbska, Černé Hory, Albánie, Ukrajiny, Běloruska, Bulharska a Rumunska se v rámci prověřované trestné činnosti pověřenými celními orgány jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz).

Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny a nově také Maďarska se při páchání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních a dodávkových automobilech.

Státní příslušníci jiných států se v rámci prověřované trestné činnosti pověřenými celními orgány jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz) nebo nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin a ojediněle páchají trestnou činností v oblasti CITES, konkrétně spočívající v nelegálním obchodování s chráněnými exempláři.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCI

Podle údajů MS bylo v průběhu roku 2016 pravomocně odsouzeno celkem 5 096 cizinců (o 219 více než v roce 2015, tj. o 4,5 %). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v ČR (61 423) činil 8,3 %, tzn. o 0,9 procentního bodu vyšší než v předchozím roce.

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2005-2016

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
celkem cizinců	4 223	4 003	4 688	5 498	5 328	4 798	4 853	4 913	4 920	4 777	4 877	5 096
meziroční změna	120	-220	685	810	-170	-530	55	60	7	-143	100	219
tj. %	11,5	-5,2	17,1	17,3	-3,1	-9,9	1,1	1,2	0,1	-2,9	2,1	0,9

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** s počtem **1 737 osob** (meziroční snížení o 108 osob, tj. o 3,4 %). Jejich podíl na celkovém počtu odsouzených osob tvořil zhruba jednu třetinu. Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** s počtem 1 002 odsouzených, kde došlo naopak k nárůstu o 271 osob (tj. +4,7 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (358 osob; -154 osob), **Rumunska** (337 osob; +52 osob) a **Polska** (333 osob; +90 osob). Do TOP 10 se oproti roku 2015 dostali státní příslušníci **Nigérie** (45 osob, nárůst o 11 osob) a **Maďarska** (40 osob).

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2015/2016 (řazeno dle roku 2016)

Období roku	1.1. – 31.12. 2015	tj. %	1.1. – 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	65 569	100,0	61 423	100,0	-6,3	-4 146
občané ČR	60 692	92,6	56 327	91,7	-7,2	-4 365
cizinci	4 877	7,4	5 096	8,3	4,5	219
Odsouzeno cizinců	4 877	100,0	5 096	100,0		
z toho TOP 10 : řazeno sestupně podle nejvyšší hodnoty roku 2015*						
Slovensko	1 845	37,8	1 737	34,1	-5,9	-108
Ukrajina	731	15,0	1 002	19,7	37,1	271
Vietnam	512	10,5	358	7,0	-30,1	-154
Rumunsko	285	5,8	337	6,6	18,2	52
Polsko	243	5,0	333	6,5	37,0	90
Moldavsko	70	1,4	143	2,8	104,3	73
Německo	108	2,2	105	2,1	-2,8	-3
Rusko	87	1,8	97	1,9	11,5	10
Nigérie	34	0,7	45	0,9	32,4	11
Maďarsko	40	0,8	40	0,8	0,0	0

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 579 osob) a dále soudy na území Jihomoravského kraje (688 osob), Středočeského kraje (581 osob) a Západočeského kraje (573 osob)¹²¹.

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2016

Kraj ¹⁾	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Občané ČR	6 273	6 414	3 713	4 679	9 392	5 385	9 216	11 255	56 327
Cizinci	1 579	581	255	573	572	369	688	479	5 096
Celkem odsouzených osob	7 852	6 995	3 968	5 252	9 964	5 754	9 904	11 734	61 423

Zdroj: MS

V roce 2016 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 55 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 43 cizinců. U 12 cizinců nebylo vyhoštění realizováno.

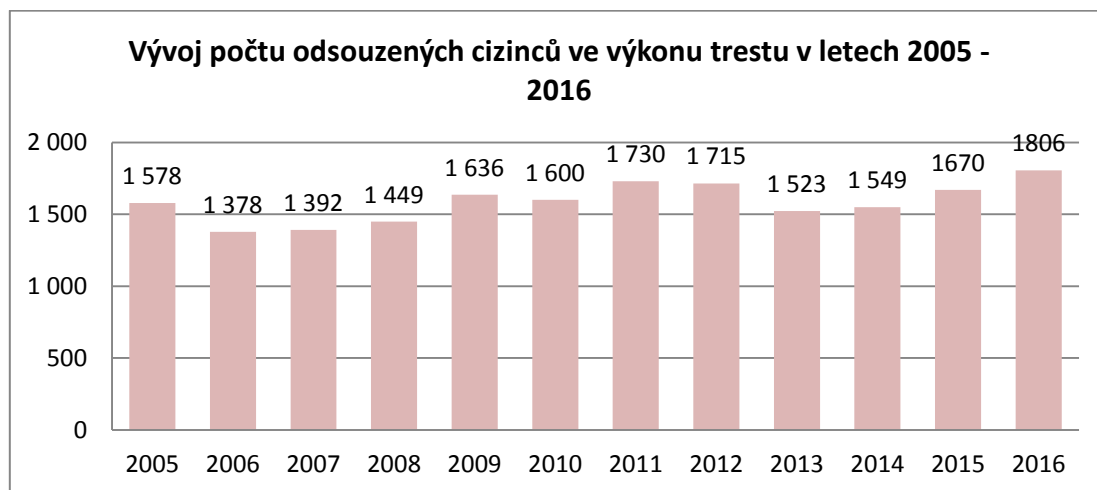
Ve stejném období bylo ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 17 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 12 cizinců. U 5 cizinců nebylo vyhoštění realizováno.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházelo 7 cizinců, z toho 5 návratů bylo realizováno.

¹²¹ Ve smyslu soudního uspořádání.

XI.3 CIZINCI VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Co se týče počtu cizinců, kteří se nacházeli v roce 2016 ve věznicích v ČR ve výkonu trestu, jejich počet dosáhl zatím nejvyšší úrovně, a to **1 806 osob**. V průběhu let počty těchto cizinců kolísaly na podobné úrovni. Od roku 2014 se jejich počty mírně zvyšují.

Zdroj: MS

Počty cizinců, kteří jsou ve vězení z pozice obviněných, tvořil v roce 2016 zhruba jednu třetinu (535, tj. 29,6 %), zbylí cizinci byli již odsouzeni (1 271, tj. 70,4 %).

Cizinci ve výkonu trestu v roce 2016 – TOP 10 – porovnání roku 2015/2016 (řazeno dle roku 2016)

Období Roku	k 31.12. 2015	tj. %	k 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci ve výkonu trestu	1 670	100,0	1 806	100,0	8,1	136
z toho:						
obvinění	495	29,6	535	29,6	8,1	40
odsouzení	1 175	70,4	1 271	70,4	8,2	96
TOP 10 státních příslušností						
Slovensko	494	29,6	538	29,8	8,9	44
Vietnam	440	26,3	442	24,5	0,5	2
Ukrajina	131	7,8	166	9,2	26,7	35
Rumunsko	80	4,8	106	5,9	32,5	26
Polsko	54	3,2	82	4,5	51,9	28
Bulharsko	77	4,6	66	3,7	-14,3	-11
Rusko	36	2,2	44	2,4	22,2	8
Německo	19	1,1	18	1,0	-5,3	-1
Lotyšsko	17	1,0	17	0,9	0,0	0
Maďarsko	8	0,5	11	0,6	37,5	3

Zdroj: MS

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2016 státní příslušníci Slovenska (538, tj. 29,8 %), následovali státní příslušníci Vietnamu (442, tj. 24,5 %), s větším odstupem pak státní příslušníci Ukrajiny (166, tj. 9,2 %) a Rumunska (106, tj. 5,9 %).

Mezi odsouzenými cizinci velmi výrazně převažují muži (1 703, tj. 94,3 %) oproti ženám (103, tj. 5,7 %).

XII. SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2016 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí. Na realizaci programu bylo v roce 2015 vyčleněno ze státního rozpočtu celkem 66 mil. Kč, přičemž tato částka umožnila, s ohledem na značné úspory v roce 2015, realizaci programu i v roce 2016 bez nutnosti navyšování rozpočtu.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaňských komunit.

V průběhu roku 2016 do ČR přesídlilo celkem 287 osob, výhradně příslušníků českých krajaňských komunit na Ukrajině. Zejména se jednalo o příslušníky krajaňských komunit v Záporožské, Oděské a Žitomířské oblasti a dále z oblastí protiteroristických operací v Doněcké a Luhanské oblasti. Do konce roku z této skupiny 190 lidí nalezlo stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2017. Největší množství krajanů se usídlilo na území Plzeňského kraje, v Praze a ve Středočeském a Jihomoravském kraji. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2016 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťuje přímou práci s klienty.

Celkem od počátku programu v roce 2015 bylo do ČR přesídleno celkem 512 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV činí 90 dní, což je polovina maximální doby, kterou umožňuje díkce výše uvedeného usnesení vlády.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajaňských komunit bez ohledu na zemi původu, nicméně do konce roku 2016 o účast projeví zájem pouze státní příslušníci Ukrajiny. Program bude pokračovat i v roce 2017, resp. S ohledem na zájem klientů i v letech následujících.

XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Migrační projekty, které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziřesortní spolupráce úřředních orgánů státní správy, představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.** Tvorba migračních projektů byla zařazena mezi nástroje sloužící k dosahování cílů ČR v oblasti legální migrace uvedené v *usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky ČR a o Komunikační strategii ČR k migraci.* Projekty byly až do roku 2015 schvalovány pouze konsensuálním rozhodnutím Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci, od roku 2015 dochází ke schvalování usnesením vlády.

Cílem migračních projektů je **zefektivnění migrační procedury cestou rychlejšího podání nebo vyřízení žádostí cizinců o pobytová oprávnění nebo povolení k zaměstnání. Zařazení cizinců a tuzemských subjektů,** které na jejich příchodu mají o přímý zájem (zaměstnavatelé, obchodní korporace, školy), do projektu zařazuje jeho gestor, a to za podmínky splnění stanovených kritérií.

V roce 2016 nadále **pokračovala realizace projektů**, z nichž **je většina určena pro oblast ekonomické migrace**, jejichž gestorem je MPO (spolugestory jsou MV, MPSV a MZV) **a 1 pro zahraniční studenty – stipendisty**.

Jedná se o projekty:

- Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů

V roce 2016 byl projekt využit celkem 166 pracovníky ze třetích zemí, zejména specialisty a řídicími pracovníky z oblasti průmyslu, informačních technologií či financí. Nejvyšší počet uchazečů byl z Indie 31, Ruska 29, Ukrajiny 17 a z Egypta 11.

- Projekt Welcome Package pro investory

V roce 2016 bylo do projektu zařazeno celkem 87 žádostí (87 uchazečů a 67 rodinných příslušníků), zejména řídicích pracovníků a specialistů. Nejvyšší počet uchazečů byl z Ukrajiny 54, Číny 16 a Ruska 6.

- Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny

Cílem uvedeného projektu bylo maximální zjednodušení zpracování žádostí o zaměstnaneckou nebo modrou kartu pracovníků z Ukrajiny, kteří spadají do kategorie vysoce kvalifikovaných pracovníků nebo specialistů¹²². MZV jako gestor *Pilotního projektu Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny* předložilo vládě ČR na jejím zasedání dne 19. 12. 2016 vyhodnocení po prvním roce realizace. Pilotní projekt plní svá očekávání z hlediska cílové skupiny a struktury zaměstnanců. Po ročním fungování Pilotního projektu od listopadu 2015 byla k 9. 11. 2016 naplněna roční kvóta ze 45,8 %, což znamená, že k uvedenému datu bylo do projektu zařazeno 229 žadatelů o zaměstnaneckou/modrou kartu z 500 možných.

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci proto dne 10. května 2016 v zájmu zvýšení efektivity rozšířil cílovou skupinu o nejbližší rodinné příslušníky pracovních migrantů. Dále Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci dne 30. 11. 2016 schválil prodloužení projektu o jeden rok. Současně schválil změnu projektu navrženou Ministerstvem zdravotnictví, spočívající ve zmírnění mzdových podmínek pro zařazení do projektu žadatelů ze zdravotnických profesí. Nově nastavené podmínky pro zdravotnické profese lépe odpovídají mzdové hladině v českém zdravotnictví.

Celkem bylo do Pilotního projektu zařazeno 104 společností a 229 uchazečů o zaměstnání z Ukrajiny. Z toho se jednalo o 186 technických anebo jiných profesí a 43 zdravotnických profesí. Největší zájem byl o IT profese, celkem v nich bylo do projektu zařazeno 101 uchazečů. Projekt realizovaný zastupitelským úřadem Kyjev splnil očekávání z hlediska cílové skupiny a struktury zaměstnanců.

- Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny

Na základě *usnesení vlády ze dne 2. 5. 2016 č. 402 ke Koncepti navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty* byl k 1. srpnu spuštěn **Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny** určený pro středně a nízko kvalifikované zaměstnance. U žadatelů zařazených do Režimu se jedná o cílený výběr zaměstnanců konkrétních českých zaměstnavatelů. O zařazení konkrétního zaměstnavatele do Režimu rozhodovali garanti (tj. Hospodářská komora ČR, CzechInvest, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Konfederace

¹²² Daný projekt byl posléze schválen usnesením vlády ČR (čj. 912/2015 ze dne 9. 11. 2015).

zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR), kteří by měli u každého jednotlivě posuzovat potřebnost zařazení.

Žadatelům, kteří byli zařazeni do Režimu, byl stanoven termín k podání žádosti o zaměstnaneckou kartu přímo GK Lvov, aniž by bylo nutné si zajišťovat termín k podání žádosti prostřednictvím systému Visapoint. Tyto žádosti byly zpracovávány v rámci navýšené systemizace GK Lvov.

Již koncem roku došlo k jeho přetížení kvůli vysokému zájmu zaměstnavatelů a omezeným personálním i technickým kapacitám zastupitelského úřadu ČR ve Lvově. Kvóta 3 800 osob ročně proto byla usnesením vlády ze dne 8. února 2017¹²³ dvojnásobně navýšena a došlo k posílení kapacit MZV i MV. K tomuto opatření však došlo až 8. února 2017.

Kapacita pro zařazení do Režimu činila v měsíci srpnu a září 170 osob (za každý měsíc). Od října byla kvóta o zařazení do režimu Ukrajina stanovena na 320 žadatelů za měsíc. Celkem za rok 2016 bylo do projektu zařazeno 1303 žadatelů z Ukrajiny. Vyjma uvedených opatření došlo od září 2016 i ke zvýšení možných registrací v systému Visapoint.

- Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí

Projekt je zaměřený na studentskou migraci zahraničních stipendistů, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV).

Nadále se mohou cizinci z vybraných zemí zapojit do projektu zaměřeného na migraci za účelem léčení v ČR určeného pro lázeňské pacienty. Gestorem je MZ (spolugestory jsou MV a MZV), jedná se o projekt *Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v České republice poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče*.

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

XII.3.1 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR, či v zahraničí. Obětem zařazeným do Programu je automaticky dána 60 denní doba na rozmyšlenou (reflection period) – po kterou není nutná spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. Během této doby jsou činěny kroky s cílem motivovat oběť a podpořit spolupráci s ní při odhalování a potrestání pachatelů. Program náležitě chrání oběti v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení. Součástí Programu je nabídka bezpečné a bezplatné dobrovolné repatriace pro oběti. Hlavními partnery Programu je specializovaná nevládní organizace a PČR. Součástí programu jsou i dobrovolné návraty obětí do země původu zajišťované prostřednictvím IOM.

V roce 2016 do něj bylo zařazeno celkem 14 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi. Oproti roku 2015, kdy byly zařazeny 4 oběti, se jedná o nárůst. Jednalo se oběti z Rumunska (7),

¹²³ Usnesení Vlády České republiky č. 105 k Situační zprávě o realizaci Koncepce navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty.

Bulharska (1), Ukrajiny (2), ČR (2) a SR (2). V devíti případech se jednalo o vykořisťování pracovní a v pěti případech se jednalo o obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Všechny oběti zařazené v Programu projeví zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.

Nejčastější formou obchodování s lidmi je sexuální vykořisťování a pracovní vykořisťování. Ostatní formy obchodování s lidmi nebyly statisticky v Programu zaznamenány.

Od roku 2003 bylo do Programu zařazeno celkem 204 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi. V posledních 4 letech převažují oběti ze zemí EU, obchodované za účelem pracovního vykořisťování.

Věková kategorie obětí se pohybovala mezi 20 až 49 lety. Obětem v Programu bylo poskytováno ubytování, psychosociální služby, zdravotní služby, služby tlumočení, právní asistence a služby advokáta. Důraz byl také kladen na asistenci při vyhledávání zaměstnání.

Partnerské neziskové organizace poskytly na začátku roku 2016 službu krizové pomoci celkem 17 bulharským státním příslušníkům. Tato služba zahrnovala poskytnutí ubytování, stravy, psychosociálních a právních služeb na dobu nezbytně nutnou.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, byly v roce 2016 realizovány pouze dva dobrovolné návraty, a to zpět do země původu. Celkem bylo od roku 2003 realizováno celkem 96 dobrovolných návratů, z toho 23 zpět do ČR.

Uvedeným činností konaným v rámci Programu za rok 2016 odpovídají fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 1 175 568 Kč.

XII.3.1.1 Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2016

Pro fungování Programu je důležitá jeho vazba na širší preventivní a vzdělávací opatření. Každoročně jsou za finanční podpory MV pravidelně prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity o obchodování s lidmi. Součástí preventivních aktivit Programu je také odborné sociální poradenství pro potenciální oběti obchodování s lidmi. V posledních 3 letech se podařilo zvýšit informovanost o problematice obchodování s lidmi a o Programu, a to také prostřednictvím terénních výjezdů partnerských neziskových organizací po celém území ČR. V roce 2016 bylo realizováno celkem 60 výjezdů.

XII.4 PROGRAM HUMANITÁRNÍCH EVAKUACÍ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH OBYVATEL – MEDEVAC

Vláda ČR schválila svým usnesením č. 956 ze dne 20. 11. 2015 zřízení Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC (dále jen „program MEDEVAC“). Na základě tohoto usnesení byla vytvořena Pracovní skupina pro účely provádění programu MEDEVAC, a to za účasti zástupců ministerstev vnitra, zdravotnictví, zahraničních věcí, obrany (Generálního štábu Armády ČR) a průmyslu a obchodu.

První zasedání Pracovní skupiny pro účely provádění programu MEDEVAC se uskutečnilo dne 22. 2. 2016 na MV. Byly schváleny roční rámcové priority programu MEDEVAC a byly odsouhlaseny i jednotlivé aktivity a projekty plánované pro rok 2016 včetně navrhovaného rozpočtu.

Realizace programu MEDEVAC v roce 2016 probíhala prostřednictvím následujících aktivit a projektů – vysílání lékařských týmů do zahraničí, zdravotně humanitární evakuace osob na léčení do ČR, školení zdravotnického personálu a nově i formou peněžních darů do zahraničí na podporu a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zemích postižených válkou, humanitárními či přírodními katastrofami.

Program se realizoval v 7 zemích, konkrétně v Jordánsku, Iráku – v regionu iráckého Kurdistanu, na Ukrajině, v Kambodži, Keni, Maroku a Nepálu za účasti celkem 6 českých nemocnic v přímé působnosti Ministerstva zdravotnictví – FN Motol, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Nemocnice Na Bulovce, FN Olomouc, FN Hradec Králové, FN Ostrava a Ústřední vojenské nemocnice, která je v přímé působnosti Ministerstva obrany.

Souhrn realizace programu MEDEVAC v roce 2016:

- vyslání 15 lékařských týmů do zahraničí,
- 622 odborných operačních výkonů v zahraničí,
- více jak 800 odborných vyšetření s diagnostikou,
- provedení 231 neinvazivních zákroků – injekcí do kolenních kloubů,
- 3 rekognoskační cesty do zahraničí za účelem přípravy budoucích misí programu MEDEVAC v dané zemi (Iráku – v regionu iráckého Kurdistanu, Maroku, Jordánsku)
- 2 návštěvy zahraničních lékařů v ČR v rámci příprav budoucích misí,
- 3 zdravotně humanitární evakuace na léčení do ČR z Ukrajiny a z Keni (5 pacientů, z toho 3 děti + 3 osoby jako zákonný doprovod),
- 2 odborné stáže zdravotnického personálu z oblastí postižených humanitární krizí v českých nemocnicích v přímé působnosti ministerstva zdravotnictví (16 osob – Keňa, Irák – region iráckého Kurdistanu),
- Konference Pražské chirurgické dny – jeden den věnovaný Programu MEDEVAC,
- Peněžní dary v hodnotě 11,5 mil. Kč na vybavení nemocnic a školení lékařů na Ukrajině, v Libanonské republice a v Irácké republice.

Jednotlivé aktivity projektu MEDEVAC jsou uvedeny v Tabulkové části této Zprávy.

XII.5 PROGRAM MINISTERSTVA VNITRA NA ASISTENCI UPRCHLÍKŮM V REGIONECH PŮVODU A PREVENCI VELKÝCH MIGRAČNÍCH POHYBŮ V ROCE 2016 A DALŠÍ EMERGENTNÍ ZAHRANIČNÍ POMOC Z ROZPOČTU MV

XII.5.1 Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojené především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů*. Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, prostřednictvím něhož MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace. Realizace spočívá především v asistenci uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Pomoc a podpora je směřována především do třetích zemí s cílem poskytování přímé podpory uprchlíkům na straně jedné a poskytování podpory zaměřené na budování kapacit v oblasti uprchlictví a migrace v hostitelských státech na straně druhé.

Realizace aktivit v rámci této Koncepce tak ČR umožňuje aktivněji se zapojovat do solidárních společných aktivit EU na přímou pomoc uprchlíkům v zemích původu či

v sousedních regionech, které hostí početné uprchlické populace i na přímou pomoc zasaženým státům. Takové řešení má následně pozitivní dopad na řešení migračních tlaků směrem do EU, poskytuje potřebnou ochranu a zdroje obživy uprchlíkům, kteří zároveň po dobu konfliktu či katastrofy neztrácejí kontakt s domovem a nemusí tak podstupovat rizikové a vyčerpávající cesty za bezpečím do Evropy.

Rozpočet výše uvedeného Programu pro rok 2015 činil 100 mil. Kč. Pro rok 2016 byla pomoc z rozhodnutí vlády ČR navýšena na **150 mil. Kč**.

XII.5.1.1 Priorita č. 1 – region Blízkého východu a Turecko

Jordánsko

- **40 milionů Kč na podporu UNHCR při rozvoji uprchlického tábora Azraq – budování dostatečné a kapacitně odpovídající infrastruktury**

ČR masivně investuje do podpory infrastrukturních projektů UNHCR v uprchlických táborech v Jordánsku. V roce 2016 ČR poskytla **40 milionový peněžní dar** na financování UNHCR projektu v Azraqu. Uprchlický tábor Azraq funguje více než dva roky. Cílem projektu bylo posílit infrastrukturu uprchlického tábora – jde o stavbu a renovaci obydlí pro nově příchozí a vybudování přístupové cesty do jedné z částí tábora. Projekt byl implementován během roku 2016.

Poskytnutí peněžního daru na posílení infrastruktury uprchlického tábora Azraq v Jordánsku výrazným způsobem zvýší životní podmínky a soukromí osob žijících v uprchlickém táboře a navazuje na aktivity z roku 2015, kdy ČR financovala elektrifikaci uprchlického tábora Zatári u jordánsko-syrských hranic - **45 milionový peněžní dar ČR**.

- **10 milionů Kč na posílení národních kapacit v oblasti pomoci uprchlíkům**

Tento projekt má pomoci Jordánsku, kde se 655 000 registrovaných syrských uprchlíků rovná téměř 9 % populace. Vzhledem k demografickým změnám, které tato situace přinesla, Jordánsko přistoupilo k zásadní reorganizaci a reformě státní správy, která by měla vést k úspěšné integraci osob, které nemají vyhlídky na návrat do vlasti. Kromě podpory infrastrukturních projektů tak MV v září roku 2016 Jordánsku poskytlo **10 milionový peněžní dar** určený přímo pro jordánskou vládu, resp. Jordánské ministerstvo vnitra, a to na podporu implementace nově přijatého zákona o decentralizaci a implementaci projektů spojených s decentralizací státní správy.

Irák

- **Uprchlický tábor UNHCR Kawergosk**

V roce 2016 ČR navázala na úspěšnou spolupráci s Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky z roku 2015 (při projektu rozvoje uprchlického tábora Ashti pro vnitřně vysídlené Iráčany). Tentokrát se jednalo o pomoc syrským uprchlíkům, kteří měli být přestěhováni z provizorní transitzní oblasti tábora do trvalých přístřeší. ČR přispělo UNHCR finančním darem **20 mil. Kč** při rozvoji uprchlického tábora Kawergosk – stavba zdokonalených přístřeší v táboře. Šlo o stavbu 337 zdokonalených přístřeší v táboře (stany s kamennou podstavou, rodinnou kuchyní, hygienickým zařízením a elektrickým příívodem) pro potřeby 316 rodin (1 601 osob). UNHCR naplánovalo stavbu dalších až 400 přístřeší v roce 2017.

Turecko

- **Podpora zvládání humanitární a migrační situace na území Turecka**

V souvislosti s demografickou a administrativní zátěží, kterou prochází Turecko, přispěla ČR finančním darem **5 mil. Kč** AFADu – Úřad pro zvládání katastrof a krizového řízení Turecké republiky. Využití peněžního daru bude směřováno na přímou podporu syrských uprchlíků na tureckém území.

XII.5.1.2 Priorita č. 2 – region západního Balkánu

Makedonská republika

▪ Posílení migračního systému

ČR darovala **20 mil. Kč** na podporu makedonského Ministerstva vnitra při posilování kapacit v oblasti správy a ochrany hranic. Cílem je stabilizace migrační situace v zemi, hlavně prostřednictvím opatření na makedonsko-řecké hranici k omezení pohybu neregistrovaných/neregulérních migrantů za západobalkánské trase. Část využití peněžního daru v celkové výši 20 milionů Kč pro makedonské Ministerstvo vnitra byla směřována na nákup 25 terénních monitorovacích vozů Škoda Yetti. Další část peněžního daru byla využita ve prospěch nákupu dalšího nutného technického zázemí v oblasti azylu a migrace.

Bulharsko

▪ Posílení systému ochrany hranic (zvláště s Tureckem a Srbskem)

Z celkových **20 mil. Kč**, které jsou převedeny Bulharsku je 14,6 milionů Kč darováno pohraniční stáži a 5,4 mil. Kč Státní agentuře pro uprchlíky. Využití peněžních prostředků je směřováno na podporu bulharské vlády na posílení systému řízení ochrany hranic (zejména se Srbskem a s Tureckem) a azylového migračního systému. Státní agentura pro uprchlíky použije peněžní prostředky na rekonstrukci registračního a přijímacího centra v Harmanli. Půjde především o úpravy spojené s potřebami dětí a zranitelných skupin osob. Peněžní prostředky pro Pohraniční stráž budou použity k nákupu vybavení pro Pohraniční policii a k nákupu vozů k zajištění efektivní ostrahy hranic a k vybudování objektu pro potřeby pohraničníků v oblasti hranic spadající pod Stanici pohraniční policie Novo Selo.

Srbsko

▪ Posílení systému řízení ochrany hranic

Ministerstvo vnitra Srbské republiky obdrželo od ČR celkem **20 mil. Kč** na podporu kapacit Ředitelství policie a Správy pohraniční policie. Konkrétně se jedná o náklady spojené s nákupem tranzitních vozidel typu VAN a terénních vozidel určených pro ostrahu hranic. Z celkových 20 milionů, 14,3 mil. Kč bylo čerpáno z rozpočtu Programu a zbývajících 5,7 mil. Kč z rozpočtu OAMP: Podpora MV na posílení systému řízení ochrany hranic.

Řecko

▪ Podpora ochrany vnějších hranic EU a zvládání humanitární a migrační situace

Řecké ministerstvo vnitra a správní reformy obdrželo na začátku prosince 2016 od ČR **5 mil. Kč**. Jednalo se o peněžní dar za účelem podpory při zvládání migrační a humanitární situace a podpory při ochraně hranic. Využití peněžního daru bude směřováno na vybavení tří přijímacích center/hotspotů na ostrovech, čtyř detenčních center a patnácti příhraničních táborů, nad kterými dozorují místní policejní stanice a na vybavení pro jejich klienty.

Západní Balkán

▪ Podpora přijímacích a tranzitních center na západobalkánské migrační trase

V dubnu roku 2016 MV převedlo peněžní dar **2,5 mil. Kč** instituci Migrant and Refugee Fund Rozvojové banky Rady Evropy (CEB) na podporu aktivit ve vstupních a tranzitních zemích na západobalkánské migrační trase.

XII.5.1.3 Priorita č. 3 – region severní Afriky a Afrického rohu

RDPP Africký roh

- **Kofinance Regionálního programu ochrany a rozvoje pro Africký roh**

Cílem RDPP je vytvořit trvalá rozvojová řešení pro uprchlíky a jejich hostitelské komunity a posílit ochranu uprchlíků v Etiopii, Súdánu, Keni, Somálsku a Ugandě. V pozdější fázi programu budou zváženy aktivity v Eritreji. ČR se zapojila, stejně jako v roce 2015, do implementace projektu Regionálního rozvoje a ochrany uprchlíků a hostitelských komunit pro země Afrického rohu (RDPP HOA) darem **10 mil. Kč**. Implementaci projektu má v gesci nizozemské MZV. Tato finanční kontribuce ČR podpořila regionální projekt UNHCR zaměřený na ochranu dětí a dalších zranitelných skupin uprchlíků v Etiopii, Súdánu a Keni.

XII.5.1.4 Priorita č. 4 – Ukrajina

Ukrajina

- **Podpora realizace projektu na stabilizaci vnitřně vysídlených osob na Ukrajině**

Finanční podpora ve výši **3,2 mil. Kč** na projektové aktivity projektu AMID (Assistance to Manage Internal Displacement in Ukraine), který byl veden ministerstvem vnitra ČR a implementován s podporou ICMPD (International Center for Migration Policy and Development). Projekt si kladl za cíl přispět ke stabilizaci vnitřně vysídlených osob (IDPs) na Ukrajině.

XII.5.2 Emergentní zahraniční pomoc z rozpočtu Ministerstva vnitra

Jedná se o technickou a materiální pomoc zemím zasaženým migrační a uprchlickou krizí a pomoc při ochraně hranic.

Irák

- **Mosul**

Cílem peněžního daru **10 mil. Kč** z rozpočtu OAMP MV ČR bylo poskytnout okamžitou humanitární podporu lidem žijícím v zasažené oblasti a zabránit masovému pohybu osob mimo region (např. do Turecka) a případné masové imigrační vlně do Evropy.

Polovina peněžního daru, tedy 5 milionů Kč bylo cíleno na podporu humanitárních a ochranných aktivit UNHCR v souvislosti s vojenskou ofenzivou v Mosulu a následující uprchlickou vlnou obyvatelstva z provincie Ninive a z města Mosulu. Dalších 5 milionů Kč bylo předáno Guvernórátu Duhok pro potřeby Generálního ředitelství pro péči a sociální rozvoj na rozšíření ubytovacích kapacit pro dívky – děti bez doprovodu z řad vnitřně vysídlených osob a uprchlíků.

Řecko

- **Materiální podpora řecké vlády pro zvládání současné migrační a humanitární situace**

Na začátku prosince 2016 došlo k převodu **10 mil. Kč** ve formě peněžního daru pro řecké Ministerstvo vnitra a správní reformy.

Sýrie – Aleppo

- **Poskytnutí peněžního daru mezinárodní organizaci Caritas Internationalis na pomoc lidem v sýrském Aleppu**

Peněžní dar **5 mil. Kč** bude směřován zejména na zdravotnickou pomoc, resp. Výstavbu nové nemocnice – Jesuit Refugee Service kliniky v Aleppu.

Turecko

- **Podpora v návaznosti na předchozí dar, znovu příjemcem AFAD – Úřad pro zvládání katastrof a krizového řízení Turecké republiky**

Využití peněžního daru **10 mil. Kč** bude směřováno na přímou podporu syrských uprchlíků na tureckém území.

XII.6 FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ

V programovém období 2014-2020 byly zřízeny dva nové finanční nástroje, které nahrazují fondy Obecného programu Solidarita a řízení migračních toků zřízené v rámci programového období 2007-2013. Jedná se o Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF).

Pro každý fond existuje tzv. národní program, který stanovuje priority České republiky pro oblast čerpání na celé programové období 2014 – 2020. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost byl schválen EK dne 19. 3. 2015, Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen EK dne 24. 3. 2015. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

XII.6.1 Azylový, migrační a integrační fond

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014 ze dne 16. 4. 2014.

Ve věcné rovině převzal AMIF většinu témat z Evropského uprchlického fondu, Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a Evropského návratového fondu Obecného programu Solidarita a zřízení migračních toků. **Finanční alokace pro Českou republiku na rozpočtové období 2014 – 2020 činí 47 831 177 €.** Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace/legální migrace, návraty a solidarita.

Azyl

Hlavním cílem ČR je zajištění standardů dle práva EU nebo vyšších, dále zajištění standardů v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany a v souvislosti s ochranou práv žadatelů. Veškeré úsilí bude zaměřeno na budování Společného evropského azylového systému. V rámci AMIF budou podporována opatření zaměřená na poskytování sociální a právní podpory žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zlepšování a udržování přijímací infrastruktury, školení úředníků zapojených do řízení o udělení mezinárodní ochrany, vývoj ICT systémů v rámci procesu řízení o udělení mezinárodní ochrany a aktivity spojené s problematikou přesídlení.

Integrace a legální migrace

Priority integrační politiky České republiky reflektují hlavní výzvy, kterým čelí státní příslušníci třetích zemí: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. V rámci AMIF bude nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců, bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, bude podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách.

Návraty

Hlavním cílem je vytvoření komplexního návratového systému, který bude podporovat jak dobrovolné, tak nucené návraty a zároveň zvýší účinnost reintegračních mechanismů a strategií za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace státních příslušníků třetích zemí v zemích původu. V rámci AMIF budou především podporována opatření zaměřená na dobrovolné návraty.

Solidarita

Na základě Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. 9. 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka a Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601 ze dne 22. 9. 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka budou z fondu podporovány relokace státních příslušníků třetích zemí z Itálie a Řecka.

V roce 2016 byla zahájena realizace následujících projektů:

V rámci Specifického cíle 1 Azyl byla zahájena realizace 2 projektů. **Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí cca 25,5 mil. Kč¹²⁴.**

V rámci Specifického cíle 2 Integrace/legální migrace bylo realizováno **18 projektů**, z nichž realizace 5 projektů byla zahájena v polovině roku 2015. **Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí cca 188,2 mil. Kč.**

V rámci Specifického cíle 3 Návraty byla zahájena realizace 2 projektů. **Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činí cca 6,5 mil. Kč.**

XII.6.2 Fond pro vnitřní bezpečnost

Fond pro vnitřní bezpečnost (dále jen ISF) byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EUF) č. 513/2014 a č. 515/2014 ze dne 16. 4. 2014.

ISF se skládá ze dvou tematických částí: ISF-Hranice (ISF-B), která má obdobnou působnost jako Fond pro vnější hranice, tedy ochranu vnějších hranic a vízovou politiku, a ISF-Policie (ISF-P), která se zabývá policejní spoluprací v oblasti vnitřních věcí, bojem proti závažnému zločinu a ochranou kritické infrastruktury. V rozpočtovém období **2014-2020 je pro Českou republiku alokováno 15 155 484 € pro ISF-B a 17 029 012 € pro ISF-P.**

Národní program ISF je v rámci oblasti hranice zaměřen na dva hlavní (specifické) cíle – podpora společné vízové politiky a hranice, v rámci oblasti policie na dva hlavní (specifické) cíle – předcházení trestné činnosti a boj proti ní, dále pak cíl riziko a krize.

Podpora společné vízové politiky

Hlavním cílem České republiky je dále rozvíjet a vylepšovat systém VIS a pravidelně proškolovat zaměstnance zastupitelských úřadů ve vízovém procesu.

Hranice

Hlavním cílem je vybudování národního situačního centra ochrany hranic a jeho propojení se systémem EUROSUR. V rámci ISF by měl být dále pořízen systém AGAS za účelem ostrahy vzdušného prostoru nad územím ČR a pořízeny by měly být ABC brány na letištích s mezinárodním provozem. Neméně důležitý bude i další rozvoj a vylepšování systému SIS. V rámci tohoto cíle budou rovněž realizována školení příslušníků ŘSCP v oblastech správy hranic a jazykových kompetencí.

Předcházení trestné činnosti a boj proti ní

V rámci tohoto cíle Česká republika plánuje zvýšit akceschopnost vyšetřování informační kriminality; zefektivnit boj proti závažnému zločinu zejména v oblasti kybernetiky, drog a finanční kriminality; vybudovat a provozovat sofistikovanější, účinnější a efektivnější pracoviště v boji proti organizovanému zločinu; zajistit kvalitní sběr, vyhodnocování a sdílení daktyloskopických

¹²⁴ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci AMIF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z AMIF na realizaci vybraných projektů.

dat; vytvářet účinná preventivní opatření; zlepšit mezinárodní policejní spolupráci (se třetími zeměmi prostřednictvím styčných důstojníků); zajistit odpovídající personální kvality prostřednictvím relevantních školení; omezit možné další traumatizování obětí a svědků trestných činů v trestním procesu.

Rizika a krize

Hlavním cílem je zajistit ochranu kritické infrastruktury policejních dat ve smyslu kybernetické bezpečnosti a zefektivnit kontrolu nebezpečných látek na mezinárodních letištích jakožto součásti kritické infrastruktury. V rámci tohoto cíle budou rovněž realizována školení příslušníků Celní správy.

V roce 2016 byla zahájena realizace následujících projektů:

V rámci Specifického cíle 5 Předcházení trestné činnosti a boj proti ní byla zahájena realizace 6 projektů. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **81 mil. Kč¹²⁵**.

V rámci Specifického cíle 6 Rizika a krize byla zahájena realizace 2 projektů. **Schválená finanční podpora z ISF** na realizaci těchto projektů činí cca **34 mil. Kč**.

¹²⁵ Vzhledem k tomu, že jsou projekty v rámci ISF víceleté, nelze přesně určit objem financí na jednotlivé roky. Uváděné částky jsou celkové schválené částky finanční podpory z ISF na realizaci vybraných projektů.

XIII. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE

Mezinárodní spolupráce ČR v migrační problematice v roce 2016 oproti letům minulým výrazně zesílila, a to především v souvislosti se zhoršující se bezpečnostní i humanitární situací v bezprostředním okolí EU a s tím spojenou migrační krizí v EU. V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy EU a schengenského prostoru intenzivně spolupracovala ČR především na úrovni jednotlivých orgánů EU, včetně jejich agentur jako FRONTEX a Evropský azylový podpůrný úřad (EASO). Rovněž se soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.

I nadále byla rozvíjena spolupráce s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do ČR, zvláště pak v zemích sousedících s EU. Na úrovni EU pokračovala ČR v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) představující koncepční rámec vnější migrační politiky EU.

Pro ČR byl zásadní rozvoj východní a jihovýchodní dimenze GAMM především prostřednictvím Pražského procesu, který představuje hlavní multilaterální migrační dialog. V září 2016 proběhla třetí ministerská konference Pražského procesu, která dala procesu politický mandát pro následujících 5 let (2017 – 2021). Pro ČR jsou zásadní i dialogy s východními partnery v rámci Východního partnerství a účast na bilaterálně uzavřených Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, Gruzií, Arménií a Ázerbájdžánem.

ČR pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). S ICMPD spolupracovala Česká republika v rámci Pražského procesu a při implementaci projektů v rámci Partnerství pro mobilitu s Ázerbájdžánem. V případě UNHCR se spolupráce orientuje na problematiku pomoci uprchlíkům v zemích a regionech původu a přesídlování.

XIII.1 KONKRÉTNÍ ZAPOJENÍ MV ČR DO GLOBÁLNÍHO PŘÍSTUPU K MIGRACI A MOBILITĚ

MV spolu se zástupci Polska a dalších států pokračovalo v rozvíjení Pražského procesu, hlavního multilaterálního migračního dialogu EU s východními a jihovýchodními sousedy EU, a to především prostřednictvím Cílené iniciativy na implementaci Akčního plánu Pražského procesu. Vedle toho probíhaly projekty se třetími zeměmi, jichž se ČR účastnila jako partner.

XIII.1.1 Pražský proces

V roce 2011 byl na druhé ministerské konferenci Pražského procesu přijat Akční plán spolupráce (na základě již dřívější Společné deklarace). V roce 2013 byly implementovány aktivity pod vedením Polska v rámci Cílené iniciativy Pražského procesu. Pravidelně se scházela řídicí skupina Cílené iniciativy Pražského procesu a to zejména v Bruselu na okraj HLWG (High Level Working Group¹²⁶).

¹²⁶ HLWG je fórum pro strategické diskuze a iniciativy v rámci Globálního přístupu k migraci a mobilitě.

V rámci implementace Cílené iniciativy byla v roce 2016 dokončena implementace třech pilotních projektů připravených v souladu s GAMM zaměřené na boj proti nelegální migraci, podporu legální migrace a azyl. ČR vedla projekt k otázkám legální migrace (specificky zaměřený na studentskou migraci). V rámci tohoto projektu proběhl v únoru 2016 závěrečný workshop v Praze. Výsledkem projektu je vytvoření příručky ke studentské mobilitě.

XIII.1.2 Projekt MOBILAZE s Ázerbájdžánem

V roce 2015 byl s Ázerbájdžánem zahájen projekt MOBILAZE (Mobility Partnership with Azerbaijan), který je rozdělen do pěti komponentů: a) monitoring a analýza migračních pohybů; b) management pracovní migrace; c) boj proti nelegální migraci; d) azylová politika; e) návraty a reintegrace. Do projektu jsou zapojeni především státní migrační služba, pohraniční služba, ministerstvo práce a sociální ochrany, ministerstvo školství, státní univerzita Baku, místní regionální a lokální autority, neziskové organizace, ale také soukromníci. ČR hostila v červnu 2016 studijní návštěvu představitelů pohraniční služby v rámci třetího komponentu na téma zabezpečení cestovních dokumentů.

XIII.1.3 Projekt AMID na Ukrajině

Projekt na asistenci k zvládání vnitřního vysídlení na Ukrajině AMID (Assistance to Manage Internal Displacement) byl financován ČR a implementován ICMPD od listopadu 2015 do konce září 2016. V rámci projektu proběhly v Kyjevě tři kulaté stoly na základě potřeb ukrajinských partnerů s předními experty v oboru. První setkání proběhlo na téma národní politika a strategické plánování ve vztahu k vnitřně vysídleným osobám. Druhé setkání proběhlo na téma komunikace státních struktur s médii a třetí setkání bylo věnováno problematice správy statistických dat.

XIII.2 EVROPSKÝ AZYLOVÝ PODPŮRNÝ ÚŘAD (EASO)

V roce 2016 mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU – především pak v Řecku a Itálii. Činnosti EASO se především zaměřovaly na zvyšování kapacit Itálie a Řecka v oblasti registrace příchozích migrantů skrze koncept registračních center – tzv. hotspots, podporu členských států při realizaci nově zřízených společných relokačních a přesídlovacích schémat, podporu členských států v oblasti provádění dublinského nařízení, sběru a analýzy dat a v oblasti přijímacích kapacit členských států. Nově pak v souvislosti s prohlášením EU a Turecka z března 2016 EASO poskytovalo asistenci při řízení o mezinárodní ochraně, tedy vedení pohovorů o přípustnosti a oprávněnosti žádosti o mezinárodní ochranu osob, které připluly na řecké ostrovy z Turecka po 20. březnu 2016.

ČR se na činnosti EASO podílela nejen účastí na zasedáních Správní rady a mnoha expertních jednáních týkajících se výše uvedených dílčích aktivit úřadu, ale rovněž prostřednictvím poskytování národních expertů, které v roce 2016 ČR nominovala a vyslala do Itálie a Řecka právě v souvislosti s výše uvedenými aktivitami EASO. V roce 2016 ČR realizovala celkem 44 vyslání národních expertů.

EASO se nadále v roce 2016 věnovalo svým povinnostem směřujícím k podpoře členských států v oblasti harmonizace Společného evropského azylového systému a to především v oblasti implementace společného školicího systému v oblasti azylu, zvyšování kvality azylových řízení či v oblasti vytváření společných informací o zemích původu.

Dne 4. května 2016 předložila Evropská komise návrh nařízení o Agentuře Evropské unie pro azyl. Návrh nařízení je součástí celkové revize právních nástrojů Společného evropského azylového systému, reaguje však také na potřebu revidovat a aktualizovat stávající mandát EASO na základě zkušenosti z její dosavadní činnosti.

XIII.3 RELOKACE

Na základě Rozhodnutí Rady EU (č. 1523) ze dne 14. 9. 2015 se členské státy EU dobrovolně zavázaly přijmout v rámci relokačního programu 40 000 osob, tj. 24 000 osob z Itálie a 16 000 osob z Řecka. ČR dle dobrovolného závazku měla prvotně přijmout 1 100 osob z Itálie a Řecka. Následně na základě Rozhodnutí Rady EU (č. 1601) přijaté kvalifikovanou většinou dne 22. 9. 2015 byla členským státům EU udělena relokační kvóta pro přijetí dalších 66 000 osob, tj. 15 600 osob z Itálie a 50 400 osob z Řecka. I navzdory hlasování proti právně závaznému rozhodnutí byla ČR uložena povinnost relovat dalších 1 591 osob z Itálie a Řecka. ČR by tak v rámci relokačních programů z Itálie a Řecka měla přijmout celkem 2 691 osob. V rámci relokačního programu ČR v roce 2016 přijala 12 osob syrské státní příslušnosti z Řecka. Žádná osoba nebyla přijata z Itálie kvůli chybějícím osobním dokladům, na jejichž základě by mohlo být vyhotoveno bezpečnostní prověření.

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka ve všech směrech stále vážne a samotná realizace je velmi pomalá. Lhůta pro naplnění relokačních kvót je do 26. 9. 2017. Členské státy by tak měly přijmout celkem **106 000 osob z obou zemí**¹²⁷. Ke konci roku 2016 bylo relováno 9 974 osob (2 654 osob z Itálie a 7 320 osob z Řecka), což doposud značí cca 6% úspěšnost.

XIII.4 PŘESÍDLOVÁNÍ

Přesídlování je účinným nástrojem pomoci uprchlíkům, jenž se z důvodu nuceného vysídlení dostávají do velmi zranitelného postavení v zemích prvního vysídlení, které nejsou v dlouhodobém horizontu schopny poskytnout vysídleným osobám trvalé řešení a efektivní integraci do společnosti. V praxi se jedná o předvýběr a přemístění vysídlené osoby (státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti) do třetí země, která osobě poskytne povolení k pobytu s jedním z následujících statutů: a) statut uprchlíka (azyl); nebo b) postavení poskytující stejná práva a výhody podle vnitrostátního práva EU jako postavení uprchlíka (doplňková ochrana). Výběr osoby k přesídlení se principiálně stanovuje na základě předvýběru osob potřebující mezinárodní ochranu ze stran UNHCR a na následném posudku přijímací země, včetně bezpečnostních prověření a ověřování integračního potenciálu.

Vedle udělování mezinárodní ochrany spontánně přichozím žadatelům o azyl na území přijímacích států je přesídlování do rozvinutých zemí považováno za druhý základní pilíř systému ochrany uprchlíků. Primární cíl přesídlovacího programu je humanitární, tedy poskytnout potřebnou asistenci a ochranu nejzranitelnějším skupinám osob potřebující mezinárodní ochranu, které mimo přesídlení nemají jiné vyhlídky na bezpečný a důstojný život v zemi prvního vysídlení a kterým by v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí pronásledování nebo ponižujícího a nelidského zacházení. Nicméně jde zároveň i o nástroj podpory těm státům, které velké uprchlické populace na svém území hostí a nemají dostatek přijímacích a integračních kapacit.

ČR se do realizace přesídlovacího programu zapojila v roce 2008 přijetím Koncepce národního přesídlovacího programu vycházející z usnesení vlády č. 745 ze dne 27. 6. 2008. Koncepce se opírá o předešlé ad hoc přesídlovací zkušenosti a stvrzuje tak připravenost ČR podílet se prostřednictvím přesídlovacího nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci zranitelným osobám v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních rozvinutých zemí.

¹²⁷ Původní kvóta činila 160 000 osob z Řecka, Itálie a Maďarska. Skutečný počet byl snížen o 54 000 osob, které byly určeny pro Maďarsko. Maďarsko se této kvóty vzdalo, protože na svém území nemělo tak vysoký počet žadatelů o mezinárodní ochranu (většina žadatelů v průběhu řízení o mezinárodní ochraně opustila maďarské území). Kvóta pro Maďarsko byla proto přesunuta do programu přesídlení 1:1 na základě dohody mezi EU a Tureckem.

V rámci iniciativy na úrovni EU se dne 20. 7. 2015 ČR dobrovolně zapojila do Evropského přesídlovacího schématu a zavázala se přesídlit 400 osob v rozmezí od července 2015 do července 2017. Následně ČR odsouhlasila na základě usnesení vlády č. 1052 ze dne 14. 12. 2015 přesídlení celkem 153 iráckých křesťanů do ČR na žádost nadačního fondu Generace 21. Na jaře 2016 bylo takto přesídleno 89 iráckých křesťanů, z toho 32 iráckých uprchlíků bylo přesídleno z Libanonu v rámci Evropského přesídlovacího schématu a 57 vnitřně vysídlených Iráčanů bylo přesídleno z Irácké republiky v rámci národního přesídlovacího programu. Všem osobám byla udělena mezinárodní ochrana a byl s nimi zahájen státní integrační program. 25 přesídlených osob nicméně odešlo z ČR do Německa necelé dva měsíce od získání azylu v ČR. Dalších 30 iráckých státních příslušníků vyjádřilo přání vrátit se do své vlasti a vzdali se tak udělené mezinárodní ochrany v ČR. Přesídlování uprchlíků z Iráku do ČR v rámci programu nadačního fondu Generace 21 bylo předčasně ukončeno nařízením vlády č. 307 ze dne 7. 4. 2016.

V návaznosti na přijaté opatření společného prohlášení EU a Turecka z 18. 3. 2016 s cílem ukončit nelegální migraci z Turecka do EU, a to především přesídlovací mechanismus dle principu 1:1, kdy za každého syrského žadatele o azyl, který bude navrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný syrský uprchlík přesídlen z Turecka do EU, bylo ke konci roku 2016 přesídleno celkem 2 672 syrských uprchlíků z Turecka do členských států EU a přidružených států. Problematické a neefektivní nadále zůstává navracení osob z řeckých ostrovů do Turecka, neboť ve stejném období bylo navraceno 801 osob, z toho pouze 114 Syřanů.

Lhůta pro naplnění přesídlovacích závazků členských států je do července 2017. Členské státy tak měly v rámci Evropského přesídlovacího schématu, včetně principu 1:1 z Turecka, přijmout celkem 22 504 osob z třetích zemí. Aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 8 500 uprchlíků, pro ČR je to 348 osob. Případně členské státy mohou využít nevyužitou relokační kvótu 54 000 osob, pro ČR se jedná o 1 281 osob.

S ohledem na revizi Společného evropského azylového systému, která reaguje na započatou migrační krizi v roce 2015, předložila Evropská komise dne 13. 7. 2016 návrh nařízení na vznik strukturovaného a trvalého Unijního přesídlovacího rámce.

XIII.5 EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ

MV, resp. OAMP, je od roku 2004 národním kontaktním místem **Evropské migrační sítě** (EMN) v České republice. EMN je síť organizací zabývajících se migrací v členských státech EU a Norsku. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace.

V roce 2016 zpracovalo české kontaktní místo mimo jiné studie na tato témata: Přijímání cizinců ze třetích zemí za účelem podnikání, Integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, Změny migračních statusů a účelů pobytu, Přístupy členských států k odmítnutým žadatelům o mezinárodní ochranu, Přesídlení a humanitární přijímací programy v Evropě – co funguje? A Usilování o rodinný život: právo na sloučení rodiny. Na konci roku 2016 byly ve spolupráci s SÚIP a MPSV zahájeny práce na studii na téma Nelegální zaměstnávání cizinců ze třetích zemí. Dále české kontaktní místo vypracovalo Výroční zprávu o police v oblasti azylu a migrace za rok 2015 za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2015 vydávané Evropskou komisí.

Zástupci národního kontaktního místa se účastnili pravidelných jednání národních kontaktních míst EMN a pracovní skupiny EMN na návraty v Bruselu. Rovněž participovali na výročních konferencích EMN v Nizozemí na téma Podpora multidisciplinárního přístupu v oblasti potírání převaděčství migrantů a na Slovensku na téma Přehodnocení návratů z Evropy: udržitelné návraty a spolupráce se zeměmi původu. Zúčastnili se také řady konferencí na národních úrovních. Významnou činností EMN je odpovídání na tzv. ad-hoc dotazy, v roce 2016 odpovědělo

české kontaktní místo EMN na více než 100 ad-hoc dotazů členských států EU + Norska a Evropské komise. V prosinci 2016 zorganizovalo národní konferenci na téma Integrace uprchlíků: 25 let zkušeností České republiky, které se zúčastnili zástupci Parlamentu ČR, velvyslanectví, státní správy a samosprávy, mezinárodních organizací, akademické sféry, nestátních neziskových organizací a členských států EU. V průběhu roku 2016 se české kontaktní místo EMN věnovalo mnoha dalším aktivitám.

Publikace EMN a další informace z oblasti migrace a azylu jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

XIII.6 MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

XIII.6.1 Agentura FRONTEX a pracovní skupiny Rady EU

V roce 2016 pokračovala spolupráce s Evropskou agenturou pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU (FRONTEX). Zástupci ŘSCP se účastní pravidelných jednání členských států EU, která byla platformou pro **sdílení zkušeností z oblastí aktuálních trendů nelegální migrace**, zejména na vnějších hranicích zemí EU a zemí schengenského prostoru.

Zástupci ŘSCP se pravidelně čtvrtletně účastnili jednání **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi**. Vzhledem k tomu, že úspěšná návratová politika se stala prioritou EU, počet návratových operací prudce vzrostl. Nejčastější destinace návratových letů jsou Srbsko, Kosovo, Nigérie, Makedonie a Albánie. Individuální lety jsou namířeny i do jiných zemí (Pákistán, Ekvádor, Gruzie, Arménie). Obecným problémem je získávání náhradních cestovních dokladů (Pákistán, Afghánistán). Česká republika se v roce 2016 návratových operací nezúčastnila, protože cizinci, kteří jsou vraceni nedobrovolně, pocházejí obvykle z jiných zemí, kam jsou vraceni převážně pozemní cestou. Dalším projednávaným okruhem byla problematika monitorování letů. Do monitoringu se ČR zapojuje prostřednictvím nevládních organizací.

Zástupci ŘSCP, převážně z týmů Evropské pohraniční stráže Frontexu, se podíleli na **společných akcích na různých úsecích evropských hranic** (Maďarsko, Ukrajina, Řecko, Makedonie) a byli vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci. Rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na letiště Praha – Ruzyně¹²⁸. Policisté odborů cizinecké policie, kteří se zapojili do zahraničních misí pořádaných agenturou FRONTEX formou společných zahraničních hlídek, se účastní školení, seminářů zaměřených na problematiku národnostních menšin. Seznamují se s trendy nelegální migrace v rámci EU, vzájemně si vyměňují zkušenosti z výkonu služby, porovnávají zkušenosti v boji proti nelegální migraci a efektivitu přijatých opatření. Získané zkušenosti a informace jsou účastníky dále předávány policistům k využití při výkonu služby v rámci vykonávané metodické činnosti či formou prezentace na poradách.

ŘSCP je zapojeno do systému **Evropského systému ostrahy hranic** (EUROSUR), který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů¹²⁹. Je počítáno s tím, že systém EUROSUR bude sloužit k přenosu utajovaných informací do stupně „vyhrazené“. V souvislosti s akreditací systému pro tento stupeň utajení probíhají přípravy, například ECNCRYPT projekt. V souvislosti s tímto projektem byl v měsíci srpnu 2016 vybaven server kryptovacím zařízením. Národní situační centrum ochrany hranic ve spolupráci s Odborem informatiky a provozu informačních technologií PČR (OIPIT) zajišťuje certifikaci místnosti, ve které se nachází ECN server, pro stupeň utajení „vyhrazené“, kdy se přestěhuje pracovní stanice IS EUROSUR do stejné místnosti jako ECN server

¹²⁸ Podrobným přehledem o vysílání policistů disponuje policejní prezidium, do jehož kompetence vysílání policistů náleží.

¹²⁹ Koncem roku 2013 vstoupilo v platnost nařízení EP a Rady EU o zřízení systému EUROSUR pod číslem 1052/2013, které ŘSCP zavazovalo ke zřízení pracoviště Národní koordinační centrum. Toto pracoviště je implementováno do budovaného Národního situačního centra.

a bude zajištěna akreditace IS EUROSUR pro stupeň utajení „vyhrazené“ v podmínkách ČR. Pracovní stanice a využívání systému EUROSUR bude do vybudování prostor Národního situační centra ochrany hranic dostupné pouze z prostor OIPIT.

Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráže dostala v roce 2016 od komise EU za úkol vytvořit novou koncepci, která bude posuzovat zranitelnost při ochraně státních hranic. Cílem této koncepce je získat analytická data od jednotlivých členských států a posoudit připravenost jednotlivých států na neočekávaný migrační nápor. Na základě toho bude agentura FRONTEX monitorovat a hodnotit technické vybavení, informační systémy, kapacity lidských zdrojů, finanční zdroje a infrastrukturu vzhledem k ochraně vnějších schengenských hranic. Došlo k vytvoření sítě VAN (Vulnerability Assessment Network), kdy do sítě budou zapojeni zástupci členských států ze skupiny analýzy rizik a skupiny zranitelnosti při ochraně hranic a dále zástupci z komise k zajištění souvislosti s ostatními mechanismy, zejména s mechanismem schengenských evaluací. Garantem za sběr, zpracování a poskytování požadovaných údajů je ŘSCP¹³⁰.

XIII.6.2 Společné hlídky

Jakožto jedna z forem mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR¹³¹ prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky byly zaměřeny na monitoring nelegální migrace, přeshraniční trestnou činnost, kontroly v mezinárodních autobusových linkách a vlacích, společnou kontrolu hraničního značení, pátrání po nelegální migraci a přeshraniční trestné činnosti v blízkém příhraničí. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny i reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláváním. Vzhledem k migrační krizi, která v letech 2015 a 2016 podstatně zasáhla do činnosti policistů sousedních států, podílejících se na společném výkonu služby, docházelo často k rušení společných hlídek. Přesto tato spolupráce probíhá na velmi dobré úrovni.

V roce 2016 bylo uskutečněno **celkem 724 společných hlídek**¹³² policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států. Z celkového počtu 14 krajských ředitelství PČR se mohou realizovat společné hlídky u 11 z nich. V porovnání s rokem 2015 se jedná pouze o 2 hlídky více.

XIII.6.3 Spolupráce se sousedními státy

V oblasti spolupráce se sousedními státy jsou jednotlivé formy spolupráce uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

V roce 2016 proběhlo setkání ředitelů cizineckých policií států **Visegrádské čtyřky (V4)**¹³³, kde byl projednán dosavadní migrační vývoj a nastaveny další cíle spolupráce.

V červnu 2016 proběhlo jednání hlavních hraničních zmocněnců ČR, Slovenska a Polska v Bratislavě. Jedná se o spolupráci při předávání analytických a aktuálních operativních informací o pohybu a pobytu zájmových skupin cizinců po obou stranách státních hranic, včetně monitoringu tras nelegální migrace.

Nezastupitelnou roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním

¹³⁰ Předpoklad sběru dat je od února 2017.

¹³¹ Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina.

¹³² Dle vyhodnocení měsíčních výkazů zasílaných jednotlivými KŘP.

¹³³ Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko.

cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Spolupráce s **Německem** probíhala formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států¹³⁴, součinnostních jednání vedoucích pracovníků oddělení a skupin odborů cizinecké policie jednotlivých KŘP s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL Německa. Pravidelná (většinou čtvrtletní) setkání policistů skupin dokumentace OCP KŘP a operativních složek BPOLI Německa byla určena pro předávání informací a poznatků v oblasti přeshraniční a příhraniční trestné činnosti, se zaměřením na převádění osob, páchání trestné činnosti na úseku vstupu a pobytu cizinců a ustanovování zájmových osob a výměnu informací k novým trendům v oblasti boje proti nelegální migraci. Dále jsou konána součinnostní jednání vedoucích pracovníků OCP OPKPE s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL Německa se zaměřením na řešení konkrétních problémů vzniklých v daném období, dohodu o formě a četnosti školení jednotlivých policistů a výkonu společných hlídek včetně jejich zaměření se na konkrétní problematiku či region.

V oblasti spolupráce s **Rakouskem** probíhají pravidelná čtvrtletní trilaterální součinnostní jednání mezi zástupci BPOL Freyung, PI Freyung (DEU), zástupci hornorakouské policie z okresu Rohrbach a zástupci krajského ředitelství (zástupce odboru mezinárodních vztahů, územního odboru a OCP). Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, probíhá vyhodnocení společného výkonu služby, zajímavých případů z nelegální tranzitní migrace a naplňování mezinárodních dohod v oblasti readmisí a dublinského řízení. Tématem těchto porad je zejména aktuální bezpečnostní situace a diskuse k opatřením k eliminaci příhraniční trestné činnosti.

Mezinárodní spolupráce s **Polskem** probíhala v roce 2016 dle schváleného harmonogramu především formou společných hlídek na území obou států. Systém výkonu společných hlídek byl operativně měněn dle aktuální situace. Do výkonu společných hlídek byla nasazována i speciální technika. Z důvodu konání Světových dnů mládeže v Polsku (a s tím spojenou návštěvou papeže) a konáním summitu NATO přistoupila polská strana v měsíci červenci 2016 ke znovuzavedení kontrol na státní hranici s ČR. Na základě požadavku Polska byly realizovány společné hlídky, kdy hlavním úkolem byla podpora polské strany při hraničních kontrolách a monitoring situace na přístupových cestách ke státní hranici. Na základě velmi dobrých zkušeností z předchozích let se v srpnu 2016 spolupodíleli polští policisté z pořádkové jednotky KVP Wroclaw na zajištění bezpečnostního opatření v místě konání hudebního festivalu v Hradci Králové. Tato spolupráce se osvědčila zejména proto, že mezi návštěvníky hudebního festivalu je každoročně velké zastoupení státních příslušníků Polska. Kontroly byly zaměřeny rovněž na dovoz omamných a psychotropních látek a precursorů. Od ledna 2016 byl pro policisty, kteří jsou zařazováni do výkonu společných hlídek, realizován dvoustupňový jazykový kurz polského jazyka, který probíhal v budově Společného pracoviště Skupiny zahraničních vztahů OMV Náchod – Kudowa Slone.

Spolupráce se **Slovenskem** byla realizována v rámci společných hlídek přes Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč. V problematice hraničně-zmocněnecké činnosti ve vztahu ke Slovenské republice probíhá spolupráce formou pravidelných pracovních setkání. Jejich obsahem je zpravidla nelegální migrace osob tranzitujících ze zemí Blízkého východu a Severní Afriky do schengenského prostoru.

¹³⁴ Důležitost speciálního vzdělávání vzrostla s nabytím účinnosti nové kooperační dohody, která značně rozšiřuje oprávnění při společném výkonu služby.

XIV. PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE

XIV.1 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

Situace v prvních měsících roku 2016 se nesla v duchu pokračující krize navazující na dění v roce 2015, kdy docházelo k neustálému bezprecedentnímu překračování vnější schengenské hranice, zejména z Turecka do Řecka. Nedostatečné kapacity a velikosti národních administrativ států ležících podél západobalkánské trasy nedokázaly nikterak zabránit průtoku tohoto migračního proudu, a proto osoby nechávaly prakticky volně projít přes svá území. Změna nastala až s březnem 2016, kdy se uskutečnil summit EU a Turecka, jehož výstupem se stalo společné prohlášení předsedů vlád, ve kterém obě strany přijaly několik opatření, jak nelegální a nekontrolovanou migraci do EU zastavit. Určitá opatření přijaly i jednotlivé státy – zlepšení ochrany hranic, vybudování fyzických zábran – což nakonec vyústilo ve faktické uzavření této trasy. Opatření měla za následek výrazné snížení příchodů osob do Řecka a jejich druhotného pohybu dále po trase do členských zemí EU. Celkově v roce 2016 do Řecka přišlo 173 450 osob (statistika UNHCR), kdy drtivá většina z tohoto celku do země vstoupila právě před prováděním zmíněných opatření. Částečné uklidnění ve východním středomoří se však nikterak nepřeneslo na centrální středomořskou migrační trasu (s Itálií jako vstupním bodem), kde příchody migrantů v porovnání s rokem 2015 v konečném důsledku posílily o cca 18 % – celkem 181 436 osob (statistika UNHCR). Drtivá většina těchto migrantů do EU vstoupila s ekonomickou motivací, tj. bez nároku na mezinárodní ochranu.

Také v roce 2016 pokračovala EU v **procesu harmonizace v oblasti mezinárodní ochrany a přesídlování**, kdy tento proces vychází z obecného dokumentu EK „sdělení Evropskému parlamentu a Radě k reformě společného evropského azylového systému a posilování legálních cest do Evropy“ ze dne 6. 4. 2016 (COM(2016) 197 final/2, 7665/16).

V roce 2016 byly předloženy „dva legislativní balíčky“, které mají za cíl reformovat stávající Společný evropský azylový systém (dále jen „SEAS“). Nejdříve byly v květnu 2016 předloženy **návrhy nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti** v některém z členských států (přepřacované znění) – tzv. „Dublin IV“.

Společně s návrhem Dublinu IV byl předložen i **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o systému EURODAC** (přepřacované znění) a **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu**. Tento návrh předpokládá transformaci agentury EASO, tedy stávajícího Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu na Agenturu EU pro azyl s výrazně posíleným mandátem.

Posléze dne **13. 7. 2016** předložila EK soubor dalších návrhů. Jedná se o tyto instrumenty:

- návrh nařízení EP a ER o **zavedení společného postupu pro mezinárodní ochranu v Unii** a o zrušení směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální nařízení),
- návrh nařízení EP a ER o **normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. 11. 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty** (tzv. kvalifikační nařízení),
- návrh směrnice EP a ER, kterou se stanoví **normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu** (přepřacované znění) a

- návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje **rámec Unie pro znovu usídlování** a mění nařízení EP a ER (EU) č. 516/2014.

V roce 2016 byl dosažen **částečný obecný přístup Rady k návrhu nařízení o EURODACu** (ČR podpořila modifikovaný text předložený SK PŘES) **a k návrhu nařízení o Agentuře EU pro otázky azylu** (ČR nepodpořila částečný obecný přístup v části monitoringu jednotlivých členských států). Dosažený částečný obecný přístup opravňuje k zahájení dialogu s EP a EK a diskuze tak bude probíhat dále v průběhu roku 2017.

U ostatních předložených návrhů nedošlo k většímu pokroku. Tyto jsou stále projednávány na úrovni pracovní skupiny Azyl, kde buď bylo ukončeno první čtení návrhu EK nebo dosud probíhá. V tomto ohledu je nejdále projednávání **návrhu kvalifikačního nařízení**, kde byl předložen kompromisní text, u kterého však dosud nebylo dosaženo shody.

Mnoho členských států EU se k předložené komplexní revizi společného evropského azylového systému postavilo rezistentně a odmítlo několik dílčích návrhů, zejména zavedení tzv. povinného mechanismu přerozdělování žadatelů o azyl, který by se měl stát nedílnou součástí dublinského systému. Diskuse na toto téma se dostala do mrtvého bodu a nikam se neposouvala, což se v druhé polovině roku pokusilo odblokovat slovenské předsednictví Rady EU, když přišlo s návrhem efektivní (nejprve flexibilní) solidarity. Představený návrh obecně předpokládal nahrazení relokací posílenou expertní či finanční pomocí nejvíce postiženým státům. I přes to, že návrh rozproudil další diskusi o solidaritě a odpovědnosti, k dosažení konsensu mezi členskými státy nedošlo a určité tenze přetrvaly.

Součástí návrhů na reformu systému a posílení řízení migrace se staly též opatření týkající se ochrany vnějších hranic. Nový mandát agentury Frontex/Evropské pohraniční a pobřežní stráž (European Border and Coast Guard – EBCG) se podařilo projednat a schválit v rekordním čase a jednotlivé nové úkoly agentury se navíc již daří implementovat v praxi – vytvoření týmu rychlého nasazení složeného z 1500 osob, operabilita návratových týmů, apod. Mezi dalšími návrhy, které se na úrovni EU začaly projednávat během roku 2016, můžeme ještě jmenovat systém vstupu a výstupu cílící především na zajištění systematické a spolehlivé identifikace tzv. „overstayerů“ a posílení vnitřní bezpečnosti (včetně boje proti terorismu), návrh na vytvoření systému EU pro cestovní informace a povolení (ETIAS) či projednávanou revizi Schengenského hraničního kodexu (SBC) a v prosinci představený návrh reformy Schengenského informačního systému (SIS).

Kromě řešení vnitřní dimenze migrace se EU musela zaměřit i na tu vnější a to zejména s přihlédnutím k stále neutichajícímu tlaku na centrální středomořské trase. Komise v této souvislosti představila sdělení, ve kterém navrhuje vytvoření rámců pro partnerství s třetími zeměmi (tzv. kompaktů), kde předpokládá posílenou spolupráci v oblasti migrace protínající další oblasti spolupráce. V iniciační fázi Komise navrhla spolupráci s pěti prioritními zeměmi (Etiopie, Mali, Niger, Nigérie a Etiopie), se kterými již došlo k posílení vzájemné spolupráce s určitými, avšak stále velice limitovanými, výsledky. Tato snaha se na unijní úrovni těší veliké podpoře všech členských států, jejichž představitelé na Evropských radách tento proces několikrát podpořili a vyslovili se i pro případné rozšíření na další třetí země. Krom pěti prioritních zemí se klíčovou pro omezení migrace v centrálním Středomoří stala severní Afrika a zejména Libye, ze které bylo v roce 2016 uskutečněno 90 % všech vyplutí. V roce 2017 se dá tedy předpokládat posílená spolupráce právě s tímto regionem.

XIV.2 SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU

Také v roce 2016 pokračovala EU v procesu sjednocování pobytové legislativy a postupů v rámci pobytové agendy.

Dne 26. 3. 2013 předložila EK **návrh směrnice o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, výměnných pobytů žáků, placené a neplacené odborné přípravy, dobrovolné služby a au-pair**. Návrh směrnice mění a přepracovává směrnici 2004/114/ES109 a směrnici 2005/71/ES110 a spojuje je do jedné právní úpravy. V průběhu celého roku 2015 probíhal intenzivní dialog mezi EK, Radou a Evropským parlamentem o výsledné podobě směrnice. Ke konci roku 2015 byl konečně nalezen kompromisní text a směrnice vstoupila v platnost dne 11. 5. 2016 pod číslem 2016/801/EU. Členské státy mají povinnost uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 23. 5. 2018.

Dne 7. 6. 2016 předložila EK **návrh směrnice o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysoce odborné dovednosti**. Návrh směrnice by měl přepracovat a nahradit stávající směrnici 2009/50/ES. Stávající směrnice EU o modré kartě dle EK prokázala své vnitřní slabé stránky, například omezující podmínky přijetí a velmi omezené usnadnění mobility v rámci EU. To v kombinaci s mnoha různými soubory paralelních pravidel, podmínek a postupů pro přijímání stejné kategorie pracovníků s vysoce odbornými dovednostmi, které platí v různých členských státech EU, omezilo atraktivitu a používání modré karty EU. V průběhu roku 2016 probíhala intenzivní jednání v rámci pracovní skupiny Rady, která se návrhem směrnice zabývá. Do konce roku 2016 nebyla jednání dokončena a projednávání návrhu směrnice tak přešlo na maltské předsednictví.

XIV.3 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRIZÍ NA ÚROVNI EU

Statistiky počtu nelegálního překročení hranic za rok 2016 vykazují oproti roku 2015 zásadní pokles. **Počet případů nelegálního překročení hranic se meziročně snížil z 1,8 mil. na 504 tis. (-72 %) případů**. Ačkoliv se jedná o významný pokles, jsou počty migrantů nadále velmi vysoké ve srovnání s předcházejícími lety. K postupnému uvolňování tlaku na vnějších hranicích docházelo již od října 2015. Nicméně výrazný trend poklesu byl dán přijetím opatření na hranicích Makedonie s Řeckem a dohodě EU – Turecko přijatých v roce 2016. V důsledku přijatých opatření došlo již v dubnu 2016 k poklesu v počtu zjištěných případů na 16 tisíc ze 41 tisíc v březnu 2016. Během celého roku pokles pokračoval a v prosinci 2016 bylo zjištěno 13 tisíc případů, což je zásadní pokles o 94 % oproti stejnému období v roce 2015, kdy bylo zjištěno 220 tisíc případů.

V řeckých hotspotech byla během roku 2016 zaznamenána řada nepokojů, které vedly ke zranění osob a škodám na majetku. Příčinou těchto nepokojů bylo jednak přelidnění hotspotů, nejistota a frustrace migrantů v nich ubytovaných. Obdobná situace panovala i v Itálii.

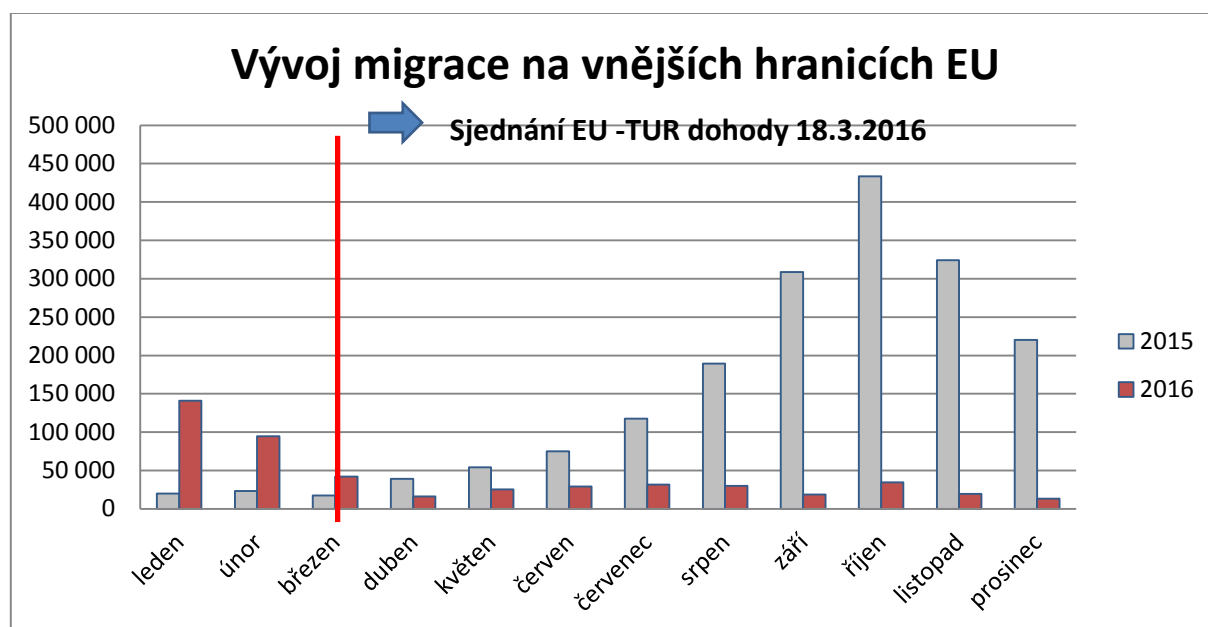
Hlavní cílové země migrantů nadále tvořily v roce 2016 Německo, Švédsko a Velká Británie. Obecně lze konstatovat, že **cílovými destinacemi nadále zůstaly v roce 2016 země západní a severní Evropy**.

Mezi migranty i v roce 2016 dominovali státní příslušníci Sýrie (17 %), Afghánistánu (11 %) a Iráku (6 %). Z hlediska centrální středomořské trasy došlo v roce 2016 k nárůstu počtu nelegálních migrantů z Afriky. Bylo zaznamenáno více než 170 000 případů (+22 % ve srovnání s rokem 2015), což je zároveň bezprecedentní nárůst ve srovnání s obdobím let 2009 – 2013 kdy se jednalo průměrně o 40 000 případů.

V souvislosti s migrační situací se mnoho členských států EU a asociovaných států rozhodlo pokračovat v hraničních kontrolách na vnitřních schengenských hranicích či v jejich dočasném obnovení. Jednalo se o Německo, Rakousko, Francii, Švédsko, Dánsko a Norsko. Tyto kontroly jsou prozatím prodlouženy i na začátku roku 2017. Kontroly na vnitřních hranicích sestávaly především z posílených policejních patrol a vyššího počtu náhodných kontrol. Významnou mírou na udržování současného stavu je přijetí opatření na balkánské trase a to především v Makedonii.

Během prvního čtvrtletí byly počty nelegálního překročení hranic EU srovnatelné s druhým čtvrtletím v roce 2015, nicméně vzhledem k výše uvedeným opatřením došlo ve druhém čtvrtletí 2016 k zásadnímu poklesu počtu případů. S vrcholícím létem a počátkem podzimu opět došlo k tradičně mírnému zvýšení počtu případů, ovšem ve srovnání s rokem 2015 se jednalo o marginální nárůst. V zimních měsících, vzhledem ke zhoršenému počasí došlo opět k mírnému poklesu počtu případů nelegálního překročení hranic EU.

Ačkoliv bylo v roce 2016 zaznamenáno zásadní snížení počtu příchozích migrantů přes balkánskou trasu a tedy výrazného celkového omezení počtu nelegálních migrantů vstupujících na území EU, je situace nadále nejistá. Pokud by přestala platit opatření na balkánské trase a EU-TUR dohoda, je možné předpokládat opětovný nárůst migračních toků z východního středomoří.

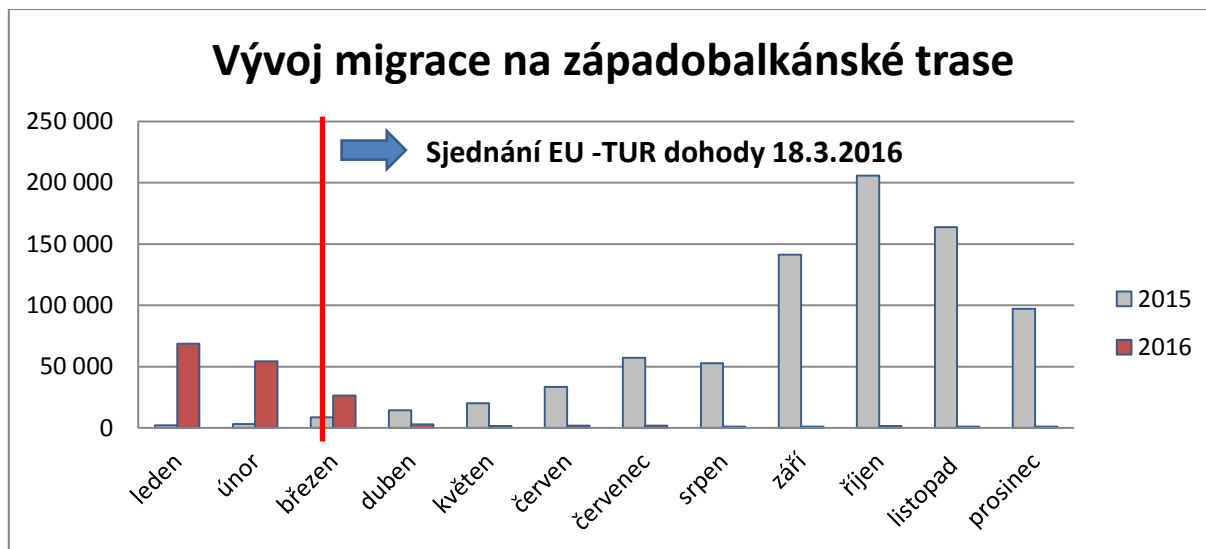
Zdroj: MV

XIV.3.1 Situace na migračních trasách do EU

XIV.3.1.1 Západobalkánská trasa

Nejdynamičtější vývoj byl zaznamenán na migrační trase západního Balkánu a východního Středomoří. **Trasa přes centrální Středomoří nyní představuje hlavní trasu migrantů do Evropy.** Počty zjištěných případů na této trase jsou stabilně vysoké. **Na západobalkánské trase a ve východním středomoří postupně došlo k podstatnému poklesu.** Ačkoliv první 2 měsíce roku 2016 představovaly zásadní nárůst počtu případů nelegálního překročení hranic (leden – 68 tisíc; únor – 54 tisíc) od března (březen – 26 tisíc; duben – 3 tisíce) již docházelo k rapidnímu snižování počtu případů. Pokles pokračoval i v dalších měsících a **v prosinci 2016 byl zaznamenán meziroční pokles případů ve východním středomoří z téměř 97 tisíc na 1 tisíc.**

V souvislosti s uzavřením řecko-makedonské hranice a dohodě EU – Turecko došlo k významnému omezení pohybu na této trase. Migranti jsou v tuto chvíli odkázáni na relokační/přesídlovací programy nebo na pašeráky, přičemž objem osob, které jsou pašeráci schopni po balkánské trase převézt je značně omezen oproti předchozímu stavu téměř otevřených hranic v roce 2015. V Řecku jsou v tuto chvíli zablokovány desítky tisíc migrantů. V této souvislosti se opět dostává do popředí maďarsko-srbská hranice, kde dochází ke zvyšování počtu případů nelegálního překročení hranic. V době silných mrazů migranti využívají zamrzlou řeku Tisu. Během roku 2016 se stala v tomto ohledu pro migranty částečně atraktivní řecko-bulharská hranice. V srpnu bylo zjištěno 289 případů nelegálního překročení hranic. V listopadu již ovšem došlo k výraznému poklesu na 93 případů. Ve srovnání s rokem 2015 se ovšem i tak jedná o 76 % pokles v počtu zjištěných případů.

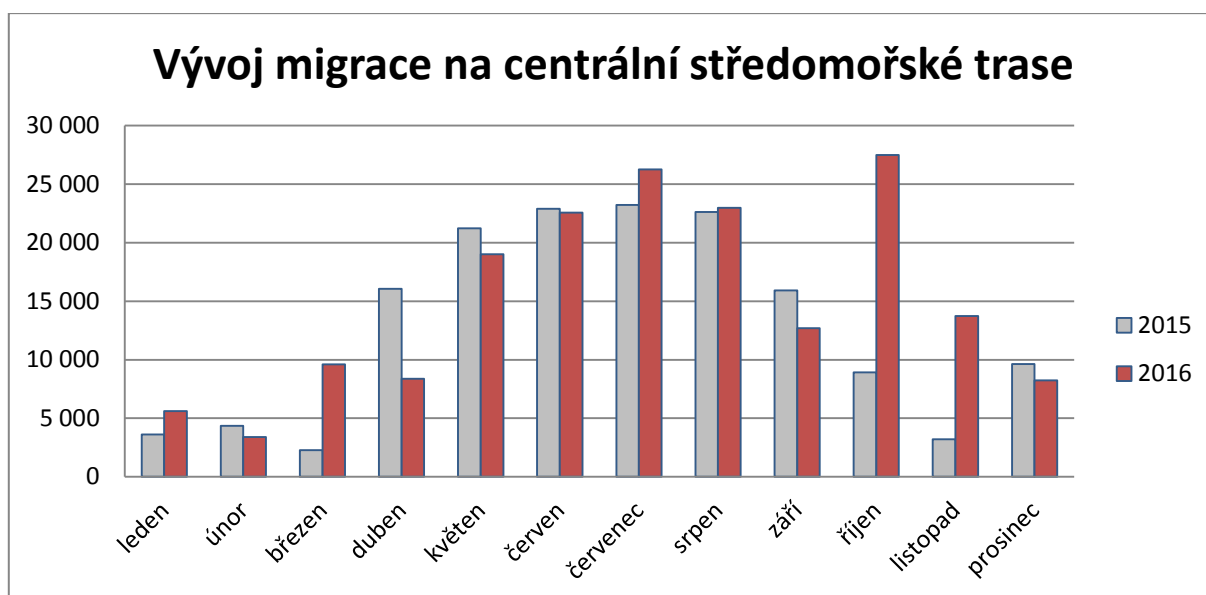

Zdroj: MV

XIV.3.1.2 Centrální středomořská trasa

V roce 2016 došlo na centrální středomořské trase k nárůstu počtu případů nelegálního překročení hranic ze 153 tisíc případů v roce 2015 na 181 126 tisíc případů v roce 2016 (+ 18 %). Nárůst počtu případů se projevil především v období červenec až listopad, přičemž největší počet případů byl zaznamenán v říjnu a to 27 tisíc. Libye pro migranty nadále zůstává hlavním odjezdovým místem následována Egyptem, Tuniskem a Alžírskem. Migranti přicházející po této trase jsou především státními příslušníky zemí střední Afriky. Dochází i ke zvýšení počtu případů nelegálního překročení hranic v západním středomoří.

V důsledku omezení příjezdů migrantů přes východní středomoří získala centrální středomořská trasa opět na viditelnosti. Nadále pokračují rozsáhlé záchranné operace u afrických břehů, především lybijských, čehož následně ve velké míře zneužívají pašeráci a snaží se z této „obchodní příležitosti“ na úkor migrantů vytěžit maximum. Panuje zde přímá úměrnost, čím více záchranných operací u afrických břehů probíhá, tím více migrantů z afrických zemí se vydává na cestu do Evropy v rámci nelegální migrace a tím více z tohoto fenoménu profitují pašerácké skupiny a organizovaný zločin. Ačkoliv výstavba hotspotů v Itálii značně zlepšila situaci v oblasti registrace migrantů, stále se mnoho z nich vyloďuje mimo tato registrační střediska.

Zdroj: MV

XIV.3.2 Neregulérní doklady

V roce 2016 bylo na vnějších hranicích EU zjištěno více než 7 000 osob s padělanými doklady. Jedná se o 15% pokles oproti roku 2015. Obdobně jako v roce 2015 bylo více případů padělaných dokladů zjištěno při cestování již v rámci EU (11 000), než na jejích vnějších hranicích. V oblasti pašování migrantů se padělání dokladů řadí mezi klíčové aktivity. Tyto padělané dokumenty mohou být dále využity pro další kriminální aktivity. Padělané doklady se tak řadí mezi jednu z významných bezpečnostních hrozeb pro EU v roce 2017. **Většina migrantů však přicestovala do EU nelegálně bez dokladů, kterými by se prokazovala.**

XIV.3.3 Nelegální pobyt

V roce 2016 bylo v rámci nelegálního pobytu zjištěno 491 891 případů, což představovalo znatelný pokles oproti roku 2015 (699 374). Stejně jako v předchozích letech se na prvním místě v oblasti nelegálního pobytu v EU umístilo Německo. Tento fakt je odrazem skutečnosti, že Německo je pro migranty hlavní cílovou zemí EU. Na druhém místě se umístila Francie jakožto hlavní tranzitní země pro migranty toužící dostat se do Velké Británie. Z hlediska národností se vzhledem k migrační krizi na prvních místech umístili Syřané, Afghánci, Iráčané a Eritrejci.

Nadále zůstává jednou ze signifikantních hrozeb pro EU zprostředkovávání nelegální migrace. Počet zjištěných zprostředkovatelů se meziročně zvýšil z 12 023 na 12 568. Nárůst byl dle agentury FRONTEX zapříčiněn především hlášením nárůstu počtu případů ve Španělsku, Itálii a Francii. Oblast zprostředkovávání nelegální migrace do a v rámci EU je velmi lukrativních odvětvím černého trhu, na němž participuje mnoho specializovaných kriminálních skupin. Služby zprostředkovatelských skupin se neomezují nejen na samotný transport do cílových zemí EU, ale také na legalizaci pobytu v nich, pomocí nejrůznějších metod, mimo jiné užitím falešných identit a podpurných dokumentů a zneužívání azylových procedur.

XIV.3.4 Odmítnutí vstupu

Celkový počet případů odmítnutí vstupu občanů třetích zemí na vnějších hranicích vzrostl meziročně o téměř 49 % na 206 656. Většina odmítnutí vstupu byla zaznamenána na pozemních hranicích (151 167; 73 %). Výrazný nárůst (o 170 %) v počtu odmítnutí vstupu byl zaznamenán

na pozemní hranici mezi Polskem a Běloruskem. Nejvíce odmítnutí vstupu bylo vydáno ruským státním příslušníkům čečenského původu, dále pak též Tádžikům.

XIV.4 SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY¹³⁵

V průběhu roku 2016 bylo v členských státech EU **zaevidováno téměř 1 237 000 žádostí** o mezinárodní ochranu, což představovalo **9% pokles ve srovnání s rokem 2015**, kdy bylo podáno rekordních 1,4 mil. žádostí. Opakované žádosti tvořili cca 4 % podaných žádostí. Ačkoliv meziročně došlo k poklesu počtu podaných žádostí, stále se jedná o rekordně vysoké počty ve srovnání s předcházejícími roky.

V první polovině roku 2016 bylo průměrně podáváno 100 000 za měsíc. Během léta se tento počet vyšplhal téměř k 138 000. Poté docházelo k poklesu až na téměř 65 000 v prosinci. Stále bezprecedentně vysoké počty žádostí jsou dány převážně zpracováváním žádostí, které vzhledem ke kapacitám azylových úřadů cílových zemí formálně podávají migranti se zpožděním, především v Německu.

Hlavními **cílovými zeměmi nadále zůstávají státy západní a severní Evropy v čele s Německem. Vysoký počet žádostí je v souvislosti s přijatými opatřeními v roce 2016 podáván v prvních zemích vstupu, které ovšem cílové země migrantů nepředstavují – Řecko a Itálie.** V listopadu 2016 bylo v EU podáno 75 649 tisíc žádostí o mezinárodní ochranu. I přes 19% meziměsíční pokles Německo tradičně zaznamenalo nejvíce žádostí (26 438 tisíc, 35 % z celkového počtu). V Řecku a Itálii bylo za stejné období podáno 7 625 resp. 14 349 žádostí.

Z hlediska zemí původu žadatelů o azyl byly **nejčastěji podávány žádosti státními příslušníky Sýrie (26 %), Afghánistánu (14 %), Iráku (10 %)** a s odstupem státní příslušníci Pákistánu, Nigérie, Íránu, Eritrey, Albánie, Ruska, Somálska a Bangladéše. Státní příslušníci těchto deseti zemí původu podali dohromady 72 % všech žádostí o mezinárodní ochranu v EU.

Státní příslušníci Sýrie v roce 2016 podali ve srovnání s rokem 2015 o 14 % méně žádostí o mezinárodní ochranu. Největší počet žádostí byl zaznamenán v únoru (38 000). Státní příslušníci Afghánistánu podali ve srovnání s rokem 2015 o 8 % méně žádostí, přičemž ke stabilnímu poklesu počtu podávaných žádostí docházelo od druhé poloviny roku 2016. Státní příslušníci Iráku podali v roce 2016 zhruba 125 000 žádostí o mezinárodní ochranu, což představuje srovnatelný počet s rokem 2015.

U státních příslušníků Nigérie a Íránu došlo meziročně k výraznému nárůstu počtu podaných žádostí a to o 54 % resp. O 47 %. Počet žádostí podávaných Nigerijci konstantně stoupal a zůstal vysoký i na konci roku, ačkoliv u většiny ostatních došlo v tomto období spíše k poklesu. Mezi příčiny je možno zařadit jednak jejich zoufalejší snahu vydat se na cestu i přes nepřízeň zimního počasí, jednak neustále probíhající záchranné operace u afrických břehů. Největší počet žádostí o mezinárodní ochranu Nigerijci podávali v první zemi příjezdu, Itálii. Dramatické zvýšení počtu žádostí o mezinárodní ochranu u státních příslušníků Íránu bylo zjištěno především v letních měsících roku 2016, přičemž hlavními cílovými zeměmi byly Německo a Velká Británie.

V roce 2016 bylo v EU vydáno více než 1,1 mil. rozhodnutí v první instanci, což představovalo 87% nárůst oproti roku 2015. Podíl pozitivních rozhodnutí představoval 57 %, tedy nárůst o 15 procentních bodů oproti roku 2015. Tento nárůst reflektoval vyšší počet vydaných rozhodnutí v případech s vysokou mírou uznávání. Jednalo se převážně o rozhodnutí případů Syřanů (98 % pozitivních rozhodnutí) a Eritrejců (92 % pozitivních rozhodnutí).

¹³⁵ Zdroj: EASO, EUROSTAT, IOM.

XV. ZÁVĚR

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2016 je ucelený materiál, který monitoruje hlavní vývojové trendy v oblasti migrace a integrace v ČR a rovněž dává podrobný přehled o aktivitách a přijatých opatřeních odpovědných orgánů za dané období.

Po odeznění ekonomické krize dochází od roku 2011 **opět k nárůstu počtu cizinců legálně pobývajících na území ČR**. V roce 2016 byl tento nárůst dokonce nejvyšší (o cca 6 % cizinců více) za posledních šest let. K 31. 12. 2016 bylo evidováno **téměř 500 tisíc cizinců**, kteří na území ČR pobývali v rámci přechodného pobytu nad 90 dní nebo trvalého pobytu.

Většina cizinců pobývá na území ČR trvale (cca 55 %), ale v roce 2016 byl vyšší meziroční nárůst zaznamenán u cizinců s povoleným přechodným pobytem (8,3 % u cizinců s přechodným pobytem oproti 4,5 % u cizinců s povolením k trvalému pobytu). Zatímco cizinci ze třetích zemí v ČR pobývají z většiny trvale, tak občané zemí EU zde pobývají spíše přechodně. Struktura cizinců z hlediska státních příslušností je dlouhodobě stabilní. **Nejvíce cizinců pochází z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu**, tyto tři země tvoří nadpoloviční zastoupení všech cizinců v ČR.

Nejvíce **žádostí o krátkodobé vízum** podali v roce 2016 státní příslušníci **Ruska** (téměř 200 tisíc), **Ukrajiny** (téměř 90 tisíc) a **Číny** (cca 65 tisíc). U státních příslušníků Číny došlo k více než dvojnásobnému nárůstu v počtu udělených víz a pokračuje tak narůstající trend z předchozích let.

V roce 2016 byl **největší zájem o imigraci do ČR na základě dlouhodobých pobytových oprávnění za účelem vzdělávacích aktivit** (cca 44 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění) a **ekonomických aktivit** (cca 37 %), které se týkají zejména zaměstnání. Za rodinným účelem podalo žádost o dlouhodobá pobytová oprávnění zhruba 16 % všech žadatelů. Nejčastěji o dlouhodobá pobytová oprávnění žádali stejně jako v předchozím roce státní příslušníci Ukrajiny, Spojených států amerických a Ruska.

Co se týče zaměstnanosti cizinců, tak na trhu práce v ČR bylo **evidováno téměř 100 tisíc zahraničních pracovníků ze třetích zemí**, nejčastěji státní příslušníci **Ukrajiny, Ruska a Vietnamu**. Dalších cca 280 tisíc tvořili pracovníci ze členských států EU/EHP a Švýcarska s volným vstupem na trh práce. Cizinců **podnikatelů bylo na území ČR v roce 2016 evidováno přes 85 tisíc**, z čehož většina byla z **Vietnamu, Ukrajiny a Slovenska**.

Jedno z hledisek úspěšné migrační politiky státu představuje míra integrace cizinců do společnosti. V rámci politiky integrace cizinců je základním dokumentem Koncepce integrace cizinců na území České republiky a pro rok 2016 aktualizovaná *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postup pro rok 2016*. V těchto dokumentech byla **významně rozšířena cílová skupina integračních opatření o azylanty a poživatelé doplňkové ochrany**. Důležitým nástrojem politiky integrace jsou na úrovni krajů **Centra na podporu integrace cizinců** a na lokální úrovni **projekty obcí**.

Mezi cizince, kterým bylo v roce 2016 nejčastěji uděleno **státní občanství ČR**, patří státní příslušníci **Ukrajiny, Ruska a Slovenska**.

Po velkém nárůstu počtu nelegálních migrantů v roce 2015 byl v roce 2016 zaznamenán výrazný pokles o cca 40 %. Vliv na tento pokles měla zejména opatření přijatá v souvislosti s migrační krizí na migračních trasách do Evropy. Z hlediska státních příslušností osob odhalených při nelegální migraci se v roce 2016 jednalo nejčastěji o státní příslušníky **Ukrajiny, Ruska a Kuvajtu**. Státní příslušníci Sýrie, kteří byli v předcházejícím roce nejčastěji odhalovanými cizinci při nelegální migraci, se v roce 2016 umístili až na pátém místě.

Ačkoli je ČR pro mnohé cizince zemí cílovou, z evropského pohledu a zejména v souvislosti s migrační krizí se jedná spíše o zemi tranzitní, kudy cizinci procházejí v rámci nelegální migrace do zemí západní Evropy nebo skandinávských zemí.

Stále časté jsou snahy cizinců o obcházení imigrační legislativy s cílem zajistit si legální pobyt na území, kam patří především **uzavírání účelových sňatků** nebo **zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství**. Napomáhání k tranzitní nelegální migraci a v posledních letech zejména k pobytu na území ČR je realizováno i formou zajištění **neregulérních dokladů**. Stejně jako v předchozím roce byly zaznamenány případy zvýšeného výskytu rumunských neregulérních dokladů. Podvody jsou nadále zaznamenávány také v souvislosti s konáním jazykových zkoušek u žadatelů o trvalý pobyt.

Co se týče **trestné činnosti cizinců**, lze říci, že **počty trestně stíhaných cizinců zůstávají v posledních několika letech na stabilní úrovni**. Cizinci v roce 2016 tvořili cca 8% podíl na celkovém počtu stíhaných osob v ČR a nedošlo u nich k žádné výrazné odchylce. K nejvýznamnějším organizovaným zločineckým skupinám působícím na území ČR v roce 2016 patřily mezinárodní skupiny či skupiny založené na etnickém základu (především vietnamské, balkánské a ruskojazyčné). Trestná činnost obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2016 ve srovnání s předchozím rokem žádné zásadní změny. V roce 2016 nebylo prokázáno, že by nelegální migranti byli předmětem obchodování s lidmi.

V roce 2016 bylo **pravomocně odsouzeno cca 5 tisíc cizinců**. Jejich podíl na celkovém počtu odsouzených osob v ČR je nepatrně vyšší než v minulých letech, kdy se pohyboval pod hranicí pěti tisíc.

V oblasti mezinárodní ochrany po dvou letech nárůstu počtu žádostí **došlo k mírnému poklesu, kdy v roce 2016 požádalo o mezinárodní ochranu celkem 1 478 cizinců**. Lze konstatovat, že situace v oblasti mezinárodní ochrany je stabilizovaná. Oproti předcházejícímu roku se mírně změnila pouze skladba státních příslušností žadatelů. V žebříčku nejčastějších zdrojových zemí, ze kterých do ČR přicházejí žadatelé o mezinárodní ochranu, zůstává nadále **Ukrajina** (cca 500 žádostí). Na druhém místě to byl **Irák** (cca 160), kdy se projevilo zapojení ČR do přesídlovacího programu zaměřeného na irácké křesťany, který byl však předčasně ukončen. Sýrie, která byla v předchozím roce na druhém místě, byla v roce 2016 až na místě čtvrtém (cca 80 žádostí), a to zejména díky částečnému opadnutí objemu „migrační vlny“ v evropském kontextu a s tím souvisejícím poklesem tranzitní nelegální migrace přes území ČR. Na třetím místě v roce 2016 byla **Kuba** (necelých 90 žádostí), na čtvrtém již zmíněná Sýrie.

V roce 2016 nadále **probíhala realizace Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů** schváleného vládou ČR v roce 2015 v reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojeným především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii. Pomoc byla v roce 2016 zaměřena zejména na region Blízkého východu a Turecko, region západního Balkánu, severní Afriky a Afrického rohu. Pomoc a podpora je směřována do třetích zemí s cílem poskytování přímé podpory uprchlíkům na straně jedné a poskytování podpory zaměřené na budování kapacit v oblasti uprchlictví a migrace hostitelských států na straně druhé. Nadále také v roce 2016 probíhal **zdravotně humanitární program MEDEVAC**, jenž byl realizován prostřednictvím vysílání lékařských týmů do zahraničí, zdravotně humanitárními evakuacemi osob na léčení do ČR, školením zdravotnického personálu a nově i formou peněžních darů do zahraničí na podporu a rozvoj zdravotnické infrastruktury v zemích stížených válkou, humanitárními či přírodními katastrofami.

Při formulaci opatření týkajících se migrace vychází Vláda České republiky ze **Strategie migrační politiky** schválené v roce 2015 mj. v reakci na probíhající migrační krizi. Strategie se zabývá migrací v celém jejím rozsahu, včetně bezpečnostních rizik, která jsou s migrací spojena.

Bezpečnostní politika České republiky byla v roce 2016 nově definována **schválením Auditů národní bezpečnosti** Vládou České republiky. Tento materiál reaguje na současné bezpečnostní hrozby v několika stěžejních oblastech, z nichž jedna se týká **bezpečnostních aspektů migrace**. Jako dvě hlavní hrozby v této oblasti byly definovány hrozba **nelegální migrace jako důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě** a **nedostatečná integrace legálních migrantů**, která může představovat zdroj sociálního napětí.

Mezinárodní spolupráce v oblasti migrace na celoevropské úrovni byla v prvních měsících roku 2016 ovlivněna pokračující krizí z roku 2015, kdy docházelo k neustálému bezprecedentnímu překračování vnější schengenské hranice, zejména z Turecka do Řecka. Změna nastala až v březnu 2016, kdy došlo k dohodě mezi Tureckem a EU, na jejímž základě obě strany přijaly několik opatření s cílem zastavit nelegální a nekontrolovanou migraci do EU. Uzavření západobalkánské trasy mělo za následek výrazné snížení příchodů osob do Řecka a jejich druhotného pohybu dále po trase do členských zemí EU.

Mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace v roce 2016 oproti letům minulým výrazně zesílila. V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy EU a schengenského prostoru ČR intenzivně spolupracovala především na úrovni jednotlivých orgánů EU, včetně jejich agentur jako FRONTEX (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU) a EASO (Evropský azylový podpůrný úřad). ČR se rovněž soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.

V oblasti schengenské spolupráce a ochrany hranic je základním strategickým dokumentem **Národní schengenský plán 2014**, v jehož rámci dochází ke kontinuálnímu monitorování plnění schengenských standardů. V roce 2016 byla předložena Druhá zpráva o jeho plnění. Situace na vnitřních hranicích se po neklidném roce 2015 v průběhu roku 2016 postupně stabilizovala. Částečně byla omezena opatření, ke kterým přistoupila PČR v souvislosti s migrační krizí v polovině roku 2015.

V rámci společných politik EU také v roce 2016 pokračovalo několik harmonizačních procesů v oblasti mezinárodní ochrany a přesídlování a bylo předloženo několik legislativních balíčků s cílem reformovat stávající Společný evropský azylový systém.

Abecední seznam použitých zkratk

AGAS	- Airborne Collision Avoidance Přes
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
AUČČJ	- Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
ČJ	- český jazyk
ČR	- Česká republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
DDM	- dům dětí a mládeže
EASO	- Evropský azylový podpůrný úřad
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EIN	- Evropská integrační síť
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
ENO	- Evidence nežádoucích osob
ESF	- Evropský sociální fond
EUF	- Evropský uprchlický fond
EU/EHP	- Evropská unie/Evropský hospodářský prostor
EP	- Evropský parlament
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FDV	- Fond dalšího vzdělávání
FRONTEX	- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GŘC	- Generální ředitelství cel
HLWG	- High Level Working Group
IAS	- Integrační azylové středisko
ICIS	- Cizinecký informační systém (Interpol)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IMEX	- Pracovní skupina Rady pro „Integraci, Migraci a Vyhoštění“ (<i>Integration, Migration, Expulsion</i>)

IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (Internal Security Fund)
KODOX	- kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
MČ	- městská část
MEDEVAC	- Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel
MF	- ministerstvo financí
MK	- ministerstvo kultury
ML	- mezinárodní letiště
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MV	- ministerstvo vnitra
MMR	- ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	- ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	- ministerstvo zdravotnictví
MZV	- ministerstvo zahraniční věci
NC VIS	- Národní systém vízového informačního systému
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu
NIDV	- Národní institut dalšího vzdělávání
NIPOS	- Národní informační a poradenské středisko
NM	- nelegální migrace
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NNO	- nestátní nezisková organizace
NP	- nelegální pobyt
OAMP	- odbor azylové a migrační politiky
OC	- oddělení cizinecké policie
OPKPE	- oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OSPOD	- orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RDPP	- Programy rozvoje a ochrany ve třetích zemích (Regional Development and Protection Programmes)
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SERRJ	- Společný evropský referenční rámec pro jazyky
SH	- státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace

SK PŘES	- Slovenské predsedníctví v Radě Evropské unie
SKIP	- Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SOZE	- Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SŠ	- střední škola
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol
ÚJOP	- Ústav jazykové a odborné přípravy University Karlovy
ÚMČ	- úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚOOZ	- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
V4	- Visegrádská skupina
VFN	- Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice
VŠTE	- Vysoká škola technická a ekonomická
VÚPSV	- Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ZŠ	- základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců